

DELAVSKA ENOTNOST

PROLETARCI VSEH DEŽEL — ZDRUŽITE SE

Danes na
5. strani:

DRUGI NA
SVETU —
VENDAR
PREMAJHNI

Četrtek, 30. julija 1964
Št. 29, leto XXII

RAZMIŠLJANJA OB ZVIŠANJU CEN KMETIJSKIM PRIDELKOM, PREMOGU IN ELEKTRIČNI ENERGIJI

ZVIŠEVANJE CEN — UKREP NE PA TUDI RAZREŠITEV NESORAZMERIJ

Zadnje zvišanje cen je vzbudilo v naši javnosti živahne razprave. Prepletajo se mnenja, da je bil to nujen ukrep, da je v tem rešitev, da je ta rešitev samo začasna in zato problematična, do tega, da tako administrativno urejanje gospodarstva ne vodi nikamor. Vsekakor ta ukrep zasluži vso našo pozornost in je zato prav, če se ob njem pomudimo in razpredemo nekaj misli, ki jih je ta ukrep sprožil.

Vsekakor drži, da v pogojih administrativnega gospodarjenja nujno nastajajo nesorazmerja, posebno se, če so nekatere cene zamrznjene, če jih več let ni mogoče zviševati, medtem ko imajo druge cene svobodno pot, in jih skušajo oblikovati po načelu ponudbe in povpraševanja. Zaradi tega so proizvajalci v kmetijstvu, rudarstvu in barvski metalurgiji že dalj časa ugotavljali, da so v izjemno neugodnem položaju, ker so njihove cene administrativno določene že več let, da jih ne smejo zviševati, medtem ko so lahko rastle cene energij in raznemu materialu, ki so ga potrebovali za proizvodnjo. Zaradi tega se je razvila teorija o zelo visokih in nizko akumulativnih panogah. Čeprav ta razlika obstaja tudi v razvitih državah, je tam manjša zaradi bolj svobodno delujočih ekonomskih zakonov, ponudbe in povpraševanja. Zato je v pogojih administrativnega določevanja cen težko govoriti o akumulativnosti posameznih gospodarskih panog. Če nekomu na primer deset let ne dovolimo, da bi povišal ceno svojemu proizvodu, potem mu hkrati ne kaže očiti, da je njegova proizvodnja nizko akumulativna.

Ob tem pa nastajajo še drugi ekonomski in družbeni problemi. Tam, kjer objektivno ni mogoče v skladu s produktiv-

nostjo poviševati osebnih dohodkov, ker povečano produktivnost zajedajo višje cene re-produkcijskega materiala in drugih uslug, tam so proizvajalci postavljeni v ekonomsko neugodnejši položaj, tam je ogrožen porast njihovega standarda, nadaljnji razvoj, saj lahko oblikujejo minimalna sredstva za svoje sklade, kar pomeni, da se ne morejo dovolj modernizirati in da sta zato njihov položaj in perspektiva vsako leto slabša. Ta umetna nesorazmerja je nujno potrebno odpraviti.

Toda v našem gospodarskem sistemu to niso bila edina nesorazmerja. Na petem kongresu Zveze sindikatov Jugoslavije je bilo nedvoumno ugotovljeno, da imajo neposredni proizvajalci premalo sredstev za razširjeno reprodukcijo, za oblikovanje svojega standarda, kar objektivno pelje v ekstenzivno gospodarjenje, ki favorizira novo zgrajeno industrijo, kar daje apetite za nove gradnje, medtem ko postavlja v ekonomsko čedalje bolj neugoden položaj tisto industrijo, ki je dala sredstva za vse te gradnje. Ta industrija je na trgu čedalje manj konkurenčna, konkurenčnost lahko dosega samo na osnovi nizkih dohodkov proizvajalcev ali zmanjševanja skladov za razširjeno reprodukcijo, kar je oboje enako slabo in delavski

razred na take rešitve ne more pristati.

Ce je potemtakem ukrep za zviševanje cen nekaterim proizvodom samo začetek stabilizacije in konsolidacije našega gospodarstva, naj to hkrati pomeni, da bo v bodoče podobnih administrativnih ukrepov čimmanj. Kajti želja ali iluzija, da je mogoče nesorazmerja in progres gospodarstva doseči z različnimi administrativnimi intervencijami, ne pelje drugam kot v birokratizem, a administrativne iluzije pomenijo tudi krčenje razvoja samoupravljanja. Kajti eno od osnovnih načel samoupravljanja, njegove nadaljnje krepitve je, postaviti proizvajalce v tak ekonomski položaj, da bo hkrati z njihovimi ekonomskimi ukrepi in rezultati lahko skladno rasel tudi njihov življenjski standard.

To pa pomeni, da bo nujno potrebno spremeniti razmerja v delitvi med skupnostjo in delovno organizacijo v korist delovne organizacije. Zato zadnje zviševanje cen ne pomeni rešitve vseh disproporcij v našem gospodarskem sistemu, temveč je samo en nujen ukrep za odpravo najhujših nesorazmerij. V najkrajšem času mu morajo slediti tudi ostale spremembe, ki bodo utrdile ekonomsko osnovo samoupravljanja.

Seveda pa temu, kot vsakemu ukrepu, ki dovoljuje povišanje cen, sledijo nevarnosti, da se namen v praksi izmalči. Če bo povišanje cen teh proizvodov sledilo tiho, manj opazno zviševanje cen tudi drugih, za življenje važnih proizvodov, bo to najhujše prizadelo proizvajalce in en ukrep bi lahko sprožil veržno reakcijo podraževanja, kar bi povzročilo nove težave.

Prav zato je zdaj še posebno potrebna budnost proizvajalcev

nad vsemi papirnatimi utemeljitvami, da se tudi številne druge delovne organizacije nahajajo v ekonomsko tako neugodnem položaju, da morajo nujno zviševati cene. Izračunanih utemeljitev, pritiska na zviševanje cen zanesljivo ne bo zmanjkalo. Toda ob tem je treba imeti stalno pred očmi, da je mogoče mehanično, izračunsko, brez upoštevanja lastnih rešitev in akcij utemeljiti skoraj slednjo podražitev. Toda samo s podražitvami ne bomo prišli nikamor.

Podražitev je obrnjena vedno navzven, težave, bremena skušajo s podražitvami prenesti na druga ramena. V interesu slednjega proizvajalca, njegovega življenjskega položaja pa je, da se obrne navznoter, v lastno podjetje in išče rešitve v notranjih rezervah.

Ena izmed največjih nevarnosti, ki bi se ob zadnji podražitvi utegnila zgoditi, pa bi bila v tem, da bi morali vsa bremena podražitve pokriti s povečano produktivnostjo. To se pravi, nesorazmerja naj bi pokrivali samo s povečano produktivnostjo. Z njo je potrebno predvsem izboljševati položaj proizvajalcev, materialno nagradjevati uspehe organizacije in dela, ne pa pokrivati slabosti administrativnega sistema.

Ce so ti disproporci nastali zaradi administrativne togosti gospodarskega sistema, potem naj tudi administrativno spremenijo razmerja v delitvi, ki so delovnim organizacijam jemala čedalje več sredstev in jih tako pehala v ekonomsko čedalje neugodnejši položaj. Zato ne bi smeli samo nekaj prerazdeliti med proizvodnimi panogami, med proizvajalci, temveč je treba spremeniti razmerja med centralizacijo, med centralno trošenimi sredstvi v korist decentralizacije, kar bi pomenilo, da bi dobile več sredstev delovne organizacije in komunje.

Toda ne več sredstev, da bi jih enostavno zajedli in prerazdelili, temveč več sredstev za razširjeno reprodukcijo, za boljšo organizacijo proizvodnje, za večjo produktivnost, za uspešnejše vključevanje v mednarodno menjavo. Gre torej za to, da omogočimo proizvajalcem takšne ekonomske pogoje, da si bodo lahko v njih prizadevali po boljših rezultatih dela oblikovali tudi boljši življenjski položaj.

vit

V OKVIRU

Za gospodarstvo dinar ni enak dinarju: pri enem varčujemo, pri drugem tudi razsipamo; odvisno od tega, na katerem kontu ga evidentiramo.

Analitiki sistema delitve dohodka pripominjajo, da gospodarske organizacije zelo različno obravnavajo izdatke, ki bremenijo materialne stroške, oziroma njihove sklade. Medtem ko o sredstvih skladov samoupravni organi veliko razpravljajo in precenijo vsak izdelek, o materialnih stroških največkrat spregovorijo le komercialne ali gospodarsko-računske službe.

Sedanji sistem delitve dohodka in sploh instrumentarij, skupno s tisoči zveznih tolmačenj o tem, kaj šteje med materialne stroške in kaj ne, premalo spodbuja delovne organizacije, da bi se trudile za zmanjševanje materialnih stroškov proizvodnje. Samo spremenljivi del materialnih stroškov pa je lani znašal 1289 milijard dinarjev. To je štirikratna amortizacija ali štirikratni skladi ali eno in polkratni znesek za osebne dohodke! To so znatna sredstva in velike možnosti prihrankov. Materialni stroški v Srbiji so na primer za 3,4 odstotka višji od jugoslovanskega povprečja. Če bi ta »presežek« zmanjšali samo za polovico, bi se osebni dohodki povprečno lahko zvišali za deset odstotkov.

Kje in kakšni so vzroki različne »teže« dinarjev? Zakaj gospodarstvenikom, kadar odločajo o uporabi sredstev, vsak dinar ni enakovreden?

Pogoji gospodarjenja in slabosti v sistemu delitve dohodka (mimogrede rečeno: nanje že leta opozarjamo, preveč počasi pa jih odpravljamo) pomenijo poglavitni vzrok,

Cenejši in dražji dinar

zakaj danes gospodarstvo »kalkulira« z različnimi dinarji. Ni isto, če dinar lahko vračunamo med materialne stroške proizvodnje ali če ga je treba plačati na račun osebnih dohodkov ali pa iz sklada skupne porabe.

Ekonomist v podjetju je izdelal naslednjo računico o vrstah dinarjev in njihovi uporabi:

— na materialne izdatke (z izjemo dnevnice in potnih obračunov) ni treba preveč paziti, ker nanje ni treba plačati prispevka federaciji, oziroma skupnim rezervam gospodarstva;

— če hočeš izplačati regres za letni dopust, nikar tega ne poimenuj za osebni dohodek, ampak obremenitev sklada skupne porabe, kajti višina prispevka je različna;

— ne najemaj kreditov za trajna obratna sredstva, kajti ti dinarji so zelo dragi, odplačaji jih namreč iz tistega dela čistega dohodka, ki podjetju ostane po obdavčitvi. Zasluziti moraš 170 dinarjev, da bi jih 100 vrnil. Če pa najameš kratkoročni bančni kredit, plačuješ 6 do 7-odstotne obresti na račun »materialnih stroškov«; torej v vsakem primeru iz mase sredstev, ki jo imaš pred obdavčitvijo;

— skrbno pazi na kupovanje in prodajo takega blaga, ki dobiva regres ali premije, kajti toliko dražje jih lahko proizvaša in zato tudi prodajaš.

Seznam dinarjev pa s tem še ni izčrpan. Dodajmo samo različne tečaje pri izvozu in uvozu. Prav tako različno računajo z dinarjem v banki ali v komuni. Ravno zavrlo tega so podjetja pogosto objektivno prisiljena, da iščejo luknje v predpisih, da »uglašajo« stroške in da drago plačajo »strokovnjake«, katerih največja poslovna vrlina je, da se odlično znajdejo v množici predpisov.

Prav zato je ob razgovorih za izpolnitev sedanjega sistema delitve dohodka vedno močnejše izražena zahteva, da bi »izenačili« vrednost dinarja, da bi tako delovne organizacije spodbudili, da bi čim bolj pazile na stroške; tako na tiste, ki bremenijo materialne stroške proizvodnje, kakor na tiste, ki jih knjižijo na račun skladov. Tako bi hkrati odpadla »potreba« po množici predpisov in tolmačenj zveznih sekretariotov o tem, kaj se lahko zaračuna med materialne stroške in kaj ne. Obenem pa bi to vplivalo na poenostavitev družbene evidence, ki bi razen tega bila tudi cenejša.

S. V.

OPTIMIZEM SE NEVARNO UMIKA DVOMU

Obveznost uveljavljanja stališč V. kongresa ZSJ je bila dovolj tehten vzrok, da je centralni odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije na zadnji seji razpravljalo o čim bolj organiziranem uresničevanju te naloge.

V zelo odkriti izmenjavi mišljenj je vodstvo našega največjega sindikata jasno poudarilo vso pomembnost kongresa, ki je bil v osnovah posvečen delovnemu človeku, njegovemu položaju v proizvodnji in delitvi ter življenjskim in delovnim pogojem proizvajalcev. Prav zato, zavoljo take vsebine in pomembnosti kongresa, je bila naglašena tudi bojazen, da se prepočasi uresničujejo stališča V. kongresa.

Cetudi bi izločili le nekatere podrobnosti iz bogate razprave, bi že to dovolj ilustriralo mnenja in vtise, ki smo jih slišali na tem sestanku:

● zaradi prakse, ki velja že precej časa, da namreč eno govorimo in drugo delamo, se je med ljudmi ustvarilo nezaupanje, ali bodo kongresna stališča tudi dosledno uveljavljena,

● velik optimizem, ki ga je peti kongres vnesel v delovne organizacije, se je umaknil dobršni meri dvoma, ker se prepočasi uveljavljajo kongresna stališča o tem, da je delovnim ljudem treba zagotoviti višjo življenjsko raven. Najavljeni instrumenti v bistvu namreč ne spremenjajo sedanjega stanja.

Nadaljnje naraščanje življenjskih stroškov pa sumnje samo še povečuje.

● Čeprav smo se dogovorili za usmeritev, da družbeni načrti zagotavljajo večja vlaganja za standard, se osebna potrošnja, v primerjavi z investicijsko, ni povečala. Ponekod so razmere celo obrnjene. Odgovornost za tako stanje nosijo vsi kolektivi in vsi organi: občina, okraj, republika in federacija. Pri tem moramo vedeti, da kolektiv razpolaga samo s 30 odstotki vseh sredstev, o ostalih pa odločajo drugi.

● S počasnim, birokratskim in le posamičnim, oziroma delnim reševanjem osnovnega problema: izboljšanje življenjskega standarda državljanov in položaja delovnih organizacij — izgubljammo priložnost za mobilizacijo velikanskega poleta delovnih ljudi, spodbujenega s smernicami petega kongresa.

● Ker se stališča V. kongresa uveljavljajo prepočasi, čeprav so pravilna in jasna — so sindikati dolžni, da poslušajo besede tovariša Tita, izrečene na kongresu: da prisilijo k doslednemu uveljavljanju vsega tistega, kar je v interesu delavskega razreda.

Centralni odbor se je strinjal z oceno, da uresničitev stališč in smernic V. kongresa ne bo lahka. Svojo odločenost, da v teh prizadevanjih vztraja do konca, pa je centralni odbor izoblikoval v svojem delovnem

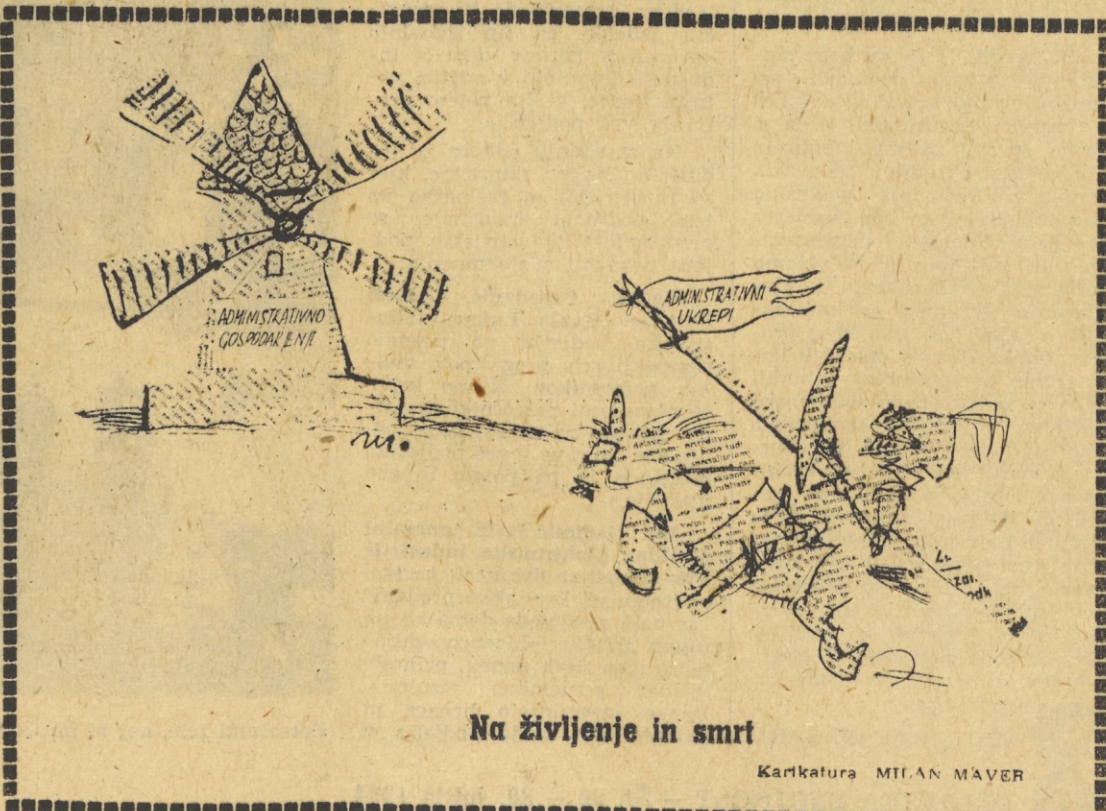
načrtu, ki ga je pripravil za drugo polletje letošnjega leta.

Težiče dejavnosti naj bo v delovnih organizacijah, v usmerjanju h kolektivom in podružnicam (podvezemalji bodo organizirane in preimljene akcije, namesto modrovanj in vodenja »visoke politike«). Posplošenost pri delu naj bi se umaknila reševanju posameznih problemov v slehernem kolektivu, kajti ni istovetnih problemov, pa tudi šablon ob takih pogojih ni mogoče uporabiti.

Se v tem mesecu bodo člani centralnega odbora obiskali več industrijskih centrov. Povsod se bodo pogovorili o uresničevanju stališč V. kongresa in o problemih, ki se pojavljajo v sindikalnih organizacijah. To bo osnova, da bi v začetku jeseni, morda v oktobru, na razširjeni seji predsedstva centralnega odbora že razpravljali o učinkovitosti in metodah pri delu sindikalnih organizacij; na plenarni seji centralnega odbora pa o problemih osebnega in družbenega standarda delavcev industrije in rudarstva.

Tudi ostale predvidene akcije — med njimi analize statotov in usklajevanje z njimi povezanih pravilnikov, povečevanje proizvodnje na račun boljšega izkoriščenja zmogljivosti, z večizmenskim delom itd. — temeljijo na hotenju, da bi hitreje in bolj odločno sodelovali pri uveljavljanju stališč petega kongresa jugoslovanskih sindikatov.

D. R.

Na življenje in smrt

Karikatura MILAN MAYER

Samoupravljanje zahteva strokovno in družbeno razgledane ljudi

Plodne oblike sodelovanja med občinskimi sindikalnimi sveti Cakovca, Varaždina in Ptujja so stalne izmenjave izkušenj in skupno iskanje poti za čim kvalitetnejše delo v sindikatih. Med številne koristne seje, posvetovanja in srečanja se uvršča tudi junijska skupna seja predsedstev občinskih sindikalnih svetov Varaždina in Ptujja, ki je bila v Ptujju in na kateri so razpravljali o nujni potrebi usposabljanja delavcev za samoupravljanje. Potrebe po družbeno ekonomskem izobraževanju so vsak dan večje, kajti delavci so sami začeli čutili, da brez znanja ni kvalitete in uspešnega samoupravljanja.

Na seji so poudarili, da se je potrebno družbeno-ekonomskega izobraževanja lotiti na začetku, to se pravi, začeti graditi na nivoju znanja, ki ga delavci že imajo. Problem ni samo pri delavcih, ki so šolo obiskovali pred nekaj desetletji, ko so bili pogoji zelo težki, temveč tudi pri mladini, ki prihaja sedaj iz šol in ima vse možnosti in pogoje, da bi z uspehom dokončala osemletno šolanje. Med mladimi je mnogo takšnih, ki prihajajo v tovarne z nepopolno osnovno šolo, misleč, da je to dovolj za delo v tovarni. S takšnim mišljenjem se seveda ne smemo sprijazniti. Za neuspeh mladih so odgovorni tako šola kot starši, mladina šama in vsi tisti, ki so pred družbo odgovorni za njeno vzgojo. Podatki za občino Ptuj povedo, da je 12% zaposlenih, ki imajo le do štiri razrede osnovne šole, od štiri do šest razredov 20% itd. Številke podkrepčujejo potrebo po dolgoročnejšem izobraževalnem programu, kako bi delavcu zagotovili nadaljnje izobraževanje, da bi bil kos proizvodnim in samoupravnim nalogam.

Problem je še toliko težji, ker v nekaterih delovnih organizacijah nimajo dovolj poslušna za izobraževanje delavcev. Res je, da se je to stanje v zadnjih dveh letih bistveno popravilo, vrsta primerov pa priča, kako vodilni kadri v podjetjih zavračajo dopolnilno izobraževanje delavcev, češ, kaj pa naj delamo s politiki v proizvodnji, naj se raje strokovno izobražujejo, politiko pa naj pustijo pri miru. Ali primer, ko je računovodja zavrnil predsednika sindikalne podružnice, naj se raje briga za premož, ne pa za seminarje družbeno-ekonomsko izobraževanja, ni dovolj jasn, da v podjetjih ta vprašanja nevarno podcenjujejo.

Na seji so mnogo govorili o programiranju. Poudarili so, da morajo učni programi za družbeno-ekonomsko izobraževanje izhajati iz potreb in dejanskega stanja delovne organizacije. Programi naj ne obravnavajo, kako je bilo nekoč, kako je danes in kakšno perspektivo ima delovna organizacija. Zajemajo naj stvarnost, v kateri človek živi in dela, se srečuje s problemi, ki jih mora reševati, hkrati pa naj povedo za pot in pogoje, ki mu omogočajo neposredno samoupravljanje.

Za sindikalne šole ugotavljajo, da so najuspešnejša oblika načrtnega usposabljanja sindikalnih delavcev, da so se kadrovske šole močno uveljavile, kar potrjujejo uspehi, ki so jih v praktičnem delu dosegli absolventi sindikalnih šol. Poudarili so, da je potrebno tudi v bodoče posvetiti vso pozornost izbiri kadrov za te šole, saj je od tega v veliki meri odvisna kvaliteta dela v sindikatih.

Dogovorili so se, da bodo sindikati aktivno pomagali pri uresničevanju nalog, ki so pred delavskimi univerzami, in da se bodo zavzeli za materialno in kadrovske okrepitve delavskih univerz. Aktivnost občinskih sindikalnih svetov bodo usmerili na delo v delovnih organizacijah in pristopili k načrtnemu družbeno-ekonomskemu izobraževanju delavcev, v katerega želijo zajeti čim širši krog proizvajalcev. Prav v delovnih kolektivih bo potrebno vzbuditi interes za družbeno-ekonomsko izobraževanje, ki je pomemben činitelj gospodarskega in kulturnega napredka delovne organizacije. Občinska sindikalna sveta in delavski univerzi bodo izdelali na svojih področjih analize sedanjega stanja izobraževanja delavcev in jih predložili v širšo razpravo z namenom, da bi se domenili za stališča, ki jih bodo predložili Občinski skupščini in organom delavskega samoupravljanja.

F. BAGAR

KAJ MENIJO PROIZVAJALCI IN KAJ POTROŠNIKI O RAZMERAH V ELEKTRONSKI INDUSTRIJI

Ali je dvojnost škodljiva?

Velike tovarne so za svobodno konkurenco – potrošniki so nezadovoljni s proizvajalci

● Največji proizvajalci elektronske opreme – »Elektronska industrija Niš«, »Iskra« Kranj, RIZ Zagreb in »Rudi Čajavec« Banja Luka, imajo skoraj enake proizvodne programe in ker ne sodelujejo in ne koordinirajo svojega dela, proizvajajo nove izdelke vsak zase na osnovi različnih licenc.

● Proizvajalci radi prevalijo odgovornost za takšne razmere na velike potrošnike elektronske opreme: PTT, železnico, elektrogospodarstvo, radiotelevizijo, JLA in službo notranje uprave. Zato se, tako pravi, brez sistema odločajo za različne vrste opreme in zato nimajo stalnega razvojnega programa.

● O tem, ali je dobro, ker proizvajajo iste proizvode, več podjetij in ali so za takšne razmere krivi le veliki potrošniki, ki nimajo enotnega programa – so različna mnenja.

PROIZVAJALCI SO RAZGOVARJALI

Prvoslav Vasiljevič, generalni direktor skupnosti PTT podjetja: »Naše izkušnje z domačo industrijo so zelo slabe. Skupnost je priskrbeli industriji licence in tehnično dokumentacijo brezplačno, toda namesto, da bi imelo PTT podjetje za to koristi, ima sedaj škodo. Industrija diktira pogoje, cene, roke in kvaliteto. Nismo mi krivi, da proizvajajo različne vrste opreme. Krivi so proizvajalci, ki se ne morejo sporazumeti in nam nuditi najboljših tehničnih in tehnoloških proizvodov.

Inž. Miša Danon, polkovnik JNA: »Vojska je velik potrošnik elektronske in podvezel smo vse ukrepe, da bi pomagali združiti proizvajalce. Zal, naših naporov velike tovarne niso podprele.

Dobričević Žirković, Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva: »Uvažamo tujo elektronsko opremo, ker nam domača industrija ni sposobna dati tega, kar je potrebno, še posebej takrat ne, kadar gre za roke in cene.

Svetislav Miladinović, Skupnost jugoslovanskih železnic: »Drži, da večina naših podjetij uvaža različne signalno-varnostne naprave. Odločili smo se za tako imenovano »mozaik« tehniko vgrajevanja in dograjevanja večjih celot v eno. To bo najhitreje in najbolj ekonomično, ker bomo doseganje različne sisteme praktično združili.

INDUSTRIJA NI VZROK

Inž. Đorđe Kovačević, direktor Instituta »Mihailo Pupin«: »Prevelik sortiment in dupliranje proizvodov na tem področju ni povzročila industrija, temveč je vzrok za takšne razmere neenoten sistem in pomanjkanje unificirane in standardne opreme. Veliki potrošniki pogosto spreminjajo programe (če jih imajo), niso enotni in proizvodnje ne usmerjajo najbolje. Na primer: domača znamka in industrija sta dosegli izreden uspeh v proizvodnji naprav za enotne dispečerske centre v elektrogospodarstvu. Kljub temu kupujejo tujo opremo, domači proizvajalci pa niso dali priloženosti, da bi ponudili svojo opremo. Podobno ravna jo železnice; namesto da bi omogočile izdelati en tip signalnih varnostnih naprav domači industriji, kupujejo v naglici več tujih licenc, ki jih potem proizvajajo več podjetij.

Na zasedanju odbora za industrijo Zvezne skupščine, kjer so razpravljali o razmerah na tem področju industrije, so predstavniki industrijskih podjetij povedali svoje mnenje:

Boško Grozdanič, »Rudi Čajavec« Banja Luka: »Industrijska podjetja ne poznajo perspektivnih programov velikih potrošnikov. Nismo krivi, če posamezni potrošniki zavestno vplivajo na razvoj proizvodnje ene naprave v več podjetjih, proizvajajo jo pa potem le eno podjetje.

Inž. Vladimir Jasić, generalni direktor Elektronske industrije Niš: »Škodlive dvojnosti na tem področju ni, ker lahko prodamo vse naše proizvode doma ali na tujem tržišču. »Licencomanija« je, zraven vseh napak, prinesla vendar pomembne rezultate. Danes spreminjajo licence in patente celo večja podjetja v

svetu. Možnosti za notranjo kooperacijo niso povsem izrabljene, vendar tega ni potrebno fetišizirati. Naš odnos do velikih potrošnikov ni urejen, ker tudi oni niso uredili odnosa do nas.

Inž. Tugomir Šurina, generalni direktor RIZ Zagreb: »Ceneje je kupiti patent, kot ponovno »odkrivati Ameriko«. Res je, da so mnoge licence kupljene po nepotrebnem. Toda, to je nujni davek za razvoj neke industrijske panoge. Ne strinjamo se s trditvami industrije, da spravljamo potrošnike v težak položaj, ker je potrebno v elektrono, toliko bolj pa v elektroniko, ki je namenjena avtomatizaciji vez, vlagati leta, da se čutijo uspehi. Res je, da je naše tržišče zaprtlo v regionalne okvire in da je prav to vzrok za mnoge težave. Ne moremo govoriti o velikih enotnih tehničnih sistemih, dokler se bodo veliki potrošniki oskrbovali pri

»lastnih« podjetjih. Tako imenovani dvojni proizvodi niso nevarni: vsi smo za svobodno konkurenco.

Inž. Vladimir Klaus, direktor razvojnega sektorja »Iskre« Kranj: »Prepogosto se potegujemo v elektronski industriji za večjo delitev dela. Kar zadeva izdelke široke potrošnje, smo delitev že izvedli, zato se bomo lahko sporazumeli tudi za tako imenovane profesionalne naprave, kot je oprema za avtomatizacijo, ki zajemajo trenutno le 20% naših skupnih kapacitet. Ne verjamemo v pokrivanje proizvodnje, temveč je težava v omejenem tržišču, zato bi nas kazalo za večji izvoz stimulirati. Več težav je v tem, ker ne posluhamo pod istimi pogoji, na primer devize za uvoz se pogosto delijo administrativno. V takšnih pogojih seveda ni mogoče govoriti o samoupravljanju. (Po »Borbi«)

V INDUSTRIJI SVILENIH PROIZVODOV
»STEVAN DUKIĆ«

DOBRO BLAGO IZ DOTRAJANIH STROJEV

V prvih štirih mesecih letošnjega leta so presegli proizvodni plan za 133%

V nižjih starih in dozidanih stavbah tekstilne industrije »Stevan Dukić« si prizadeva 380 delavk in delavcev (70% je žensk) s skupino strokovnjakov – tekstilcev, inženirjev, kemikov, umetnikov – sktati dnevno na tisoče metrov blaga iz svilenih in nylonskih niti.

Se pred kratkim je bil dohodek v tej tovarni najnižji – 15.000 dinarjev. Od prvega februarja je najnižja startna osnova 18.000, nihče ne prejema manj kot 23.500 dinarjev. Lansko povprečje je bilo 24.500, danes pa je 29.500 dinarjev. Predvidevajo pa, da bodo uspehi v kratkem dvignili najnižji dohodek na 31.000 dinarjev.

V prvih štirih mesecih letos so presegli proizvodni načrt za 133%, skupni dohodek pa za 37% v primerjavi z lanskim letom. Letos prvič izvažajo svoje izdelke.

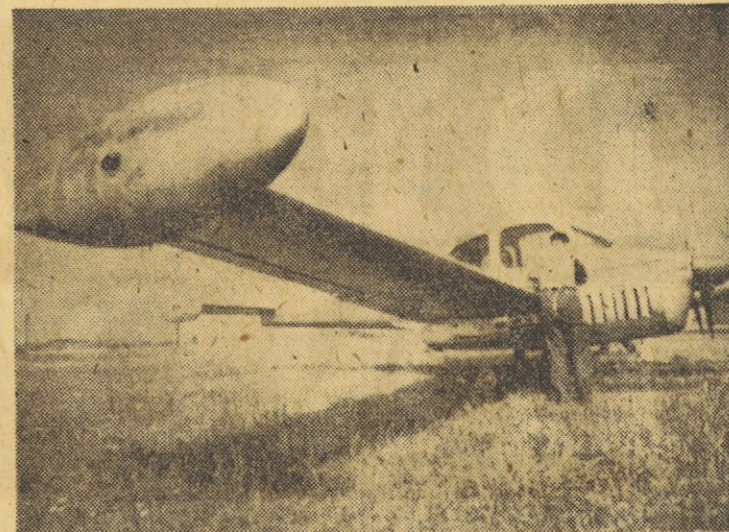
Skladišča so polna blaga za podloge, nylona za »šuškovce« in dežnike. Obšli smo tkalnice. Proizvajajo odlični nylon, čeprav imajo zastarel strojni park. V pogonu so stroji, ki jih je podobna industrija v svetu že izločila! V osmih urah naredijo spretne ženske roke tisoč prijemov od statve do statve – tu zvežejo pretrgano osnovo, tam

razvzlajo voz, popravijo votek, uravnajo čolnice...

Pogovarjati se ne morejo, ker je preveč ropota, sistem dela pa terja vso pazljivost in hitrost. Po podatkih obratne ambulante je bilo v prvih štirih mesecih le 7,6% obolenj, kar je pod povprečjem v tekstilni industriji. Tudi o skrajšanem delovnem času razmišljajo; s prvim julijem so prešli na 45-urni delovni teden, ob sobotah delajo tako do 11. ure.

Osem ur dnevno prebijejo delavci v hrupnih halah ob napornem delu. Oblečeni so različno; nekateri so v modrih haljah, večina pa v ponošenih starih oblekah, ki jih nosijo doma in na cesti. Ne pritožujejo se zaradi tega, kajti krivulja proizvodnih rezultatov se strmo dviga, z njo pa rastejo tudi osebnih dohodki. Vendar, če pomislimo, da stke teh nekaj sto delavcev vsak dan na tisoče metrov blaga, koliko lepše in bolj zdravo bi bilo, če bi za stroji stali delavci, oblečeni v delovne obleke, iz blaga, ki so ga sami stkali.

Zaščitne delovne obleke torej? Tudi o tem so že razpravljali. Potrebujemo jih, o tem nihče ne dvomi in v najkrajšem času to ne bo več »nerešljiv problem«. V. J.

MORAVA L 200 D, kakršne montira LIBIS Ljubljana. Prvih pet letal je odkupil zagrebški PAN ADRIA za turistične potrebe. Eno teh letal vsako noč prevaža poštne pošiljke med Zagrebom in Dalmacijo, kar je eden dokazov ekonomičnosti tega letala
Foto Milan Sparovec

Z»Moravo« na pot

V ljubljanski tovarni LIBIS (včasih »Letov«) montirajo prvih pet izmed približno tridesetih kovinskih motornih letal tipa MORAVA L 200 D, ki jih bo razstavljene v prihodnjih mesecih poslala v Ljubljano češka tovarna »Prva petoletka« iz Kunovic. S tem LIBIS posredno osvaja proizvodnjo sodobnih turistično poslovnih letal, po katerih se tudi v našem gospodarstvu kažejo vedno večje potrebe. Hkrati tovarna pridobiva izkušnje pri konstruiranju in serijski proizvodnji letal s kovinskim trupom (doslej je podjetje izdelalo 321 jadrskih in motornih letal pretežno lesene konstrukcije), kar že prihaja prav pri konstruiranju prvega prototipa desetsedežnega kovinskega letala LIBIS 1000, ki naj bi poletelo čez dobro leto dni.

Naj navedem še nekaj podatkov o našem civilnem turističnem in poslovnem letalstvu! Nedvomno gre za eno izmed sestavnih komponent turizma in tudi gospodarskega življenja, ki mu – pretežno iz objektivnih vzrokov – doslej nismo mogli nameniti dolžne pozornosti. Zalostno dejstvo je, da imamo v vsej državi šest takšnih letal (od tega 4 v Sloveniji), medtem ko imajo v ZDA več kot 80.000 poslovnih letal, okoli 4000 v Franciji, 1500 v Zahodni Nemčiji, sorazmerno mnogo pa tudi v vzhodnih državah. Število takšnih letal skokoma narašča povsod, kar pač

priča o tem, da tako turist, kot poslovni ljudje vse bolj cenijo tudi čas. Udobno vožnjo, sorazmerno največjo varnost in veliko potovalno hitrost pa lahko nudijo samo letala.

MORAVA L 200 D sodi med letala, ki so kot nalašč za turizem in poslovne ljudi. Njen akcijski radij največje ekonomičnosti pri brzini 250 km na uro, je v mejah med 300 in 1500 kilometri, kar torej prihaja v poštev tudi v naših prilikah. Pri polno zasedenem letalu (sprejme pa poleg pilota še štiri potnike) velja za kilometer 40 do 45 dinarjev na osebo, kar – primerjaje stroške za avtomobil na isti relaciji in glede na porabljeni čas – pomeni nekako dva in polkrat dražje vožnjo kot s »klasičnimi« prevoznimi sredstvi. Ti stroški pa bi lahko bili bistveno nižji, če bi imeli večje turistično-poslovno letalstvo, ki bi vplivalo na ekonomičnejše izkoriščanje letališč in podobno.

Zanimivo je, da je LIBIS prodal prvih pet letal takoj, ko se je izvedelo, da jih bo začel proizvajati in da so dosegli zbirna dinarska sredstva. Za dinarje kupljena MORAVA L 200 D je približno za 10% cenejša (cena je 45 milijonov) od izdelka matične tovarne, ki pa bi ga morali plačati z devizami. Razen tega ima LIBIS popolnoma proste roke pri prodaji v tujino, od koder se tudi že oglašajo interesi. -mG

RAZGOVOR S PREDSEDNIKOM DELAVSKEGA SVETA
CELJSKE »CINKARNE«

Konec mrtvila

Za novega predsednika delavskega sveta celjske Cinkarne je bil izvoljen mojster Lojze Potočnik, ki na tem položaju ni zatekel dobre zapuščine. Prejšnji delavski svet se v podjetju ni uveljavil, pa tudi notranji odnosi v tovarni niso najboljši. V razgovoru s predsednikom smo obravnavali položaj v podjetju in naloge, ki stojijo pred samoupravnimi organi.

● Zakaj je v Cinkarni začel voz delavskega upravljanja drveti navzdol?

— Razlogi še danes niso dovolj razčiščeni. Opažamo, da je čut odgovornosti v našem podjetju premalo razvit. To je prišlo na dan pri delu prejšnjega delavskega sveta, kjer je bila udeležba na zasedanjih vedno zelo slaba. Tako smo prišli ob sprejemanju statuta v položaj, da nismo bili sklepni in smo morali zasedanje sklicati med delovnim časom. Člani delavskega sveta se po delu neradi vračajo na zasedanja.

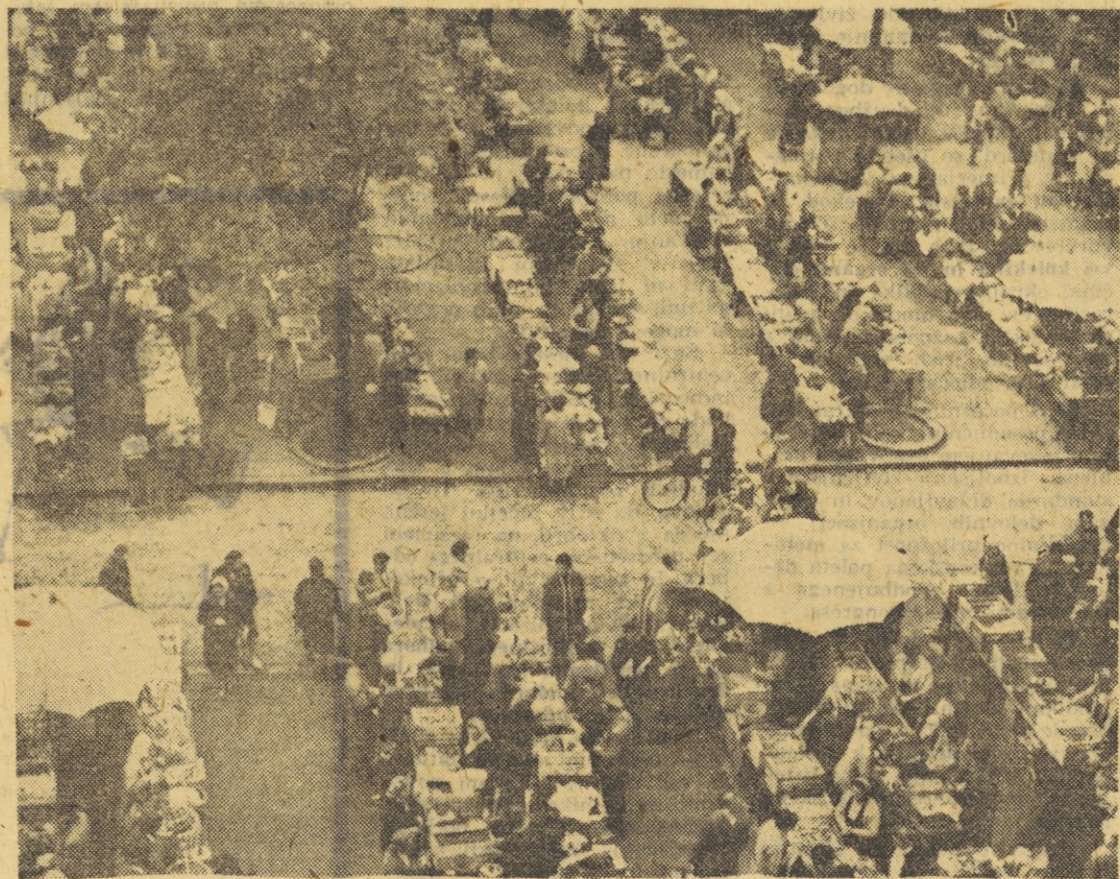
● Ali je pri tem botroval tudi slab odnos vodilnih uslužbencev v podjetju do delavskega upravljanja?

— Vzrok je delno tudi v tem. Na zadnji partijski konferenci smo kritizirali nastalo prakso, da morajo biti vse važne odločitve v podjetju izdelane po direktorjevem kopitu.

● Kakšne naloge ima novi delavski svet?

— V novem delavskem svetu so ljudje, ki imajo več izkušenj. Tovarna je v rekonstrukciji. Povečati moramo osebne dohodeke na delovnih mestih, ki so v proizvodnji kritični. V tem smislu bomo spremenili pravilnik o delitvi osebnih dohodkov. V toplotnici stojita zaradi pomanjkanja delovne sile dve destilacijski peči. Ker so pogoji dela tukaj izredno težki, moramo najti način, da bomo delavce vezali z boljšimi zaslužki. Tako jih bomo nagrajevali razen po učinku še s posebnim dodatkom za stalnost, uvedli pa bomo tudi dnino, ki bo znašala 600 dinarjev. S temi dodatki bomo najbrž pritegnili delavce, da ne bodo bežali z delovnih mest, ki pomenijo v tovarni ozka grla.

Z. Tomažič

Potrošniki žele, naj bi bil ljubljanski trg vedno tako bogato založen

Foto, M. Sparovec

Koliko je vreden direktorjev podpis?

Pogodbe med podjetji so postale simboličen znak sporazuma, ki ga je mogoče razdreti po telefonu ali z ultimatom, s katerim zahtevajo višjo ceno

Preveč bi si upali, če bi trdili, da pogodba med poslovnimi partnerji ne pomeni nič. Resnici pa bi se približali, če bi rekli, da pogodbe predstavljajo simboličen znak sporazuma, ki pa je odvisen od najbolj različnih okoliščin, zelo pogosto samo od razpoloženja partnerjev.

Zaradi tega stanja mnoga podjetja opozarjajo na hude posledice. Vendar pa — kakor je rekel Djordje Strižek, direktor poslovnega združenja »Progres« — tudi tisti, ki obsojajo sedanje razmere, vseeno tolerirajo neizpolnjevanje pogodb. Kako naj si to pojasnimo? Ali so protesti samo znak vzdrušja, ob katerem se vsi čutijo krivice, ali pa s tem želijo opozoriti na okoliščini, ki nujno vodijo k temu, da pogodbe izgubljajo vsako praktično vrednost.

Kaj pogodba danes pomeni, zgovorno pravi »primer« tovarne

»Jugoturbina.« ki se je obvezala, da bo v najkrajšem času dobavila mitrovškemu »Matrozu« dve črpalke. Vrednost naročila ni poseben velika. Vendar pa omenjena tovarna papirja in celuloze obeh črpalk ne more pogrešati. Prav zavorlo tega so Mitrovčani hkrati naročili črpalke tudi iz Nemčije!

Oprema iz Nemčije je prispela, montirali so jo in začeli s proizvodnjo. Na pogodbo z »Jugoturbino« pa so pozabili. Z zamudo dveh let, dva dni pred svečano otvoritvijo tovarne, pa je v »Matroz« prišel zastopnik »Jugoturbine«, se lepo opravičil zaradi zamude in hkrati povedal, da njegova tovarna ne bo mogla izpolniti obveznosti!

Se en primer:

Podjetje »Ivan Milutinović« je skoraj za dve leti zamudilo z

gradnjo pristanišča v Sremski Mitrovici. Ko so predstavniki tega podjetja opozorili na sprejeto obveznost, je odvrnil: »Lahko delamo tudi hitreje, če nam boste dali še deset milijonov!«

S tem, da se podjetje lahko obveže prav za vse, nič od tega pa ne izpolni in zaradi tega ne občuti nobenih posledic, kaj sploh lahko še pomeni pogodba? In nasprotno: Samo s tem, ko podjetja na ves glas razglajajo, če njihov partner ob roku in korektno izpolni svojo obveznost, kakšna je lahko naša predstava o pogodbah?

Pogodbe, ki bi morale biti sredstvo za dogovarjanje poslovnih partnerjev, so se očitno kompromitirale. To je mogoče pojasniti s številnimi dejstvi, med katerimi je najvažnejše pač to, da sankcije niso učinkovite. Nasprotno: tako blage in simbolične so, da se podjetja nerada obračajo na sodišča. Če pa bi se že, je vprašanje, kako bi se pravda končala. Vedno je namreč mogoče najti obilico prepričljivih izgovorov, zakaj pogodba ni bila izpolnjena.

Cetudi bi predpostavljali, da bi oškodovano podjetje uspelo na sodišču, vrednost odškodnine ne bo dosegla povzročne škode. »Djuro Djaković« tovarni »Matroz« na primer ni do roka dobavil žerjava za iztovarjanje. Samo zaradi tega »Matroz« prepočasi iztovarja vagona in je doslej železnici plačal okoli 40 milijonov dinarjev penalo. Po sedanjih predpisih bi »Djuro Djaković« morda plačal pet odstotkov od vrednosti neizpolnjene pogodbe. Ker pa je to podjetje pravočasno poslalo opremo, torej tisto, kar je najdražje, ni je pa montiralo, vrednost neizpolnjene pogodbe ni velika. Zato pa bi bila nepomembna tudi morebitna odškodnina.

»Litostroj« je zadnji hip sporočil, da ne bo mogel dobaviti celotne opreme za beograjsko toplarno. Morebitni penale, ne bi presegel 250.000 din. Ali ti dinari pomenijo učinkovito nadomestilo za odložitve začetka obratovanja toplarne, ki naj bi grela okoli 200.000 Beogražanov?

Če bi podjetje hotelo doseči, da bi pogodbeni partner plačal penale, bi moralo dokazati, da ni bilo objektivnih težav, ki bi vplivale na izpolnitev pogodbe. Poskusiti nekaj takega v naših razmerah, pa pomeni dolgotrajen in jalov posel. Cetudi predpostavljamo, da bi oškodovano podjetje na kak drug način nadomestilo povzročeno škodo, mnoge delovne organizacije v takem primeru sploh ne bi iskale zaščite pri sodišču. To je tvegano, nevarno in lahkomišelnost. Kajti ni slabšega, kot če podjetje pride na glas nekorektnega partnerja, ki se pritožuje, če drugi ne izpolnjuje z njim dogovorjenih obveznosti. V takem primeru se izogibajo poslovnim obveznostim, ki so jih dotlej sklepali z njimi, kar je za podjetje še slabše, kot nositi ško do.

Ali je naključje, če novosadsko podjetje »Nafta gas« vztrajno molči, čeprav »Mašinska industrija« Niš zamuja pri rokhi za dobavo cistern? Zakaj »GOŠA« ne protestira, kadar Železnik za zamudo pošilja odlivke?

Problem je očitno zelo zapleten in ga nikakor ne smemo poenostavljati. Če bi samo skozi pogodbeno določila obsojali »Litostroj«, »Jugoturbino«, »Djuro Djakovića« ali kogarkoli drugega, bi jim storili krivico. Morda se je tudi njim dogodilo, da so sklepali pogodbe s partnerji, ki niso izpolnili obveznosti. Ali pa morda zaradi pomanjkanja deviz niso mogli uvoziti reprodukcijskih materialov, spreminjanje instrumentov, veliko število koroprantov, medsebojna odvisnost in še druge okoliščine gotovo vplivajo na to, da se mnoga podjetja navzile najboljše volje, da bi izpolnila pogodbo, samo »opravičujejo«.

Vendar pa je res, da samo to, če že priznamo objektivno težko razmere, še ne pomeni, da se tudi strinjamo z njimi. Še posebej zato ne, ker dobro vemo, da v takem vzdušju cvete tudi špekulacija. Lov v kalnem pa postaja tudi nevarna naveda, kajti v podjetjih zaposlujejo ljudi, ki se znajdejo med vrsticami predpisov in tako igravajo poslovne partnerje.

Del tega je površno sprejemanje rokov, prevzemanje obveznosti za povsem neizpolnjenve posle, sebično računanje na zgolj lastne koristi, ne da bi razmišljali, kaj se bo zaradi tega dogodilo drugod. Zato ni niti najmanj čudno, da ima vsako podjetje strojegradnje lastno livarno, čeprav imamo v državi okoli 300 livarn, ki bi lahko zadostile celotni naši industriji. Niti najmanj ni slučajno, če večja podjetja nekako sramežljivo pristopajo h kooperaciji, ker je zapuščanje takih partnerjev, takoj ko dobiš boljši posel, že postalo običajna in uzakonjena praksa.

Kje je izhod? Sodeč po izkušnjah, pridobljenih s tujimi partnerji, s katerimi sklepamo drugačne pogodbe, bi se tudi znotraj naših meja morali odločiti za ostrejšo sankcije. Zavoljo že navedenih vzrokov pa bi poostrene sankcije ob sedanjih pogojih samo ublažile, ne pa tudi razrešile sedanje težave. Rešitev je torej očitno samo v bolj sproščenih pogojih gospodarjenja, še posebej pa na poslovnih morali, ki ne bi temeljila na neko- rektnostih, izpodirvanju in sebičnosti.

Ker pa se morala identificirati s poslovnostjo, nikakor ne gre za puritanstvo. Etika v trgovini pomeni dober posel, ki se večkratno izplača. Ali je treba spominjati na stare trgovske običaje, ko so se pogodbe sklepale s stiskom roke in ustnim dogovorom? Morda tem trgovcem lahko tudi kaj očitamo, v vsakem primeru pa jim moramo priznati poslovnost.

Licenco lahko kupimo, nov izdelek lahko osvojimo, star stroj lahko zamenjamo z novim, ugled pa si pridobivamo težko in počasi. Samo ena nekorektnost lahko poruši tisto, kar je bilo ustvarjeno v desetletjih.

S. D.

DIMNIKI

Nastanek dimnikov ni bil nikakršen veliki tehnični izum. Stari Slovani si z njimi še niso belili glav. Iz streh so začeli lesti veliko pozneje, nekako v dobi tlačanov in celjskih grofov. Prav črni in sajasti pa so postali v kapitalizmu, tako da je postalo ometanje dimnikov lep zaslužek. Danes dimniki hišnikom in stanovalcem ne delajo posebnih preglavic, saj jih dimnikarji ometajo že skoraj v najlonskih srajcah in v glavnem od spodaj. Ker kuhamo in ogrevamo prostore z bolj pripravnim gorivom, postajajo tako dimniki nesmotna investicija.

Vendar se včasih zgodi, da moramo našo stvarnost pogledati tudi skozi dimnik. Pri naših sosedih se je pred kratkim zamašil, ni več požiral dima. Vsa okolica je imela zaradi zamašenega dimnika solzne oči. V dimniku, ki je stal še vedno pokonci kot vojak, so nastale neke motnje. Če so sosedje naložili svoje štedilnike in peči, da bi si pripravili hrano, jim je dim preprečil dober tek. Stanovalci so smrdeli kot prekaženo meso na trznici. Pa so se potrpežljivi občani spomnili, da imamo v našem mestu strokovnjake tudi za dimnike, ki jih lahko pregledajo in popravijo.

Po naročilu, ki je obsegalo ustno obrazložitev motenj omenjenega dimnika, so se na streho napotili strokovnjaki za popravilo dimnika. Kot škorklje so hodili po strehi, dokler niso začeli dimnika podirati. Prepovedali so, da bi stranke še naprej uporabljale dimnik.

Ko se je ob dveh popoldan končal njihov delavnik in so dimnik že razkopali, so na hitrico popravili svoja orodja in jo mahnali »s trebuhom za kruhom«. Popoldne se je ulilo kot iz škafa. Stanovalci, zbrani okoli luknje na ravni strehi, kjer je še pred enim dnevom stal dimnik, so kmalu zaslutili, da jih ogroža poplava. Voda, ki se je stekala s strehe, je imela skozi luknjo prsto pot. Ko se je nevihta umaknila, so iz stanovanj do kolen v vodi odstranjevali padavine, jih odstranili in mirna Bosna. Ker je bila skupina, ki je popravljala dimnik, naslednji dan premeščena na drugo delovišče, so imeli stanovalci ob vsakem naližu »domačo zabavo«, dokler niso poplave ogrozile slehernega stanovalca do pritičja in kleti.

Stanovalci, ki so bili nemočni proti vremenskim pojavom, so nestrpno pričakovali rešitve. Starosta hišne skupnosti je vsak dan pojasnjeval, kakšno gospodarsko škodo jim dela porušen dimnik, toda podjetje je imelo še važnejše naloge. Naposled je podjetju zagrozil s tožbo. Menil je, da bodo tako prišli do zadoščenja in do povrnitve nastale škode. Toda na pristojnem mestu v podjetju so ga pošteno zavrnil.

— Kar igrate se s sodiščem za prazen nič. Kje pa imate dokaze, da smo kaj krivi? Ali je mar podjetje naročilo oblak z dežjem, ki je poplavljal vaša stanovanja? Tožbo boste zaradi pomanjkanja dokazov izgubili.

Staršina hiše ni imel več poguma, da bi začel postopek pred sodiščem. Na koncu je bil res vsega kriv oblak, ki pa ga sodišče ne more kaznovati.

ZDRAVKO TOMAŽEJ

»SLEPE MIŠI« NA TRŽIŠČU

V Skupščini se najbrž ne bomo mogli več uspešno pogovarjati, če se bomo pri dajanju ocen, pohval in kritik posluževali anonimnosti, ki jo pogosto slišimo za govorniških odrov: »Vemo, tovariši, tudi za takšne primere...« Na probleme ne bomo mogli vplivati, niti jih reševati, če iz materialov in diskusij ne bomo zvedeli natanko za ime, priimek in naslov tistih, ki zakone kršijo.

Povod za »glasno razmišljanje« nekega poslanca je bila diskusija pred dnevi v Odboru za blagovni promet ob zadnjem poročilu Zvezne tržne inšpekcije. Prav to poročilo vsebuje, za razliko od mnogih drugih, negativne primere naših trgovskih organizacij, ki se dogajajo za prodajnimi pultii na škodo potrošnikov, pri čemer največkrat obidejo predpise in celo svoje organe upravljanja.

Po nekaterih zadnjih (neuradnih) računih so inšpektorji zaradi kršenja obstoječih predpisov, kratkovidnega dvigovanja cen in drugih špekulantskih

transakcij večjega stila, samo v zadnjih petih, šestih mesecih predložili sodiščem okoli 800 tožb za gospodarske prestopke in okoli 3000 prijav za administrativni postopek v glavnem proti trgovcem, posameznikom. Ta, žal ne tako slaba spomladansko-poletna žetev inšpekcijskih organov pove še mnogo več, če ji dodamo podatek: skrbno so pregledali le 200 organizacij, ki se ukvarjajo s klasičnim prometom blaga, in nekaj nad četrtino podjetij s področja gostinstva in turizma.

Poslanci se niso zadovoljili le s številkami zadnjega »lova«, temveč so skušali izvrtati bistvo celotnega kompleksa problemov, ki jih uradno imenujemo negativni pojavi v blagovnem prometu. In kaj so ugotovili? Ponavljajo se stare, že obsojene stvari, pridružujejo se jim pa nove. Ugotovili so, lahko bi rekli, zelo moderne oblike nepravilnosti na tržišču. Med prvimi je, po mnenju poslancev, višja oblika organiziranega »zapiranja« tržišča, baje z združeva-

njem in ustanavljanjem vseh mogočih poslovnih združenj, ki rastejo kot gobe po dežju, z njimi pa nove provizije. Navedeni pojavi, ki jim lahko prištejemo še nekaj manjših, kot na primer je običajno podkupovanje »močnih« v veletrgovini ali v prekupčevalski mreži, ki pomagajo tovarnam, da prodrejo s svojim blagom na tržišče — zaskrbnjujejo poslance, poleg tega pa še, kot pravijo, maratonske diskusije lokalnih organov in tudi skupščinskih o »dobronamernosti« inšpekcijskih organov, ko se znajdejo pred njimi. Pravzaprav se za takšnim iskanjem dlake v jajcu skrivajo poskusi, kako bi opravičili zamažene sokrivce in prestopnike. Skriva se odobravanje ljudi izven trgovine o tem, kar trgovina počne, naravno samo takrat, če ima koristi od tega ožja skupnost. (Celo posamezne lokalne inšpekcije ravna po načelu: primite tatu, zakrivajo pa ga s hrbtom.)

Razumljivo je, da se poslanci ob razglabljanju teh proble-

mov niso odločili za preprost način reševanja, delitev problemov na črno-bele. Poiskali so prave vzroke in ti so zraven neugodnega položaja gospodarskih organizacij v delitvi — v zastarelih predpisih. Ob napakah so govorili tudi o težavah nekaterih trgovcev. Kot primer so omenili male turistične objekte vzdolž Jadrana, ki nudijo na željo gosta specialitete, kot so pršut in ribe. Po predpisih tega ne bi smeli prodajati, ker te vrste blaga niso kupili ob bližnji zadrugi (zadruga v njihovi bližini pa ne proizvaja niti pršuta niti ne lovijo rib!).

Kakor so se poslanci pred nedavnim (začasnim) razšili, in mnogi med njimi so šli vzdolž Jadrana in v druge turistične kraje, tako je gotovo, da se bodo na jesen vrnili v skupščino z novimi primeri, ki govorijo o pretiranih veččinah trgovine in doslednosti inšpekcij in tudi o igri slepih miši, o vsem tem pa bo tekla beseda v Odboru za blagovni promet Zvezne skupščine.

S. K.

DRAGO- CENA IZPOVED

RADIJSKA IGRA
V. OCVIRKA
»PRIDI PO ORGLICE«

Z radijsko igro Vasje Ocvir-
ka »Pridi po orglice«, ki je
doživela krst ob dnevu vstaje
slovenskega naroda, ja Radio
Ljubljana pripravil oddajo, ki
je bila vse več kot praznična
oddolžitve spominu. Morda pa
je edino resnično praznovanje
v tem, če kritično pretresemo
čas in spremembe v njem, pač
vse tisto, kar je neki trenutek
ali obdobje, ki ga slavimo, za-
rodil že sam v sebi in kar mu
je sledilo. Naše predstave ob
rojstvu nečesa novega je živ-
ljenje marsikdaj spremenilo v
drugačno stvarnost.

O tem nam govori igrice
»Pridi po orglice«, ki je topla
pripoved o osamelih ženi in go-
rah, ki je nekoč pomagala par-
tizanom. Rodila je partizan-

skega otroka, potem jo je po-
zabil on in vsi tovariši, s ka-
terimi je sanjala o lepših ča-
sah in jih tudi pomagala pri-
pravljati. Ta žena ni ena iz-
med tistih, ki bi mogla sama
menjati okolje, spremeniti svoj
stari tek let. Potrebovala bi
roke v pomoč v novem obdobju.
Roke, ki si jo je tudi za-
služila. In kaj naj bi pričako-
vali od nje drugega, kot da ti-
stega dne, ko jo spet obišče
oče njenega otroka (v osebnem
življenju razočaran mož), iz-
pove vsa svoja razočaranja in
svojo bol, da obtoži vse nekda-
nje prijatelje in življenje, ki
tako drugače od njenega pote-
ka neke po mestih, v hrupnem
nastajanju novega. In obtožba
te žene je v Ocvirkovem tekstu

hkrati tudi obtožba nas vseh.
je delček podobe naše sedanjo-
sti, ki ima hude vrzeli. Nepri-
jeten in boleč je pogled na te
vrzeli. Toda, ker so tako mo-
ralnega značaja, bi jih gotovo
bilo lažje odpravljati, če bi ved
govorile o njih dognane umet-
niške izpovedi.

S tega vidika je torej Ocvir-
kova radijska igrice »Pridi po
orglice« dragocen prispevek k
našemu sodobnemu literarne-
mu snovanju. Radijsko izvedbo
Ocvirkovega teksta so pripra-
vili režiser Mirč Kragelj in
igralci Slavka Glavinova, Maks
Bajc ter Jana Osojnikova.
Glasbo je skomponiral Marjan
Vodopivec.

A. P.

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene

NEIZPOL- NJENO ŽIVLJENJE

ANGLEŠKI FILM
»ŠPORTNO ŽIVLJENJE«

Po romanu in scenariju pi-
satelja Davida Storeya je mla-
di angleški režiser Lindsay
Anderson posnel črno-beli film
»Športno življenje«, s katerim
je svetu predstavil dotlej le
malo znanega igralca Richarda
Harrisa. V romanu, za kate-
rega nekateri trdijo, da je bio-
grafija pisatelja, je Storey ozi-
vil lik mladega, samozavest-
nega rudarja, katerega živ-
ljenjska pot gre strmo navzgor
k slavi, priznanjem in blago-
stanju, a je hkrati tragična
pot osamelega človeka, ki
brezupno tava in hrepeni po
človeški toplini in ljubezni.
»Rad bi bil nekomu potreben,
rad bi za nekoga živel, za ne-

kaj trajnega,« toži mladi Frank
Machin, na videz brezčutni,
primitivni in slavoohlepni or-
jak, svojemu prijatelju. In
prav v tem intimnem, pre-
tresljivem človeškem hrepen-
ju, tihi ljubezni do skromne
in vase zaprte vdove Hammon-
dove in njenih otrok, je vsa
njegova tragika, njegova neiz-
polnjena pričakovanja in raz-
očaranja. Kljub športnemu po-
lju in kljub prizadevanjem, da
bi si pridobil ženo, ki jo je
ljubil ter ustvaril sebi in nje-
nima otrokoma tople dom, mu
ostane le megleno, blatno igri-
šče rugbyja neke v pred-
mestju, daleč od priznanj, pri-
jateljev in ljubljene žene.

Vrednost filma je predvsem
v igri Richarda Harrisa, ki je
s svojo prirodnostjo, tempera-
mentom in občutenim čustvo-
vanjem osvojil gledalce ter do-
bil na lanskem filmskem festi-
valu v Cannesu nagrado za naj-
boljšo moško vlogo, pozneje pa
je bil film deležen še drugih
nagrad in priznanj. Ob njem
je treba omeniti tudi Rachel
Roberts, ki je v vlogi tihe, za-
držane vdove Hammondove
dopolnjevala življenje mladega
Franka, polno nasprotij, več-
nih zapletov in usodne žit-
ljenske tragike.

IVA BOZOVIČAR

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene

ZBORNİK FOTO- GRAFIJ

DELAVSKE GIBANJE
IN DEJAVNOST KP
NA SLOVENSKEM
1867—1941 V PODOBI

Inštitut za zgodovino delav-
skega gibanja in Muzej ljud-
ske revolucije v Ljubljani sta
pravkar izdala prvo knjigo
prvega dela zanimive in širo-
ko zasnovane edicije fotograf-
skih dokumentov o boju ko-
munistične partije Slovenije.
Ta prva knjiga, ki nosi na-
slov »ZBORNİK FOTOGRA-
FIJ IZ DELAVSKEGA GIBA-
NJA IN DEJAVNOSTI KO-
MUNISTIČNE PARTIJE NA
SLOVENSKEM 1867 do 1941«,
zajema dokumentarno gra-
divo v podobah od prvih za-
četkov delavskega gibanja pri
nas do prelomnega leta 1934 in
pomeni tako rekoč temeljni
kamen že objavljenim fotogra-
fijam iz narodnoosvobodilnega
boja, ki so izšle v treh delih
pred leti ter tretjemu delu edi-
cije, ki bo objavila slikovni
material iz obdobja socialistič-
ne graditve od 1945. dalje.

Vsi ti zborniki, ki so bodisi
že izšli, ali se šele pripravlja-
jo, nastajajo zaradi potrebe,
da bi se ohranil dragoceni fo-
tografski material, ki se izgub-
lja pri posameznikih in v foto-
tekah. Poleg tega je bila foto-
tehnika v preteklosti pomanj-
kljiva, njen material malo ob-
stojen in ljudje so dolga leta
shranjevali fotografije po ne-
primernih prostorih. In ven-
dar, ni ga v Evropi naroda, ki
bi ohranil do danes tako bogat
material iz časov uporniškega
gibanja, pa naj gre za število
fotografij ali za njih vsebino.
Poleg »konzerviranja« naše
zgodovine v podobah, pa je
narekoval izdajo fotografskih
dokumentov še drug moment:
gre namreč za celovit prikaz
slovenskega delavskega giba-
nja in boja komunistične par-
tije, ki bo lahko nazorno re-
prezentiral našo domovino v

tujini (knjige imajo kratek
zgodovinski uvod v slovenšči-
ni, angleščini in francoščini,
prav tako tudi podnaslove k
slikam v treh jezikih), ki bo
služil šolam pri pouku in iz-
izobraževalnem delu, bo v po-
moč in v orientacijo našemu
tiskcu, razstavam, nadaljnjemu
raziskovalnemu delu...

Prva knjiga »Zbornika foto-
grafij iz delavskega gibanja
in dejavnosti komunistične
partije na Slovenskem 1867 do
1941« je razporejena na več po-
glavij, ki se v glavnem ujema-
jo s periodizacijo KPJ in de-
lavskega gibanja. Poleg tega
uvrsta tudi poglavje o delu
slovenskih komunistov in pro-
tifašistov izven naših taktat-
nih meja. To se pravi, da gre
za resnično izdajo o sloven-
skem narodu v najširšem po-
menu besede.

A. P.

ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene kritike informacije ocene

Rebelans občinskega proračuna v Kopru v prid šolski dejavnosti

OB DODATNIH SREDSTVIH — NOVA MERILA RAZDELJEVANJA

V začetku letošnjega junija sta Republiški zbor in Organizacijsko politični zbor razpravljala na predlog Izvršnega sveta o predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah zakona o republiškem proračunu v prid negospodarskih dejavnosti, konkretno v prid šolstvu, raziskovalnemu delu in kulturi. Ob tej priliki smo zapi-
sali v našem listu, da moralno politična učinkovitost teh sprememb ne bo le
vzglede, temveč živa pobuda za podobne ukrepe v naših okrajih in občinah pri
reševanju materialnega vprašanja negospodarskih dejavnosti. Danes pa že lahko
opišemo primer, kako so v občini Koper izvedli spremembo celotnega občinskega
proračuna v korist šolstva. Zanimivo pri tem je, da so pričeli govoriti v Kopru
o rebalansu že mesec dni poprej, preden smo ga izvedli v republiškem merilu,
kar kaže, da so popravki proračunov, naj že bodo republiški, okrajni ali občinski,
v določeni situaciji nujni in tudi izvedljivi.

Če danes premostrimo potek doga-
janja, ki je privedel do rebalansa ko-
porskega občinskega proračuna v prid
šolstva, lahko s zadovoljstvom ugotov-
vimo, da je bilo to dogajanje mirno,
pravilno in do neke mere celo lahko.
To potrjuje, da se je moč ogniti nepo-
trebni dramatičnosti, če imajo občani
posluh in razumevanje za razmere v
svojem kraju in če znajo pravilno druž-
beno-politično ukrepati.

Nekega dne sta se ogasila na Ob-
činskem sindikalnem svetu predsednik
Sveta za šolstvo in predsednik Sklada
za šolstvo in povedala, da se med pro-
svetnimi delavci upravičeno stopnjuje
nezadovoljstvo iz dneva v dan, ker so
materialna sredstva za šolstvo odločno
prenizka. Prav tako so pomanjkljivi
kriteriji za kategorizacijo šol in vzgoj-
nih zavodov in merila za dodeljevanje
sredstev. Na to je Sindikalni svet skli-
cal sestanek prosvetnih delavcev, na
katerem so sklenili, da je treba izdelati
novo kategorizacijo šol in šolam že v
letošnjem letu zagotoviti kolikor toliko
dovolj denarja. V ta namen so imeno-
vali tričlansko komisijo, ki naj bi ne-
posredno po šolah zbrala vse podatke
o tistih dejavnostih, ki neposredno ali
posredno vplivajo na izdatke šol, in se
dogovorili, da bodo predlagali občinski
skupščini, naj obravnava materialni
položaj šolstva in ga morebiti izboljša
s popravkom občinskega proračuna.
Poudarka vredno je dejstvo, da so pro-
svetni delavci skupno s sindikatom (po
pregledu občinskega proračuna) pred-
videli malodane realno vsoto, ki bi se
mogla po rebalansu preliti v Sklad za
šolstvo. Tak »račun s krčmarjem« je
gotovo spremljala že na samem začetku
večja resnost pri poglobljanju v pro-
blem pri vseh odgovornih forumih, za-
kak prevelike, nerealne postavke bi
znale sprožiti več negodovanja kot pa
hitrega iskanja rešitve.

Predsednik občinske skupščine se je
strinjal s predlogom prosvetnih delav-
cev in sindikata, naj pride vprašanje
materialnega položaja šolstva v obrav-
navo občinske skupščine. Načelnika za
finance in podpredsednika skupščine je
poblastil, naj proučita možnosti za re-
balans občinskega proračuna v korist
šolstva. Tričlanska komisija, ki so jo
imenovali prosvetni delavci na sestanku,
pa je izdelala študijo o kategoriza-
ciji šol in vzgojnih zavodov, jo predlo-

žila v razpravo na skupni seji Sveta za
šolstvo in upravnega odbora družbene-
ga Sklada za šolstvo, kjer so bili ugotov-
itve in predlogi sprejeti. Celotni mate-
rial sta nato razposlala Svet za šolstvo
in upravni odbor Sklada v razpravo
delovnim skupnostim šol. Isti material
so obravnavali tudi na posvetu, ki ga
je sklical Občinski sindikalni svet.

Koj nato je Svet za šolstvo na pod-
lagi izdelanih predlogov in z upošte-
vanjem pripomb in dopolnil vseh pri-
stojnih organov in prosvetnih delavcev
predložil Občinski skupščini odlok o
kategorizaciji šol in vzgojnoizobraževal-
nih zavodov ter o merilih za dodeljeva-
nje sredstev. Odlok je Skupščina spre-
jela dne 25. junija, nato pa še popravek
občinskega proračuna v korist šolstva.

Popravek (rebalans) ni bilo tako lah-
ko pripraviti. Težko je namreč sredi
leta jemati sredstva že itak preskrom-
nim skladom (v čemer Koper seveda
ni osamljen primer). Toda Koprčanom
je vendarle uspelo »najti« 25 milijonov
dinarjev več za šolstvo in tako razpo-
laga zdaj Sklad za šolstvo s 476.422.000
dinarji. (Od skupnih virov dohodkov
participira šolski sklad 38,5 %.) Kje so
našli ta sredstva, je seveda drugo vpra-
šanje in vzbuja delne pomisleke.

Pri spremembi proračuna so prven-
stveno zmanjšali investicije negospo-
darskih investicij (17 milijonov), ki so
deloma prizadele tudi investicije za šol-
stvo. Toda te zmanjšane investicije za
šolstvo se bodo vendarle neke vrnele
šolam, čeprav je tudi res, da v letoš-
njem letu v Kopru ne bodo mogli adap-
tirati šolskih prostorov, ki so jih na-
meravali, in pričeti z gradnjo telovad-
nice. Bolj sporno je, kako so se mogli
v Kopru odločiti, pa čeprav »na pod-
lagi izvršitve izdatkov iz zadnjih petih
mesecev«, da so zmanjšali sredstva za
zdravljenje občanov, ki dobivajo pomoč
iz sklada za socialno varstvo, in sicer
za dva milijona. Dva milijona ni velika
vsota, toda če upoštevamo, da so ob-
čani, ki naj bi prejeli pomoč v
koprski občini, hud problem, ki jim po-
vzroča iz leta v leto hujši glavobol, se
tudi ta denar pozna. Kaj bi ne bili
mogli z bolj mirno vestjo odtrgati de-
narja od sredstev za občinsko upravo?
Teh se namreč niso dotaknili niti z
enim samim dinarjem.

Potem so zmanjšali še prosto pro-
računsko rezervo, da so zdaj odpadli
na šolstvo trije milijoni in prav toliko
so znesle tudi poravnane obveznosti
šolstvu iz minulih let.

Vprašanje šolstva je torej v Kopru
v letošnjem letu urejeno. Vsaj del tega
vprašanja, zakaj dokler ne bo tudi pri-
merno urejenih šolskih prostorov, ka-
dra, ki ga ne morejo dobiti zaradi po-
manjkanja stanovanj, bodo morali šol-
stvo še vedno pisati z veliko začetnico
in klicajem na koncu.

ALA PEČE

V zatišju
mirne
reke

Drugi na svetu – vendar premajhni

V njihovo tovarno ob vnožju Karavank sem prišel s čisto določenim namenom, da bi napisal nekaj o vsakdanjem delavniku ljudi, ki so svoje podjetje že razvili do tistih meja, ko so v osnovni dejavnosti – proizvodnji smuči – prišli na drugo mesto v svetovnem merilu; takoj za slovito tovarno Fischer. Zavoljo velike konjunktore na svetovnih tržiščih, ki se samo še stopnjuje, so celo prišli v položaj, ko bi lahko prodali na tuje še enkrat toliko smuči, kot jih izdelujejo!

Tovarna »Elan« pa že zdaj izvažja skoraj celotno proizvodnjo smuči (lani so jih izdelali 90.485 parov) oziroma dobre tri četrtine vseh vrst izdelkov, ki jih proizvajajo. Samo z izvozom so lani iztržili 846.340 dolarjev. Letos se ogrevajo za milijon dolarjev ali še nekaj višjo izvozno realizacijo. Nič čudnega torej, če je v sleherni njihovi pripovedi prisotna tudi misel o izvozu, ki očitno pomeni sedanji in jutrišnji kruh 500-članskega kolektiva tovarne »Elan« v Begunjah na Gorenjskem.

Tako sem se z njimi pomenkoval predvsem o vsakdanjostih, ki jim pravijo: izvoz!

Prva zgodba

govori o proučevanju tujih tržišč in prilagajanju željam kupcev. Andrej Cufer, ki bo zdaj postal arhitekt, je oblikovalec v Institutu za športno orodje pri tovarni »Elan«. Takole pravi:

»Zanima vas, kakšen je moj delavnik in s čim zaslužim svojo plačo? Moja dolžnost je med drugim, da smučem in drugim našim izdelkom dam tisto zunanjo podobo, kakršno zahtevajo naši odjemalci. To ni zmeraj lahko. Ameriški kupci imajo na primer bolj konservativen okus kot pa Evropejci. Glede modelov, barv, oblik in opreme vsaj za leto dni »hodi« za Evropo. Če smo se na primer na evropskih tržiščih uveljavili z enostavnejšo, zato pa na oko nič manj efektivno zunanjo opremo, je bilo za Ameriko še vedno aktualno tisto, kar se je pri nas že preživelo: čimveč zunanjšega bleśka, večbarvnih etiket itd.»

Sploh pa smuči vedno bolj pomenijo tudi modni artikel. Če tovarna »Elan« s cenami niti ni dosti pod svetovnim povprečjem, je k temu njihovega uspehu – razen kvalitete seveda – nedvomno pripomogel tudi posluh za »malenkosti«, s katerimi si služi kruh oblikovalec Andrej Cufer.

Velja pripomniti, da je »Elan« tudi drugače pripravljen na spopad z muhavostmi svetovnega tržišča. Vzorce novih modelov smuči pošiljajo kupcem za eno sezono vnaprej, kar pomeni, da morajo tržišče proučiti in obdelati dve leti poprej; glede na to pa organizirati delo in proizvodnjo znotraj tovarne. Gre torej za programiranje na »dolge relacije«, tako potrebno, pa vendar tudi neobičajno v našem gospodarstvu. V tem primeru, ob tako močni usmeritvi v izvoz, je tovarna »Elan« seveda morala prilagoditi svojo organizacijo tako, kot z uspehom prakticirajo sorodna tujja podjetja. Torej programiranje na »dolge relacije« v naših pogojih ni nemogoče, kot marsikje zatrjujejo, če se v podjetju zares potrudijo za tako notranjo ureditev, s kakršno dosežejo poslovnost in vsestransko konkurenčnost, kot jo zahteva trg.

Dobra organizacija pa lahko da precej. O tem pripoveduje

Druga zgodba

Tovarna »Elan« zdaj zaposluje 6 odstotkov manj delavcev kot pred sedmimi leti. Ob koncu minulega leta so – primerjaje z letom 1957 – dosegli trikrat višjo vrednost proizvodnje, štiri in polkrat večji izvoz, če omenim samo ta dva, najbolj »generalna« podatka o posledicah usmeritve na velikoserijsko proizvodnjo, ki je vse doslej – brez večjih investicij – vplivala na letno naraščanje produktivnosti po stopnji okoli dvajset odstotkov!

Tovariš Slavko Knafelj je v eni osebi planer, šef gospodarskega oddelka v tehničnem biroju in urednik tovarniškega časopisa »Naša smučina«. Ker se v njegovem oddelku do kraja »zvozljajo« vse misli in ideje, ki jih komercialna ponuja proizvodnja, sem stanovskega kolego intervjuval pač o tem, kako programirajo in terminirajo delo in življenje v tovarni »Elan«.

»Kar vprašujete, pomeni zame golo vsakdanjost z vsemi skrbmi, pa tudi z

zadoščenjem, če je delo dobro opravljeno. Zato ne vem, če bom lahko kaj posebnega povedal,« je začel urednik »Naše smučine« in nadaljeval:

»So težave, veliko več jih je, kot bi bilo potrebno. Pri naši proizvodnji po-

trebujemo okoli 3000 vrst različnih surovin. Nekatere v manjših količinah, v takšnih, ki za proizvajalce niso dovolj velike, pa čeprav jih sicer ponujajo v svojih katalogih. Potem zongliramo: zamenjujemo materiale, menjamo postopke, če je le mogoče, in si sploh pomagamo, kakor vemo in znamo. Ljudje se pa jezijo, ker morajo zaradi tega včasih pustiti že vpeljano delo in začeti z nečim drugim, kjer slabše dosegajo normo. Sprva seveda. Saj takih reči ni dosti – vendar še teh je pre-

več. Kajti sproti je treba urejati toliko reči, ki so vsaka zase kočljive in občutljive, vzemimo za primer samo korekturo meril za delitev osebnih dohodkov, do katere dostikrat pride ob takih primerih. Vsemu temu se sicer skušamo izogniti. Med drugim ponovno izvajamo standardizacijo materialov in surovin, da bi šortiman čim bolj skrčili; da ne bo več 3000 problemov, ampak vsaj kakšen manj.

Namenoma sem začel z razpredanjem teh stvari, kajti s tem se srečujejo povsod, čeprav so težave potencialne v podjetjih, ki so izraziteje specializirana ali bolj usmerjena v izvoz. Tudi ob takih pogojih pa seveda vseeno moramo programirati proizvodnjo. Tiste težave, ki sem jih omenil, so za nas »normalne težave«, namreč takšne, ki jih po dosedanjih izkušnjah nekje v zadnjem trenutku še lahko uredimo, z dobro voljo vseh in po številnih telefonskih, teleprinterjskih in tudi osebnih urgencah pri dobaviteljih. Kot sem že rekel, se trudimo, da bi v podjetju odpravili vse tiste vzroke, ki bi dodatno še povečali težave. Prav zato je že precej časa vpeljana praksa, da posebej za vsako trimesečno razdobje skoraj do dneva natančno terminiramo proizvodnjo, izkoristek strojev, preskrbo s surovinami itd. Pa še, kot vidite, kljub temu tako rado zatakne...

Tretja zgodba

je vnaprej rezerviran prostor za nekatere izmed tistih »malenkosti« iz »vsakdanjosti« tovarne ob vnožju Karavank, ki tako ali drugače menda vsak dan sproti razburjajo duhove – oprostite: mislil sem na delovni kolektiv.

»Samo pomislite,« je rekel Anton Golčman, oddelkovodja v splošnem lesnem oddelku, »da včasih ne pridemo niti do tistega materiala, ki po svojih dimenzijah in drugih lastnostih pomeni najbolj standardno blago po JUS. Pri sestavljanju telovadnih lestev smo zadnjič morali uporabljati daljše vijake, kot pa je predvideno, ker pravih »slučajno« nikjer ne dobijo. Pa še na tiste daljše, ki smo jih potlej žagali, smo čakali. Dva delavca sem zaradi tega začasnó premestil k drugemu delu. Take menjave pa so drage in lahko nas, če se kaj takega dogodi v smučarji, postavijo v veliko časovno zadrego. Tujega kupca prav nič ne briga, s kakšnimi težavami se pri nas otapamo. Zato pa pojejo nadure in kar naprej je jreba nekaj »organizirati«. Dolgočasno to ni, prijetno pa tudi ne preveč.»

»In tudi pri plači, no, pri osebnem dohodku mislim, se te reči lahko poznajo,« je nadaljeval Jože Berce, obratovodja lesnega obrata. »Zaradi težav, ki jih imamo s pomanjkanjem materialov, včasih zastaja finalizacija. Tako prihaja do skokov v proizvodnji. Enkrat so v enem oddelku naprej, drugič v drugem, potem pa se vloga obrne. V daljših razdobjih se ta odstopanja sicer izravnavajo, vendar še vedno preveč pogosto čakamo drug drugega...«

O tem mi je nekaj povedala tudi Rečka Trlejš iz lakirnice: »Seveda se vse to enkrat izravna, samo utrujajoče je. Spomnim se, da januarja tovarna nekaj časa sploh ni obratovala, ker ino-

zemski dobavitelj ni pravočasno poslal nekega posebnega laka. Pa smo šli na prisilni dopust, ki smo ga »odplačali« šele ob polletju. Kajti še nekaj drugega je: čeprav smo kapacitete za smuči razprodali, komerciala stalnim kupcem le ne more odbijati občasnih naročil za vodne smuči, za razne specialne kvalitete ali izvedbe in podobno. Kadarkoli sprejmejo taka naročila, so težave, ker moramo vse to izdelati vzporedno z redno proizvodnjo. Takrat skličejo sestanek in nam povedo, kakšno izredno delo smo dobili, sami pa se med seboj pogovorimo, kdaj in koliko časa čez uro bo kdo delal, da bomo tisto, kar moramo, tudi izvršili. Rečem pa, da me zdaj to niti preveč ne moti, čeprav to pomeni dodatno delo za možno mamo, ki mi pazi hčerko. Mislim namreč, da tako povpraševanje, kot je zdaj, ne bo večno trajalo, čeprav kaže, da je še nekaj let pred nami. Če smo se že doslej pri kupcih izkazali s solidnostjo, nas v morebitnih hudih časih menda ne bodo čisto pozabili.»

Tako je, od srca in pač tako kakor misli, povedala Rečka Trlejševa, ki enako kot kdorkoli drug izmed 500 zaposlenih dobro ve za vse nevšečnosti, ki jih imajo z materiali, pravočasno naročenimi in plačanimi – samo da jih pogosto ne dobijo takrat, ko bi jih potrebovali.

Namesto četrte zgodbe

»Za božjo voljo prosim, kako da ste prišli ravno v našo tovarno?« me je že pri vratih vprašal direktor »Elana« inž. Osterman. »Povsod me že zbadajo, da se samo hvalimo.«

Obljubil sem, da nimam posebnega namena, da bi jih še jaz kakorkoli že hvalil. Toda želel sem izvedeti tisto, kar sem v fragmentih doslej že zapisal. Izvedeti predvsem to, kako se je kolektiv vživel v vlogo, pri kateri je malone v celoti odvisen od »muhavosti« tržišča. Ta izpit pa so v »Elanu« nedvomno dobro prestali in obenem spoznali, da noben uspeh sam po sebi ne traja večno: svoje kupce morajo osvajat znova iz leta v leto. Prisluhniti jim morajo v vsakem primeru, ne da bi se pritoževali nad težavami, ki si jih s tem naložijo. Toda prav s tem, ko ustrežajo svojim odjemalcem, kolikor najbolj morejo, so ustvarili z njimi tisti kontakt, ki mu pravimo »dobri poslovni odnosi« in »zagotovljeno tržišče«. Kako naj si drugače razlagamo, da so njihovi stalni kupci sicer z nejevoljo, ker ne bodo dobili vsega, kar potrebujejo, toda tudi z razumevanjem, ker vedo, da gre za prehodne težave, sprejeli novico, da ELAN ne more sprejeti vseh njihovih naročil. Kot že rečeno, pa je tovarna samo za letošnje leto odklonila skoraj polovico vseh naročil, ki so jih poslali dosednji kupci, medtem ko naročil novih kupcev sploh ni mogla sprejeti! Tovarna je pač premajhna, da bi vse to zmogla...

Morda so po vsem tem razumljivi rezultati, ki jih je dosegel »Elan«, in bi kazalo govoriti o tem in ne o hvaleisanju. Kajti iz vsega tega, kar so pripovedovali, je nedvomno očitno, da pravzaprav doživljajo enake težave kot katerokoli drugo podjetje, le da se bolj vztrajno, morda celo trmasto obregajo obnje, ker so k temu pač prisiljeni bolj kot kje drugje, kjer odvisnost od izvoza ni tolikšna, ali je vsaj toliko ne čutijo.

S tem pa ni rečeno, da je v »Elanu« že zdaj vse idealno. Obratovodja tovarniškega Berce je odkrito povedal, da njihova tovarna v nekaterih oddelkih lahko služi za primer dobro organiziranega industrijskega podjetja, druge spet pa tiči še globoko v obrti. Značaj dela pa vselej ni edini vzrok. Torej bi iz teh besed lahko sklepali, da se v bitko z notranjimi rezervami še niso spustili do kraja.

»Pa v tem ni nič izgubljenega. Če pogledate samo številke o razvoju tovarne in njenem delu, bo očitno, da smo pošteno garali. Menda pa ni nikogar v nobenem podjetju, ki bi mogel dokazati, da je storil res vse tisto, kar bi bilo mogoče. Končno pa gre tudi pri tem za proces, ki ni rešljiv čez noč,« je še omenil tovariš Berce.

Kar strinjaj bi se z njim. Ze tako kot je zdaj, so svoje podjetje pripeljali na drugo mesto po velikosti v svetovnem merilu. To ni kar tako!

M. GOVEKAR

• POSTOJNA

NESEBIČNO DEJANJE

Vsakoletna akcija »Tvoja kri rešuje življenja« je pred vrati. V neprimernem času, ko je večina zaposlenega prebivalstva na dopustu, ko vlada vročina, ko razpravljamo o skritih rezervah v delovnih organizacijah, ko so na dnevnem redu povišane cene osnovnih živilskih artiklov in podobno. Prav zaradi navedenih, za akcijo negativnih elementov, pa so letos priprave na krvodajalsko akcijo bolj kvalitetne. Razgovor z zastopniki podjetij in ustanov, ki ga je organiziral Občinski odbor RK je uspel, ker so bili na njem sprejeti sklepi, ki bodo ob realizaciji delo RK kvalitetno in kvantitativno obogatili, ne samo ob krvodajalski akciji, pač pa tudi ob drugih, humanih akcijah. Predvsem bo potrebno misliti na to, da bo organizator — Rdeči križ — akcijo časovno uskladi s proizvodnjo posameznih delovnih kolektivov. S tem bomo dosegli oboje: nemoteno proizvodnjo in uspešno krvodajalsko akcijo.

Letošnja planska zadolžitev je za četrtino večja od lanske (t. j. nujno je pridobiti najmanj 800 krvodajalcev). Povečana zadolžitev je popolnoma realna, saj je potreba po krvi tudi vedno večja. Iz podatkov, ki so na razpolago, je razvidno, da je bilo v postojnski občini l. 1957 242 pacientov, ki so iskali pomoč zaradi poškodb na delu, da je le-teh bilo leta 1950 že 450, leta 1962 562, lanske leto pa 564. Res je sicer, da med temi poškodbami ni bilo dosti takih, ki bi s kirurškimi posegi zahtevali tudi transfuzijo krvi. Vse te nesreče so bile obratnega značaja. Izredno hitro naraščajo poškodbe izven dela, med katerimi je največ prometnih nesreč, poškodb v gospodinjstvu in na polju pri kmečkih opravilih. Tako je bilo teh nezgod leta 1957 le 69, leta 1960 že 247, lanske leto pa kar 418.

Večjo potrebo po krvi dokazuje tudi dejstvo, da je bilo v postojnski bolnišnici za ženske bolezni in porodništvo leta 1962 porabljenih 62.925, a leta 1963 kar 122.610 ml (mililitrov) krvi. Tako je samo v tem relativno majhnem hospitalnem zavodu potreba oziroma poraba krvi tako občutno narasla!

In kako potekajo priprave za letošnjo krvodajalsko akcijo? Na občinskem odboru RK niso pesimistični, čeprav je z akcijo združenih mnogo težav in nevarnosti. Pri realnem ocenjevanju situacije se zavedajo dejstva, da je humana zavest tistih, ki so kri že dali, utrjena in da je ohrabrujoča ugotovitev, da se stalnim krvodajalcem pridružujejo vedno novi prostovoljci, predvsem iz vrst naše mladine. Kako lepo in spodbudno se sliši, da se je npr. na Komunalnem podjetju v akcijo vključilo kar 70 odstotkov zaposlenih (menda vsi, ki odgovarjajo pogojem krvodajalca), da se je k odvzemu krvi na postojnski pošti prijavilo preko polovice članov kolektiva, da je delovni kolektiv Jamske restavracije prijavil že 18 prostovoljcev, da jih je na TRANSVITU že 26, in da sta krajevna odbora v Pitki in Planini zbrala že po 55 oz. 30 krvodajalcev, največ iz vrst tamkajšnjih gospodinj.

Akcija še ni zaključena. Organizatorju, tj. Občinskemu odboru RK, še vedno prihajajo prijave novih prostovoljcev, ki se zavedajo, da je krvodajalstvo nedvomno najbolj plemenita manifestacija humane misli. In prav je tako, saj gre za človeka!

B. A.

Sočne krme letos ne bo primanjkovalo — Foto: M. Sparovec

• LJUTOMER

Posvetovanje o štipendiranju in kadrovanju

Občinski komite ZKS Ljutomer je organiziral skupno z občin. odborom SZDL, sindikalnim svetom in sekretarji osnovnih organizacij ZK in s predstavniki prileškega študentskega kluba širše posvetovanje o kadrih v gospodarstvu, ustanovah in o politiki štipendiranja v ljutomerski občini.

Politika štipendiranja, zlasti zagotavljanja kadrov je doslej bila v merilu občine najbolj uspešna v panogi kmetijstva. Tu pride na 637 zaposlenih v treh kmetijskih organizacijah 7 inženirjev oz. kmetijskih strokovnjakov. Na enega zaposlenega je to 1,1%. To sicer ni veliko, vendar je v primerjavi z ostalimi panogami gospodarstva še najbolj uspešno. S srednješolsko izobrazbo oz. tehnikov v kmetijstvu pa je na zgoraj zaposlenih po številu 37.

Ce pa bi primerjali srednješolski kader v industriji in ostalih panogah, vidimo, da pride na 1635 zaposlenih v teh panogah 68 zaposlenih s srednjo šolsko izobrazbo, bodisi tehnikov ali s srednjo ekonomsko šolo, kar znaša skupno torej v odstotkih le 4,2%. Iz tega sledi, da je glede kadrov ljutomerska komunna daleč za republikim povprečjem in tudi za povprečjem drugih dežel.

Politika štipendiranja je že dalj časa pereč problem v tej komunni, zlasti pa še v delovnih organizacijah.

Med drugim so nakazali potrebo po sistematičnem izobraževanju v delovnih organizacijah, tako preko sindikata, Ljudske in delavske univerze, izobraževalnih centrov in podobno. Več skrbi bo treba posvetiti izobraževanju na delovnih mestih.

Subjektivne sile v delovnih organizacijah bodo morale zavzeti odločnejsa stališča v pogledu izobraževanja, kadrovanja pa tudi politike štipendiranja.

Ugotavljamo namreč, da je storilnost nizka, proizvodnja nazaduje, tehnološki procesi so zastareli, zato osebnih dohodki in tudi s tem nižji standard zaposlenih. Vse to kvarno vpliva tako na nadaljnji razvoj gospodarstva, posameznih podjetij. Tu je tudi vzrok fluktuacije delovne sile, ki se že občutno pozna. Vsak si pač išče boljše delovne pogoje in tisto mesto, kjer bo več zaslužil, kjer bo lahko napredoval in koristil več naši družbeni skupnosti. Ponekod se še branjajo strokovnjakov, da ne bi morali tisti z zastarelimi metodami in gledanjem na razvoj gospodarstva izgubiti vodilnih položajev.

Tendenca, da morajo naša podjetja v tej komunni ostati na obrtniški ravni, je popolnoma zgrešena, kar so kritično ocenili na tem posvetovanju. Zato je potrebno podvzeti določene ukrepe za čimprejšnji napredek in prehod na industrijski način proizvodnje, kjer je le možno.

Občutno se pozna v naših delovnih organizacijah pomanjkanje pravnikov in ekonomistov,

Tudi ob Krki je dopust zelo prijeten — Foto: M. Sparovec

ki bi lahko podjetju izdelali strokovne analize in druge strokovne in samoupravne akte.

Sredstva za štipendiranje so skromna, ker je ljutomerska občina še predvsem agrarna, industrija se je šele začela razvijati. Tudi skladi za skupne potrebe so skromni. Zaskrbijoče je, da so učenci v osnovnih šolah naše komunne prikrajšani pri učenju, saj nekatere šole nimajo dovolj primerne inventarja in učil, učilnice so ponekod dotrajane. Pedagoški delavci si prizadevajo, da bi naše učence čimveč naučili.

Vse to nam jasno kaže, da bo potrebno nekaj storiti za izboljšanje stanja in da si zagotovimo potrebne kadre, ki bodo tudi z modernizacijo, boljšim tehnološkim in proizvodnim procesom ter ureditvijo boljših delovnih pogojev zaposlenih pripomogli k hitrejšemu napredku naše komunne.

V merilu občine bodo ustanovili še posebno komisijo, ki bo povezovala delovne organizacije, zlasti kadrovske službe. Kajti tudi kadrovske službe bo potrebno tudi v podjetjih čimprej ustanoviti.

S tega posvetovanja bodo dali občinski skupščini in samoupravnim organom delovnih organizacij tudi več priporočil, da bi se položaj čim hitreje izboljšal.

S. F.

• PTUJ:

Sindikalni delavci na obisku v Čakovcu

Predsedniki in tajniki sindikalnih podružnic iz ptujske občine so ob zaključku svojega seminarja obiskali sindikalno podružnico Medjimurske trikotaje v Čakovcu. Osnovni namen obiska je bil, obiskati delavce v sosedni republici, spoznati proizvodni proces in organizacijo dela pri njih, še posebno pa se seznaniti z delovnimi in življenjskimi pogoji delavcev. Sindikalni delavci, ki so bili iz raz-

ličnih dejavnosti, so se z delavci ob strojih pristrčno pogovarjali in drug drugemu zaupali lastne delovne izkušnje, se spoznali s problemi in izmenjali mnenja. Po končanem obisku delavcev in ogledu posameznih obratov je bil razgovor s člani izvršnega odbora sindikata in predstavniki delavskega sveta. Razgovor je predvsem zajel aktualna vprašanja, ki jih je v ospredje postavil V. kongres ZSJ, v tej zvezi pa izmenjavo izkušenj, kako so se v praksi lotili realizacije zahtevne politike.

Iz tega razgovora so ptujski sindikalni delavci dobili vpogled, kako je organizirana sindikalna organizacija MTC, ki šteje nad 1700 članov sindikata, kaj dela in kako rešuje vsakodnevne probleme. Zanimiva je ugotovitev, da so se v MTC lotili realizacije sklepov V. kongresa ZSJ zelo natančno. Celotno gradivo kongresa so po aktualnosti razdelili v štiri dele, proučujejo ga, analizirajo obstoječe stanje v lastni delovni organizaciji, razpravljajo z delavci po oddelkih in tako so uspešni, da se je celotni delovni kolektiv aktivno vključil v boj za realizacijo politike, ki je bila zahtevna na V. kongresu ZSJ, organi delavskega samoupravljanja pa so isto sprejeli kot svoj akcijski program. Z dobro izdelanim in konkretnim programom je sindikat uspel zainteresirati večino delavcev za delo v sindikatu, kljub temu, da je večina delavcev, ki prihaja v tovarno, iz vasi. V MTC posvečajo zelo veliko skrb usposabljanju delavcev za delo na delovnem mestu in za samoupravljanje. Vsi novi delavci, ki se želijo zaposliti v tovarni, pa gredo, preden je z njimi sklenjeno delovno razmerje, skozi sedemdnevni seminar družbeno-ekonomskega izobraževanja, to se jim bogato obrestuje kasneje v aktivni vključitvi posameznika v sistem delavskega samoupravljanja. Mladi tehniki in inženirji, ki pridejo iz šol v MTC, gredo, preden so postavljeni na vodilna mesta, skozi šestmesečno, odnosno enoletno prakso skozi vse obrate, da se seznanijo z vsemi fazami proizvodnje in tehnološkim procesom, šele nato prevzamejo od-

govorna delovna mesta. Praksa jim je potrdila, da je to koristno. Delavci, ki imajo nad petnajst let delovnega staža, prejemajo poseben dodatek na starost. V kolektivu je močno razvito kulturnoprosvedno delo, saj imajo lastno KUD s številnimi sekcijami in aktivnimi člani, prav tako imajo zelo razvijane oblike rekreacije in športa.

Razgovor je bil ploden in koristen, saj so se ptujski sindikalni delavci seznanili z vrsto pomembnih delovnih izkušenj v delu sindikata in organov delavskega samoupravljanja v MTC, marsikaj od pridobljenega se bo dalo uporabiti v lastni praksi in delu sindikalne podružnice, mnogo stvari pa je takega pomena, da so spodbudno vplivale na razmišljanje o novih oblikah dela.

Izvršni odbor SP MTC je izrazil željo, da naj bi se v bodoče razvijale stalne in množične oblike srečanj in sodelovanja med delovnimi kolektivi občin Čakovca in Ptuj, kar bo spodbudno vplivalo na razmišljanje o oblikah poslovnega sodelovanja. Ob srečanju so vse, že dogovorili za obisk športnih ekip MTC, ki bodo obiskale ptujske delovne kolektive in se na športnih igriščih srečale na tekmovalnih v raznih športnih panogah. Prav gotovo je, da bo v bodoče prihajalo do organiziranja skupnih izletov, skupnega reševanja problemov, kam na oddih, do številnih športnih srečanj ipd., kot je to že tradicija med občini Čakovec-Ptuj-Varaždin od leta 1960 dalje.

Ptujski so v znak iskrenega prijateljstva do delovnega kolektiva MTC izročili v spomin knjigo Staneta Kavčiča »Samoupravljanje«. I. in II. del, s posvetilom in podpisi vseh sindikalnih delavcev, ki so obiskali MTC.

Obiski v delovnih kolektivih in dobro organizirane poučne ekskurzije so pomembna oblika v delu sindikalnih organizacij, ki medsebojno spoznavajo delovne kolektive, posredujejo bogate izkušnje, izmenjujejo mnenja, dajejo nove spodbude, vse to pa bogati vsebino dela in vodi k večjim uspehom v sindikalni organizaciji.

FB

• IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASOPISOV DELOVNIH KOLEKTIVOV • IZ ČASO

glas upravljalca

Izvoz — naša pomembna naloga

Naš letošnji gospodarski plan predvideva celotni dohodek v višini 4 milijarde dinarjev. V prvih štirih mesecih smo dosegli celotni dohodek v višini 1 milijarde 421 milijonov din, kar pomeni, da bomo lahko ob nespremenjenih pogojih postavljeno nalogo dosegli in celo presegli. Analize, ki smo jih delali še predlanskim, so nam pokazale, da je minimalni obseg proizvodnje, pri katerem je tovarna še rentabilna, 3 milijarde din letno. Toliko smo dosegli tudi v letu 1963 in zato finančni uspeh v lanskem letu ni bil zadosti visok, da bi lahko pokrili vse obveznosti, ki jih imamo do posojilodajalcev. S povečano proizvodnjo in z boljšo obdelavo tržišče se je v letošnjem letu tudi bistveno izboljšal finančni rezultat, ki zagotavlja, da bomo lahko ob istih proizvodnih in

prodajnih pogojih v stanju iz skladov pokriti vse anuitete, ki zapadejo v prihodnjem letu.

Ti rezultati so zelo dobri in doseženi v relativno kratkem času, tako da jim včasih kar verjeti ne moremo, čeprav jih preverjamo na vse moguče načine.

Manj ugodni so rezultati v izvrševanju izvoznih obveznosti. Gospodarski plan predvideva v letošnjem letu izvoz v višini 1.300.000 \$. V prvih štirih mesecih pa smo izvozili za 368.000 \$ blaga, morali pa bi ga v tem času izvoziti za 433.000 \$. Razlog za to neizvršitev je bilo prenehanje odpoklicev s strani francoskih kupecv, tako da imamo trenutno na zalogi izvoznega blaga, namenjenega za Francijo, v vrednosti ca. 100.000 \$.

Tak položaj zahteva, da vložimo vse napore, da bi v najkrajšem času zagotovili normalno odpreme v izvoz in prišli zopet na redno izvozno dinamiko.

Posebno neprijetno je, da naše neizpolnjevanje obveznosti sovpada z zelo slabo plačilno bilanco v državnem merilu, ker je v istem obdobju izvoz močno zaostajal za uvozom ter zato primanjkuje potrebnih deviznih

sredstev za uvoz reprodukcijskih materialov.

Bolj intenzivno in sistematično delo prodajne službe na področju izvoza je dalo boljše finančne rezultate, ki jih dosegamo pri izvozu. V lanskem letu je blago, prodano v izvoz, izkazovalo 20% izgubo, letos pa izkazujemo že 3% dobička. To pomeni, da so naložbe, ki jih vlagamo v organizacijo prodajne službe, rentabilne, niso pa še zadostne, ker še vedno niso izkoriščene vse možnosti, ki jih lahko dosežemo v izvozu. Zato bo potrebno še nadalje širiti prodajno službo z ustreznimi strokovnimi kadri.

Poleg tega, da je izvoz izredno pomemben za jugoslovansko plačilno bilanco in da moramo izvažati zato, ker smo dobili posojila za rekonstrukcijo tudi v devizah in moramo te devize zdaj vračati, nam izvoz prinaša tudi hitrejši napredek v vseh ožirih. O tem priča najboljše nagel razvoj, ki smo ga dosegli v proizvodnji pohištva, ker smo v razmeroma kratkem času dosegli visoko kvaliteto, napredovali v tehnologiji, v kvaliteti, upeljali smo nove materiale in spoznavali najmodernejšo opremo. Izvoz nas vzgaja tudi

k boljši organizaciji dela in dviga naše splošno znanje, ker morajo biti za izvoz usposobljene prav vse službe in ne samo proizvodnja.

Tapetniški izdelki, katerih do sedaj praktično nismo izvažali, morda prav zato tudi niso doživeli kakšnega bistvenega napredka, temveč so že vrsto let enaki in zato na tržišču vedno manj zanimivi.

Ker jih doslej nismo izvažali, imamo v tapetniških izdelkih še rezervo za povečanje izvoza, ki jo lahko še izkoristimo. Zato je ena izmed važnih nalog novo ustanovljenega inštituta pohištvene industrije »MEBLO« oblikovanje novih vzorcev tapetniških artiklov, primernih za izvoz. Razumljivo je, da prvi vzorci verjetno ne bodo uspeli in da bo potrebno izdelati morda 100 vzorcev, da bi enega od njih lahko z uspehom prodajali.

Pot do uspešnega izvoza ni lahka in zahteva mnogo vlaganj in naporov. Posebno v začetku je več neuspehov kot uspehov, ki nas čisto demoralizirajo, vendar pa se moramo zavedati, da je le izvoz tista oblika prodaje, ki nam lahko zagotovi nadaljnjo prosperiteto in bodočnost.

ING. OLEG VRTAČNIK

Po nočnem ribolovu — nova opravila — Foto: M. Sparovec

»Važno je sodelovati«

Očitek je na mestu! Nismo se potrudili, nismo prebrali do konca seznama naših potnikov na olimpiado! Lahko bi vedeli: potovalo bo 69 tekmovalcev in 39 spremljevalcev. Spremljevalci so vsemogoči strokovnjaki, trenerji in sportni strategji.

Pač vse zaradi načela, po katerem je izbrana ekipa, od katere lahko nekaj pričakujemo. Namreč, dobre rezultate tekmovalcev. In ti rezultati bodo toliko boljši, če bo dovolj spremljevalcev skrbelo za tekmovalni duh, kondicijo in dobro počutje sploh — aktivnih sportnikov.

Mi pa, baje, naj bi si raje prizadevali, da bi prav spremljevalcev bilo več, saj je vse odvisno od njih, ne pa, da oportunistično zago-

varjamo čimvečje število naših aktivnih udeležencev zgolj zaradi udeležbe.

S tem očitkom se ne moremo strinjati. Ta očitek gotovo velja za tistega, ki je dobesedno napisal: »Ali res ni med našimi sportniki nobenega lepega dekleta, ki bi reprezentirala našo ekipo pri izpolnitvi miss olimpiade...?« — dobesedno tako in dalje v tem smislu.

Mi smo tudi odločno proti, da bi namesto 69 aktivnih tekmovalcev in tekmovalk poslali v Tokio 70, če naj bi bila 70. bolj lepota kot sportnica...

Se vedno pa menimo, da bi lahko povečali število jugoslovanskih olimpijcev na 78, kajti vsaj devet naših deklet in fantov ima še take športne kvalitete kot večina med izbranimi 69. Pa tudi zaradi računanja bi bilo bolj praktično: na dva tekmovalca bi prišel en spremljevalec, medtem ko zdaj pride en ekspert že na 1,7 tekmovalca!

Vse se spreminja

Pred leti smo kritizirali naše nogometaše zaradi njihovih (pogosto turističnih) turnej po tujini. Slo jim je za zaslužek, devize so sploh dragocene, pa so potovali.

Kmalu so ugotovili, da jih tudi turistične tumeje preutrudijo in potem z moštvom ni nič v državnem prvenstvu. Zdaj je državno prvenstvo alfa in omega vsega. Tu se »formirajo« cene posameznih igralcev, uvrstitve v njem daje merilo premijam... In nenedoma nikogar več ne ganejo rezultati naših vodilnih klubov v tekmah s tujimi klubi. Naš vicešampion izgublja z rezervnim moštvom italijanskega kluba, Dinamo se vrača s košem golov iz Švedske in Franci-

je itd. Za priprave državne reprezentance sploh ni več časa, kot da so tudi njeni rezultati nepomembni, le da so moštva kompletna v šampionatu.

Tako nogometaši. Sahisti, na primer, še vedno raje igrajo na tujem kot doma. Za to imajo razloge. Zal pa so tudi izjeme. Če reprezentanca gostuje na tujem, tujina ni več tako interesantna... Posebno, če z vlakom potuje tri dni v Sovjetsko zvezo, kjer jo tako in tako čaka razaz...

SILO

Gore nas od nekdanj privlačujejo. Ali je za oddih kaj lepsega?

MOTO-KROS NA LJUBLJ — VRATA TURIZMA, ŠPORTA IN REKREACIJE

Cesta odpira nov svet

Kar tri desetletja, vse do začetka gradnje nove avtomobilske ceste, so avto-moto dirke na Ljubelj pomenile največji sportni praznik prebivalstva z obeh strani jugoslovansko-avstrijske meje, ki so se vsakič do siteda naužili razburjenja in sportnih užitkov ob drznih vožnjah vozačev iz številnih evropskih in prekomorskih držav, ko so se zagrizeno spoprijemali z vijugasto cesto, ki šteje med najbolj strme v srednji Evropi. Marsikateri tujec in domačin, ki je samo zavoljo ljubezni do avto-moto športa prišel na Ljubelj, se je kasneje rad vračal v svet pod Storžičem, na vršace Karavank, v romantično dolino Podlublje ali smučišča na Zelenici. Čeprav je bilo tako, pa vendar ni mogoče reči, da bi Tržič v tistih letih pomenil kaj več kot mesto z bogatimi turističnimi, še posebej pa rekreacijskimi perspektivami.

Kazalo je že, da bo nova cesta — zaradi nje so se organizatorji morali odpovedati nadaljnjim prireditvam — nasploh in v nedogled umaknila uresničenje hotenja tamkajšnjih turističnih in sportnih delavcev. Tako bi tudi bilo, če Tržičani ne bi pokazali prav trmaste vztrajnosti in vneme. Ker jim je nova cesta »pobrala« prejšnjo, v serpentinah izpeljano tekmovalno stezo in cesto, so dobre tri kilometre od Tržiča proti Ljubelju poiskali še hujše strmale za tekmovalništvo v moto crossu. Če so prvič sodelovali samo tekmovalci iz naše države, so že lani zabeležili pomembno mednarodno udeležbo, da bi letos na tej prvič tekmovali za Grand prix, to je za veliko nagrado Jugoslavije (v vsaki državi je lahko samo eno tekmovalništvo take vrste), že čez dve leti pa naj bi se na Ljubelju pomerili najboljši svetovni »asi« na eni izmed dirk za svetovno prvenstvo!

Tako je zagrizena navdušenost do avto-moto športa pravzaprav botrovala sedanjim prizadevanjem Tržičanov, ko vendar tudi uresničujejo dolgoletno hrepenenje. Nova avtomobilska cesta je tudi tem krajem odprla najkrajše okno v svet, s tem pa tudi možnost, da popotnika ali izletnika povabijo v skoraj nedotaknjeno naravno trziške okolice. Še letos se bodo vsem ljubiteljem zimskega športa odprla prelepa smučišča na plazovih Begunjske. V kratkem bo dograjena tudi žičnica na Zelenici, popotnikom bo na voljo novi motel blizu Tržiča itd. Vse to je »storila« cesta, navzlic nekdanjim hudim vzponom še vedno najkrajša povezava srednje Evrope in skandinavskih dežel z našim sinjim Jadranom; to so »povzročile« tradicionalne gorske avto-moto dirke oziroma moto-cross na Ljubelj.

Kot rečeno, bodo na ljubeljski progi letos prvič tekmovali za Grand prix Jugoslavije. Or-

ganizatorji so si zagotovili udeležbo najboljših avstralskih, ameriških, danskih, italijanskih, francoskih, nemških, švedskih, avstrijskih in seveda jugoslovanskih tekmovalcev; pričakujejo pa tudi sovjetske, vzhodnonemške, češke in bolgarske mojsre moto-crosa. To pomeni, da se bodo že letos na Ljubelju pomerili najboljši tekmovalci svetovnega jakostnega razreda, kar že vnaprej pomeni najboljšo propagando za (predvideno) tekmovalništvo v okviru svetovnega prvenstva v gorskem moto-krosu čez dve leti. Kaj pa to lahko prinese ne le Tržiču, ampak vsej bližnji in daljni okolici, najbrž ni treba preveč ugibati. Podrtamo pa lahko samo eno: to odpirajo možnost do rentabilnih turističnih objektov, namenjenih zimskemu ali letnemu turizmu. Ta podatek zadostuje in pove vse, kar je treba vedeti.

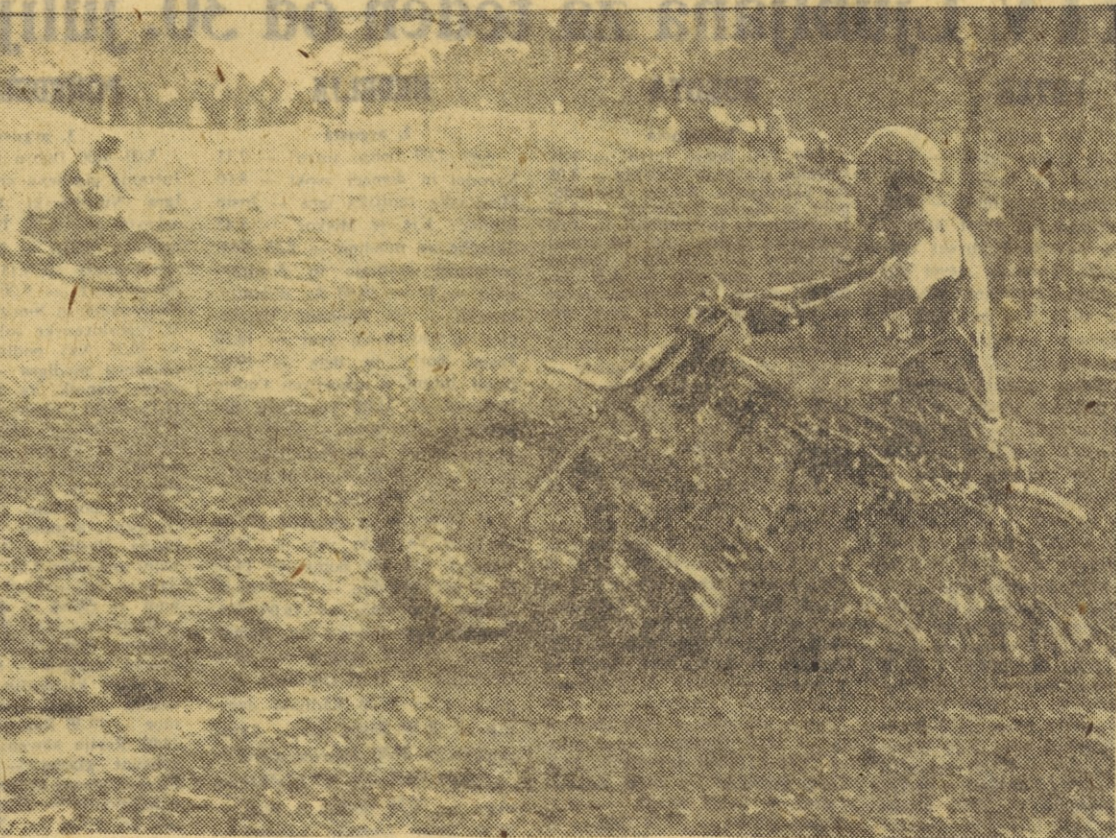
Cesta odpira nov svet, oziroma bolje: hrumenje motorjev in zanimanje za ljubeljske strmine je priklicalo v življenje avtostrado, s katere peljejo pota v deviško naravo sveta pod Karavankami. Preveč lepo je zelenilo gozdov, dovolj grozljivo bele so pečine, ki se bočijo ob asfaltnem traku, da bi jih kdorkoli neprisadeto spregledal. Atrakcija, ki jo pomeni gorski moto-kros, pa je spet mikavnost svoje vrste, ki iz leta v leto vabi vedno več in več obiskovalcev. O čemer koli torej govorimo ali pišemo, vse pomeni odprta vrata športa, turizma in rekreacije.

LJUBLJ je že postal pojem. Kakšen bo njegov sloves v na-

slednjih letih, pa je odvisno predvsem in samo od tega, kako ga bomo negovali in dvignili na še višjo raven. To spet pomeni, da bo treba zastavljene načrte tudi smotrno in hitro izpeljati.

Če se spomnimo trmaste zagrizenosti in volje, da tudi v najhujšem ne odnehajo, lahko upamo, da Tržičani nikogar ne bodo razočarali.

-go-

Motiv z lanskega motokrosa: »blatna kopel«, ki terja precej spretnosti tekmovalcev

ZAPOZNELI PREDLOG

V aprilu prihodnjega leta bo v Ljubljani svetovno prvenstvo v namiznem tenisu. Kratico tega tekmovalništva — SPENT — imamo že dolgo vsi v ušesih. Doslej je prijavljenih 24 držav (med zadnjimi se je prijavila tudi Jugoslavija, čeprav je prireditelj) in kmalu bodo ljubljanski hoteli pričeli prejemati rezervacije od številnih ekip, novinarjev in najbrž tudi od najbolj vnetih gledalcev iz tujine.

Tako zahtevno tekmovalništvo seveda terja primeren prostor. Znano je, da so v Ljubljani že pričeli graditi športno halo. Prekrili bodo umetno drsališče v Bloudkovem športnem parku, uredili vse potrebne prostore in Ljubljana bo bogatejša za športno palačo, ki bo lahko sprejela pod svojo streho 12.000 gledalcev! Že leto pozneje bo v njej svetovno prvenstvo v hokeju na ledu, vmes — upajmo — in pozneje pa se bodo v njej vrstile tekme — hokejske, košarkarske, rokometne; skratka, prizorišče za vsakršno športno prireditel, ki ji bo ustrezala velikost terena, bo na voljo.

Delavci torej grade novo halo s polno paro, prav te dni pa smo lahko prebrali resen predlog, da naj bi delo opustili in se lotili nove gradnje na drugem kraju Ljubljane. Ne gre le za kratek rok — dvomimo, da bi lahko do aprila zgradili tako palačo (v Tivoliju je že umetno drsališče!) — temveč za prakso, ki jo želimo odpraviti. Vsi doslej vloženi milijoni za gradnjo v Tivoliju bi šli pozlu!

Ne nameravamo razpravljati o predlogu, o argumentih, na katere se opira: v Tivoliju ne bo dovolj parkirnih prostorov oz. potrebno bo žrtvovati še sto arov zelene površine in jo spremeniti v asfaltno ploskev, pa še to ne bo dovolj, potrebno bo urediti parkirni prostor tudi na prostoru bivšega velesejma. Drugo z drugim pa to pomeni, da bo križišče pred Delavskim domom še bolj obremenjeno in da bo sploh težko priti do tega križišča, ker bo že iztočnica iz Tivolija po končani prireditvi »zamašena«. In ure in ure bodo potekle, preden bodo obiskovalci (z avtomobili) zapustili Tivoli...

Morda je vse to res. Toda, ali nismo tega vedeli prej? Kako se lahko odločimo za neko gradnjo, preden ne analiziramo vse čititlje v zvezi z njo? Ali ne spoštujemo mnenj strokovnjakov? Ali povprašamo, kaj sodi tako imenovano javno mnenje?

Bodi tako ali drugače, prepričani smo, da je po toči zvoniti prepozno. Zelimost, da bi bila gradnja v Tivoliju kmalu končana, kajti v Ljubljani nedvomno potrebujemo tak objekt.

Dovolj pa imamo izkušenj z gradnjo zimskega bazena, o katerem le govorimo, graditi pa ga še nismo začeli!

D.

• ORMOŽ:

Nov športni objekt

Pred nedavnim je bilo izročeno svojemu namenu lepo športno igrišče v Ormožu. S tem objektom je mladina Ormoža in njegove občine dobila tisto, kar si je že toliko let želela, vendar prej zaradi pomanjkanja finančnih sredstev, ki so bila za drugo bolj potrebna, ni prišlo do realizacije njihovih želja. Lep športni teren, ki je 44 m dolg in 22 m širok in na katerem bodo možna vsa športna tekmovalništva in treningi razen nogometa, je asfaltiran teren, ima ugodno naravno lego; na obeh straneh igrišča so lepe terase, za gledalce.

Samo asfaltiranje je veljalo več ko 2 milijona, od katerih je občinska skupščina Ormož sama prispevala okrog 1.600.000 dinarjev, 500.000 din pa je dala na razpolago v ta namen TVD »Partizan« Ormož. Prav tako je to društvo tudi organiziralo prostovoljno delo, katerega se je udeležilo lepo število članov, dijakov in študentov. Med vsemi pa ni manjkalo tudi pionirjev, ki so marljivo in pridno pomagali pri graditvi športnega igrišča, s katerim je to mesto končno dobilo lep in dragocen športni objekt, ki bo mnogo pripomogel k razvoju športne dejavnosti ormoške občine. —ce

od 31. julija do 11. avgusta 1964

ŽELI VSEM OBČANOM DELOVNI KOLEKTIV

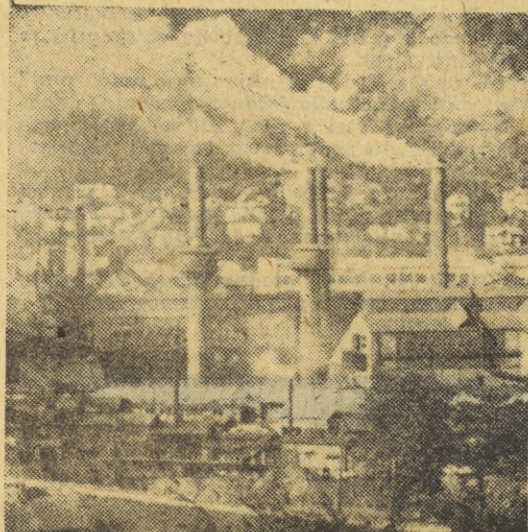

ELEKTROMECHANIKA

Vse občane vabimo na ogled naših izdelkov,
ki bodo razstavljeni na Gorenjskem seimu.

OBČINSKA SKUPŠČINA - OBČINSKI ODBOR
SZDL - OBČINSKI KOMITE ZKS - OBČINSKI
SINDIKALNI SVET - OBČINSKI ODBOR ZB -
OBČINSKI KOMITE ZMS - OBČINSKI ODBOR
ZROP - IN OSTALE MNOŽIČNE ORGANIZACIJE

KRAJ.

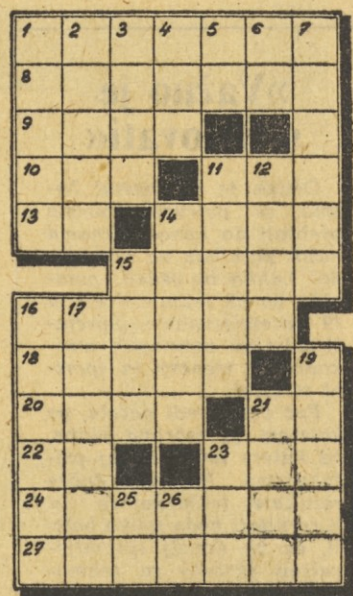
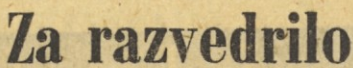
Prvi avgust
PRAZNIK
jeseniške
komune

ŽELEZARNA
JESENICE

Elektrarna Moste

MOSTE-ŽIROVNICA

[illegible]

KRIŽANKA

Vodoravno: 1. najdaljša tekaška disciplina, 8. testament, 9. obzirnost, olaka, 10. sorodnik, 11. jarem, 13. kvartaški izraz, 14. zavetišče, 15. alpinistični pribor (množ.), 16. viteзов spremeljalec, 18. hlev, 20. iglavce, 21. kratica za »tega leta«, 22. kratica za »račun«, 23. nadav, 24. osmerokotnik, 27. primček ital. fizika, ki je dognal, da se lahko s kemijskimi procesi proizvaja električni tok (Luigi).

Navpično: 1. pogonski stroj, 2. kraj blizu Gornje Radgone, 3. del telesa (množ.), 4. ime znanega ameriškega novinarja (Buchwald), 5. prislov, 6. ameriška kratica za »vse v redu«, 7. italijansko mesto in luka (orig.), 11. boginja starih Egipčanov, zaščitnica medicine in plovbe, 12. ime italijanske filmske igralka, 14. subtropska rastlina, 15. ozemlje s kraškimi pojavi, 16. vojaški tabor, 17. majhna ptica, 19. konjenik (množ.), 21. prestol, 23. turški poglavar, 25. začetnici imena in, priimka mladega slov. košarskega reprezentanta, 26. začetnici priimka in imena slov. jezikoslovca, ki je prvi sistematično študiral slovenščino (1864—1896).

REŠITEV

PREJŠNJE KRIŽANKE

Vodoravno: 1. maneken, 7. opica, e, 8. lok, 9. nos, 11. arak, 13. K(os) T(ine), 14. TT, 15. Oslo, 17. empir, 18. abota, 20. Zulu, 21. op, 23. bc, 24. Rohr, 26. eks, 28. tri, 29. Eskim, 31. tornado

Navpično: 18. azbest

DELAVSKA ENOTNOST

Glasilo Republiškega sveta ZS
za Slovenijo Izdaja CZP Ljud-
ska pravica v Ljubljani List
je ustanovljen 20. novembra
1942. Urejuje uredniški odbor
Glavni in odgovorni urednik

VINKO FRINKAUS
Nastav oredništva in uprave
Ljubljana, Kopitarjeva ul. 2
poštni predal 313-VI. telefon
uredništva 33-722 in 38-672.
uprave 33-722 in 37-501 Račun
pri Narodni banki v Ljubljani
št. NB 600-113-365 – Posamezna
številka stane 20 din – Narod-
nina te: četrtina 250 polnina
500 in letna 1000 din – Rokop-
sov ne vračamo – Poštnina pla-
čana v gotovini – Tisk in kil-
teji CZP – Ljudske pravica –
Ljubljana

Spored RTV Ljubljana za teden od 30. julija do 5. avgusta 1964

ČETRTAK

3.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Zvočni kaledoskop — 8.05 Slo-
venske narodne pesmi — 8.25 Ce-
loslovska zabavna glasba —
9.00 Počitniško popotovanje od
strani do strani — 9.15 Vesele
počitnice — 9.30 Furlant, mazur-
ka in bolero — 10.15 Z domačih
opernih odru — 11.00 Turistični
melodiji — uje goste — 11.30
Pozor! nimaš prednosti! — 12.05
Zabavna glasba — 12.15 Kmetijs-
ki nasveti — Herbicidi za kore-
nje — 12.25 Z jugoslovanskimi
pevci zabavne glasbe — 13.15 Ob-
vestila in zabavna glasba — 13.30
Priporočila vam — 14.05 Slovenske
narodne pesmi — vokalni kvarteti
— 14.20 Poslušajte — 14.25 Listi
iz albuma z zabavnimi melodi-
jami — 14.35 Naši poslušalci ce-
titajo in pozdravljajo — 15.15
Zabavna glasba — 15.40 Valčki
in polke — 16.00 Vsak dan za vas
— 17.05 Poletni sprehodi po glas-
benih galerijah — 18.00 Poročila
— aktualnosti doma in v svet —
18.10 Turistična oddaja — 19.00
Obvestila — 19.05 Glasbene raz-
glednice — 19.30 Radijski dne-
vnik — 20.00 Četrtno večer do-
mačih pesmi in napevov — 21.00
Literarni večer — 21.40 Wolfgang
Amadeus Mozart: Koncert za
flavto in orkester št. 2 v D-duru —
22.10 Glasbena medijra —
22.15 Skupni program JRT — stu-
dio Ljubljana — 23.05 Glasbeni
mojstri visokega in poznega ba-
roka — 24.00 Zadnja poročila in
zaključek oddaje

PETEK

31. julija

5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
do uverture do finala — 8.05
Rajnhajni završavaju ansambl — 8.35
Michael Rožanc kot avtor komor-
ne glasbe — 9.00 Pionirski ted-
nik — 9.30 Slovenski pevci po-
vevk — 10.15 Poslušajmo pihalno
odbo — 10.35 Nas podlistek —
10.55 Glasbena medigra — 11.00
Turistični napotki za tuje goste —
11.15 Pozor, nimas prednosti! —
12.05 Zabavna glasba — 12.15
Gnetiljski nasveti — 12.25 Opol-
njski domači peče-mele — 13.15
Obvestila in zabavna glasba —
13.30 Priporočajo vam — 14.05
Glasbeni avtomat — 15.15 Zaba-
vna glasba — 15.45 Pevski pozdrav
iz Zagreba — 16.00 Vsak dan za
nas — 17.05 Poletni sprehodi s
pevci zabavne glasbe — 18.00 Po-
letna / aktualnosti doma in v
svetu — 18.10 Promenadni kon-
cert — 19.00 Obvestila — 19.05
Glasbene razglednice — 19.30 Ra-
dijski dnevnik — 20.00 Trideset
minut v studiju 14 — 20.30 Delti-
ki madrigalski zbor poje pesmi
raznih narodov — 20.50 Arena za
virtuoz — 21.15 Oddaja o morju
in pomorskih — 22.10 Plesna
glasba — 22.50 Literarni nopturno
— 23.05 Iz sodobne slovenske in
nemške glasbe — 24.00 Zadnja
poročila in zaključek oddaje

SOBOTA

I. avgusta

5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Jutranja glasbena srečanja — 8.05
Pri skladatelju Borisu Papandolu
in Marku Tajčevicu — 8.25
Iz koncertov in simfonij — 9.00
Početniško popotovanje od strani
do strani — 9.15 Stari mojstri
mladi umetniki — 9.30 Zaba-
vna glasbena zvezdica — 10.15
— 10.15 Jugoslovanski pevci po-
povek — 10.35 Pesmi in plesi ju-
goslovanskih narodov — 11.00 tu-
ristični napotki za tuje goste —
11.15 Pozor, nima prednosti! —
12.05 Zabavna glasba — 12.15
Kmetijski nasveti — 12.25 Lahek
opolandski glasbeni spored —
13.15 Obvestila in zabavna glasba
— 13.30 Priporočajo vam — 14.05
Pol ure s skladatelji narodno-za-
bavnih melodij — 14.35 Naši po-
slušatelji čestitajo in pozdravljajo
— 15.15 Zabavna glasba — 15.40
Poje mešani zbor »France Pre-
šeren« iz Celja — 16.00 Vsak dan
za vas — 17.05 Gremo v kino —
17.35 Vedri uvodni takti — 18.00
Poročila — aktualnosti doma in
v svetu — 18.10 Z junakoma
Masnenovec »Manon« — 18.45
Novo v znanosti — 19.00 Obvesti-
la — 19.05 Glasbene razglednice —
19.30 Radijski dnevnik — 20.00
Lepe melodije — 20.30 Sobotni
večeri v naših krajih — 21.15
Plesna glasba — 22.10 Oddaja za
naše izseljence — 23.05 Nočni
akordi — 24.00 Zadnja poročila
in zaključek oddaje.

NEDELJA

2. avgusta
6.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
arodni in domači zvoki — 8.00
ladinska radijska igra — Josip
slavski: Kje je Miško? — 8.45
kladbe za mladino — 9.05 Naši
poslušalci čestitajo in pozdrav
ajo — I. — 10.00 Se pomnite,
varisi! — Radomir Vujsoč
slavski: Si človek ali zver — 10.30
esni borbe in dela — 10.50
esni minut z orkestrom Cedric
umond — 11.00 Turistični na-
otki za tuje goste — 11.15 Lah-
na glasba — 11.40 Nedeljska re-
ortaza — 12.05 Naši poslušalci
čestitajo in pozdravljajo — II.
3.15 Obvestila in zabavna glasba
— 13.30 Za našo vas — 14.00
koncert pri vas doma — 14.15
lesli in rapsideje — 15.05—19.00
Danes, popoldne — 16.00 Hu-
orenska tega tedna — L. Belen-
noski: Zvezda upanja — 16.00
obvestila — 19.05 Glasbene raz-
ednice — 19.30 /Radijski dnevi
nik — 20.00 Risto Savin; čaja-
nka — 20.50 Športna poročila
— 21.00 Melodije v izloženem
knju — 22.10 Godala v noči —
3.05 Nočni komorni koncert —
4.00 Zadnja poročila in zaklju-
ček oddaje.

PONEDELJEK

3. avgusta
5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Jutranja glasbena srečanja — 8.05
Igra Nürnbergski harmonikarski
orkester — 8.25 Tako pojo in
igrajo v Sofiji — 9.00 Za mlade
radovedneže — 9.15 Od pesmic
do pesmic — 9.30 Po Češkem,
Moravskem in Slovskem — 10.15
Iz jugoslovanske solistične glasbe
— 10.35 Naš podlistek — 10.55
Glasbena nedigra — 11.00 Turis-
tični napotki za tuje goste —
11.15 Pozor, nimaš prednosti! —
12.05 Zabavna glasba — 12.15
Kmetijski nasveti — 12.25 Opol-
danski domači pele-mele — 13.15
Obvestila in zabavna glasba —
13.30 Priporočajo vam — 14.05
Glasbeni avtomat — 15.15 Za ba-
vna glasba — 15.45 Igra pi-
halni orkester LM — 16.00 Vsak
dan za vas — 17.05 Poleriti spre-
hodi — Obisk v operi Eonique
v Parizu — 18.00 Poročila ++
aktualnosti doma in v svetu — 18.10
Zvočni razgledi — 18.45 Na med-
narodnih kriziputih — 19.09 Ob-
vestila — 19.05 Glasbene razgled-
nice — 19.30 Radijski dnevnik —
20.00 Revija slovenskih izvajalcev
zabavne glasbe — 20.40 Simfo-
nični koncert Orkestra Slovenske
filharmonije — 22.10 S popevka-
mi po svetu — 22.50 Literarni
nokturno — 23.05 Po svetu jazza
— 24.00 Zadnja poročila in za-
ključke oddaje.

TOBEK

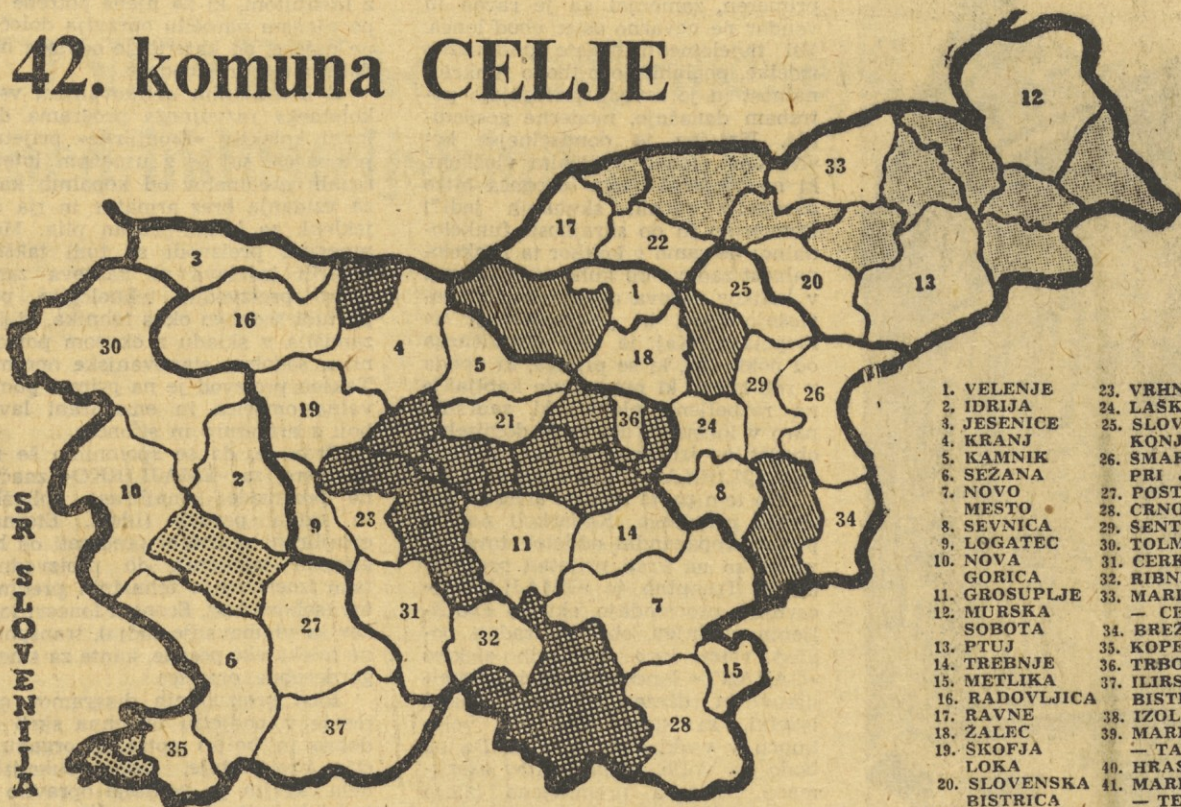
4. avgusta

5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Za dobro jutro lahek spored kon-
certa na radijski in žamsrski
skladbi — 8.05 Jugoslovanski
ci popevki — 8.35 Domače polke
in valčki — 9.00 Počitniško po-
povanje od strani do strani —
9.15 Josip Pavčić: Narodne pesmi
za klavir — 9.30 Četrto ur z an-
samblom Jozeta Privška — 9.45
Pozdrav iz Bosne — 10.15 Z do-
mačih opernih odrov — 11.00
Turistični napotki za tujce goste
— 11.15 Pozor, nimaš prednosti! —
12.05 Zabavna glasba — 12.15
Kmetijski glasveti — 12.25 Mali
koncert lahke glasbe — 13.15 Ob-
vestila in zabavna glasba — 13.30
Priporočilo vam — 14.05 Skladbe
za trobento — 14.20 Avstrijske
narodne pesmi — 14.35 Nisi po-
slušalci čestitajo in pozdravljajo
— 15.15 Zabavna glasba — 15.30
V torek na svidenje — 16.00
Vsak dan za vas — 17.05 Poletni
sprehodi z zabavnimi orkestri —
18.00 Poročila — aktualnosti do-
ma in v svetu — 18.10 Koncert
po željah poslušalcev — 19.00
Obvestila — 19.05 Glasbene raz-
glednice — 19.30 Radijski dne-
vnik — 20.00 Trije pozni roma-
ntiki — 20.20 Radijska igra — 20.57
Lahka glasba z orkestroma Roger
Williams in Mantovani — 21.20
Glasbeni nočturno — 22.10 Ples-
na glasba — 23.05 Nočni koncert
— 24.00 Zadnja poročila in za-
ključek oddaje

SREDA

5. avgusta
5.00—7.00 Dobro jutro! — 7.15
Narodni in domači zvski — 8.05
Plesni orkester Armando Trova-
lovič — 8.30 S poti po Orientu —
9.00 Svet skozi sončna očala —
9.20 Zvočni mozaik — 10.15 So-
listična instrumentalna zabavna
glasba — 10.30 Clovek in zdravje
— 10.40 Trije pianisti okrog Cho-
pina — 11.00 Turistični napotki
za tuje goste — 11.15 Pozor, ni-
maš prednosti! — 12.05 Zabavna
glasba — 12.15 Kmetijski navse-
ti — 12.25 Poljanski domači pe-
mele — 13.15 Obvestila in zabav-
na glasba — 13.30 Priporočai-
ram — 14.05 Glasbeni avtomat
— 15.15 Zabavna glasba — 15.30
Komorni zbor RTV Ljubljana po-
je pesmi jugoslovanskih narodov
— 16.00 Vsak dan za tas — 17.05
Poročila sprehodi z našimi solisti
— 18.00 Poročila — aktualnosti
doka in v svetu — 18.10 Iz fo-
teke radija Koper — 18.45 Kul-
turna tras/svezla — 19.00 Obve-
stila — 19.05 Glasbene razgledni-
ce — 19.30 Radijski dnevnik —
20.00 Iz naših studij — 20.45
22.00 Mihael Glinka: Ivan Susa-
nin — opera v 4 dejanjih z epi-
logom — 22.50—23.00 Literarni
nokturno — 24.00 Zadnja poročila
in zabavna glasba

42. komuna CELJE

1. VELENJE
2. IDRIJA
3. JESENICE
4. KRANJ
5. KAMNIK
6. SEŽANA
7. NOVO MESTO
8. SEVNICA
9. LOGATEC
10. NOVA GORICA
11. GROSUPLJE
12. MURSKA SOBOTA
13. PTUJ
14. TREBNJE
15. METLIKA
16. RADOVLJICA
17. RAVNE
18. ZALEC
19. SKOFJA LOKA
20. SLOVENSKA BISTRICA
21. DOMŽALE
22. SLOVENI GRADEC
23. VRHNIKA
24. LAŠKO
25. SLOVENSKE KONJICE
26. SMARJE PRI JELSAH
27. POSTOJNA
28. CRNOMELJ
29. SENTJUR
30. TOLMIN
31. CERKNICA
32. RIBNICA
33. MARIBOR - CENTER
34. BREŽICE
35. KOPER
36. TRBOVLJE
37. ILIRSKA BISTRICA
38. IZOLA
39. MARIBOR - TABOR
40. HRASTNIK
41. MARIBOR - TEZNO

POMEMBNO KRIŽPOTJE V NAŠI REPUBLIKI

Nad mestom molče počivajo znamenite ruševine starih celjskih grofov. Bolj zanimive so kot despot, ki je nekdanj prebival v njih, saj dajejo Celju svojstven pečat, kot na primer Ljubljani njen Ljubljanski grad. Prečej jih opaziš in je vseeno, ali se jim približuješ z vlakom po vijugasti progi ob Savinji, po cesti, ki pelje med razkošnimi nasadi hmelja, ali če prideš v glavno mesto okraja in CELJSKE KOMUNE od Frankolovega. Po poti grede ima človek čas, da razmišlja o večno živi Veroniki z Desenic, ki nam jo ohranja Župančičeva pesem, in če si navzkriž s spominom, vprašaj, in Celjani ti povedo! Ko si enkrat v mestu, tedaj misel na stare ruševine zamre, človeka zamoti pogled na zadimljeni gozd tovarniških dimnikov, na svetla pročelja novih stanovanjskih in poslovnih zgradb, na pomnike nedavne zgodovine — znani zapori v »Piskru«, popotnik, se izgubi v vrvežu ljudi, ki od jutra do večera spominja na deročo, neugnano reko. CELJE je križpotje v naši republiki. Od tu peljejo asfaltne in železne ceste proti Ljubljani, čez Gornji grad do Kamnika, v mikavno Logarsko dolino, v rudarsko naselje Novo Velenje, tja proti Mariboru, Rogaški Slatini, tja do Zidanega mosta in dlje. V Celje hodijo tisoči ljudi dnevno po svojih opravkih: tu je sedež okraja in je sedež občinske skupščine, tu so srednje in višje šole, so tovarne, katerih proizvodnja predstavlja doberšen odstotek v narodnem dohodku naše republike, so številna podjetja in ustanove, Celje je industrijsko, trgovsko, kulturno in politično središče spodnje Štajerske, v njem je zaposlenih blizu 31.000 občanov, ki ustvarjajo letno nad 33 milijard narodnega dohodka, ki raste iz leta v leto z visokimi indeksi.

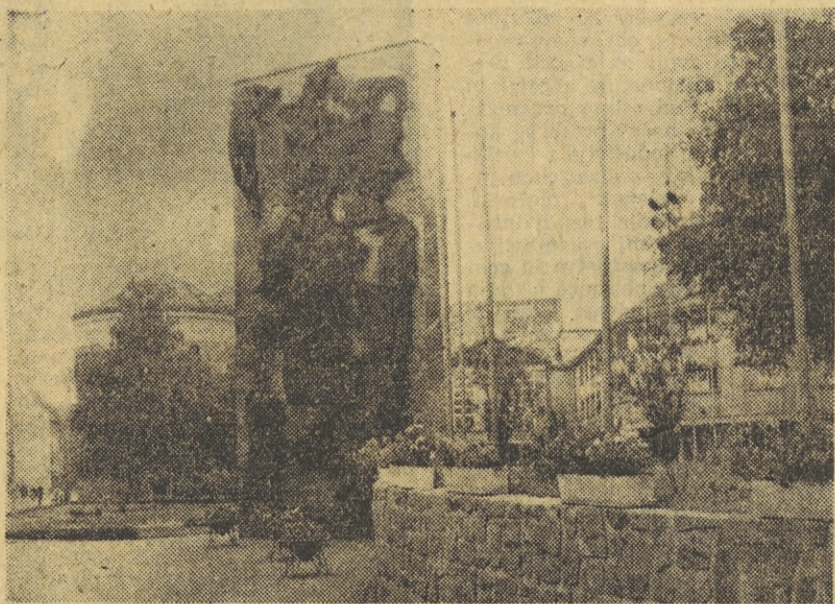
je tu še pomen Celja kot šolskega centra. Mesto odstopa dokajšnja sredstva za razvoj izobraževalnih institucij druge stopnje, pri čemer uveljavlja sodelovanje z gospodarskimi organizacijami. Gre namreč za bistveni pogoj, da se zagotove potrebe in profil izobrazbe za posamezne vrste strokovnih kadrov in da se delovne organizacije v večji meri ter bolj neposredno vključijo v financiranje njihovega šolanja. Zavoljo tega se je organiziral medobčinski sklad za financiranje šol druge stopnje, ki bo lahko z združenimi sredstvi omogočil izvedbo načrtnejše politike glede na naložbe ter bo hkrati zagotavljal dolgoročni razvoj šolstva.

Življenje v mestu, s katerim seznajamo videz, je vsekakor naklonjeno preobrazbi mesta v pomembno gospodarsko, kulturno in politično središče spodnje Štajerske. Pogoji za takšno vlogo Celja so na dlani, saj ob dominantnem zemljepisnem položaju predstavlja Celje še s svojo tradicijo vodilnega središča odlično osnovo za nadaljnje poglobljanje svoje vloge centra, ki je hkrati utemeljena z rastjo proizvodnih diagramov njegovih delovnih organizacij.

Družbeni bruto proizvod je dosegel lani v odnosu na lansko gospodarjenje indeks 123, narodni dohodek pa 125; tako je zabeležila komuna lani že preko 620.000 din na prebivalca. Predvidevanja za letošnje gospodarsko leto pa govorijo o 680.000 din na prebivalca, kar naj bi dosegle gospodarske organizacije ob povprečnem porastu proizvodnje za več kot deset odstotkov.

Delež pri ugodnem porastu proizvodnje ter z njo narodnega dohodka lani v primerjavi s predlanskim beleži v presenetljivi meri industrija, saj se z indeksom 125 uvršča na prvo mesto, četudi so indeksi v prometu (138), gozdarstvu (203), gostinstvu in turizmu (127) na videz ugodnejši, vendar pa moramo pri njih upoštevati povišanje cen in storitev ter pri gozdarstvu znatno razširjen obseg gospodarjenja v gozdovih glede na zakon o kompleksnem gospodarjenju z gozdno maso; za industrijo je obrt z indeksom 120, trgovina in gradbeništvo z indeksom 114, kmetijstvo z indeksom 110 — kar da indeks 123, v natančnejše izračunam povprečju za celotno gospodarstvo.

Poglavje zase je uveljavljanje nekaterih gospodarskih organizacij s svojimi proizvodi na tujem tržišču, saj je bil lani plan izvoza presežen za 15,6%, v primerjavi s predlanskim pa so izvozna podjetja dosegla indeks 132, kar predstavlja 575 milijonov deviznih dinarjev več kot pa predlanskim. Tako je »Cinkarna«

Spomenik NOB v središču Celja

povečala izvoz za več kot polovico, Tovarna tehnic za 40 odstotkov, Lesno industrijsko podjetje Savinja za 24 odstotkov, »Metka« za skoraj 55 odstotkov...

V prilog produktivnosti, organizaciji dela, izkoriščanju notranjih rezerv in zmanjševanju proizvodnih stroškov govori podatek, da je ob vseh naštetih indeksi, ki kažejo na proizvodne uspehe lani poraslo število zaposlenih v celotnem gospodarstvu le za slabih 7 odstotkov, v industrijskih podjetjih pa za 3,8 odstotka.

Skladno z indeksi proizvodnje in produktivnosti so lani porasle tudi investicijske naložbe za 25 odstotkov, pri tem v gospodarstvu za 29, v negospodarske dejavnosti pa za 16 odstotkov. Pri slednjih je zlasti upoštevanja vredna politika občinske skupščine, ki je namenila stanovanjski izgradnji, komunalnim objektom (195), nadaljnjemu razvoju zdravstva in socialnega skrbstva (191), predvsem pa telesni vzgoji, v lanskem letu znatno več sredstev iz svojega proračuna kot predlanskim. Največ razpoložljivih sredstev je bilo namenjenih stanovanjski izgradnji — od skupnih kar 67 odstotkov — ostala sredstva pa za potrebe hitrejšega razvoja drugih dejavnosti, pri čemer so na prvem mestu investicije za gradnjo delavnic srednje tehniške šole in ekonomske šole, za izgradnjo muzeja revolucije ter za adaptacijo študijske knjižnice.

Lani dograjenih 372 ih 782 stanovanj ter 66 samskih sob sodi v okviru planskih predvidevanj; prav tako regulacija Voglajne, vodo vod

Vitanje—Celje, gradnje manjših komunalnih objektov in ureditev novih stanovanjskih naselij.

Razsojanje o letošnjih in sploh nadaljnjih prizadevanjih občinske skupščine ter vseh delovnih organizacij v komuni za nadaljnji dvig življenjskega standarda, izražajo namere v družbenem planu za leto 1964, saj namenja skupnost v tem letu za skoraj 70 odstotkov več sredstev negospodarskim investicijam: milijardo 600 milijonov za stanovanjsko izgradnjo, več kot milijardo izpopolnjevanju komunalnega omrežja ter za gradnjo komunalnih objektov, 355 milijonov za razvoj šolstva, 135 milijonov razvoju socialnega varstva in zdravstva, 75 milijonov kulturi in znanosti ter 60 milijonov nadaljnjemu razvoju telesne kulture.

Gospodarstvo pa predvideva v letošnjem letu še enkrat več investicij kot lani. Industrija daje prednost tistim naložbam, ki bodo omogočile zaključna dela na že začelih rekonstrukcijah. Tako v Zelezarni Store in v Cinkarni. Načelo je vsekakor: investicije naj omogočijo hitro modernizacijo in uvedbo modernih tehnoloških postopkov ter specializacijo določene proizvodnje. Hkrati z Zelezarno in Cinkarno predvidevajo izgradnjo novih obratov še Aero obrat za proizvodnjo jasnih papirja, Lesno industrijsko podjetje Savinja, Tovarna emajlirane posode pa planira razširitev proizvodnih prostorov.

Novogradnje in rekonstrukcije v industriji predstavljajo ob možnosti večje in boljše proizvodnje tudi možnost nadaljnjega uveljavljanja v vrtnicu konkurenčnih podjetij v tujini. Tovarna tehnic bo letos povečala izvoz za 328 odstotkov, IFA za 181, Celjska zlatarna za 128, podjetje Žična za 71, Toper za 38, Metka za 30 odstotkov, porasli pa bodo še izvozni diagrami Zelezarne Store, Cinkarne, Tovarne emajlirane posode, Savinje, Tovarne volnenih odev...

Vtis o mestu in o njegovi rasti, kakršnega razberemo iz družbenega plana za letošnje leto ter za nadaljnjih sedem let, s katerim nas seznanja mesto samo s svojim vsakdanjim življenjem, je vsekakor tolikšen, da ga je težko ukeniti v kratke odstavke. To je pač vtis o mestu, v katerega ožjem območju živi okoli 32.000 prebivalcev, ki s svojo močno industrijo vzbujajo spoštovanje in prepričanje v uresničitev svojih načrtovanj. Ta načrtovanja pa so obsežnejša od vtisa, so zajetna knjiga, katere strani sproti, iz leta v leto, dopolnjujeta čas in delo.

Toliko o mestu, sicer pa zadeva dogajanje v njem celotno območje komune, na katerem živi blizu 53.000 prebivalcev, ki usmerja svoje delo in dopolnjuje svoje medsebojne odnose z dejavnostjo krajevnih odborov v Dobrni, Frankolovem, Strmecu, Skofji vasi, Smartnem v Rožni dolini, Storah in v Vojniku.

Ljubljanska cesta razširja vhodna vrata v mesto. Sprva nekaj osamljenih poslopj, med njimi na desni strani lepo urejeno letno kopališče, na levi pa športni stadion, kmalu preide v strnjenejša stanovanjska naselja. OTOK JE MESTO OB MESTU! Omejujeta ga cesta na eni in na novo urejen levi breg Savinje na drugi strani. Tu rastejo po natančno odmerjenih urbanističnih načrtih številne stolpnice, bloki in stolpiči. Med vsemi se prepletajo asfaltne ceste in steze, so primerni parkirni prostori, so osvežujoče zelenice z drevesnimi nasadi. Odlika tega najznamenitejšega stanovanjskega naselja je prostornost in svetloba z usklajenimi stanovanjskimi površinami s površinami raznih objektov, ki sodijo v družbeni standard.

Cesta se naposled ob vhodu v staro mesto zoži. Markanten spomenik v parku spominja obiskovalca na boje mesta Celja z okupatorjem. Tu se cesta zlomi: kot obvozna nadaljuje svojo smer dalje proti Mariboru, sicer pa se izgubi v omrežju cest in ulic v mestnem središču. Center odlikuje razmeroma gosta koncentracija raznih ustanov, institucij, trgovin, uradov, poslovnih organizacij, uslužnostnih servisov, kar omogoča človeku hitro opravilo. Med starejšimi poslopji drami pozornost stara železniška postaja, ki z okoliškimi poslopji predstavlja na mnogih razglednicah značilno podobo Celja. Od nje hiti asfalt pod podvozom proti Sentjurju, Rogaški Slatini...

Omenjena cesta predstavlja severni obod kroga, ki z Mariborsko cesto obkrožuje drug značilen del mesta — njegovo industrijsko cono. Tjakaj peljejo industrijske ceste, železniški tiri, tam so razporejeni številni obrati gospodarskih organizacij. Med njimi nastajajo obrati družbene prehrane, zeleni pasovi, objekti družbenih organizacij, parkirni prostori, kar spet daje videz mesta v mestu.

Drugo, za Celje značilno stanovanjsko naselje je v Gaberju. V njegovi izgradnji velja večji poudarek manjšim stanovanjskim hišam in vrtovom, ki že samo od sebe govorijo o obsežnosti območja tega naselja. Otok, Gaberje, Dolgo polje, Center — vsa ta stanovanjska območja go-

vore o letošnjem nadaljevanju in začetku gradnje 845/ stanovanjskih enot z nad 46.000 m² koristne stanovanjske površine. Računi opozarjajo na 716 stanovanj, ki bodo vseljiva ob koncu leta. Letos bo tako vloženih v stanovanjsko gradnjo nad poldrugo milijardo dinarjev, pri čemer bo udeležba občinskega stanovanjskega sklada presegla 870 milijonov. Ob tej gradnji daje podobo nadaljnjemu razvoju mesta še vrsta individualnih gradenj ter adaptacij, ki razširjajo mestno področje tja proti jugu ob cesti in železnici, ki vodita proti Laškemu in Rimskim Toplicam.

Svojestven utrip mestu dajejo njegovi vsakdanji obiskovalci. Brzkone je že stara navada domačinov Savinjske doline in sploh okoliških krajev, da že od nekdanj hodijo v Celje na nakup potrošnega blaga. Poglavje zase so delavski vlaki in avtobusi, ki dopolnjujejo vrvež ulic zgodaj zjutraj, ob opoldanski ter ob večerni delovni izmeni. Naposled

Panorama Celja

USKLAJEVANJE ZELJA IN POTREB V PROIZVODNJI

Temeljne naloge GOSPODARSKE ZBORNICE CELJE so poudarjene v planiranju perspektivnega razvoja gospodarstva.

»Naloga zbornice je, da izlušči iz pripravljenih materialov in študij realne in perspektivne gospodarske naloge ter jih vsestransko kritično preizkusi glede na njihovo realnost in izvedljivost v okviru danih možnosti ter skladno s pogoji, ki naj jih ustvari gospodarski sistem. Zbornica bo aktivno sodelovala pri formiranju enotnega koncepta za sodobni razvoj posameznih gospodarskih panog in gospodarskih organizacij, dala bo predloge za ustvarjanje potrebnih programov, ki bi zagotavljali uspešen prehod na izvrševanje perspektivnega razvojnega programa!«

To prepričljivo seznanja z obsežnim delovnim planom gospodarskim organizacijam in celotnemu družbenemu razvoju potrebne organizacije. Načelnost navedene naloge delovni kolektiv zbornice precizira v delovnem planu za leto, saj si za območje industrije, gradbeništva, prometa in proizvodnje obrti zastavlja 12 odgovorov na vprašanja, ki zadevajo nadaljnji procvit za celjsko področje značilnih gospodarskih dejavnosti; obenem pa načrtuje ob sodelovanju Gospodarske zbornice SRS sodelovanje pri obravnavi problemov, ki po svoji obsežnosti presegajo meje komune in okraja, ki so republiški. Med njimi: organizacija prometa in način preskrbe kovinske ter druge industrije z izdelki črne metalurgije, analiza ekonomskih tarif na železnici, možnosti tesnejšega sodelovanja raznih institutov z gospodarskimi organizacijami... Iz področja kmetijstva in gozdarstva predstavlja zbornica v Celju pomembno telo, ki posega s svojim strokovnim nivojem v vprašanja in probleme splošne investicijske politike in rentabilitetnega računa v teh dveh panogah našega gospodarstva. Tudi na tem področju namerava z dogovarjanjem z zbornico republike analizirati problematiko od cen za živino v zvezi z zagotovitvijo potrebnih količin krmil do poglobitve sodelovanja v regionalnem planiranju posameznih kmetijskih vej. Blagovni promet terja 31 podrobnih vprašanj, ki predstavljajo za sedaj zaviralni moment v funkciji trgovine, komunalne dejavnosti, obrti, servisnih služb, turizma in gostinstva. Potlej je tu področje zunanjetrgovinske menjave, ki narekuje zbornici nenehno proučevanje zunanje-trgovinskega sistema in tujih tržišč, kar je lahko osnova za nasvete in pobude domačim gospodarskim organizacijam.

Posebno pozornost zasluži poglavje v programu dela zbornice o področju družbeno-ekonomskih odnosov. Poudarek velja analizi kadrovske zasedbe v gospodarskih organizacijah s posebnim ozirom na tehnično-organizacijski proces in na posebne potrebe po strokovnih kadrih v nekaterih gospodarskih panogah. Njen pomen bo izražen v sodelovanju pri formiranju in utrjevanju organizacije kadrovskih služb v gospodarskih organizacijah ter pri poglobljanju sistema usposabljanja delavcev na delovnem mestu. V podrobnostih, ki pa so izrednega pomena pri načinu našega sedanjega in bodočega reševanja problema strokovno ustreznih kadrov, vzbujajo pozornost namen zbornice, da aktivno sodeluje pri izdelavi ustreznih profilov za delovna mesta v gospodarstvu, da sodeluje pri programiranju učnih načrtov za strokovne šole, da prireja razne seminarje za dopolnilno izobraževanje delavcev, da skladno z ostalimi odgovornimi organi skrbi za skladen razvoj šolstva, da rešuje vključevanje mladine v šole glede na potrebe gospodarskih organizacij, da analizira teoretična in praktična vprašanja v zvezi z odplačevanjem anuitet, predvsem v pogojih investiranja iz vročenih sredstev pri poslovnih bankah, da analizira pogoje za uvedbo maksimalnih stopenj funkcionalne amortizacije, da analizira pogoje gospodarjenja podjetij na osnovi indikatorjev poslovnega uspeha in izgube, da analizira naložbe in sredstva v bankah ter spremlja dinamiko vlaganj v gospodarstvo.

Vse te zahtevne naloge bo Gospodarska zbornica Celje lahko uspešno reševala v zdajšnji organizacijski shemi, z zdajšnjim, že preizkušenim delom v svetih. Njeni sveti so: za proizvodnjo, predelavo in promet izdelkov tekstila in usnja, za proizvodnjo, predelavo in promet metalurgije ter kovinske stroke, svet za grafično, časopisno, založniško, knjigotrsko in filmsko dejavnost, za promet in zveze, za proizvodnjo, predelavo in promet izdelkov kemičnih in nekovinskih strok, za proizvodnjo, predelavo in promet energije, svet za gradbeništvo in projektiranje, za zunanjo trgovino... Poročilo o lanskem delu svetov nas seznani z obravnavanimi problemi, ki zadevajo sestavo in izvedbo planov. Letošnja predvidevanja pa so predvsem naklonjena dejavnosti svetov glede na analizo in pomoč pri morebitnih razlogih za zastoj proizvodnje v posameznih gospodarskih organizacijah.

Gospodarska zbornica Celje opozarja v svojem delovnem programu

Poslopje Gospodarske zbornice

na potrebno razsojanje o vprašanju družbene vloge in odgovornosti delovnih organizacij v razvoju panoge, kateri pripadajo. Zbornica namreč ugotavlja, da so gledanja nekaterih delovnih kolektivov dokaj ozka, da gre pogosto za nekakšno samoljublje, ki onemogoča širokopoteznejša načrtovanja v razvoju. Takšna gledanja izvirajo, po sodbi zbornice, v mnogih primerih iz napačnih stališč nekaterih vodilnih oseb, ki ne podpirajo razprav v lastnih delovnih kolektivih o sodobnejši organizaciji, kaj šele, da bi se konkretno lotili sicer mnogo obetajočih sprememb.

Med svoje stalne naloge prištevajo zbornica spremljanje in analiziranje izpolnjevanja družbenih planov podjetij, komun in okraja ter predlaganje ukrepov za doseganje čim bolj enakomernih in ugodnih rezultatov za doseganje čim bolj ekonomsko ugodnih ter enakomernih rezultatov v proizvodnji in blagovnem prometu, pri čemer velja poudarek vključevanju v mednarodno delitev dela. Zbornica povezuje in pospešuje mikroekonomske analize v zvezi s pripravi na skrajšanje delovnega časa ter pomaga gospodarskim organizacijam pri oblikovanju njihovih statutih. Pri tem velja pozornost njeni skrbi za utrjevanje mehanizma delavskega samoupravljanja in sploh delovnih metod, ki lahko vodijo gospodarske organizacije k sodobnejšim organizacijam dela in s primerno tehnologijo k učinkovitejšemu gospodarjenju.

In naposled: vso dejavnost Gospodarske zbornice Celje prepleta kot rdeča nit osnovna misel, ki pravi, da v današnji stopnji družbenega in gospodarskega razvoja prevladuje v vseh naprednih krogih mišljenje, da je potrebno obravnavati človeka in predvsem človeka kot najvažnejši faktor v procesu napredka in hitrejšega razvoja na vseh področjih gospodarskega, kulturnega in družbenega življenja.

ZOŽEVANJE ASORTIMENTA V KORIST PROIZVODNJE IN POTROŠNJE

Dolgoletno tradicijo izdelkov, ki jih ščitita »Dva leva«, dopolnjuje CELJSKA TOVARNA EMAJLIRANE

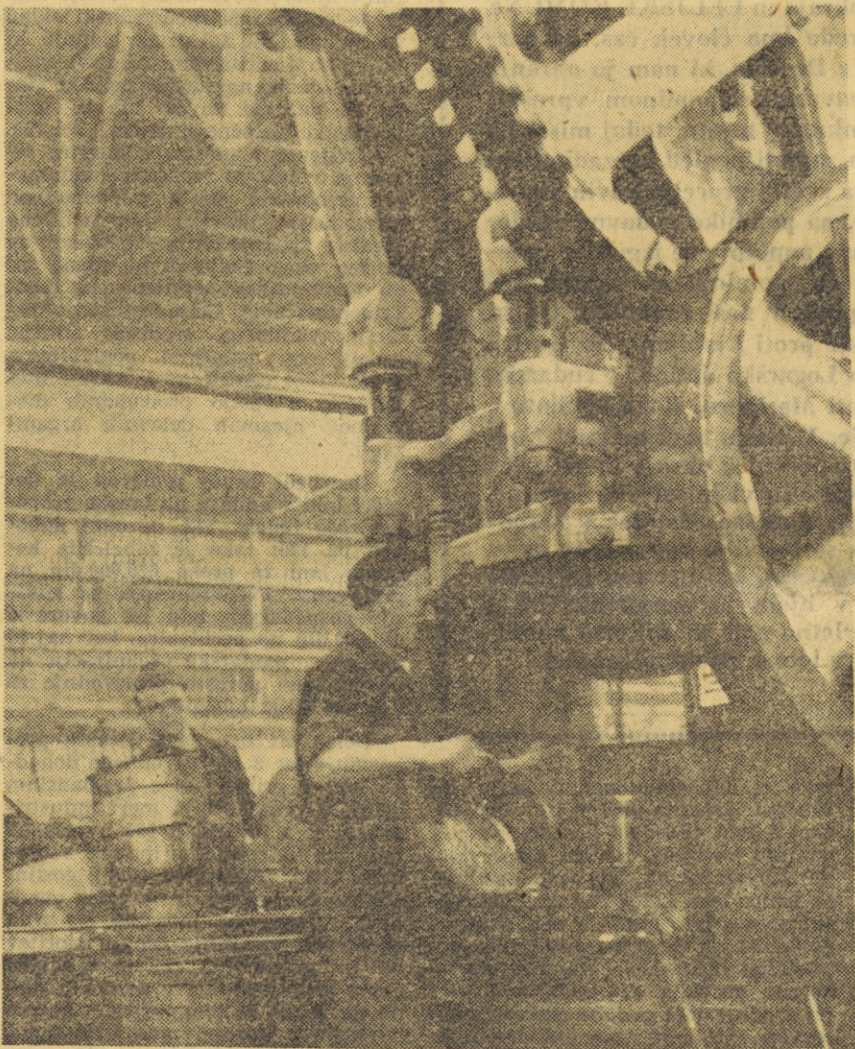

Tovarna emajlirane posode — poliranje izdelkov

primeren, zamenjal ga je raven in vendar ne nevarno oster obod lonca. Vsi ti elementi bogate posamezne izdelke, poglobljajo njihovo funkcionalnost in jo seveda prilagajajo potrebam današnje, moderne gospodarnosti. Kaj pa je domiselnejše kot »Novum«, lonec z žičnim vložkom. Ki na preprost način omogoča hitro odtajanje raznih skuhanih jedi?! Domiselno in do skrajnosti funkcionalno: ne samo v kolikor ta funkcionalnost zadeva ob kuho, ampak tudi v kolikor zadeva ob minimalno potrošnjo časa, ki je gospodinjini na razpolago. Kaj je bolj praktičnega od pokrovice, ki se prilaga, ki vpadla v rob lonca, ki preprečuje kapljanje na razbeljeno ploščo, ki zadržuje paro v loncu?! Tudi to je domiselna obogatitev izdelkov, ki jih namenja »EMAJLIRKA« široki potrošnji.

Ob tem pa ta celjska tovarna nenehno preseneča. Kadarkoli nanese pot v propagandni oddelek tovarne, vselej so na vrsti prijetna presenečenja. Trenutno je »EMAJLIRKA« osvojila proizvodnjo okusno zamišljenih pladnjev, ob njih zadržijo pogled vrsta lepo izdelanih elektro »GARANT« loncev in kozic, pepelnikov in džezev, skratka mnogi izdelki, ki sicer niso na voljo kupcu v vsaki naši trgovini. Da pa bodo na voljo, terja zožitev asortimana, zahteva premišljeno izbiro med izdelki.

Dobrih 45 odstotkov od celotne proizvodnje v »EMAJLIRKI« obsega proizvodnja izdelkov za široko potrošnjo. Ostala proizvodnja pa je namenjena gradbeništvu ter potrebam druge domače industrijske dejavnosti. Za gradbeništvo izdeluje poleg klasičnih kotlov za centralno grejte na trda goriva tudi kotel na tekoče gorivo (mazut) do 800.000 kcal ter radiatorje, ki jih srečujemo v naši potrošnji pod oznako »Trika«, katerih potrošnja iz leta v leto raste; za potrebe avtomobilske industrije

Tovarna emajlirane posode — delo pri veliki stiskalnici

NE POSODE z novimi proizvodi ob premišljenem zoževanju dosedanjih izdelkov, predvsem predmetov široke potrošnje.

Zoževanje asortimana je vsekakor v prid potrošnikov kupni moči. Gre namreč za to, pravi v kolektivu, da izločimo iz proizvodnje vse tiste nepotrebne dimenzije loncev in ponvic, ki pravzaprav za gospodinjstvo ne predstavljajo prav ničesar pomembnega, dalje, da povečamo funkcionalnost določene posode, na primer kozice, ki je nekoliko bolj domiselno oblikovana in ki lahko služi kot lonec ali kozica. S tem zoževanjem bomo občutno zmanjšali naše proizvodne stroške, saj se bomo od današnjih 2009 in več različnih velikosti omejili na tak obseg sortimenta, ki je gospodinjstvu nujno potreben. S to omejitvijo bomo lahko smotneje izkoristili strojne zmogljivosti, delavci se bodo lahko hitreje odločali za specializacijo, preprostejšo bo embalaranje končnih izdelkov in ne naposled: trgovine bodo bolj založene, kupec pa bo imel večjo preglednost nad našimi izdelki.

Cas, ko smo odmerjali na »Ducat«, je za nami! Tovarna je nekoč prilagajala svojo proizvodnjo domačim ognjiščem, kasneje zidanim štedilnikom, danes jo prilagaja sodobnim električnim in plinskim štedilnikom in seveda moderni obliki Barva ima odločujočo besedo! Svetle, pastelne barve že dolgo časa zamenjujejo klasično »temno rjavo« in »plavo z belimi pikami«. Hkrati z barvo dodaja proizvodnja »EMAJLIRKE« nove pridobitve, ki so v večjem številu rezultat sodelovanja z Zavodom za napredek gospodinjstva. Upognjjen rob na loncu ni več

izdeluje sestavne dele avtomobilov — odpreske in kolesa raznih dimenzij. Pozornost vzbujajo osvojitve proizvodnje emajliranih raznobarnih plošč za oblogo fasad, kar je novo pri nas doma. Potlej so tu še razni emajli, ki jih posreduje »Emajlirka« sorodnim tovarnam. Realizacija tega razmeroma širokega proizvodnega programa, ki ne zadeva samo široke potrošnje, ampak že tudi kooperantske odnose z drugimi industrijskimi podjetji, omogoča tovarni lastni razvojni oddelek in stalno sodelovanje

Tovarna emajlirane posode — skladišče gotove posode

z institutom, ki za njene potrebe in po njenem naročilu opravlja določene naloge, od katerih je odvisen nadaljnji tek proizvodnje.

Z domiselnim oblikovanjem vsakoletnega razvojnega programa delovni kolektiv »Emajlirke« prijetno preseneča, saj se z uspehom loteva raznih predmetov od kopalnih kadi za vžidanje brez armatur in tja do jeklenk za butan-propan plin. Med mnogimi proizvodi so tudi takšni, katerih izdelava ne zahteva zgolj dobro proizvodno tehnologijo, pač pa tudi sodoben okus tehnika, ki jih zamišlja v skladu z okusom potrošnika, sodobne stanovanjske opreme. Takšen proizvod je na primer pomivalna omarica in emajlirani lava-boji z armaturo in sifonom.

Prav je, da se spomnimo še na nekatere, za »EMAJLIRKO« značilne proizvode: emajlirana poltežka in težka posoda (Ideal, Eterna), emajlirani sanitarni predmeti od higiensko tehničnih do proizvodnih tako imenovanih tehničnih predmetov (sokovnikov, Econom loncev, lončev za vkuhanje sadja), transportne mlekarke posode, kante za smeti, garderobne omarice.

Rast proizvodnih diagramov odmerja v podjetju nenehna skrb za dobro in boljše notranjo organizacijo proizvodnje. Rekonstrukcijska dela, ki jih je podjetje opravilo v zadnjih letih, prav zavoljo te skrbi niso v tolikšni meri upoštevala novogradnje, kot notranje prezidave, spremembe s poudarkom na uveljavitev načel sodobnega transporta. Svetloba je nedvomen element, ki ga je rekonstrukcija upoštevala, druga pa je skrajševanje poti med posameznimi stroji, med posameznimi delovnimi fazami. Tudi današnji pogovori o nadaljnji rekonstrukciji ponavljajo potrebo po nadaljnjem odkrivanju vseh tistih notranjih rezerv, od katerih so lahko odvisni proizvodni stroški ter z njimi dohodek delovnega kolektiva.

TOVARNA EMAJLIRANE POSODE V CELJU sloni ob severnem robu mestne industrijske cone. Proizvodni obrati se raztezajo vse do južne železnice ter obsegajo malone neprehoden kompleks proizvodnih hal, industrijskih komunikacij, dovznih in odvoznih cest. Pred vsemi pa stoji ob glavni magistrali Celje-Maribor impozantno tehnično upravno poslopje, ki z izredno skrbno urejenim parkom opozarja nase in na svoj delovni kolektiv. Pročelje »EMAJLIRKE« je komaj verjetna dediščina majhne, leta 1894 ustanovljene obrtne dejavnosti. Komaj še spominja na 800 delavcev, ki so se pred prvo svetovno vojno ponesli zaščitni simbol tovarne tja proti Bližnjemu vzhodu. In dalje: leta 1939 je 2307-članski delovni kolektiv ustvaril za 39 odstotkov manj proizvodnje kot 1908-članski kolektiv leta 1939. Leta 1960 pa je bila proizvodnja raven za 307 odstotkov višja od leta 1939 in za 230 odstotkov višja od leta 1950, kar nas v tem obdobju desetih let seznani s povprečno stopnjo porasta 23 odstotkov letno. Te številke pa že opravičuje pogled na zdajšnjega giganta, ki je uporno nastajal iz leta v leto, ki je samega sebe izpopolnjeval in naposled uvrstil med pomembne gospodarske organizacije v komuni, med edinstvene v Jugoslaviji.

Ritem rasti njenih proizvodnih diagramov pa ne zaostaja: letos namerava zvišati proizvodnjo v primerjavi z lanskoletno za ca. 2000 ton ali za 14,1 odstotek. Na ta odstotek bodo predvsem vplivale spremembe v asortimanu, saj začnjen letos »Emajlirka« s proizvodnjo naprav za gretje z indeksom 146 v odnosu na lansko proizvodnjo, s proizvodnjo sokovnikov z indeksom 130, enako povečuje tudi proizvodnjo sanitarnih naprav, raznih odpreskov... Pri tem uveljavlja še indeks 107,5 v svojih letošnjih izvoznih prizadevanjih, pri čemer je njen delež v izvozu med prvimi štirimi najmočnejšimi v komuni.

Nadaljnji napredek podjetja izpričuje informacija o statusu podjetja, ki pravi: Po predvideni novi organizacijski zgradbi bodo nastale spremembe, katere se bodo odrazile predvsem v proizvodnji. Misel v predvidevanjih za štate pa potrjuje našo pripoved o še intenzivnejšem uveljavljanju tovarne in njenih proizvodov doma in na tujem tržišču.

»CINKARNA« – najmočnejši izvoznik med industrijskimi podjetji v Sloveniji

Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1875. Na mestu, kjer danes stoji, je bila postavljena majhna topilnica surovega cinka in obrat za proizvodnjo samotnih retort.

Za časa bivše avstro-ogrske države, to je do l. 1918, se naprave niso mnogo širile. Leta 1898 je bila dograjena valjarna cinkove pločevine, medtem ko so bili vsi pomembni objekti zgrajeni delno po prvi, a v največji meri po drugi svetovni vojni. Srce podjetja je ostalo vendarle isto — proizvodnja surovega cinka. Topilnica se je s časom bistveno povečala in ekonomizirala, ostalo pa je v njej tisto, kar je za proizvodnjo cinka najvažnejše — proizvodna tradicija in izkušen kader.

Cinkarna je začela obratovati v času, ko je bilo na razpolago še dovolj kalamina (naravnih silikatov cinkovega hidroksida). Ko so kalamine zamenjale cinkove sulfidne rude, pa je bilo treba zgraditi tudi prazilne naprave.

Tretje desetletje tega stoletja predstavlja na Cinkarno najbolj plodna investicijska leta. Prazilne naprave so se že pred tem umaknile v bližino topilnice, na njihovem mestu pa so zrasli do leta 1934 obrati za naslednje kemične proizvode: litopon, minij, glajenko, modro galico, natriumhidrosulfid, metalit, blanc-fixe, kromov galun, ultramarin. Ločeno od teh obratov sta nastala v okviru metalurškega dela Cinkarne še dva druga kemična obrata in sicer cinkovo belilo v letih 1930—1931, leta 1912 pa je bil postavljen obrat za proizvodnjo žveplene kisline.

Nemška okupacija je močno prizadejala Cinkarno, njen kader in njene naprave. Topilnica ni proizvajala proti koncu niti desetine tega, kar proizvaja danes. Obrat žveplene

Omenjena vlaganja so le del sredstev, ki jih je podjetje vložilo po osvoboditvi predvsem v večartje proizvodnje osnovnega proizvoda — cinka. Adaptirali so tudi druge obrate, da so bili kos čedalje večji proizvodnji in potrebam tržišča. Toda vse to ni zadoščalo, da bi podjetje po tehnični opremljenosti moglo slediti razvoju sorodnih panog drugod v svetu.

Dostj slabše je bilo z vlaganjem sredstev v modernizacijo anorganskih kemičnih obratov. V letu 1948 je bilo dograjeno le skladišče surovin za superfosfate. Povečanje proizvodnje v teh obratih so dosegli z manjšimi rekonstrukcijami in z nakupovanjem stare opreme. Danes so ti obrati popolnoma iztrošeni in jih bo treba v celoti nadomestiti z novo opremo in tehnološkimi procesi.

Po vojni so zgradili tudi obrat za proizvodnjo organskih barvil. Oprema za ta obrat je bila dobavljena iz reparacij in je danes že močno zastarela. Proizvodnja je stekla leta 1951, naslednje leto je dosegla 171 ton in lani nad 700 ton žvepljenih in dušičnih barvil ter tekstilnih in drugih pomožnih sredstev.

Kaj predstavlja celjska Cinkarna našemu gospodarstvu, nam pove njen brutoprodukt, ki je lani močno presegel 10 milijard in se bo po sedemletnem perspektivnem planu povečal skoraj za štiri krat. Verjetnost takšnega razvoja nam potrjuje dejstvo, da se je brutoprodukt povečal v primerjavi z l. 1961 za 50 odstotkov. Na ta napredek ni vplivala samo večja proizvodnja in razširitev asortimana, temveč v prvi vrsti vse večja in večja finalizacija proizvodov, to pa je predpogoj rentabilnega poslovanja. Prav ta finalizacija proizvodnje pa pri odgovornih čini-

tratrov, ki jih naši rudniki izvažajo zaradi ugodnejše cene na mednarodnem tržišču. Zvezni predpisi to trenutno dovoljujejo. Vendar bo tudi zvišanje cen koncentratom na domačem trgu povzročilo, da bo pri letošnji proizvodnji Cinkarne nastalo blizu 400 milijonov izgube, ker so cene cinku plafonirane. Cinkarna je trenutno pred problemom: ali zmanjšati proizvodnjo (vsled dosežanega izvoza bo že tako manjša okoli 15 odstot), ali kar je še bolj čudno, cinkove koncentrate uvažati. Poudariti je treba, da bo naše priznane industrijsko podjetje tako tudi izrinjeno na tujem trgu. Kako uspešno pa se Cinkarna vključuje v mednarodno delitev dela, nam pove podatek, da je bil izvoz v l. 1963 v primerjavi z letom 1962 za 71 odstotkov višji, s tem pa je Cinkarna postala najmočnejši izvoznik med industrijskimi podjetji v Sloveniji. Problem je torej očiten in ga bo treba čimprej rešiti.

Rast podjetja po osvoboditvi lahko spremljamo tudi po številu zaposlenih. Leta 1945 je Cinkarna zaposlovala 350 delavcev, leta 1960 pa že 1430. Naglo večanje števila zaposlenih je odraz nizke stopnje mehanizacije in velikega povečanja fizičnega obsega proizvodnje. Letos zaposluje Cinkarna 2000 delavcev, toda to število se bo leta 1970 povečalo na 2800. Seveda pa bo zaradi modernizacije proizvodnje, mehanizacije večine delovnih procesov in povečanja storilnosti, to število le neznatno v primerjavi z zvišanjem brutoprodukta, ki se bo, kakor smo že omenili, povečal skoraj za štirikrat.

Dokajšne težave povzroča Cinkarni velika fluktuacija delovne sile. Lani je prekinilo delovno razmerje 550 delavcev. Velik odstotek gre na račun topilnice, kjer so najtežji delovni pogoji. Zato se kolektiv tovarne trudi, da bi z izboljšanjem delovnih in življenjskih pogojev zaposlenih zmanjšal fluktuacijo na najnižjo stopnjo. Rekonstrukcije obratov z najtežjimi pogoji dela so že v teku. Drugo, kar jim bo pomagalo, da navežejo delovno silo na podjetje, je gradnja stanovanj. V zadnjih dveh letih so zgradili stanovanjske prostore za samske delavce s 325 ležišči. Vzporedno s tem gradijo tudi družinska stanovanja. Večino stanovanj podjetje gradi z lastnimi sredstvi, medtem ko individualno gradnjo stimulira tako, da interesentom delno krije stroške gradnje. Kljub temu pa manjka še okoli 300 družinskih stanovanj, zato je kolektiv sklenil, da bo vsako leto zgradil 80 novih in tako kar se da hitro omilil problem družinskih stanovanj. Tudi višina osebnih dohodkov je doslej močno vplivala na večjo fluktuacijo delovne sile. Ob boljši organizaciji dela, mehanizaciji in delovni disciplini se je produktivnost dela lani povečala za 18 odstotkov in tako omogočila, da so se osebni dohodki zvišali za 20 odstotkov. Tudi v prihodnje bodo ubirali to pot, povečevanje proizvodnosti pa bo omogočilo nadaljnjo rast osebnih dohodkov.

Velik kvalitativni in kvantitativni razvoj podjetja od zastarelih obratov v nove, z novimi tehnološkimi postopki, bo zahteval veliko strokovno usposobljenost in poznavanje procesov vseh zaposlenih. To so v Cinkarni pravočasno predvideli in zato vložili dokajšna sredstva in truda v oblikovanje novega tehničnega

Topilnica rafiniranega 99,9 odstotnega cinka

kadra. Še pred nekaj leti je Cinkarna imela le 9 inženirjev, danes jih ima 50, 50 jih pa še študentov. Število se zdi visoko, vendar bo nadaljnji razvoj potrdil upravičenost takšnega ravnanja — pravočasno zagotoviti visok strokovni kader. Leta 1962 so ustanovili razvojni oddelk, kjer dela zdaj 12 inženirjev. Osnovni so svojo srednjo tehniško šolo, ki je podružnica ljubljanske in bo dajala vsako leto nove strokovne kadre. Kvalificirane in visokokvalificirane delavce z 10 do 15 leti prakse nameravajo s triletnim šolanjem izpolniti v odlične strokovne delavce s srednjo izobrazbo, ki najbolj ustrezajo današnjim potrebam.

Za vse to bodo potrebna dokajšna sredstva. Ni lahko toliko žrtvovati, vendar je kolektiv domel potrebo časa in to se mu bo nedvomno bogato obrestovalo.

Perspektivni načrt razvoja predvideva povečanje proizvodnje surovega cinka in prahu od sedanjih 20.000 na 40.000 ton letno. To bo možno z izgradnjo dodatnih, štirietažnih destilacijskih peči, z izboljšanjem tehnološkega postopka in mehanizacijo del v topilnici. Rekonstrukcija topilnice je že delno izvedena. S tem, da so mehanizirali polnjenje in praznjenje retort, so odstranili problem najtežjega fizičnega dela. Izvedli bodo še nadaljnjo modernizacijo peči, tako da bo odpadlo še vse preostalo ročno delo, kot je vlečenje cinka, izpraznjevanje prahu itd. Manever v topilnici bo s tem popolnoma mehaniziran.

Komplicirano in nezdavno delo pri prazenju koncentratov na Dwight-

V topilnicah za surovi cink morajo biti delavci zaščiteni zaradi velike temperature s posebnimi oblačili

Lloydovem traku bodo zamenjali z izboljšanim postopkom izdelave pelletiziranih koncentratov in prazenjem pelet v posebnem agregatu, kjer dobijo direktno aglomeriran praženec. Pri tem postopku ostane ves kadmij v peletih, pri redukciji v retortah pa se v celoti predestilira in kondenzira skupaj s cinkom. Za rafinacijo cinka bodo uvedli nov tako imenovani »New Jersey« sistem, ki omogoča pridobivanje cinka najvišjih kvalitet in kadmij, ki ga po dosežanem postopku ni bilo mogoče izkoristiti. Vse stroške rafinacije bo kril že sam izplen kadmija.

Načrt predvideva povečanje količine valjanih, vlečenih in prešanih proizvodov od sedanjih 8.500 na 25.000 ton. Asortiman bo razširjen s tovrstnimi proizvodi iz cinkovih legur. Tehnologija bo modernizirana z nabavo nove opreme.

Rekonstrukcija anorganskih kemičnih obratov tudi predvideva obširna dela, ki so delno že izvedena, delno pa so v teku ali pripravi. Obratujeta že novi obrat za proizvodnjo litopona in obrat za proizvodnjo modrega bakra — najnovejšega sredstva za zatiranje rastlinskih škodljivcev. Zdaj gradijo še obrat za proizvodnjo žveplene kisline 66° Bé, ki jo zahteva sedanje pomanjkanje te kisline na trgu in pa razvoj domače kemične industrije. V pripravi so obrati: za proizvodnjo titanovega belila, za mešana (dušik, fosfor, kalij) gnojila, za kar je predvidena še tretja kolona za proizvodnjo žveplene kisline ter obrat za proizvodnjo organskih barvil.

Težko je napisati, kaj vse ima kolektiv celjske Cinkarne v načrtih, saj ti in pa študije o teh načrtih obsegajo tolikšno kopico knjig, da bi lahko iz tega uredil lepo knjižnico. Leta 1970 bo le težko spoznati v modernem industrijskem gigantu današnjo Cinkarno, kako šele skromne začetke iz leta 1875.

Čiščenje visokih peči

kisline je bil v tako defektnem stanju, da je bila vsaka nadaljnja proizvodnja problematična.

Tako v kratkem beleži zgodovino kronist celjske Cinkarne.

Po osvoboditvi je Cinkarna znova zaživela in dosegla velike uspehe. Zgrajenih je bilo sedem novih destilacijskih peči tako, da proizvaja po novem tehnološkem postopku, 370 odstotkov več surovega cinka kot pred vojno.

Karakteristično za vso povojno gradnjo je, da je kolektiv gradil skoro vse z lastnimi finančnimi sredstvi.

Povečanje topilnice je terjalo večje kapacitete naprav za predelavo cinkovih koncentratov, zato so postavili tri peči tipa NB in aglomeracijski trak za praženje cinkovih koncentratov. Povečali so kemični obrat in generatorsko postajo, ki ima zdaj dvanajst plinskih generatorjev z mehaniziranim transportom premoga.

Zaradi povečane količine žveplenega dioksida v plinih iz prazilnih peči — problem, ki ga v Celju dobro poznajo — je podjetje z lastnimi sredstvi zgradilo napravo za proizvodnjo žveplene kisline 60 stopinj Bé (Bé — stopnja koncentracije kisline). S tem je bilo delno rešeno vprašanje industrijskih plinov, ki so do tedaj močno vplivali na izgled okolice, hkrati pa je dobila naša industrija enega zelo iskanih proizvodov. Vprašanje predelave revnejših plinov iz aglomeracije pa je ostalo še nadalje odprto.

Vzporedno s proizvodnjo surovega cinka je rasla tudi proizvodnja cinkovega prahu, zato so zgradili novo napravo za sejanje. Z lastnimi sredstvi so zgradili Thede peč, ki omogoča rentabilno predelavo cinkovih odpadkov, potrojili kapaciteto valjarne cinkove pločevine in izdelavo cinkografskih plošč. Leta 1962 sta bili dograjeni dve fluosolidni peči za praženje cinkovih koncentratov z dnevno zmogljivostjo 130 ton in naprava za proizvodnjo kontaktne žveplene kisline z zmogljivostjo 24.000 ton letno.

Pri pečeh za cinkovo belilo

SREČNO NA NOVI POTI!

Nedaleč od Celja, ob progi Zidani most — Maribor, je v ozki in kratki dolinici stisnjena po velikosti tretja slovenska železarna: na izgled ne veliko podjetje, v svoji stroki pa je vsekakor **ZELEZARNA STORE** glede na dosedanje proizvodne uspehe zelo pomembno podjetje v našem gospodarstvu.

Začetki železarstva v Storaž se gajo daleč nazaj v prvo polovico 19. stoletja. Leta 1809 sta na prostoru, kjer stoji danes železarna, dva češka kovača zgradila skromno kovačnico. Pet let pozneje sta začela z livarstvom.

Ko so sredi 19. stoletja gradili železniško progo Trst—Dunaj, se je odprlo okno v svet in leta 1851. ki je resnično rojstno leto tovarne, je bila zgrajena železarna za proizvodnjo profilnega železa in pločevine. Leta 1861 sta bili dograjeni livarna in kovačnica na parni pogon. Vsi izdelki so bili namenjeni predvsem ladjedelnicam v Trstu, kamor so jih vozili z novo železnico. V letu 1880 je bila pri tovarni zgrajena tudi šamotarna.

Z manjšimi prekinitevami je Železarna v tem obsegu obratovala do leta 1912, ko so pričeli z večjimi rekonstrukcijami. Zgradili so kalarčno centralo, modernizirali valjarno in zgradili žarilno peč. Zelo pomembna je bila za ta čas postavitev 20 tonske Siemens-Martinove peči za proizvodnjo jekla.

Z manjšimi preureditvami je Železarna dočakala drugo svetovno vojno. Organizacija dela je bila takrat še zelo primitivna.

Med vojno je dejavnost v tovarni skoraj zamrla. Delala je samo livarna. Delavci so se pridružili NOV ali pa so bili nasilno odpeljani na delo v nemške železarne.

S takim stanjem se je po osvoboditvi spoprijel kolektiv štorskih železarjev. Hitro obnavljanje jugoslovanskega gospodarstva in s tem v zvezi čedalje večje zahteve po proizvodih črne metalurgije, je terjalo od kolektiva velike napore in mnogo samopremagovanja, da je lahko po svojih možnostih zadovoljil del teh potreb. Hkrati s tem pa je bilo treba začeti z modernizacijo obratov in načrtnim večanjem proizvodnje.

Po osvoboditvi so začeli najprej z izpolnjevanjem opreme v vseh obratih in pomožnih službah, ker je bila le-ta precej dotrajana in zastarela. Usposobili so več med vojno upoštevanih agregatov. Tako je začela leta 1946 delati 25 tonska SM peč, ki je bila sicer zgrajena že leta 1939, vendar pa do tedaj še ni obratovala. Ročno zakladanje martinovke so zamenjali s strojnimi. Zgradili so štiri nove generatorje. V valjarni so zamenjali parni pogon z električnim in postavili novo potisno peč za ogrevanje ingotov. Za livarno so zgradili večjo halo in postavili nove kupole, plamenice ter sušilne peči. Zgradili so tudi novo obdelovalnico valjev, ki pa kljub dokaj modernim strojem, pri močno povečani proizvodnji v zadnjih letih, ne zmore vsega dela. Vsekakor do zdaj največja investicija v tovarni pa je leta 1954 zgrajen elektro plavž z aglomeracijo, ki predstavlja danes zares moderen obrat.

Z njim so bile zagotovljene lastne surovine za livarno in proizvodnjo jekla. Nov sodoben kemijski in metalografski laboratorij, uvedba tehnične kontrole z modernimi aparati in napravami in še marsikaj, je le del pridobitev v vrsti izboljšav in dograditev od osvoboditve do danes.

Ves ta čas se kolektiv trudi za premik proizvodnje v visokokvalitetne finalne proizvode. V valjarni na primer so po osvoboditvi valjali samo manj kvalitetno konstrukcijsko jeklo, predvsem betonsko, danes pa je delež tega v celotni proizvodnji le še neznamenit in je skoraj vsa proizvodnja usmerjena na izdelavo kvalitetnih oglikovih, plemenitih oglikovih in nizkolegiranih jekel. Velike uspehe so dosegli pri razvijanju tehnologije na elektro plavžu, saj je le-ta po svojih uspehih znan po vsem svetu. Prav tako livarna valjev in livarna sive litine. Obe livarni sta z osvojitvijo proizvodnje najkvalitetnejših litin postali enakovredni priznanim zamejskim podjetjem. Tudi jeklarna ne zaostaja.

Od osvoboditve se je proizvodnja povečala za več kot 5 krat.

Hkrati z investiranjem v razvoj podjetja so nemalo sredstev porabili tudi za zvišanje življenjske ravni delavcev. Na hričku nad tovarno je zraslo povsem novo stanovanjsko naselje LIPA. Zraven so dogradili Metalurško šolo z internatom, telovadnico Partizana, športno igrišče, strelišče za malokalibersko puško. Dom ljudske tehnike, Kulturni dom s kinodvorano, knjižnico s klubi, ki imajo svoje domove oddiha. Številna stanovanja so zgradili v Celju in Sentjurju in jih še gradé. Vse to so napravili z lastnimi sredstvi in s prostovoljnimi delom, saj so člani kolektiva v zadnjem času opravili

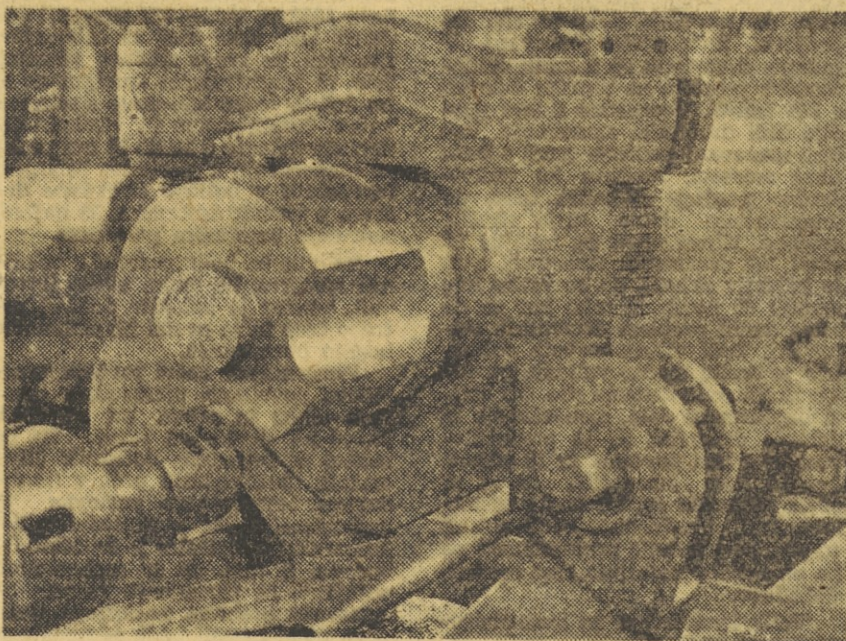
Železarna Store — prebod na elektroplavžu

skoraj 200 tisoč prostovoljnih delovnih ur in prispevali okoli pol milijarde dinarjev.

Vsi ti uspehi pa kolektiva niso zadovoljili. Potrebe jugoslovanskega gospodarstva in razvoj sta narekovala obsežno rekonstrukcijo in izboljšanje zastarelih tehnoloških postopkov. Že leta 1961 so pristopili k izdelavi načrtov in investicijskega programa rekonstrukcije.

Začetna dela pri rekonstrukciji so se pričela že lani. Dela na regulaciji Voglajne so skoro zaključena, ker so bila nujna, saj bodo nekateri novi obrati — tako imenovane Store II, preseljeni pod Teharje v smeri proti Celju. Že letos naj bi prvi obrat — livarna sive litine začela obratovati v novi hali na tem prostoru.

Prvo dograjeno delo v zvezi z rekonstrukcijo, to je povečanje priključne moči in s tem povečanje

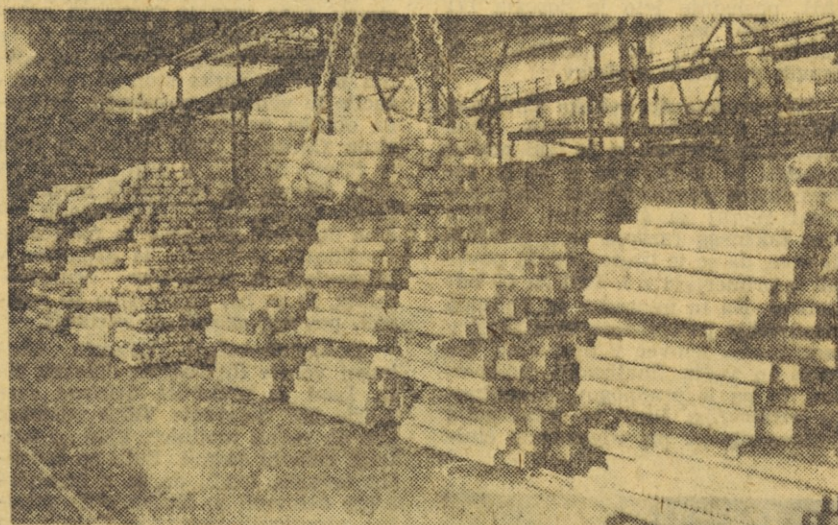

Železarna Store — struženje deteljice na valju

kapacitet je bilo, oziroma se pravkar končuje na elektro plavžu. Z izmenjavo transformatorja (od 12 MVA na 18 MVA) naj bi se povečala kapaciteta peči od 28 tisoč ton na 42 tisoč ton, če bi obratovala samo deset mesecev, pri 12 mesečnem obratovanju peči pa bi lahko proizvedla od 48 do 50 tisoč ton sivega, belega in specialnega grodja. V letošnjem letu bodo začeli z gradnjo novega elektro plavža s 24 MVA, s čimer bi se povečala kapaciteta pri celoletnem obratovanju na 112 tisoč ton surovega železa.

Hkrati z izgradnjo elektro plavža bodo povečali z montažo še dveh ponev tipa Greenwald kapaciteto aglomeracije tako, da se dvignila proizvodna kapaciteta od sedanjih 40 tisoč ton aglomerata letno na 100 tisoč ton. S tem bo železarna krila lastne potrebe po surovem železu za jeklarno, livarno valjev in livarno sive litine, okoli 50 % surovega železa pa bi dobavljala drugim slovenskim livarnam.

Ker sedanja jeklarna, ki je bila zgrajena leta 1913, po higiensko tehničnih predpisih, zaradi zastarelosti in po tehnoloških pogojih za proizvodnjo visokokvalitetnega jekla ni več primerna, so se odločili zgraditi, na prostoru Store II, popolnoma nov obrat z najmodernejšimi agregati, ki bi bili sposobni uresničiti tako kvaliteten program, kot so si ga zastavili. V novi hali bi stala moderna elektroločna peč in kaldorotor, ki bi omogočila pridobivanje najkvalitetnejših oglikovih in legiranih jekel. Vlihanje bo kontinuirano, kar je v jugoslovanski jeklarski industriji popolnoma novo, omogoča pa, da se v valjarni izognemo valjanju na predprogi, kar pomeni znaten prihranek. S tem železarna ne bo samo povečala proizvodnjo za okoli dva in polkrat ter izboljšala

Železarna Store — valjarniški proizvodi — gredice

vili na zunanjem trgu, saj dajejo na primer vzhodni Nemci prednost štorskega vzmetnega jekla pred lastnim.

Obrat, ki bo najprej dograjen na lokaciji Store II in katerega že gradijo, je livarna sive litine. Uspehi, ki jih je ta ena največjih slovenskih livarn dosegla v zadnjih letih, predvsem v kvaliteti in v razvijanju novih proizvodov iz nodularne litine, terjajo njeno povečanje in moderniziranje.

S preselitvijo livarne sive litine pa bo dobila svoj življenjski prostor livarna valjev, zdaj sta namreč obe livarni pod eno streho. Potrebe jugoslovanskih valjarn, papirne, gumarske in mlinske industrije, bodo od edinega proizvajalca valjev v naši državi terjale čedalje več novih kvalitet in količin valjev. Uspehi, ki jih dosega ta — po številu zaposlenih majhen obrat — so izredni, zlasti če ga primerjamo s proizvodnjo. Samo v zadnjih dveh letih je bila stopnja porasta proizvodnje nad 20 % vsako leto, pri tem pa se ni povečalo število delavcev. Načrti in zahteve, ki jih postavlja naš vsestranski razvoj pred njih pa so: povečati proizvodnjo od lanskih 2700 ton valjev na 10.000 ton valjev do leta 1970!

Vse to je le del tega, kar naj bi v neposredni prihodnosti zgradili in uredili.

Razširjena proizvodnja in novi tehnološki postopki bodo terjali čedalje več strokovnega kadra. Tega se v Železarni dobro zavedajo in so nemajhna sredstva namenili izobraževanju. Na visokih, višjih in srednjih šolah stipendira podjetje okoli 60 študentov, šola v Storaž ima 135 dijakov, mnogo zaposlenih pričujejo na delovnem mestu, na raznih tečajih in seminarjih, ki jih organizira izobraževalni center v tovarni.

Priznati moramo, da so si štorski železarji res široko zastavili svoj program dela in razvoja. Mnogo truda in odrekovanja so že vložili in še mnogo bodo morali, vendar pa ob zavesti, da je le v tem zaželen razvoj podjetja in njih samih, ter jim lahko zaželimo: **SREČNO** na novi poti!

STROKOVNA RAVEN ZANESLJIVE GARANCIJE

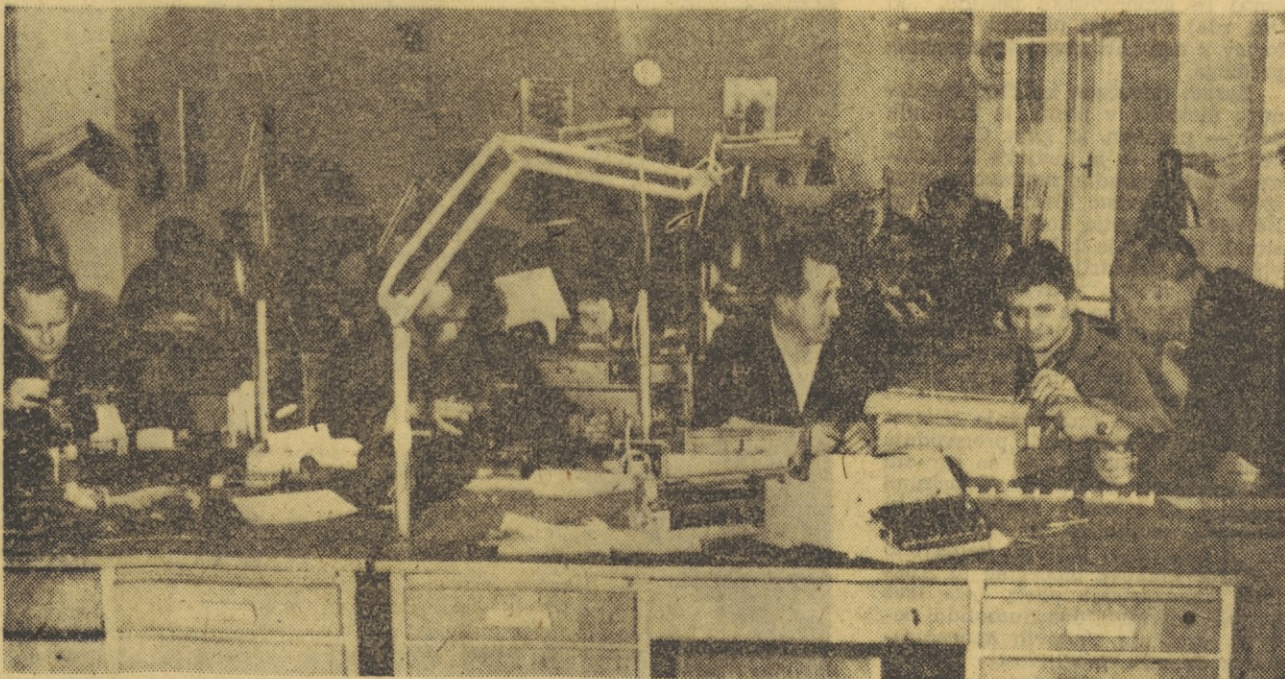
Dolžnosti, ki jih prevzema s svojim delovnim programom delovni kolektiv **FINOMEHANIKE** v Celju, so tesno vezane na proizvodne programe tujih in domačih tovarn, med njimi »Topsa«, »TRS«, »Bugojna«, »Mirne«, »Supermetall«, »Olivetti«, »Siemag«, ki s svojimi zahtevnimi izdelki zavzemajo pomembno mesto v našem vsakdanjem življenju.

Pisalni in računski stroji, šivalni stroji raznih tipov, zamotani mehanizmi, ki sodijo v finomehanično dejavnost, predstavljajo svojo popolnejšo uporabnost ob dobro organizirani servisni mreži, ob sposobnem podjetju, ki zna te stroje v primeri okvare naglo in solidno usposobiti za nadaljnjo uporabnost. Umevno, tehnika takšnih strojev se hitro izpreminja, izboljšuje in je zahtevnejša razumljiva skladnost rasti tudi servisnega osebja z zahtevnostjo finomehaničnih mehanizmov. Pri tem si podjetje v Celju, ki ima svoji poslovalnici še v Slovenj Gradcu in v Trbovljah, opazno prizadeva, da z organiziranimi seminarji in tečaji ter z organizacijo prakse v drugih podjetjih doma in v tujini, stalno zadržuje strokovni nivo svojih delavcev na ustrezni višini. To prizadevanost izpričuje že samo podatek, da je v vseh treh obratih med člani kolektiva kar devet mojstrov, 10 pomočnikov in sta le dva delavca z manjšo kvalifikacijo. Hkrati pa je zaposlenih v obratih šest vajencev, kar spet opozarja na skrb podjetja za nadaljnjo rast mladega, v tej uslužnostni dejavnosti predvsem potrebnega kadra. Potrebo po tej dejavnosti, predvsem pa po večjem številu zaposlenih, seveda strokovno usposobljenih delavcev, izpričuje podatek, da je podjetje opravilo lani nad 13.000 nadur, ker svojega dela ni moglo opraviti v rednem delovnem času s trenutnim številom zaposlenih delavcev.

Polej je tu še podatek, ki spet govori v prid nadaljnjega razvoja finomehanične dejavnosti: podjetje je v odnosu na leto 1962 več kot podvojilo svoje usluge glede na plačano realizacijo. Interesenti za usluge podjetja so v manjši meri zasebni lastniki (1,42 %), v večji pa razne delovne organizacije (98,58 % vseh naročnikov). Ob rasti proizvodnega diagrama drami pozornost investicija v rast strokovne usposobljenosti zaposlenih, saj je podjetje predlanskim namenilo za specializacijo posameznikov 782.000 din, v lanskem letu pa 448.000 din za specializacijo in 150.000 din za ostalo šolanje. Letos pa že 895.000 dinarjev.

Hkrati s skrbjo za kadre, velja skrb delovnega kolektiva tudi lastnim delovnim prostorom in sploh opremljenosti z ustrezno mehanizacijo. V razmeroma kratkem času — v času dobrega leta — so osnovna sredstva podjetja narasla od nekdanjih slabih 400.000 na več kot 18 milijonov dinarjev, kar gre vsekakor na račun novega lokala v Celju ter preurejenih lokalov v Slovenj Gradcu ter v Trbovljah, hkrati pa seveda še na račun nabavljenih strojne opreme, ki omogoča kolektivu dobro in kvalitetno delo.

Pomembnost servisne dejavnosti podjetja »FINOMEHANIKA« CE-LJE predpostavlja proizvodni organizaciji, saj so storitve, ki zadevajo popravila, vzdrževanje in usposabljanje raznih finomehanskih strojev pri nas prepotrebne. Uporaba takšnih strojev je iz dneva v dan pogostejša, od nje postajajo odvisne delovne organizacije in zasebniki, kar še toliko bolj poudarja vrednost organizirane servisne dejavnosti, s kakršno nas seznanja celjska komuna.

Finomehanika Celje — glavna delavnica za popravila pisarniških strojev

DESET PLODNIH LET »IFA«

IFA — CELJE — podjetja ni težko predstaviti, saj ga danes pozna domala vsa Jugoslavija in tudi v zamejstvu ni neznano. Izdelki IFA so pojem kvalitete in solidnosti. Danes veliko industrijsko podjetje, eno najmlajših svoje panoge v državi, je bilo osnovano pred desetimi leti. Začetek je bil skromen: deset ljudi v majhni delavnici. Začeli so pod firmo: Strojna fina mehanika Celje, so po treh letih preimenovali v IDRO in končno leta 1960 v Industrijo finomehaničnih aparatov, Celje. Osnovna dejavnost je ostala ves čas ista, podjetje pa se je medtem širilo in povečalo tako, da zdaj zaposluje že nad 200 delavcev in skromnih nekaj deset milijonov brutoprodukta leta 1953 je zrastle lani na več kot 600 milijonov.

Pred vojno večjih tovrstnih podjetij pri nas nismo poznali, zato je bil začetek toliko težji in napornejši. Vse je bilo treba začeti na novo brez izkušenj, z lastnim znanjem in z lastnimi sredstvi. Veliko je bilo težav, vendar uspeh ni izostal. Danes se v podjetju lahko pohvalijo z vrsto novoosvojenih proizvodov, ki žanjejo priznanje vseh in povsod, kjer z njimi delajo.

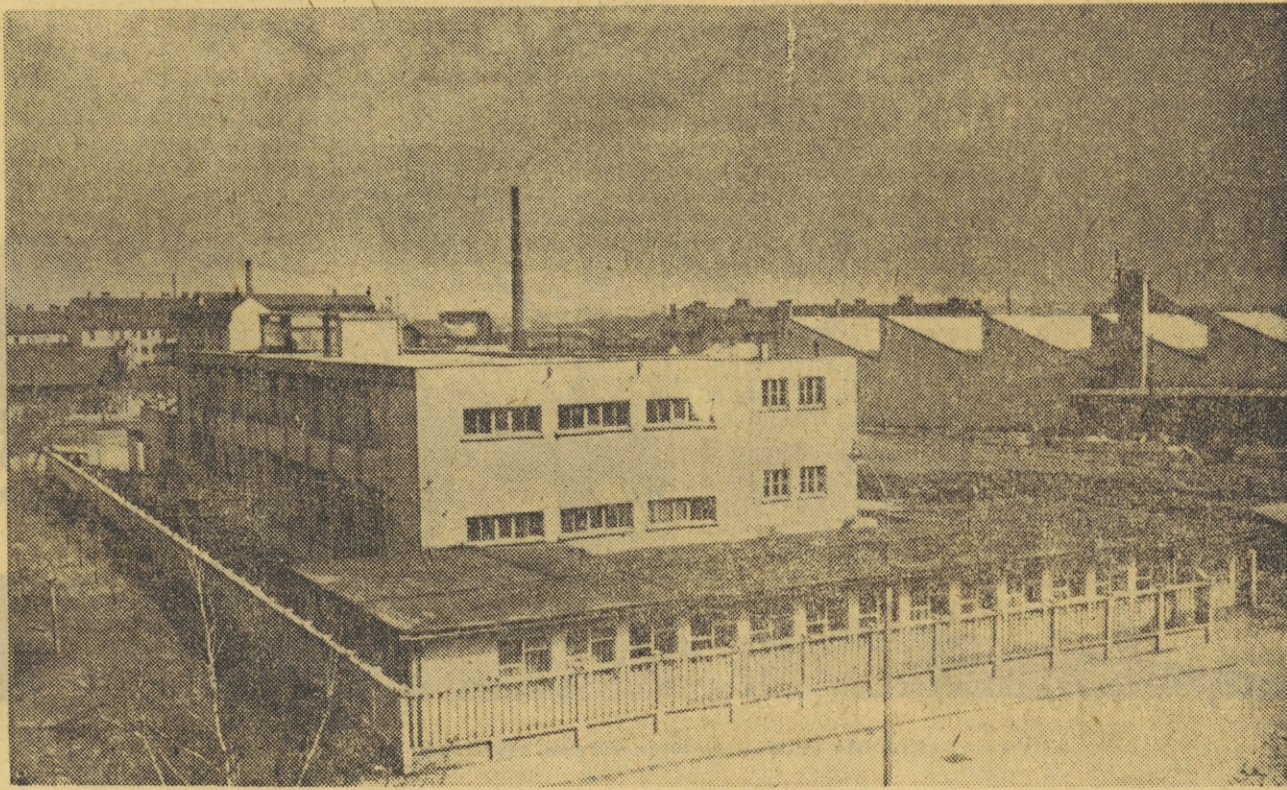
Začeli so s proizvodnjo opreme za laboratorije. Ze prvi izdelki so bili deležni ugodnih ocen, vendar niso ostali pri tem. Osvajali so nove in nove proizvode, po katerih je bilo veliko povpraševanje takrat še mlade jugoslovanske industrije. Težko bi bilo naštet v tem okviru, kaj vse danes proizvaja IFA. To so risalni aparati za tehnično risanje — estetsko lepi, zavzemajo malo prostornine, a so izredno stabilni in omogočajo udobno delo. Nad deset tisoč teh aparatov, za vse možne tehnične formate, z uspehom uporabljajo strokovnjaki pri nas, kažejo pa zanje interes tudi inozemska podjetja. Potem so tu aparati za obrezovanje papirja in robljenje načrtov. Nadalje specialni izdelki za varilno tehniko, kot so: suha in vodna varovalka, varnostni in drugi praktični pripomočki za varjenje ter gorilci in razne sobe. Drugo področje dela so termoelektrične varnostne naprave, razni vodi za regulacijo plina in grelne naprave, ki jih izdelujejo kot kooperant naše avtomobilske industrije.

Gospodarski razvoj in zahteve trga je zastavil podjetju nalogo osvajanja novih proizvodov. To so predvsem razne vrste gorilcev: gorilci za tekoča goriva v različnih izvedbah za centralno kurjavo stanovanjskih blokov, poslovnih zgradb, šol ter za različne štedilnike s toplotno 8000 do 500.000 Kcal na uro. Graditev velenjskega daljinskega plinovoda bo terjala vrsto novih gorilcev tako za industrijo, kot gorilcev za široko potrošnjo, potrebne bodo tudi razne varnostne naprave. To so v IFA predvideli in že vložili precej truda in sredstev v osvajanje teh izdelkov, razen tega pa posvečajo veliko pozornosti kvaliteti proizvodov, ki jih že izdelujejo.

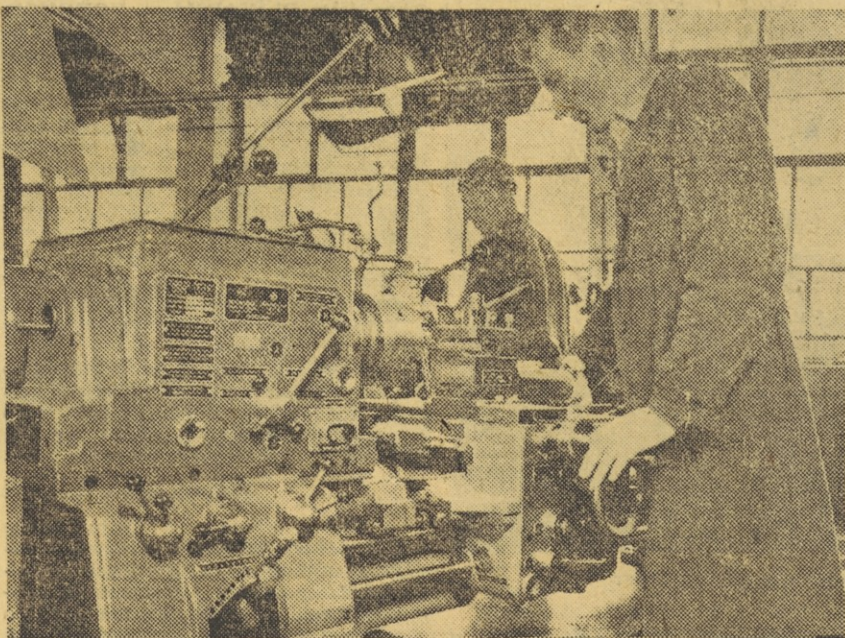
Razvoj v tej smeri je vsekakor pravičen in opravičljiv, saj tehnični razvoj v svetu vodi k vse večjemu opuščanju klasičnih trdnih goriv in k vse večji uporabi kalorično bogatejših, bolj ekonomičnih tekočih in plinastih goriv. Ta prehod terja široko kvaliteto in kvantiteto izbire novih gorilcev in naprav. Vse to bo bistveno spremenilo strukturo osnovne dejavnosti v IFA, kar se že deloma pozna, saj je predstavljala še leta 1962 proizvodnja opreme za tehnične biroje 50 odstotkov proizvodnje, lani pa le 42 odstotkov.

Seveda vsega tega podjetje ne bo zmoglo v obstoječih obratih. Ze v sedanjih prostorih, ki so sicer moderni in lepi, ima podjetje proizvodne težave, zato se je delovni kolektiv odločil za gradnjo nove tovarne. S tem bodo premostili največjo oviro na poti k velikemu cilju: leta 1970 doseči in preseči 2 milijardo vrednost proizvodnje. Ta predvidevanja temeljijo na skrbni analizi tržišča in potreb kooperantov podjetja, ki očitno podpirajo smotnost tovrstnih investicij.

Proizvodnja preciznih aparatov in naprav zahteva od zaposlenih veliko znanja in visoko strokovno usposobljenost, česar pa se v podjetju dobro zavedajo. Zato ne štedijo s

— tovarniška poslopja

IFA Celje — delo pri strožnicah v strojnem obratu

sredstvi, namenjenimi za izobraževanje. Ustanovili so svoj izobraževalni center, ki vodi priučevanje na delovnih mestih, s štipendiranjem pa si bodo zagotovili mlad tehnični kader. V letošnjem letu so namenili izobraževanju več kot deset milijonov dinarjev, kljub temu da so pred obsežnimi investicijskimi gradnjami.

Kolektiv in tovarna sta še mlada. Zato pravijo, da so v začetku dali prednost razvoju samega podjetja in so šele kasneje posvetili več pozornosti standardu zaposlenih. Doslej so zgradili 26 stanovanj, v zadnjem času pa rešujejo stanovanjski problem tako, da podjetje prispeva doležen del sredstev interesentu, ki si osnovo za gradnjo prihrani sam. Tako najhitreje rešijo najbolj pereče stanovanjske probleme. Podjetje je prispevalo tudi dokajšna sredstva za ureditev obrata družbene prehrane.

PRIZADEVANJA V RAZVOJU ČEDALJE POTREBNEJŠE PROIZVODNJE

Dvoje odlik nas na prvi strani legitimacije seznanja z rastjo podjetja »AERO« v Celju in sicer: lani je podjetje preseglo fizični obseg proizvodnje za 27 % v primerjavi s predlanskim letom, izdelalo je za okoli 300 ton proizvodov več ter je zabeležilo za 25 % večji obseg prodaje. Letos pa načrtuje »AERO« ponovno povečanje fizičnega obsega proizvodnje in prodaje za 12 % v primerjavi z lanskim letom, neto

produkta za 42 milijonov in celotnega dohodka za 223 milijonov. Pri tem pa ne bo prišlo do bistvenega zviševanja cen, čeprav cene reprodukcijskemu materialu zaskrblyujejo rastejo.

To sta torej dve odliki v legitimaciji podjetja, ki ga bržkone vsak dobro pozna.

Poznajo ga gospodinje, saj je podjetje že pred vojno izdelovalo artikale za gospodinjstvo. Barve za tkanine in znamenito belilo »MICA« so v poslednjih letih dosegli po kvaliteti zadovoljiv nivo. Pred vojno je proizvodnja — tedaj izrazito obrtniškega značaja — vsebovala 90 % izdelkov za gospodinjstvo in le 10 % za pisarne. Povojna prizadevanja v kolektivu so to razmerje temeljito obrnila. Danes je le 17 % proizvodnje namenjene za potrebe gospodinjstva, 17 za potrebe šolstva, vse ostalo pa potemtakem proizvodnji pisarniških potrebščin. Razmerje je torej temeljito spremenjeno: proizvodnja gospodinskih potrebščin se je v primerjavi z letom 1950 povečala za sedemkrat, šolskih proizvodov tudi za toliko, proizvodnja pisarniških potrebščin pa v dobrem desetletju kar za 260 krat!

»AERO« pozna vsak šolski otrok. Vodene barvice so priljubljen spremljevalec otroške domišljije; za starejše pa so privlačnejše oljate in tempera plakatne barve. Vse lahko glede na kvaliteto, barvno lestvico in trajnost že grejo v korak z enakimi proizvodi starejših evropskih tovarn te vrste.

Najbolj pestra je v »AERU« proizvodnja pisarniških potrebščin, med njimi Jasnit papirja, katerega proizvodnji poklanja delovni kolektiv posebno pozornost, saj je potrošnja tega papirja zaradi naglo naraščajoče industrializacije doma in v svetu vsako leto za nekaj sto ton večja.

Nepogrešljive lastnosti Jasnit papirja so njegova odpornost proti vlagi, vročini, sopari, saj povsod, na prostem ali v tovarni, zadrži jasnost izrisanih načrtov.

O njegovi kvaliteti nazorno pričuje lanske letna prva pošiljka v Italijo, s katero je bil kupec zadovoljen. Zato podjetje v Celju lahko upravičeno pričakuje nova naročila, ne zgolj iz sosednje Italije, ampak verjetno tudi iz drugih držav, saj je svoje prospekte in kataloge v glavnih evropskih jezikih razposlalo na naslove morebitnih interesentov v razne države.

Nič manj obsežen ni seznam ostalih pripomočkov za delo v pisarnah. Samo trakovi za pisalne stroje izdelata podjetje za več kot polovico domačih potreb. Edino v državi pa izdeluje kopirni trak za seševalne stroje, katerega tehnologija je dosti zahtevnejša od tehnologije v proizvodnji navadnih trakov.

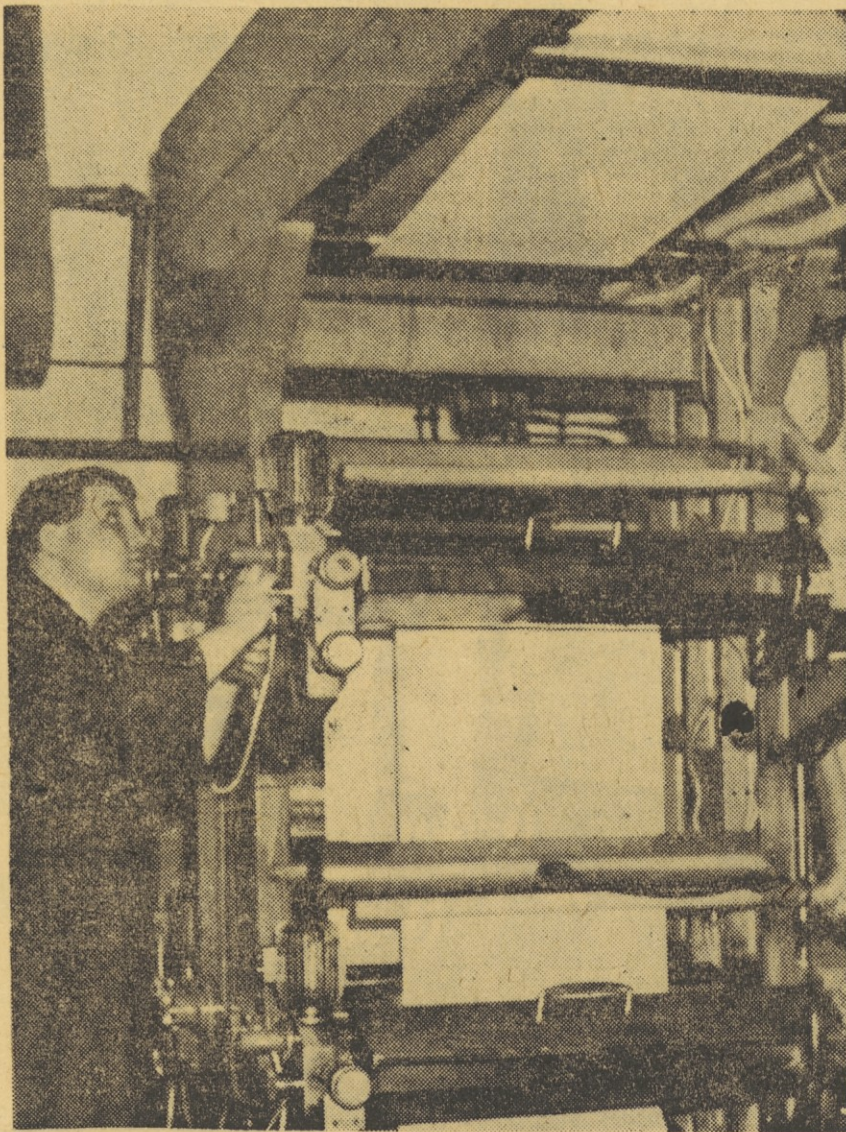
Potlej so tu barvasti papirji za kopiranje in matrice za razmnoževanje. Oboje služi kopiranju in cenenu razmnoževanju. Pozornost velja zlasti matricam, ki jih izdeluje podjetje v različnih kvalitetah in v različne namene. Potrošnja matric v Jugoslaviji naglo raste, saj danes malone ni podjetja, ki ne bi uporabljalo pri svoji informativni službi razmnoževalnega stroja.

Uvajanje takomenovanega IBM sistema narekuje »AERU« izdelavo posebnih pisalnih trakov, mehanizacija pisarn izdelavo karbonskega papirja za tabelirke, raznovrstnost pisarniških strojev raznih funkcionalnosti pa trakove do širine 120 mm v različnih barvah. Ves ta obsežni sortiment proizvodov, ki jih podjetje namenja sodobni pisarni, dopolnjujeta še črnilo in barva za razmnoževanje z matricami.

Spisek je nedvomno dolg in obsežen. Dom, šola, pisarna — so odjemalci uporabljenih predmetov z oznako »AERO« in prav nič ni pretirana trditev novinarja, ki jo je zapisal pred tremi leti, da postajajo te štiri črke pojem za uporabne artikale v našem vsakdanjem življenju.

In še zanimiv podatek: V Jugoslaviji potrošimo letno okoli 700.000 trakov za pisalne stroje, nad 80.000 kilogramov pigmentnih barv (akvarelne, oljate in tempera barve itd.) in AERO je podjetje, ki zalaga tržišče s 75 %, kar se tiče pigmentnih barv, s 85 %, kar zadeva matrice, in s 60 %, kar zadeva Jasnit papir.

»AERO« je ena izmed delovnih organizacij, ki je že z lanskim letom prešla na skrajšan delovni čas. Vzpodbuda je ugotovitev, da je v času 42-urnega tednika delovni kolektiv presegel stopnjo produktivnosti za 1,3 % v primerjavi s prejšnjim obdobjem, kar vsekakor opravičuje uresničitev ustavnega načela. Skladno s porastom produktivnosti

AERO — tiskarski stroj za anilinski tisk

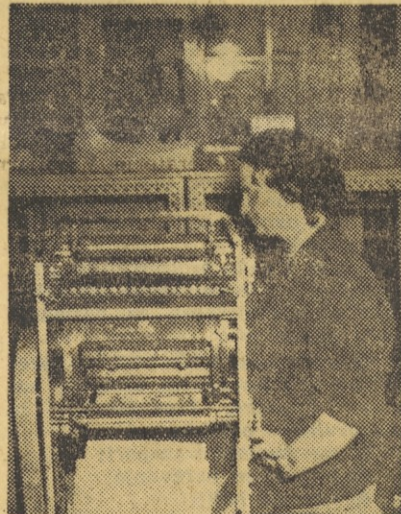
zaznamuje kolektiv tudi rast osebnih dohodkov, ki so se od lanskega leta povečali za 23 % in je nedvomno laskavo za pridnost kolektiva, za dobro ocenitev posameznih delovnih mest ter za organizacijo dela, da v podjetju ni delavca, ki bi zaslužil na mesec manj kot 25.000 din.

Podjetje pa ne skrbi samo za dobro počutje članov delovnega kolektiva, marveč tudi za njihovo izobraževanje. Podjetje je lani štipendiralo deset slušateljev, sedem članov kolektiva pa je obiskovalo šole in tečaje za odrasle, seveda na stroške podjetja, ki jim je pomagalo tudi s plačanim študijskim dopustom. Financiralo je tudi jezikovne tečaje, ki jih je obiskovalo 43 zaposlenih. Rezultat takšnega sistema izobraževanja je nenehno večanje odstotka kvalificiranih delavcev, saj je podjetje imelo lani zasedenih 68 % delovnih mest, na katerih se zahteva visoka, višja ali srednja strokovna izobrazba, z ljudmi, ki so tako izobrazbo imeli in 67 % delovnih mest, na katerih se zahteva, da je zaposleni visokokvalificiran ali kvalificiran, z ljudmi z ustrežno izobrazbo.

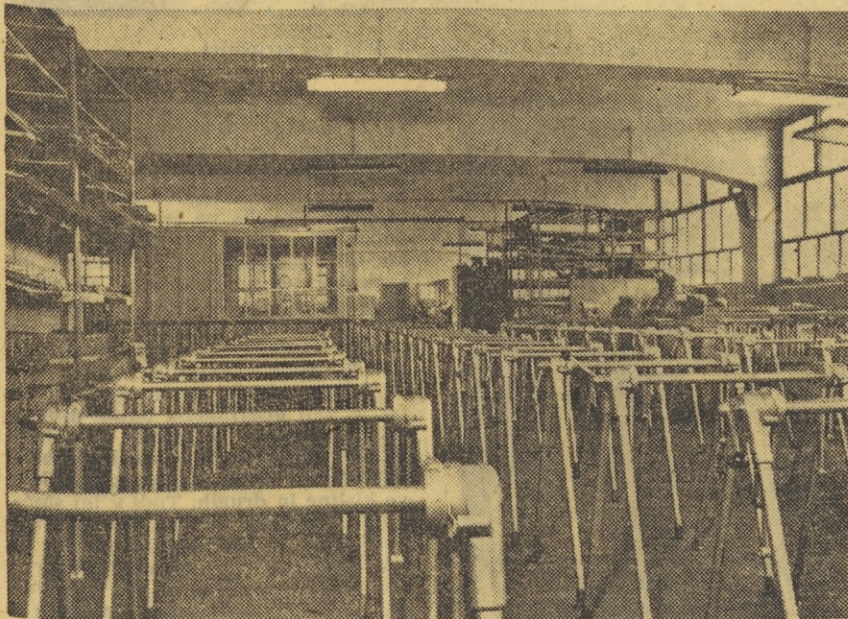
Naposled še informacija o razsojanju delovnega kolektiva o sedemletnem planu: že lani je bil v pripravi rekonstrukcijski program, ki obsega razvoj podjetja do leta 1970. Program obsega izgradnjo centralnega kompleksa ob Dečkovi cesti v Celju ter razširitev obrata v Sempetru, kjer bo uvedena proizvodnja lahko svetiljnih izdelkov in poizdelkov. Sortiment proizvodov bo v bodoče dopolnjevala še proizvodnja raznovrstnih tehniških papirjev in lepilnih trakov.

DROBNI KOVINSKI IZDELKI

Rezbarske garniture, loki in ostalo drobno orodje, značke za turizem in industrijo, svetilna telesa, razne okrasne letve, okviri, sodi v bogat in hkrati specifičen proizvodni program OBRTNO KOVINSKEGA PREDELOVALNEGA PODJETJA »AUREA«. Značilnost podjetja je še v strukturi delovne sile, saj zaposluje med 53 članskim delovnim kolektivom kar 34 žena.

AERO — delavka pri stroju

IFA Celje — montažni obrat

NAJSODOBNEJŠE ZA POTREBE SODOBNE PROIZVODNJE

Ze samo kratek sprehod po proizvodnih prostorih »KOVINSKEGA PODJETJA KLIMA — CELJE« nas seznanja s temeljno dejavnostjo tega pomembnega proizvodnega središča v industrijski coni mesta Celja. Misel pa ne zadeva proizvodnjo v tolikšni meri kot sam proizvodni prostor, ki s številnimi odlikami: s svetlobo, z zračnostjo, s primerno temperaturo, s čistostjo zraka ter z ustreznimi razdaljami med posameznimi delovnimi mesti nedvomno ugodno vpliva na delovno počutje zaposlenih in na vidne proizvodne uspehe, ki jih dosegajo.

»KLIMA« je specializirano podjetje za IZVRŠEVANJE vseh vrst centralnih kurjav, vodovodno inštalaterskih, sanitarnih, kleparskih in strelovodnih naprav; hkrati pa je tudi PROIZVAJALEC zidnih in električnih kaloriferjev, aksialnih in radialnih ventilatorjev, klimatskih naprav, bojlerjev in tlačnih kotlov vseh vrst in velikosti, kondenziranih loncev, kleparskih prirobnih strojev in sušilnic; obenem ima svoj lastni PROJEKTANTSKI-KONSTRUKCIJSKI BIRO, ki izdeluje vse vrste projektov in konstrukcij za lastne potrebe.

Današnji obiskovalec tega podjetja ne sme mimo spomina na stare proizvodne prostore v središču mesta: utesnenost, mračnost, zatohlost so bili delovni pogoji in nič čudnega torej, da so takrat, bilo je pred tremi leti, delavci rajši delali na tistem dvorišču celo pozimi in v mrazu ter jih je ob delu ogrevala misel na novo tovarno, ki so jo končno le z velikim trudom tudi dogradili.

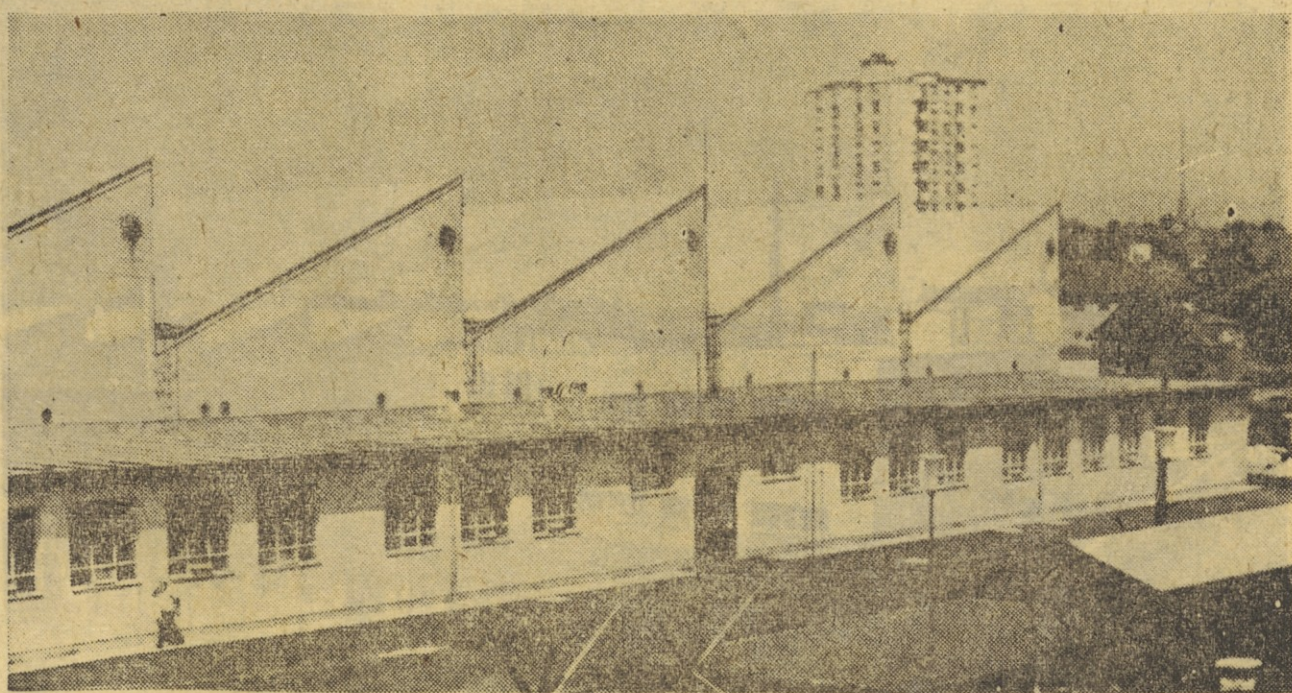
Podjetje obstaja 60 let. Od leta 1904 do 1945 je bilo sicer privatna obrtniška delavnica, ki se je po osvoboditvi, oz. po nacionalizaciji izredno hitro razvijala in povečala, tako glede na število zaposlenih kot po vrednosti celotne proizvodnje ter predstavlja danes eno izmed vodilnih tovrstnih podjetij v državi.

Podjetje je po vrstah dejavnosti razdeljeno na pet ekonomskih enot, ki ustvarjajo skupno letno nad dve milijardi bruto-produkta, vendar je ta v stalnem nenehnem porastu, kar je vsekakor zasluga izpopolnjene organizacije dela in občutnega dviga produktivnosti. Izdelki podjetja, ki se izdelujejo v kvaliteti in zadnji izvedbi, so na trgu zelo iskani, zaradi česar je povpraševanje po njih tako intenzivno, za kar se lahko z gotovostjo predvideva, da bo njegova konjunktura trajala še precej let, odnosno bo trajala še naprej tako dolgo, dokler ne bodo vsa industrija in ostali objekti s parno pogonsko silo sodobno opremljeni.

Zaradi tega bo proizvodni program podjetja v sedemletnem razdobju posebno specializiran za naslednje vrste dejavnosti:

- vse vrste klimatskih — prezračevalnih naprav za tovarne, upravne prostore, kino-dvorane in stanovanjske objekte;
- pnevmatski transport;
- vse vrste ogrevanja;
- oprema ladij;
- sušilnice za les, opeko in drugo.

Umevno, tako zastavljeni delovni program je v močni odvisnosti od

»KLIMA« Celje — poslopje oddelka konstrukcij

»KLIMA« — izdelava rotorja za ventilator

investicijske politike naše skupnosti glede na nadaljnjo rast gospodarskih investicij oziroma objektov. Predvsem proizvodnja klimatsko — prezračevalnih naprav dosega iz leta v leto ugodnejše diagrame in vse tako kaže, da bo leta 1961 dograjena nova proizvodna hala skoraj pretesna in bo podjetje moralo dograditi do leta 1968 še najmanj tri nove šede. Vsekakor je zanimiv tudi delež »KLIME« v naši ladjedelniški industriji. Samo za čas 1963/1964 je podjetje prevzelo večstomiljske obveznosti za opremo ladij, namenjenih tujim kupcem. V širokem asortimentu proizvodov zasledimo humidifikator ali »ovlaževalec zraka«, ki nas opozori na posebnost v prizadevanju podjetja, ki z osvajanjem domačih patentov v marsičem, nedvomno tudi v tem primeru, dosega uspeh v mednarodni konkurenci, predvsem pa s takšno proizvodnjo zmanjšuje uvoz podobnih naprav.

Nadaljnja poglobljena skrb podjetja je dvig strokovnih kadrov. V minulemu letu je bilo dodeljenih več

štipendij zaposlenim delavcem v obliki skrajšanega delovnega časa, posebej pa se štipendira 19 slušateljev na visokih in srednjih šolah.

Velika pozornost velja surovinski bazi, saj potrošnja raznih materialov za normalni tek proizvodnje skokovito raste iz leta v leto. Zaradi kritičnosti posameznih vrst materialov, se nalaga kolektivno precejšnja odgovornost za smotno planiranje pravočasne nabave ter za uveljavljanje solidnega kooperacijskega sodelovanja z nekaterimi stalnimi dobavitelji-kooperanti.

Poglobljena skrb podjetja, ko razmišlja o svojem sedemletnem planu, velja še uveljaviti normativov, vnaprej določenih meril in dimenzij, ki bi lahko ugodno vplivale na programiranje proizvodnje ne zgolj v podjetju, o katerem je beseda, pač pa v vseh tistih panogah gospodarstva, od gradbeništva do ladjedelniške industrije, katerih proizvodnja je odvisna od izdelkov KOVINSKEGA PODJETJA »KLIMA« CELJE.

To je torej ilustracija edinstvenega podjetja pri nas, ki proizvaja najmodernejše — za potrebe sodobne industrije, za potrebe sodobnega življenja.

PREPOTREBNA VSAKDANJA OSKRBA ŠIROKE POTROŠNJE

Plin in voda sta potrošni dobrini, brez katerih si ne moremo zamisljati današnjega življenja. Način in zadovoljiva oskrba potrošnikov s tema dobrinama pa sta zrcalo družbenega standarda, saj predstavlja plinsko in vodovodno omrežje deset in desetletno uporno delo ter znatne investicijske vloge celotne skupnosti. Za vzdrževanje tega omrežja, skrb za nemoten dotok prve in druge dobrine, izboljšave in rekon-

strukcije, novogradnje, razširjena reprodukcija v korist tisočev odjemalcev — pa je delovni program podjetja PLINARNA — VODOVOD, CELJE — ki sodi med najstarejše proizvodne organizacije na območju komunne.

Aprila 1873 je zasvetila v Celju prva plinska svetilka. V Ljubljani le dve leti prej. Dogodek je takrat predstavljal pravcato revolucijo v razsvetljavi, saj so z uporabo plina začele izgubljati na veljavi razne oljenke, sveče...

Sele bolj zmagovita pot električne energije je prehitela plin, vendar pa je njegov pomen v gospodinjstvu, v industriji ostal malone neokrnjen vse do današnjih dni.

Skoraj bo sto let od prve podpisane pogodbe za gradnjo celjske plinarne. Približno toliko je tudi staro poslopje, nekdanj osamljena zgradba na tedaj imenovanem področju »mala glazija«, danes že preblizu stanovanjskega naselja »Otok«.

Danes plinarna v Celju deluje pod težavnimi pogoji predvsem zaradi zastarelih in prešibkih proizvodnih naprav ter zastarelega proizvodnega postopka. Za proizvodnjo uporablja premog, ki vsebuje večji odstotek žvepla. Plin ima zato neprijeten duh. Tudi količina premoga, potrebnega za proizvodnjo niso v celoti na razpolago iz domačih rudnikov, posebno v zimskem času. To in pa redna preskrba potrošnikov narekuje rekonstrukcijo plinarne z uvedbo novega sodobnega proizvodnega postopka. Premog naj bi zamenjal butan, s čimer bi dosegli, da bi bil plin kakovitnejši in obratovne naprave ekonomičnejše.

Med prepotrebne dejavnosti za Celje in njegove prebivalce sodijo opravila, ki so vsebina druge besede v slovu podjetja. VODOVOD IN OSKRBA PREBIVALSTVA Z VODO je v Celju že dolga leta mučen problem, ki je vselej na redu zborov volivcev in občinske skupščine. Prešibko vodovodno omrežje ter premajhno zajetje terjata rešitev, ki pa nikakor ni možna čez noč. Letno povečanje vodovodnega omrežja za okoli 7.000 metrov in 180 novih priključkov je sicer znaten delež podjetja Plinarna — vodovod k

uravnoteženju dotoka vode s potrošnjo, temeljno dejavnost pa vendarle predstavlja izgradnja vodovoda Vitanje—Celje, kar bo bržkone za nekaj desetletij rešilo problem preskrbe z vodo iz dneva v dan rastočega središča komunne.

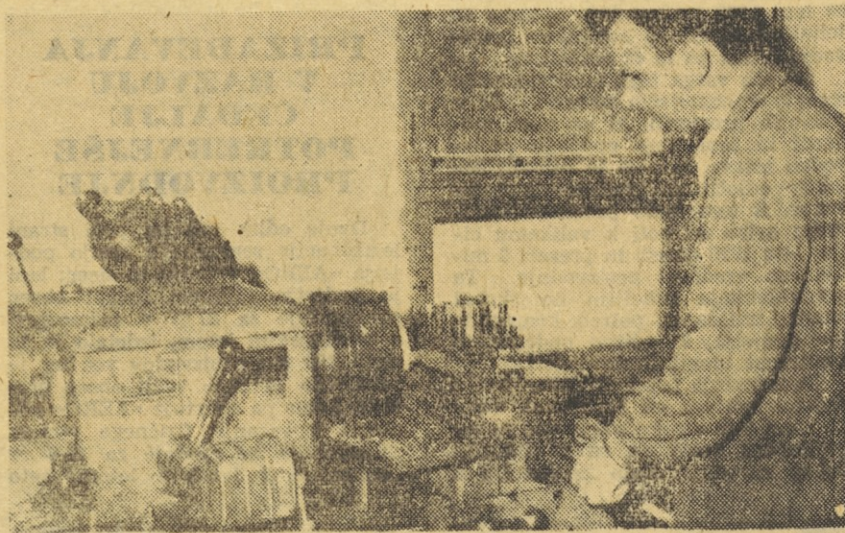
Vodovod iz Vitanja gradijo že vrsto let, z večjimi ali manjšimi zastoji, kakor so bila na voljo denarna sredstva. Novi cevovod bo zamenjal funkcijo starega, ki ima premajhno prepustnost. Gradnja novega cevovoda je naletela na precejšnje težave med gradnjo. Med zahtevne objekte tega vodovoda sodijo: raziskava in ureditev zajetja Jelševa loka, tunel pod Hudinjo in vzdolž ceste, polaganje cevovoda v soteski Hudinje, prehodi čez Hudinjo in drugo. Sedaj dela skladno napredujejo, kljub vrsti težav, ki jih morajo izvajalci premagovati. Po analizi dosedanjih del lahko trdimo, da bo cevovod v letošnjem letu speljan do mesta, s čimer po problem preskrbe mesnega prebivalstva z vodo začasno rešen. Na nov vodovod bodo priključena tudi vsa naselja ob njem, tako da jim bo na razpolago zdrava pitna voda in tudi potrebno število hidrantov za gašenje eventualnih požarov.

PRVI VODOVOD ZA POTREBE MESTA CELJE JE BIL ZGRAJEN LETA 1908: Vitanje—Celje z zajetjem v Fužinah. Med prvo in drugo svetovno vojno se je vodovodno omrežje razširilo za kakšnih 19 kilometrov in nič več. V času okupacije je bil dograjen vodnjak v Medlogu. Ta dva osnovna vira vode sta nekaj časa zadostovala, vendar pa je rast industrije, večanje števila prebivalcev, rast stanovanjske gradnje prerastlo dotok vode in zlasti v poslednjih letih je vprašanje izgradnje novega zajetja postalo očitna potreba.

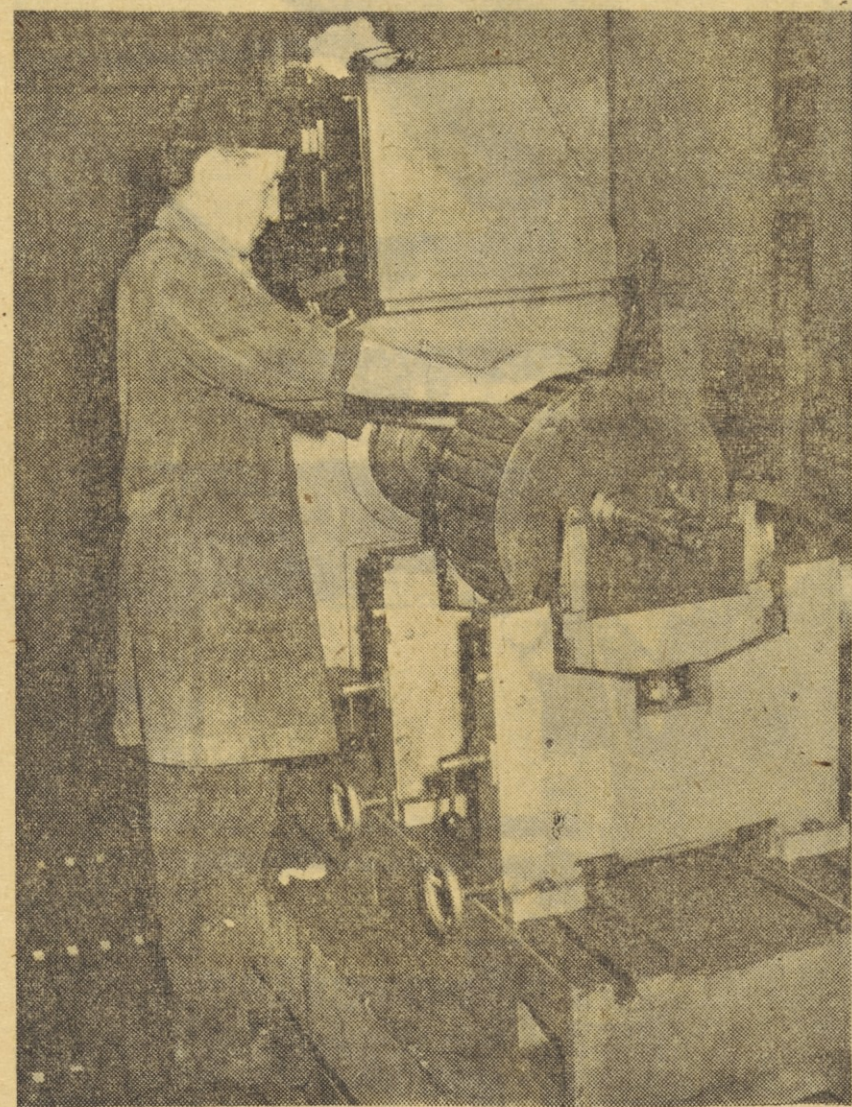
Izgradnja zajetja, regulacija Hudinje in cevovod do Celja bodo terjali okrog 900 milijonov dinarjev, od tega letos blizu 500 milijonov. Del teh sredstev je vložilo podjetje iz lastnih skladov, večji del pa se krije iz dolgoročnih in kratkoročnih posojil. Posojila se odplačujejo iz sredstev v lanskem letu povečane vodarine, manjkajoča razlika pa iz skladov podjetja. Bistveni del vodovodnih naprav v Celju so črpalne naprave v Medlogu, ki zajemajo in črpajo talno vodo v omrežje. V lanskem letu je bila preurejena in modernizirana osrednja črpalnica, v letošnjem letu pa bo zgrajena nova na stranskem vodnjaku. Vsa strokovna dela je izvršilo podjetje s svojimi sredstvi in delavci. Po dograditvi vodovoda iz Vitanja bodo te naprave v rezervi in bodo obratovale po potrebi v času večje porabe, okvar in podobno.

Zato so tudi predvidevanja občinske skupščine za leto 1964 glede investicij v komunalno dejavnost bolj naklonjena dograditvi vodovoda, kot izgradnji drugih komunalnih objektov. Družbeni plan je nedvoumen: »Se vedno je na prvem mestu vprašanje vodovoda, ker je preskrba z vodo vsak dan bolj kritična ter bi s 590 milijoni dinarjev lahko napeljali cevi do Škofje vas, tako da bi lahko že v letu 1965 znatno izboljšali sedanjo situacijo preskrbe z zdravno, pitno vodo«.

Delovni kolektiv podjetja Plinarna—vodovod nadaljuje z delom svojih očetov in praočetov; starih navad pa ne prevzema, saj je današnja tehnika v gradnji vodovoda povsem drugačna, kot je bila nekdanj in najtežja dela opravijo stroji. Zato

»Plinarna-vodovod« — delo pri stružnici

»KLIMA« — stroj za dinamično uravnotežanje rotorjev in tekačev

»Plinarna-vodovod« — izdelava kovinastih cevi za novi vodovod Vitanje pri Celju

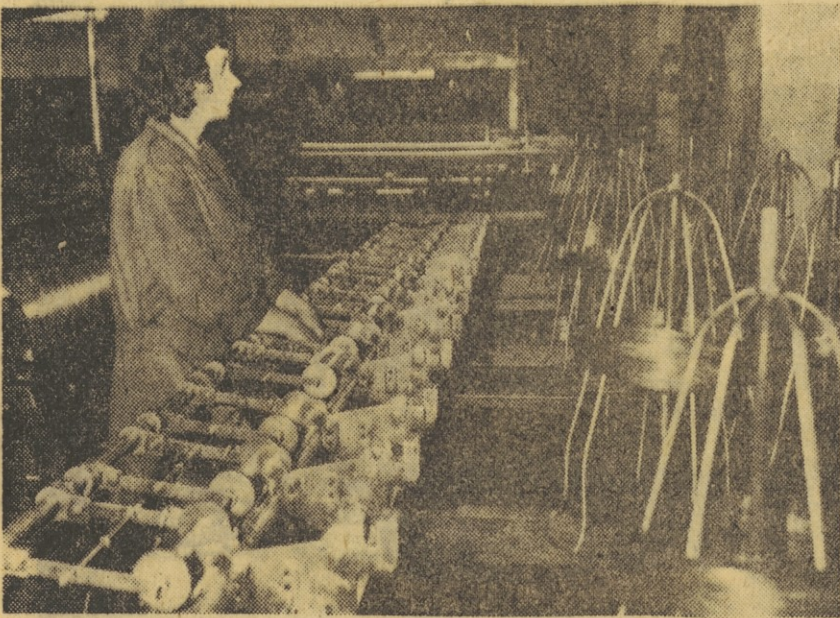
je umevna skrb podjetja za pridobivanje novih, strokovno usposobljenih kadrov. Plin in voda sta dobrini, ki bosta vselej spremljali človeka in dopolnjevali njegove potrebe. Pot obeh do človeka pa je iz leta v leto popolnejša, glede na sodobno tehniko celo preprostejša. Tehnika pa vsekakor ne nastaja sama od sebe, izpopolnjuje jo človek, in kolikor bolj je več v svojem poklicu — pravijo v podjetju — zanesljivejši je rezultat njegovega dela.

Pomemben del poslovanja podjetja je tudi distribucija butan-propana v jeklenkah za široko potrošnjo in industrijo ter distribucija tehničnih plinov kisika, dissousa, ogljikove kisline in drugih. Tudi v tej smeri želi podjetje svojo dejavnost izboljšati z lastno polnilnico, da bi tako zadostili vse večjemu povpraševanju potrošnikov po teh proizvodih, omili pomanjkanje ambalaže s hitrejšim obračanjem in znižali stroške transporta težkih jeklenk, ki romajo v polnišča in nazaj.

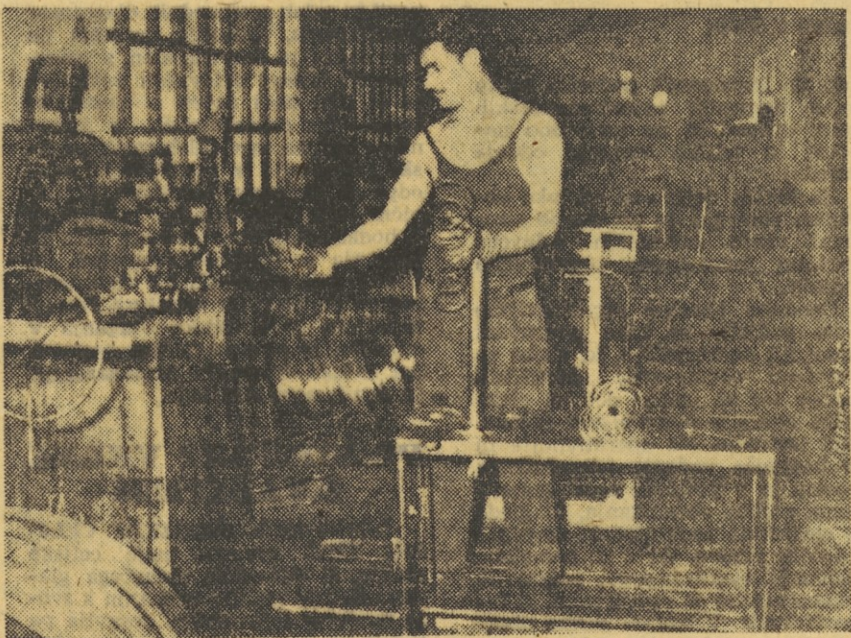
ZA ZADOVOLJITEV ŠTEVILNIH ODJEMALCEV

Tržišče TOVARNE ŽIČNIH IZDELKOV »ŽIČNA« v Celju je izredno obsežno, kot je tudi obsežna njena proizvodnja edinstvenih izdelkov te vrste kovinske industrije.

Vojvodina, Srbija, Hrvatska z izrazitimi odjemalci, to je tehničnimi in železninarskimi podjetji daje solidno bazo v posredniški funkciji med potrošnjo in proizvodnjo izdelkov »Žične«. Univerzalno pletivo je nedvomno proizvod, ki si utira pot v rudniško eksploatacijo, saj je cenejše in rentabilnejše od opažnega lesa. Breza, Zenica, Banovići in Trbovlje posodobljajo svojo proizvodnjo z uporabo takšnega pletiva. Hkrati z njim pa raste povpraševanje po tako imenovanem Merkur pletivu. Za oba proizvoda je utemeljena zaskrbljenost delovnega kolektiva glede na zastarelost strojnih mehanizmov, saj potrošnja že prerašča ponudbo in si bo »Žična« morala na kak način pomagati iz pola-

»Žična« Celje — izdelovanje žične filter tkanine

»Žična« Celje — snovanje žične tkanine

ložaja ter si prej ali slej zagotoviti sredstva za modernije stroje.

Med osnovne proizvode prištevajo »Žična« žične tkanine, katerih potrošnik je v dokajšnji meri domača kemična, prehrabena industrija tesnil. Perspektivnost te proizvodnje je podčrtana v nenehni uvedbi kvalitetnih, novih asortimanov. Vibracijska sita so spet proizvod, ki pomeni nepogrešljiv element v gradbeniški industriji, v kemični in rudarski, v prehrabeni industriji. Povpraševanje velja zlasti nerjavečim sitom. Zatem so kot proizvod »Žične« transportni trakovi, ki predstavljajo v prehodu iz lanskega v letošnje leto bistveno prelomnico in običajnih kvalitet v nove kvalitete, ki so primerljive s kvaliteto močno konkurenco iz inozemstva.

Kot proizvod široke potrošnje so pobakrene pohištvene vzmeti. Velike težave pri plasmanu tega proizvoda so v pomanjkanju žice kot surovine in si mora podjetje v znatni meri pomagati z uvozom, kar opravičuje stalno naraščajoče potrebe domače pohištvene industrije in seveda naraščajoč izvoz doma proizvedenega pohištva.

Perspektivni proizvod je naposled šlarafija. To je sicer proizvod, za katerega proizvodnjo potrebuje podjetje 80 % surovin iz uvoza, vendar je obenem šlarafija tudi proizvod, ki ga sicer posredno, a vendar v znatnih količinah tudi izvažamo. Zanj je predvsem zainteresirana avtomobilska industrija.

Seznam proizvodov končamo lahko še s samopostrežno opremo. Pri tej proizvodnji prihaja do izraza sodelovanje podjetja z različnimi konstrukcijskimi biroji, s sekcijami za napredek trgovine pri gospodarskih zbornicah, z različnimi reklamnimi agencijami... Na kraju je prav, če omenimo še žično konfekcijo kot novo proizvodnjo za potrebe avtomobilске industrije.

Dobavitelj surovin je v pomembni meri jeseniška Železarna, Železarna Ravne in Zenica.

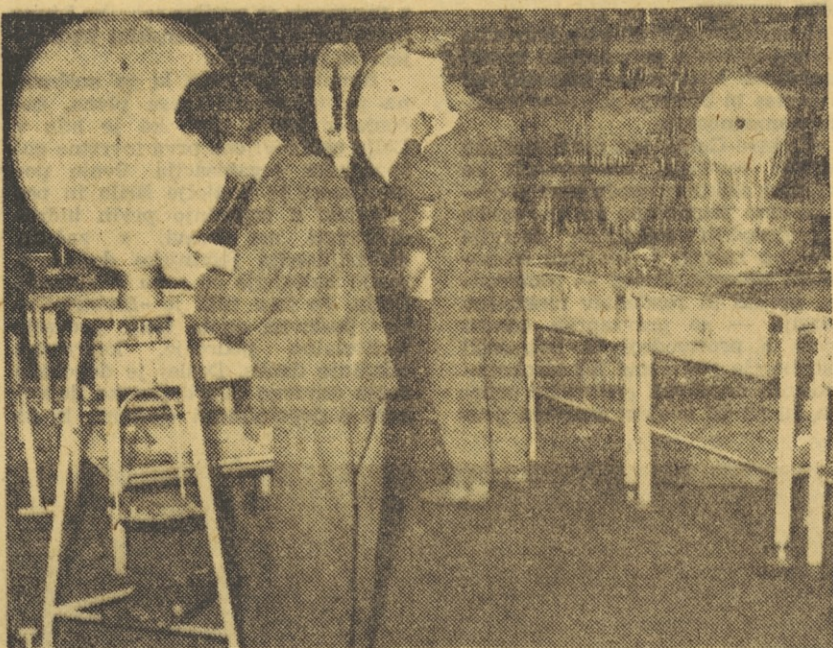
Ob vlogi izvoznika pa spoznamo podjetje »Žična« kot izvoznika, ki presega letno 500.000 dolarjev v izvozni realizaciji. Primerjava s sorodnimi podjetji v Jugoslaviji pa opozarja na dokaj ugodno poslovanje delovnega kolektiva, saj so njegovi proizvodni rezultati in prodaja nad splošnim nivojem, kljub dejstvu, da mu predstavljajo oviro pri hitrejši rasti proizvodnje in produktivnosti razmeroma zastareli in iztrošeni stroji.

Kolektiv »Žične« šteje 270 članov. Z dvemilijardnim letnim bruto produktom predstavlja pomembno gospodarsko organizacijo v komunih, ki ima svoje prostore v industrijski coni Celja, manjši obrat pa v Sentjurju. Tovarna je na žalost stisnjena med ostala podjetja in je njen življenjski prostor pretesen za znatnejše povečevanje proizvodnje. Zategadelj razmišlja delovni kolektiv o možnosti izgradnje nove tovarne na novem prostoru, kar pa seveda zahteva precejšnja denarna sredstva. Če ne trenutno, bo nedvomno čez nekaj let sad tega razmišljanja novo tovarniško poslopje z najmodernejšimi avtomati, saj proizvodnja »Žične« postaja osnova za razvoj

O proizvodni rasti govori vsekakor zanimiva primerjava s sorodnimi podjetji finomehanske stroke. Doseženi bruto produkt je v odnosu 1963-62 za 84 odstotkov ugodnejši, v odnosu 1963-61 pa celo za 177 odstotkov. Čisti dohodek na zaposlenega je lani presegal milijon 863 tisoč, v sorodnem podjetju le milijon 569 tisoč, povprečje v Jugoslaviji pa dosega komaj milijon. Na te številke vpliva v precejšnji meri storilnost zaposlenih, ki zaznamuje v povprečju 12 odstotkov porasta ob primerjavi posameznih gospodarskih let, visok izkoristek strojnih zmogljivosti, dobra organizacija dela in skrbno izvajanje predpriprave za proizvodni proces.

Predstavo o proizvodnji nam ustvarijo podatki iz letošnjega plana. V delovnem programu je 20 vagonskih in 31 vagonetskih tehtnic, 108 cestnih tehtnic od 5 do 60 ton zmogljivosti, 37 takolimenovanih silos tehtnic, poleg so tu še ATT tehtnice, dozirne tehtnice, viseče klavniške, ekspres tehtnice, elegant, stabil, decimalne, kuhinjske, osebne, pikolo, nagibne, za dojenčke, avtomatske, mlekarke in tehtnice za tehtanje živine... Tolikšna proizvodnja je utemeljena v analizi zdajšnjih in perspektivnih potreb domačega in tujega trga. Analiza je tudi osnova za osnutek sedemletnega plana, ki s povprečnim indeksom proizvodnje 115,4, seznanja z razmeroma očitno rastjo proizvodnega diagrama. Z realizacijo tega indeksa bo Tovarna tehtnic dosegla leta 1970 že 4 milijarde in 600 milijonov v vrednosti proizvodnje. Plan je vsekakor prilagojen predvideni rasti gospodarskih organizacij v Jugoslaviji in seveda predvideni rasti kupne moči prebivalstva.

Za ilustracijo: v obsežni študiji jugoslovanskega tržišča, ki jo je opravilo podjetje za projektiranje

Tovarna tehtnic — montaža merilnih krožnih glav

dinjstva. Zatorej umestnost naporov TOVARNE TEHTNIC v CELJU, da z okusno izdelanimi proizvodi ter s pristopno ceno omogoča nakup te »desne roke gospodinje«. Podjetje izdeluje za široko potrošnjo dve vrsti tehtnic: »De Luxe« in »Prima«. O kvaliteti obeh tipov tehtnic nazorno govori zanimanje tujine, saj je podjetje izvozilo lani blizu 30.000 tehtnic, domači potrošnji pa je posredovala okoli 90.000 tehtnic. V proizvodnji upošteva podjetje vse elemente sodobnosti: zunanja oblika, material od kvalitetnih jekel do polistirola. Pri tem sodeluje s podjetjem »KOVINOPLASTIKA« — Lož ter »Lamo« — Dekani, sodeluje pa tudi z različnimi zavodi in institucijami.

Podjetje ima urejeno servisno službo v vseh večjih središčih Jugoslavije.

Hkrati s proizvodnjo tehtnic za domačo porabo pa podjetje uveljavlja še proizvodnjo različnih tehtnic za potrebe skladišč, tovarnih, trgovine, transporta itd.

Avtomatizacija Ljubljana v letu 1961, je ugotovljena potreba za okoli 25.000 Maxima tehtnic, v obdobju petih let. Tej številki podjetje prilagaja svoj delovni program, obenem da s potrebami domačega trga upošteva tudi potrebe zunanega trga. Poslednji je zlasti pomemben, saj TTC izvažajo v 18 držav.

Osnovno proizvodnjo podjetja dopolnjuje njegova servisna služba, ki ima dvojno obeležje: razna popravila in montaža. Lani je podjetje montiralo 343 tehtnic. S svojim delom je servisni oddelek — ki ima osem poslovnih enot izven podjetja pri tujih firmah — presegel lani svoj predvideni plan dela za 55 odstotkov, kar vsekakor govori v prid njegove potrebe, njegove uveljavitve.

Posebno poglavje zasluži informacija o oskrbi podjetja za kadre. Izobraževanje deli na dvoje področij: družbeno-politično in na strokovno. Oblike in načini strokovnega izobraževanja temeljijo na potrebah proizvodnega programa in perspektivnega razvoja podjetja, kar pomeni, da sta čas in pomembnost profila za delovno mesto odvisna od zahtevnosti delovne operacije, odnosno od delovnega mesta. Pri strokovnem izobraževanju velja pozornost usposabljanju na delovnem mestu za vnaprej določene delovne operacije.

NAGLO VEČANJE PROIZVODNJE

Na današnjem kraju TOVARNE VOLNENIH ODEJ V ŠKOFJI VASI so bili leta 1926 prostori žage in mlina. Nekdanji lastnik tovarne je pro-

Tovarna volnenih odev Škofja vas — tkalka ob stroju

store preuredil, jih opremil in zaposlil 26 delavcev. Začeli so izdelovati navadne odeje in sukno. Podjetje je hitro napredovalo. Pred vojno je obogatilo asortiman izdelkov še z športnim suknom, vsemi vrstami volnenih odev različnih barv in desenov, lodnem in hubertusom. Tedaj je zaposlovalo 100 delavcev. Leta 1942 je podjetje zajel požar in ga popolnoma uničil. Lastnik ni odnehal. Zgradil je novo poslopje, kupil nekaj starih rabljenih starih in predilni stroj ter je že naslednje leto mala tovarna začela obratovati. Med vojno se ni nič izpremenilo. Zgradba, dotrajani stroji in oprema, to je bila dediščina, ki jo je 70-članski kolektiv po vojni prevzel. Z veliko vnemo se je kolektiv lotil obnove tovarne. Dogradil je skladišča za surovine, novo predilnico in mehanično delavnico, proizvodnjo pa preusmeril v izdelovanje samo volnenih odev. Komaj si je kolektiv opomogel, že ga je doletela katastrofa: poplava je uničila ves strojni park, surovine in zalogo izdelkov. Toda spet ni popustil! Začel je znova. Z napori in s pomočjo tekstilnih podjetij Slovenije je kolektivu uspelo, da je tovarna kmalu začel spet obratovati. Po tej katastrofi se začne za tovarno novo obdobje, obdobje hitrega napredka in še večjih uspehov.

O napredku nam najbolje pričajo podatki o porastu proizvodnje v zadnjih nekaj letih: leta 1958 so 104 zaposleni ustvarili 327 milijonov bruto dohodka, še dve leti zatem pa 140 zaposlenih 444 milijonov dinarjev. Tudi v minulem letu je diagram proizvodnje rastel. Povprečno 150 zaposlenih je ustvarilo več kot pol milijarde bruto proizvodnje. Tako naglo večanje proizvodnje je posledica sistematične zamenjave zastaralih strojev in opreme. Stroji in oprema so že 92 odstotno iztrošeni, zato je obnova le-teh bila poglavita skrb kolektiva v zadnjih petih letih. V prihodnje namerava kolektiv ubirati isto pot. V letošnjem letu bodo za tkalnico kupili 4 nove stavbe, oplemenilnici pa bodo dodali nov kosmatilni in pralni stroj ter izvedli rekonstrukcijo kotlarne in delno predilnice.

POPOLN IZKORISTEK STROJNIH ZMOGLJIVOSTI

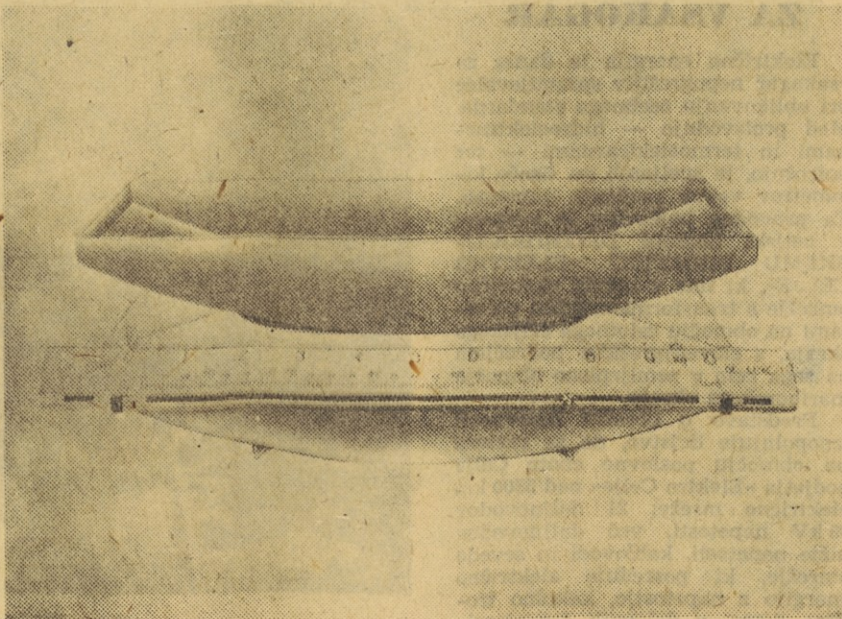
Neprekinjena proizvodnja v tekstilni industriji »METKA«, saj opravlja tamkajšnji 880-članski delovni kolektiv svoje delo v treh izmenah, predstavlja za podjetje temeljno izhodišče za večjo proizvodnjo, za ugodnejšo stopnjo produktivnosti. Izhodišče je tolikanj pomembnejše ob upoštevanju naporov delovnega kolektiva, da se vključuje v mednarodno delitev dela — saj doberšen del svojih proizvodov izvažajo — in mu pri tem prizadevanju pomenijo stari, nad 70 odstotkov že iztrošeni stroji, močan zaviralni moment.

»Metka« izdeluje batist in poplin, blago raznih modernih barv in desenov. Njen oddelek za pripravo proizvodnje se ogleduje po italijanskih, francoskih, švicarskih vzornikih. Blagu daje »Metkina« proizvodnja vrsto odlik — še ne mečka, je impregnirano proti moljem... Osnovna proizvodnja je metrsko blago, od celotnih količin pa namenja podjetje kakšnih 5 odstotkov proizvodnji posteljinega perila in žepnih robocev v lastnem konfekcijskem oddelku. Od celotne letne proizvodnje, ki v bruto produktu dosega dve in pol milijarde, pdira »Metka« dobrih 20 odstotkov v vrednosti 250.000 dolarjev tujim odjemalcem, ostale količine blaga pa proda domačemu tržišču, trgovini in raznim konfekcijskim podjetjem.

Izvor surovin predstavlja za podjetje, ki je edino tovrstno podjetje tovrstne stroke v celjski komunih, litjska in škofjeloška predilnica. V manjši meri pa je podjetje vezano na uvoz predvsem žlahtnejših surovin. Kvaliteta blaga, ki je dandanes zanimivo za ponudbo in potrošnjo, je seveda posledica kvalitete preje, ki pa zmerom ne dosega vseh možnih superlativov. Zategadelj je toliko izrazitejši vsakdanji napor tkalk v »Metki«, ki morajo — kot pravimo — pogostokrat tkati iz slabše surovine boljše blago. To »boljše« je dosegljivo v urejeni oplemenilnici, je v odvisnosti od modernih sušilnih naprav, barvarne... Rezultat prizadevanj ne zaostaja: vsekakor je zanimiv podatek, da je lani dosegal v »Metki« povprečni osebni dohodek 22, letos že 31 tisoč dinarjev in je le osem odstotkov zaposlenih, ki ne dosežejo mesečno 25 tisočakov osebnega dohodka.

MED NAJMANJŠIMI TEKSTILNIMI PODJETJI

56 milijonov v skupnem dohodu — ki je solidna legitimacija za delo komaj 19-članskega delovnega kolektiva TOVARNE TRAKOV »VRVICA«, ki je bržkone najmanjše podjetje tekstilne stroke pri nas v Sloveniji. Njegova proizvodnja je predvsem v trakovih za potrebe tapetništva in embalažne industrije. Osnova za njeno proizvodnjo je bombažna preja. Ob zadovoljivi produktivnosti velja pozornost iztrošenemu strojnemu parku, ki terja obnovo.

Moderna tehtnica — izdelek Tovarne tehtnic Celje

UVOZ LAHKO UPRAVIČI IZVOZ BLAGA

Dežele s konvertibilno valuto sodijo med odjemalce znanega celjskega podjetja »TOPER« — tovarna perila. Njeni programi dajejo nenehno poudarek povečanju izvoza, ki mora biti vseskozi usklajeno z investicijsko politiko podjetja ter seveda z rastjo vsakdanje proizvodnje.

Trenutno je v podjetju zaposlenih nad 700 delavcev, ki ustvarijo letno okoli 3 milijarde 250 milijonov bruto dohodka; letos bo podjetje realiziralo 4 milijone 200.000 kvadratnih metrov blaga, v letu 1967 pa bo s 5 milijoni 200.000 kvadratnih metrov že ustvarilo štiri in pol milijarde v bruto dohodu, v izvozu pa bo dosežen indeks 220 glede na letošnji izvozni program. Takrat — leta 1967 — bo v kolektivu zaposlenih 890 delavcev, pretežno število ženske delovne sile.

Diagrami rasti opozarjajo na kadre. Vsekakor je zanimiv način, kako v »Topru« izpopolnjuje strokovno usposobljenost zaposlenih. Začetek je v takojmenovanem trenajnem centru. Tu se dekleta starosti od 15 do 18 let nauče največ treh delovnih operacij. Vsaka delovna operacija seveda pomeni nepogrešljivo delovno fazo v industrijsko organizirani proizvodnji. Po treh mesecih priučevanja za delo na vnaprej določenem delovnem mestu postanejo učenke redni člani delovnega kolektiva. Po treh mesecih uspešnega dela v proizvodnji dobi priučeno dekle status industrijske kvalifikacije. Vsekakor drami pozornost želja podjetja, da dobi njihov center za usposabljanje naziv šole, enakovredne ostalim šolam sorodnih strok.

»Toper« ima svoja proizvodna obrata v Šmarjah pri Jelšah in v Šoštanju. Z organizacijo teh dveh obratov je podjetje ugodno rešilo vprašanje delovne sile, hkrati pa je omogočilo tamkajšnjim domačinom (ženski delovni sili) dostojen dohodek.

SPECIALIZACIJA JE EKONOMSKA NUJNOST

Tovarna esenc in eteričnih olj »ETOL« v Celju obhaja letos svojo 40. letnico obstoja in predstavlja pojem za edinstveno proizvodnjo esenc, ekstraktov, arom, eteričnih olj, ki se uporabljajo v proizvodnji alkoholnih in brezalkoholnih pijač, bonbonov, keksov, kakor tudi v ostali živilski industriji. Podjetje izdeluje tudi naravne in umetne dišavnice snovi ter eterična olja, ki se uporabljajo v milni in kozmetični industriji. Proizvodnja in perspektiva nadaljnjega razvoja podjetja temeljita na premišljenih ugotovitvah, ki usklajajo proizvodne zmogljivosti s potrebami domačega in tujega tržišča.

Lastne analize tržišča, kakor tudi analize Zavoda za napredek gospodinjstva v Celju kažejo na pravičnost številnih domačih podjetij živilske stroke, da kot pogodbeni odjemalci stalno sodelujejo z »ETOLOM« ter vežejo svojo proizvodnjo na njegove izdelke. Z odjemalci podjetja podčrtujejo analize tudi surovinsko bazo, ki je za zdaj odlično premalo izkoriščena, kljub predračunu, da bo skladno z rastjo ETOLA lahko omogočila za 100 tisoč dolarjev letne prodaje njegovih proizvodov v tujini.

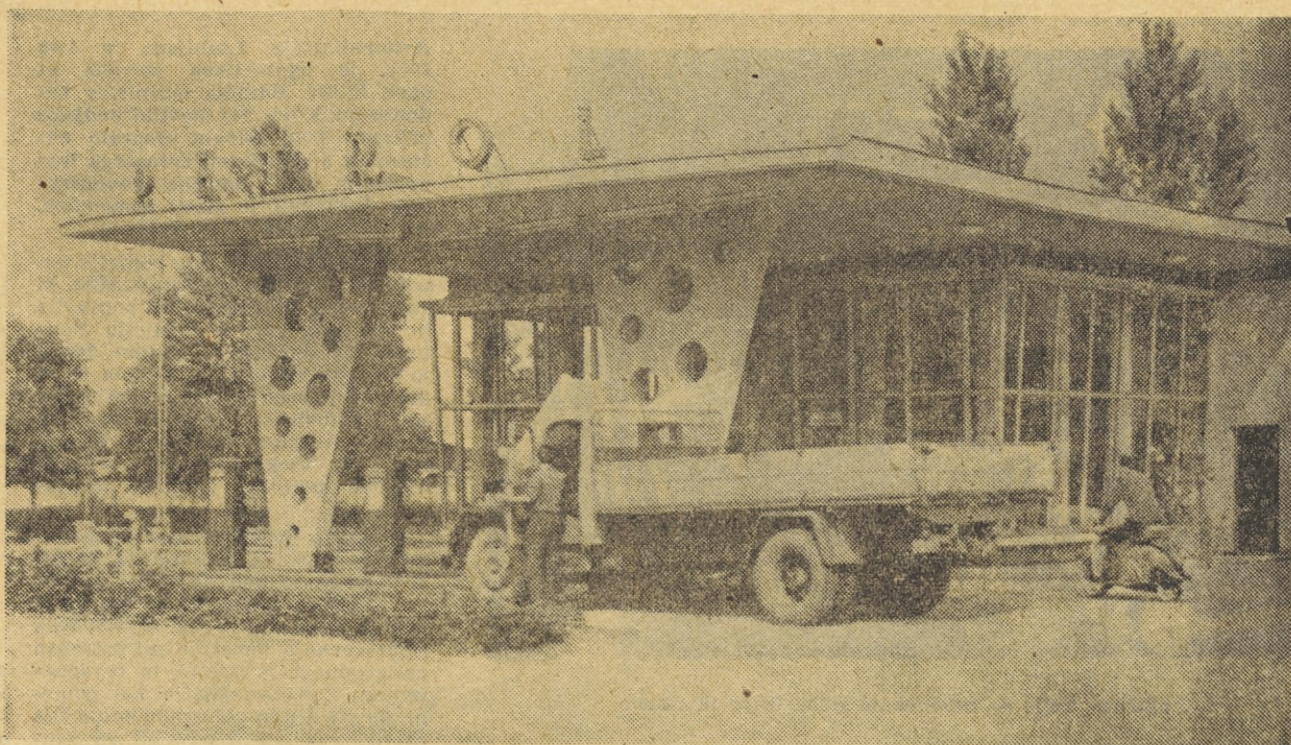
Predvidevanje je zanesljivo: v primerjavi z letom 1961 podjetje lahko poveča fizični obseg celotne proizvodnje za 800 odstotkov do leta 1980.

Program sloni na temeljitih študijah, ki jih pripravlja vrsta naših uglednih ustanov, med njimi Institut »Boris Kidrič« v Ljubljani ob zainteresiranosti »Republiškega sklada Borisa Kidriča«. Naslov analiz, ki vodijo v proizvodno sintezo, je dovolj zgovoren: Pridobivanje aromatskih in dišavnih snovi za potrebe domače živilske industrije in za izvoz. Upravni odbor sklada je projekt s tem naslovom sprejel ter ga je že uvrstil med raziskave za letošnje in prihodnje leto.

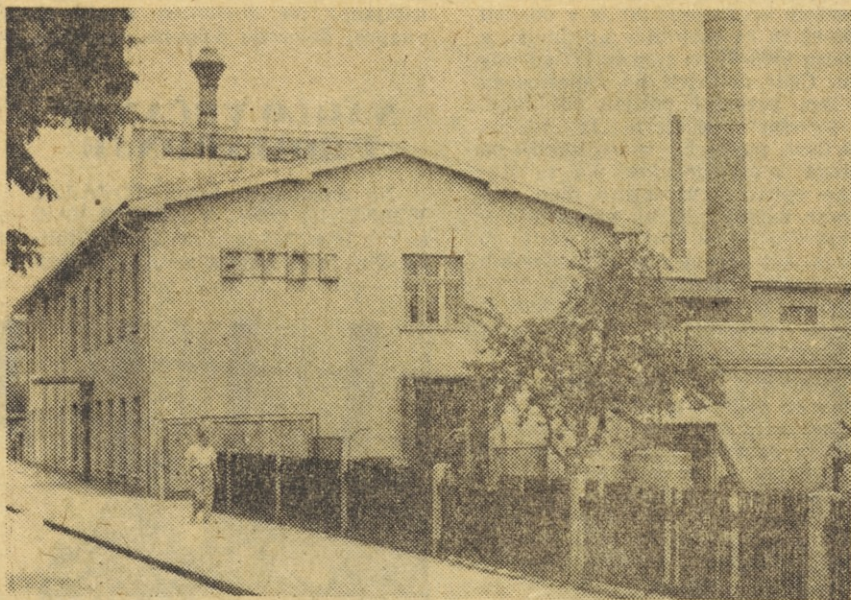
Predvsem gre za uveljavitev takšne proizvodnje, ki bi s poudarkom na specializaciji osvojila predelavo asortimana začimbnih rastlin in drog, ki jih je doma v zadostnih količinah, pri čemer bi dosegala proizvodnja letno okoli 1.000 ton suhega materiala.

Tehnološki postopki ekstrakcije za omenjeni asortiman so pri nas le deloma znani, zategadelj pa velja tolikšna pozornost delovnega kolektiva ugotovitvam tehnologije, hkrati z reševanjem problema organizacije lastnega laboratorija ter za vzgojitev strokovno usposobljenih delavcev.

Garancija za uresničljivost predvidevanj je v dosednji rasti proizvodnje ter z njo poslovnega uspeha v prodaji posameznih izdelkov, kar nam predstavlja razpredelnica:

Moderno urejena bencinska črpalka »Petrola« na Mariborski cesti v Celju

»Etol« Celje — pogled na tovarno

	Prodaja		
	1962	1963	
	(v tonah)		Zvišanje
Esence, arome, sadne paste v različnih koncentracijah za alkoholno, brezalkoholno in bonbonsko industrijo	192,4	231,5	20 %
Parfemska olja za milno in kozmetično industrijo	20,9	32,6	56 %
Živilske barve	10,9	13,1	20 %

Ugodni indeksi proizvodnje in prodaje sovpadajo s potrebami domače industrije, ki se v vse večji meri ogleduje za domačim ponudnikom, če seveda njegovo blago po kvaliteti ne zaostaja za ponudbami tujih proizvajalcev. In ravno ETOL je dosegel ustrezen kvalitetni nivo, ki povsem zadovoljuje in je kvaliteta sama sebi najboljše priporočilo. Obenem pa je pokazala analiza na osnovi urejenega dopisovanja s tujci, razmeroma dokajšnje zanimanje tujih tržišč za nekatere proizvode — zlasti za razna olja — kar se toliko bolj opozarja na nujnost modernizacije obrata in na potrebo popolnejše osvojitve modernih tehnologij v tej edinstveni domači industrijski panogi.

Tako torej spoznamo »ETOL« na pomembnem križpotju, ko prehaja iz dosedanjega obrtnega načina proizvodnje v obsežnejšo industrijsko dejavnost. V 40 letih svojega obstoja, posebno pa še v 20 letih samostojnega gospodarjenja po vojni, je podjetje doseglo solidne uspehe ter pomeni njegov razvoj v naslednjih letih še pomembnejšo uvrstitev v verigo domače kemične in živilske industrije.

POTROŠNA DOBRINA ZA VSAKOGAR

Električna energija je danes za vsakogar nepogrešljiv spremljevalec pri oblikovanju osebnega standarda. Med proizvodnjo — hidroelektrarnami in termoelektrarnami — ter potrošnjo, je speljanih na tisoče kilometrov vodov različnih napetosti. Ta prevodna pajčevina je zaupana v celjski komuni DISTRIBUCIJSKEMU PODJETJU »ELEKTRO CELJE«, ki ima v oskrbi električno omrežje s transformatorskimi postajami na območju celotnega celjskega okraja, s slovenjegraškim področjem pa sega celo v zemljepisno območje mariborskega okraja.

Predstavo o obsežni dejavnosti izpopolnjuje dejstvo, da se razteza na območju poslovne enote Celje podjetja »Elektro Celje« nad 3500 km električne mreže; 21 daljnovodov 35 kV napetosti, več daljnovodov nižje napetosti, kablovodi in seveda omrežje, ki posreduje električno energijo z napetostjo, kakršno trdimo doma, v delovnih organizaci-

jah. Podjetje ima v oskrbi nad 265 napajalnih transformatorskih postaj, v Selcah, Podlogu, Laškem, Podplatu in Mozirju razdelilne transformatorske postaje. Vsa ta osnovna sredstva neprecenljive vrednosti terjajo od delovnega kolektiva:

• tekoče vzdrževanje in posluževanje vseh distribucijskih naprav, ki služijo za razdelitev električne energije od razdelilnih transformatorskih postaj do potrošnika,

• odpravljanje vseh na omenjenih napravah pojavljajočih se defektov, ki preprečujejo redno dobavo električne energije potrošnji,

• meritve o prometu z električno energijo na prevzemnih ter prodajnih mestih, kot tudi fakturiranje in inkaso potrošnikom prodane električne energije,

• zasledovanje gibanja konzuma in perspektivnih potrošnikov zaradi pravočasne zagotovitve zmogljivosti za prenos in prodajo potrebne energije konzumentom.

»Elektro-Celje« kot distribucijsko podjetje opravlja potemtakem za Skupnost elektrogospodarskih podjetij izredno pomembno ter za uspehe v proizvodnji električne energije nedeljivo nalogo v celotnem tehnološkem procesu. Pojmi — proizvodnja, prenos in razdelitev električne energije — so pravzaprav enoten pojem o proizvodnji in potrošnji! Distribucija prevzema na visokona- petostnih napravah električno energijo, ki jo po svojem omrežju pre-

naša do konzumnih področij, jo tu preko ustreznih transformatorskih postaj spreminja na uporabno napetost in takšno energijo oddaja potrošnji.

Za takšno dejavnost na tako obsežnem območju, je seveda ob strokovni ravni zaposlenih delavcev potrebna premišljena organizacija podjetja.

Osnovne obratne organizacijske enote podjetja so tako imenovani rajoni ali nadzorništva, ki skrbijo za nemoteno obratovanje električnih naprav ter za stalno dobavo električne energije potrošnikom določenega področja. Za operativnejše in strokovnejše vodenje tehnološkega procesa je v poslovni enoti organizirana služba obratovanja, ki glede na električno zaokroženost združuje področne rajone, skrbi za nemoteno delovanje elektronaprav, pripravlja dokumentacijo za vzdrževanje in rekonstrukcije. V sestavi službe obratovanja so vzdrževalne skupine, ki se ukvarjajo z obsežnejšimi vzdrževalnimi deli.

Poslovna enota posluje pretežno v mejah celjskega okraja, le na enem mestu sega v ljubljanski okraj, in sicer na področju kamniške komune v krajih Motnik in Spitalič. Svoj delovni obseg izpričuje že temeljna organizacijska shema podjetja, ki združuje poslovno enoto Celje ter sosednji poslovni enoti Elektro Krško in Elektro Slovenj Gradec v enotno podjetje za distribucijo električne energije z naslovom »Elektro-Celje« s sedežem v Celju.

Razgibano in poglobljeno dejavnost podjetja nakazuje podatek o članstvu »Elektro Celja«, ki aktivno sodeluje s poslovnim združenjem podjetij za distribucijo električne energije v Sloveniji, z Gospodarsko zbornico okraja Celje, z Društvom inženirjev in tehnikov Celje, z Elektrotehničkim društvom SR Slovenije, z Društvom za varilno tehniko Ljubljana ter z Jugoslovanskim komitejem za osvetljenje.

Kronika podjetja, ki ga srečamo na pragu sedemletnega plana, začena z letom 1913, ko je bila v Celju ustanovljena prva tovrstna gospodarska organizacija. Svojo pomembnost je podjetje širilo in poglobljalo z izgradnjo prvih hidroelektrarn na Dravi, z začetki elektrifikacije Savinjske doline, z rastjo industrije ob robu takratnega Celja. Po letu 1953 je »Elektro-Celje« poslovna enota Celje prevzelo teritorialno področje, kakršnega oskrbuje danes. Dosegljivo je dopolnilo svojo osnovno distributersko dejavnost z dopolnilnimi enotami, ki so

vezane na uspešno delo v distribuciji. Podjetje ima lastno projektantsko organizacijo, delavnico za popravilo električnih števec, betonarno in obrat za impregnacijo drogov, ima lastni prevoznik park in dobro opremljeno orodjarno.

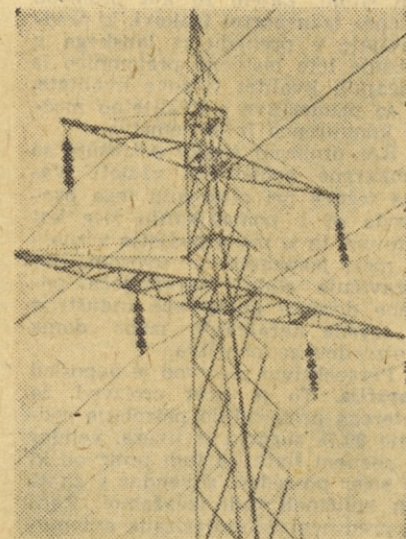
Poslovna enota Celje zaposluje trenutno blizu 90 visokokvalificiranih, malone 200 delavcev s srednjo strokovno izobrazbo, okoli 80 z nižjo in le okoli 20 delavcev, ki so navedeni v spisku zaposlenih kot pomožni.

O vlogi zanesljive distributerske dejavnosti pripoveduje že samo potrošna električna energija v omrežju za maloodjemalce. Leta 1950 je posredovalo »Elektro-Celje« nekaj nad 6 milijonov kilovatnih ur široki potrošnji, lani že skoraj 47 milijonov; takrat je bilo na območju sedanjega okraja 16.493 odjemalcev, zdaj jih je nad 40.000; vse večja uporaba električnih strojev od radijskih sprejemnikov do električnih štedilnikov je spremenila povprečje potrošne energije na enega prebivalca od 391 kilovatnih ur leta 1950 na 1146 kilovatnih ur leta 1963. Vsi ti podatki rasti potrošne električne energije v gospodarskih organizacijah kažejo na rast delovnih obveznosti in sploh proizvodnih diagramov distributerja. Dohodek podjetja pa vse doslej ni bil usklajen s prizadevanji članov delovnega kolektiva in je šele novi zakon o elektrogospodarskih organizacijah, ki izpreminja odnos med Elektrogospodarsko skupnostjo in distribucijo, začel odpirati možnosti hitrejšega in pravičnejšega oblikovanja skupnega dohodka. Tretjina tekočega leta že seznanja z ugodnimi rezultati, ki bodo v bodoče skladno z dohodkom omogočali podjetju nadaljnji razvoj, nadaljnja investicijska vlaganja v omrežje, ki je nepogrešljiv sestavni del našega splošnega gospodarskega in družbenega življenja.

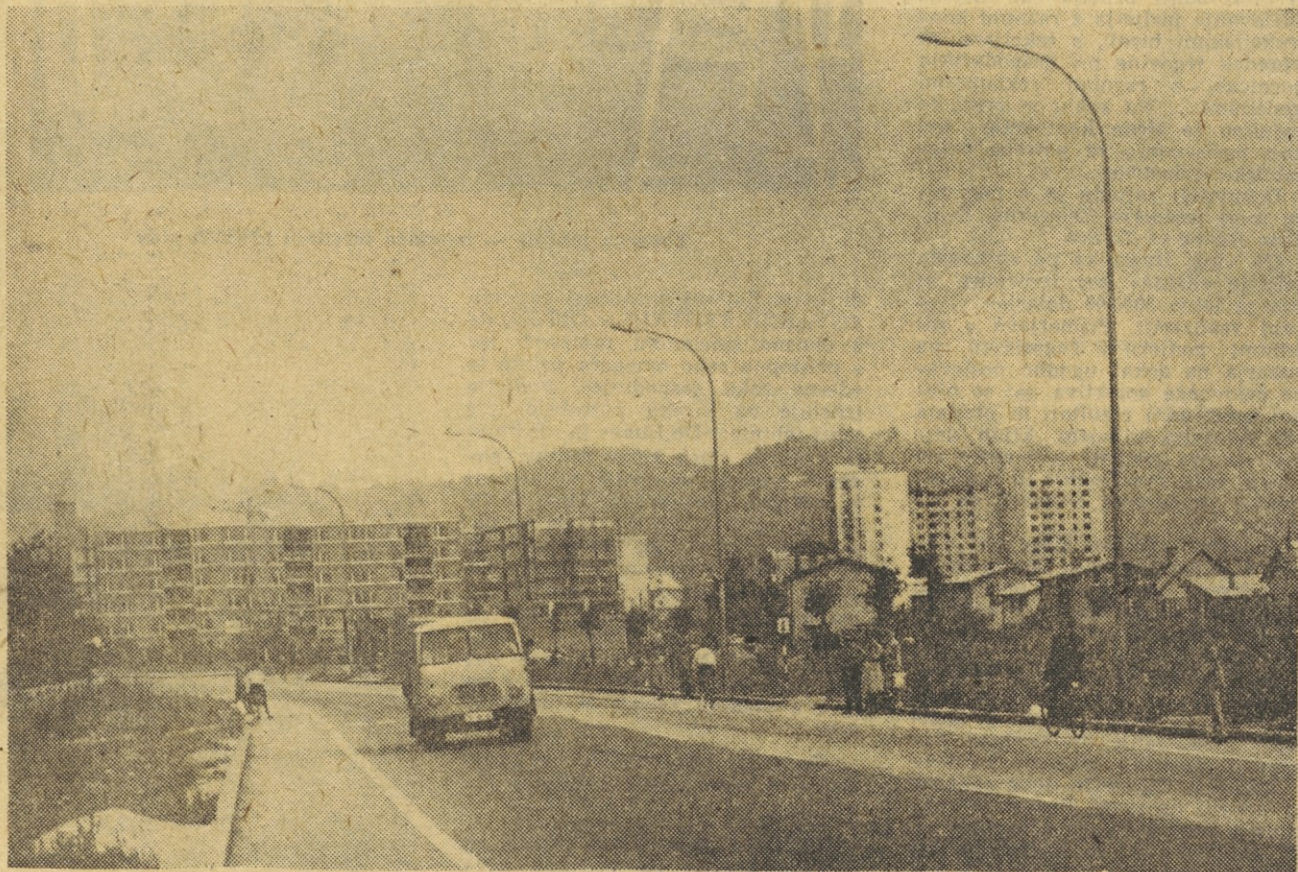
POZORNOST VELJA KVALITETI

ČASOPISNO PODJETJE CELJSKI TISK presega meje celjske občine. S tiskanjem domačega glasila »Celjski tednik« seznanja s svojo osnovno dejavnostjo, opravlja pa tiskarske, knjigoveške in kartonažne usluge za vso industrijo celjskega bazena. Pomembno vlogo ima pri tiskanju tovarniških glasil, saj tiska časnik za Cinkarno, Emajlirko, Štore, Ingrad in druge gospodarske organizacije. Poleg kvalitetnega tiskarskega knjig, periodike in raznih obrazcev se podjetje močno usmerja v barvni tisk, tisk tehničnih in turističnih prospektov, reklamnih prospektov, razglednic itd.

Tako obsežen posel zmore ob sozameroma dobri tehnični opremljenosti in z zadovoljivim nivojem strokovne usposobljenosti 230-članskega kolektiva.

»Elektro Celje« — daljnovod

»Elektro Celje« — javna razsvetljava na Ljubljanski cesti

ZADOVOLJIVI INDEKSI PROIZVODNJE

Indeks primerjave lanskega s predlanskim izpolnjenim delovnim programom — 122,72 — je vsekakor odlična legitimacija za prizadevnost PROMETNE SEKCIJE ŽTP v Celju. Indeksi posameznih postaj so seveda različni, med vsemi je dosegla postaja Rimske Toplice najvišjega — 139,14 — kar vsekakor opozarja na rezultat potrebne prestave kompletiranja tovornih garnitur iz Celja v Rimske Toplice, ker je pač manipulativno železniško omrežje v Celju že dolga leta prezasedeno. Na prezasedenost spominja že samo dejstvo, da je tudi Celje za skoraj 24 odstotkov preseglo svoj plan, saj je tamkajšnji delovni kolektiv »popisal in prestavil« kar 129.125 vagonov več kot pa je predvidel s sicer povsem stvarnim, dobro premišljenim planom. Na tolikšen porast obsega dela pa ne vpliva samo iz dneva v dan večja potreba po železniških transportnih uslugah, kar je zrcalo rasti proizvodnje gospodarskih organizacij, pač pa tudi 14 odstotkov vagonov več na leto, s katerimi razpolagajo naše prometne sekcije. Ti odstotki sicer še zmerom ne zadovoljujejo, ker je namreč povpraševanje še zmerom visoko nad možnostjo ponudbe.

Prometna sekcija Celje, ki je v sestavi Železniškega transportnega podjetja Maribor, ima v svojem sestavu obračunske enote: Celje, s podenotami prometa, komerciale, železniškega in avto-prevoza in splošne, Rimske Toplice, Laško, Store, Sentjur, Grobelno, Ponikve, Šmarje pri Jelšah, Stranje, Imeno, Mestinje, Rogaska Slatina, Rogatec, Poljčane in Crešnjevec. Vse te enote predstavljajo najneposrednejšo prometno vez z industrijami, ki koristijo usluge celjske Prometne sekcije.

PRIČAKOVANJA UPRAVIČUJEJO DIAGRAMI V GOSPODARSTVU

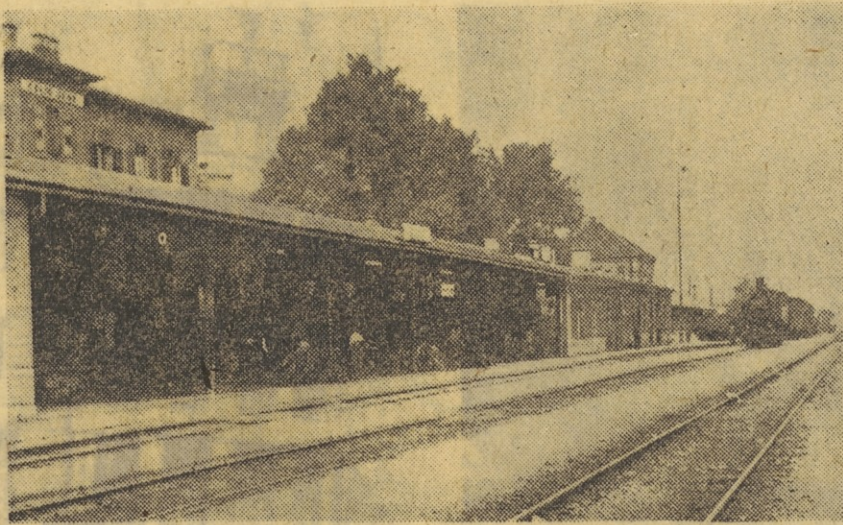
Železniško transportno podjetje Maribor ima svojo samostojno enoto — SEKCIJO ZA VLEKO — v Celju. Pomembnost železniškega križpotja, kjer se odcepljajo proge proti Dunaju, Velenju, Zagorju, Ljubljani in Trstu, daje delovnim nalogam te sekcije posebno obsežnejšo odgovornost. Te naloge so obsežnejše iz leta v leto, rastoči diagrami v našem gospodarstvu pa upravičujejo pričakovanje tamkajšnjega delovnega kolektiva, da bo prejel ali slej z usposobljenostjo železniških tirov za večji tonski pritisk in hitrejšo vožnjo, z nabavo večjega števila tovornih vagonov, z zamenjavo za zdaj še uporabnih potniških lesenih vagonov z vagoni železne konstrukcije in ne naposled z izgradnjo kompleksnejšega ranžirnega kolodvora, ujel ritem rasti drugih gospodarskih panog in odpravil ozko grlo v prometu na tem delu železniškega omrežja.

Težav, zavoljo katerih je delovni dan železničarja dokaj napornejši, je dandanes precej. Že samo podatek, da ustreza dolžina ranžirnih tirov dnevni frekvenci 300 vagonov, frekvenca pa se pogosto povzpne do številke 800 ali več, je dovolj zgovoren. Potlej je tu zamotan vprašanje nakladalnih in razkladalnih naprav, ki spet zaradi tehnične nedognanosti po nepotrebnem zadržujejo vagona, je tu pomanjkanje sodobnih ramp, je tu raznolikost naslovov in kompozicij, ki pripelje v Celje ter je seveda treba vagona z različnimi naslovi pravilno usmeriti. Obremenjenost celjskega železniškega križpotja pa nikakor ne sme zaradi tovrstnega prometa zadrževati potniški promet, ki je od tako imenovanih delavskih vlakov pa do mednarodnih ekspresov izredno razgiban in hkrati zahteven.

Delovni kolektiv celjske sekcije namenja malone vsa letno ustvarjena sredstva nadaljnjemu razvoju svoje »proizvodne« sposobnosti. Niti za garaže, še manj za obrat družbene prehrane ali za stanovanja ni sredstev, sredstva pa so in morajo biti za potrebe vzdrževanja proge, za uvedbo vsaj minimalne modernizacije signalnih naprav, za nakup novih vagonov, saj je od vsega tega odvisen skupni in osebni dohodek in ne na kraju nadaljnje oblikovanje družbenega ter osebnega standarda železničarjev.

35 LET DOLGA POT

Podjetje »AVTOBUSNI PROMET« Celje ima za seboj 35 let dolgo pot. Julija leta 1929 je bilo ustanovljeno podjetje za prevoz potnikov, ki je nosilo naziv »Avto-bus mesta Celja«. Ob ustanovitvi je podjetje imelo le dva avtobusa, ki sta služila predvsem potniškemu prometu. Zaradi čvrste finančne podlage si je podjetje hitro opomoglo in že drugo leto svojega obstoja

Železniška postaja Celje

Avtobusna postaja Celje

je imelo kar 8 avtobusov, ki so za takratne razmere v potniškem prometu zadostovali. Z njimi so vozili 13 rednih prog, ki so vodile iz Celja proti Dobrni, Vojniku, Mozirju, Logarski dolini, Rogški Slatini, Rimskim Toplicam...

Hitri razvoj podjetja je prekinila druga svetovna vojna. Avto-busno podjetje »Avto-bus mesta Celja« je je povsem prenehalo poslovati, ker je okupator zapolnil ves avtopark ter polna skladišča goriva, maziva, gum in rezervnih delov.

Po zmagi nad okupatorjem je moralo podjetje začeti znova. Dva stara avtobusa, ki sta bila v neuporabnem stanju in ju zato okupator ni vzel, je podjetje za silo popravilo. Z njima je vzdrževalo promet na 4 progah. Z reorganizacijo podjetja SAP leta 1951, v okviru katerega je nazadnje celjsko podjetje poslovalo, se je podjetje osamosvojilo in naglo napredovalo. Preimenovalo se je v »Avto-busni promet« Celje.

Že leta 1951 je preimenovano podjetje imelo v obratovanju 22 vozil, leta 1958 je naraslo število na 34, s katerimi je že vzdrževalo 31 rednih prog v dolžini 1394 km. Z njimi je opravilo 36 milijonov potniških kilometrov in ustvarilo 205 milijonov dinarjev dohodka. Vzpono redno z večanjem števila prevoznih sredstev, se je povečevalo tudi število zaposlenih, ki je naraslo v letu 1958 na 117 delavcev. V tem letu je podjetje doseglo največje uspehe.

Tudi letos, ko kolektiv praznuje 35-letnico, lahko ponosno ugotavlja dosežene uspehe zadnjih let: šest in pol milijona prepeljanih potnikov in več kot 102 milijona opravljenih potniških kilometrov lani, dovolj zgovorno počrtuje prizadevanja 230 članskega kolektiva, da bi ugodil zahtevam čedalje bolj razvijajočega se prometa.

Visoko preseganje zastavljenih nalog je podjetju omogočilo smotno gospodarjenje. Iz prometa je izločilo vsa zastarela vozila, katerih vzdrževanje ni rentabilno. Pri nakupu novih vozil stremijo k poenotenju voznega parka, saj je le tako mogoče hitro popraviljanje in cenejše vzdrževanje. »S tem dosežemo«, pravijo v podjetju, »da ni nepotrebnih zastojev na progah, ki jih vzdržujemo. Z odpiranjem novih avto-busnih prog pridobimo na številu prevoženih potniških kilometrov.« Tako so lani odprli 6 novih prog v medkrajevnem prometu, medtem ko so v mestnem in primestnem prometu nekatere okrepili s številom prevozov. Z vzpostavitvijo omenjenih in še nekaterih novih šolskih prog v medkrajevnem prometu so uspeli rešiti vse pereče probleme v zvezi s prevozom šolskih otrok in delavcev.

Letošnje leto ni samo jubilejno leto, ko je kolektiv kritično ocenil prehojeno pot, marveč tudi prvo leto sedemletnega perspektivnega razvoja. Zato je kolektiv že v letošnjem letu namenil za nabavo novih osnovnih sredstev dobrih 200 milijonov dinarjev. Letos bodo kljub težavam, ki jih imajo z reprodukcijским materialom, povečali realizacijo za 9 odstotkov v primerjavi z minulim letom in se tako močno približali milijardnemu prometu.

hranilni službi pa nad 50 tisoč vplačil in izplačil.

V tem času je delovni kolektiv omogočil nad 100 tisoč telegrafskih intervencij in blizu 3 milijone telefonskih pogovorov, tako da so lani dosegle celotne PTT usluge v končnem obračunu številko 14 milijonov 842.279, kar je nedvomno visoka realizacija, v kateri pa ni upoštevana dejavnost, ki zadeva izterjevanje časopisne naročnine, prodajo časnikov in srečk.

Delo PTT podjetja nas vsekakor seznanja z obsežnim opisom uslužnostne dejavnosti, ki iz leta v leto krajšajo razdalje med posameznimi delovnimi organizacijami, med posameznimi ljudmi. Odklanjanje zaprek v teh razdaljah, kar je v precejšnji meri zasluga pošte, telegrafa in telefona, pa seveda pomeni poglobljanje

je njegova dejavnost dokaj obsežnejša. Naj naštejemo le nekaj pomembnejših opravil: odvoz fekalij, upravljanje tržnic, javnih tehtnic, sejmišč, kolesarn, parkirišč in opravlja tudi komunalno nadzorno službo. S tem pa še ni izpolnjena prava podoba o obsegu dejavnosti tega podjetja. Čistilna površina je bila leta 1953 140.000 m², medtem ko danes obsega že 223.000 m². Odvoz fekalij se je podvojil in dosega letno 10.300 m³, vtem ko se je odvoz smeti potrojil in se močno približal številki 6.000 m³ letno. Treba pa je poudariti, da se kljub tako naglemu večanju fizičnega obsega opravil, ni zvišalo število zaposlenih. Nasprotno, v zadnjih petih letih se je število zaposlenih zmanjšalo za 5 delavcev. Uspeh podjetja je toliko večji, če vemo, da je vrednost realizacije več kot sedemkrat večja v pri-

Avtobusni promet Celje — garaže in mehanične delavnice

RAZDALJA NE PREDSTAVLJA ZAPREKE

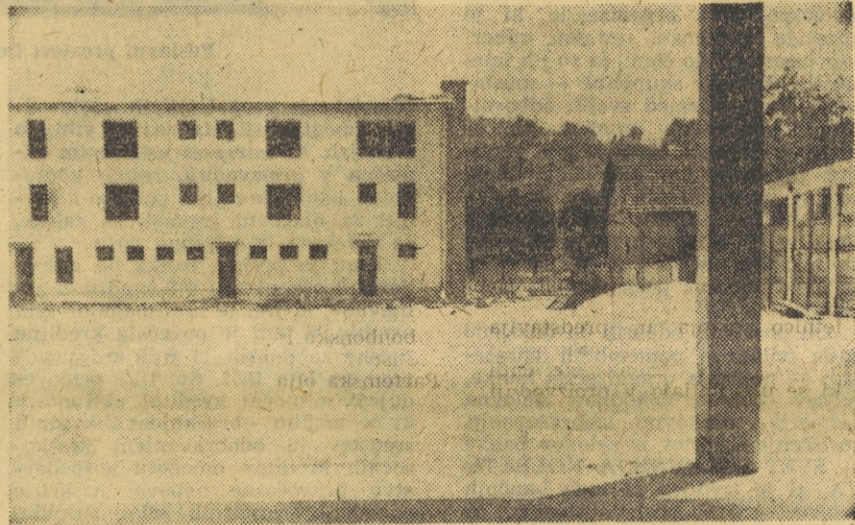
Obsežnost dejavnosti PTT PODJETJA v Celju vsekakor presega nepoučeno. Njegove osnovne enote — Celje z 22 izvršnimi enotami, Rogaska Slatina z 12, Soštanj z 12 in Zalec z desetimi izvršnimi enotami, opravljajo prenos poštnih pošilk, telegrafskih in telefonskih pogovorov v notranjem in mednarodnem prometu, izvršujejo vplačila in izplačila po tekočih računih, vplačila in izplačila hranilnih vlog, izterjevanje časopisnih naročin, prodajo in izplačila srečk Jugoslovanske loterije, opravljanje javnega prevoza potnikov in prtljage z lastnimi poštami prevoznimi sredstvi, vzdrževanje sredstev poštotelefskega-telegrafskega prenosa ter postavljanje, rekonstrukcija in investicijsko vzdrževanje telegrafsko telefonskih sredstev.

Z obsežnostjo poslovanja nas seznanja statistični pregled gibanja uslug v minulih letih:

(v milijonih)		
1958	1959	1960
11.982	12.613	13.725
100 %	105 %	114 %

1961	1962	1963
13.858	14.356	15.117
116 %	120 %	126 %

Ali, v konkretnostih številkah, ki jasno predstavljajo o delu PTT-ja Celje: lani so posredovali posamezni oddelki blizu 8 milijonov pisem, nad 720 tisoč časnikov in revij, nad 74 tisoč paketov, blizu 150 tisoč nakaznic, opravili so nad 760 tisoč vplačil in izplačil v plačilnem prometu, v

Novi poslovni prostori podjetja Javne naprave Celje

možnosti pri uveljavljanju našega medsebojnega sodelovanja, nadaljnji razvoj različnih gospodarskih panog, nadaljnje rasti našega celotnega družbenega standarda.

V DESETIH LETIH SEDEMKRAT VEČ

Često pravimo Celju tudi »belo mesto«. To pa upravičeno, ker je resnično eno najbolj čistih mest pri nas:

Za to gre priznanje majhnemu 40-članskemu kolektivu podjetja »Javne naprave« Celje, ki marljivo podnevi in ponoči, ko drugi počivamo, odvažajo smeti, pere ulice, pometa tržnice, skratka skrbi, da je Celje vedno »belo mesto«.

Podjetje »Javne naprave« ne skrbi samo za odvoz smeti, pometanje in polivanje ulice in tržnic, temveč

731 TISOČ OBISKOVALCEV

»KINOPODJETJE« CELJE združuje danes vse kinodvorane v Celju, točneje: dve kinodvorani in letni kino. Ob ustanovitvi je imelo podjetje samo dve dvorani, od katerih je bila ena namenjena izključno predvajanju filmov, medtem ko so v drugi bile tudi druge kulturne in zabavne prireditve. Število obiskovalcev predstav je naraščalo in sedežev je bilo premalo. Zato je leta 1950 kolektiv »Kinopodjetja« s prostovoljnim delom zgradil letni kino, ki je vsaj v letnem času delno zadovoljil potrebe. Danes služita obe dvorani le za predvajanje filmov in imata skupno 1.217 sedežev. V letnem kinu se je število sedežev povečalo od prvotnih 800 na 1000. V letu 1961 je obiskovalci kinopredstave 658 tisoč gledalcev, leta 1962 — 678 tisoč, lani pa 731 tisoč. Takšen uspeh je podjetje lahko doseglo le s kvalitetnejšim izborom in z večjim številom predvajanih filmov.

V 2404 predstavah se je zvrstilo 319 različnih filmov, od katerih je bilo nad 100 ameriških, 49 jugoslovanskih, 36 francoskih, 33 italijanskih, 26 nemških, 24 sovjetskih, 18 angleških, 10 španskih, 4 švedski, po 3 mehiški, češki, egiptovski in japonski, po 2 madžarska in avstrijska ter po 1 poljski in argentinski. Zlasti razveseljivo je dejstvo, da so jugoslovanski filmi na drugem mestu. V podjetju pravijo, da so zabeležili lani rekorden obisk domačega filma, od katerih je bil najbolje obiskan »Kozara«, nato pa »Desant na Drvar«, »Iz oči v oči« in »Saša«. Te filme si je ogledalo blizu 83 tisoč obiskovalcev, kar predstavlja 35 % več kakor prejšnje leto.

PTT Celje — osnovna PTT enota Celje — na sprejemnem šalterju

MERILO Družbenega in osebnega standarda — KAKO OBRAČAMO DINAR!

Razmišljanje o izredno razgibani vsakdanjosti v življenju naših delovnih skupnosti in sploh občana, nas privede pred prag KOMUNALNE BANKE V CELJU, nas seznanja s primerjalnimi številkami in indeksi o štednji in potrošnji, o kreditih in investicijah, o obrestnih merah in o smotrnosti obračanja dinarja. Kolikšna je njegova vrednost ob stari resnici, da »brez enega dinarja ni tisočaka«, pripovedujejo skrbno izpisani stolpci milijonskih števil, milijardni seštevki, podrobni izračuni, ki temelje na dinarju.

KOMUNALNO BANKO V CELJU je ustanovila Občinska skupščina Celje v soglasju z občinskimi skupščinami Laško, Mozirje, Slovenske Konjice, Sentjur, Smarje pri Jelšah in Zalec, pozneje so se pridružile poslovnemu območju banke še komune Brežice, Videm-Krško in Sevnica. Vse imenovane občine so hkrati s celjsko komunno soustanoviteljice banke.

Organizacijsko shemo KOMUNALNE BANKE V CELJU sestavljajo ob OSREDNJI POSLOVNI ENOTI, ki opravlja vse bančne posle razen kreditiranja kmetijskih organizacij in odobravanja potrošniških kreditov še PODRUŽNICA ZA KREDITIRANJE KMETIJSTVA in PODRUŽNICA CELJSKA MESTNA HRANILNICA, ki opravlja posle denarnega varčevanja, odobravanja potrošniških kreditov in posle žiro računov za sebnikov.

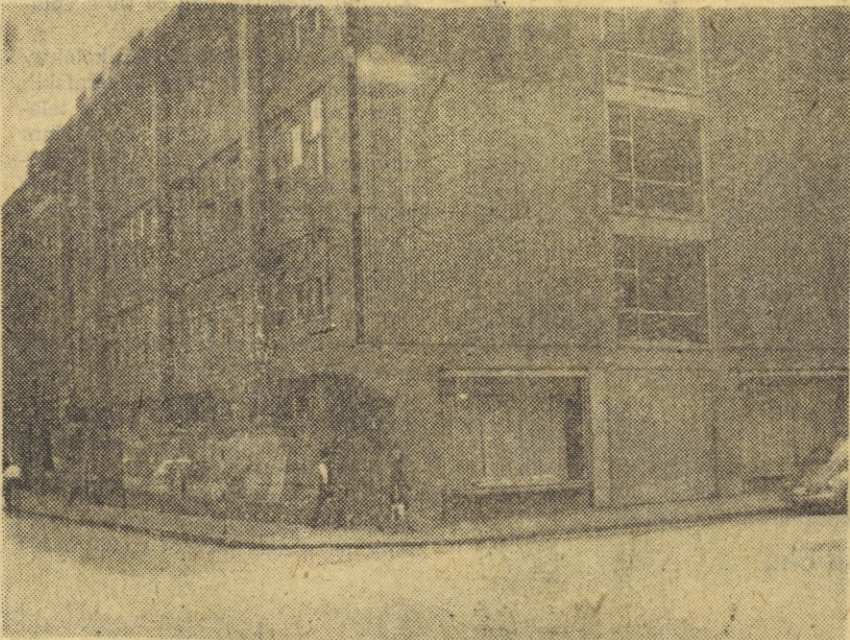
V vseh mestih, ki so sedeži komun ustanoviteljic, ima banka svoje ekspoziture, ki opravljajo za potrebe območja komunne posle denarnega varčevanja, potrošniških kreditov, žiro računov privatnih oseb, posojil hišnim svetom, stanovanjskih kreditov, posle kreditiranja iz občinskih družbenih skladov in kreditiranja iz 20 odstotka dela hranilnih vlog.

KOMUNALNA BANKA CELJE je gospodarska organizacija, ki jo upravlja 29-članski upravni odbor: odbor sestavljajo člani, ki so jih imenovali občinske skupščine — soustanoviteljice — izmed svojih odbornikov, predstavnikov organov družbenega upravljanja samostojnih zavodov, predstavnikov družbenih organizacij in družbenih pravnih oseb. V upravnem odboru banke so tudi člani, ki jih je imenovala ta ali druga občinska skupščina na predlog delavskih svetov gospodarskih organizacij.

Ob posebnih odborih za določene posle odloča o pomembnih vprašanjih — notranja organizacija banke, delitev osebnih dohodkov, delovna razmerja, strokovno izobraževanje, koriščenje sredstev iz skladov banke — SVET DELOVNEGA KOLEKTIVA, ki je izvoljen iz vseh bančnih delavcev v vseh poslovnih enotah in je enotno samoupravno telo za vso banko.

Organizacijska in samoupravna shema nas vsaj v grobih potezah spoznavata z delovnim organizmom. Ta organizem s svojim nezmotljivim vedno in vselej do dinarja natančnim delom, prisluškuje potrebam razgibane vsakdanjosti našega gospodarstva in družbenega življenja. Banka daje, banka sprejema in spet vrača, združuje, smotno razporeja, premišljeno odtehta milijardna sredstva, ki so last skupnosti.

Vsekakor so zanimive številke, ki nas opozore na neverjetno obsežnost bančnega poslovanja na območju, ki mu koristi in služi KOMUNALNA BANKA V CELJU. Z upoštevanjem načel, da morajo krediti omogočati nemoten razvoj procesa družbene produkcije, da naj poživljajo boljše

Novo poslopje Narodne banke

Poslovni prostori Celjske mestne hranilnice

izkoriščanje razpoložljivih proizvodnih zmogljivosti, da naj se gibljejo v mejah, ki ustrezajo ustaljenim odnosom v proizvodnji, rešuje komunna banka kreditne potrebe s krediti za blagovni promet, za zaloge, za določene in posebne posle.

Lani je prejela banka od gospodarskih organizacij 479 kreditnih zahtevkov, ki jim je tudi malone vsem ugodila. S tem je povečala kreditne zneske za dobrih 11 milijard v odnosu na leto 1952. Številke pripovedujejo o močni kreditni aktivnosti, ki z naglim obračanjem likvidnih sredstev in odobravanjem kratkoročnih kreditov omogoča gospodarstvu pravočasne nabave in kritje potrebnih kurantnih zalog surovin, zlasti pa reprodukcijskega materiala za povečano proizvodnjo.

Razveseljiva je rastoča udeležba banke pri vsakoletnih investicijah v stanovanjsko gradnjo, ki je najneposrednejše zrcalo rasti družbenega in osebnega standarda prebivalcev. Dohodki v skladih se sicer vsako leto povečujejo skladno s porastom števila zaposlenih in z zviševanjem osebnih dohodkov, vendar pa ta rast še zmerom ne dosega interes skupnosti, ki namenja leto za leto več sredstev za stanovanjsko gradnjo in danes nas banka seznaja z neizkoriščenostjo vseh razpoložljivih sredstev zavoljo pomanjkanja gradbenih kapacitet, zaradi toge počasnosti pri osvajanju gradbenih elementov.

Kljub temu pa investicije rastejo: leta 1957 je bilo stanje plasmana milijarda 115 milijonov, leta 1960 ne-

kaj nad štiri milijarde 284 milijonov, lani že osem milijard 467 milijonov; hkrati je naraščal tudi vpliv dohodkov skladov, ki je iz leta 1957 dosegel 843 milijonov, leta 1960 je začel presegati milijardo in je lani znašal milijardo 721 milijonov.

Osební standard tesno spremlja razvoj družbenega standarda. Njega formira skupnost in si ga formira vsak zase, z lastnim delom, z lastno prizadevnostjo. Pri tem lahko koristi dve ugodnosti banke: kredit ali hranilno knjižico.

Potrošniški krediti so svojstvena ilustracija osebnega standarda. Predlanskim je bilo na območju komun KOMUNALNE BANKE CELJE 27.260 posojiljemalcev, ki so prejeli v skupnem znesku 2 milijardi 214 milijonov; lani je število posojiljemalcev naraslo za 5.754 novih, znesek potrošniških kreditov pa za dobro poldrugo milijardo. Primerjava med številkami opozarja na izpremenjeno strukturo individualnih želja, saj je čedalje več ljudi, ki jemljejo večje vsote, očitno za nakup bolj nevsakdanjih potrošnih dobrin, kot so avtomobil, televizijski sprejemnik, pralni stroj, manj pa je posojiljemalcev, ki obiskujejo banko z zahtevki po manjših denarnih zneskih. Za statistiko to sicer ni dokaz, je pa v informaciji verjetna domneva, ki kaže na kvaliteten premik v formiranju osebnega standarda proizvodvalca, delovnega človeka, podčrtuje ne samo rast njegove kupne moči, ampak tudi zanesljivost v lastno delovno sposobnost, ki nedvom-

Komunalna banka Celje

no spremlja človeka, ki jemlje posojilo.

Drugo, kar je spet zanesljivo merilo rasti osebnega standarda, izraža banka v organizaciji hranilniške službe. Štednja ni samo vzklík, pač pa je ekonomska nujnost slehernega občana. Slovenci smo znani kot ljudje, ki cenijo štednjo in bržkone ni nič zanesenjaška trditve, da je v malone vsaki družini štednja nekaj tradicionalnega, da v vsaki družini začena s štednjo otrok, ko se rodi in končuje starček, ki se posavlja od življenja. Pri organizaciji štednje, ki le ni povsem samorodna, ima banka nepogrešljive zasluge. Predvsem z obrestno mero, ki spodbuja, poslednji leti pa z intenzivnim uvajanjem različnih obrestnih stopenj za vezane vloge na različno število let. Čim dlje kdo vlaga in pri tem ne dviguje, tem večjo mero obresti mu deljuje banka, tem koristnejši je njegov dinar za skupnost in za njega samega.

Celjska mestna hranilnica — podružnica KOMUNALNE BANKE CELJE je imela predlanskim komaj 59 vlagateljev, ki so vezali 4 milijone 900 tisoč na več kot eno leto, lani že 200 z več kot 51 milijoni vloženega denarja. Sicer pa je bilo predlanskim zabeleženih v vseh bančnih enotah 35.278 vlagateljev z nad milijardo 880 milijonov vloženega denarja, lani ob koncu decembra pa že 44.285 z več kot trimilijardnim vloženim zneskom. Skoraj 10.000 novih naročnikov hranilne knjižice v enem letu in za milijardo in 200 milijonov dinarjev povečane skupne vloge pa ne dokazujejo samo trditve v prejšnjem odstavku o štedljivosti Slovencev, ampak razlagajo tudi v prid preseganja tiste meje osebnih dohodkov, ki razumnemu človeku dopušča štednjo, hkrati in ne naposled pa je iz leta v leto intenzivnejše vlaganje dokaz zaupanja vlagateljev v denarni zavod, v hranilniško poslovanje.

Vseh poglavij v poslovanju KOMUNALNE BANKE CELJE — družbeni investicijski skladi, investicije v kmetijstvo, hranilne vloge hranilno-kreditnih odsekov kmetijskih združenj v okraju — ne utegnemo omeniti, prav pa je vsekakor, da za trenutek zadržimo bralca pri vlogi banke v novih stanovanjskih predpisih o poslovanju hišnih svetov. Dobre strani teh, lani uveljavljenih predpisov, so v možnosti povečevanja sredstev za potrebe starega hišnega fonda, za povečanje amortizacije novjših zgradb, za povečevanje kreditne sposobnosti in v poenostavitvi finančnega poslovanja. KOMUNALNA banka v Celju je lani poslovala s 676 hišnimi sveti ter s 498 lastniki družinskih hiš v privatni last-

nini. Njej so bili zaupani vsi obračuni v zvezi z novimi predpisi o delitvi stanarin in najemnin. Komunna banka je potemtakem postala tudi pri tem bančnem poslovanju regulator gospodarstva v širši družbeni skupnosti, ki rešuje in mora reševati precejšnje probleme v stanovanjski politiki. Postala je ob sodelovanju z občinsko skupščino, s stanovanjsko skupnostjo in hišnim svetom nosilec novih odnosov na tem področju.

Tako obsežna dejavnost banke nas vsekakor seznaja z obsežnim vsestranskim znanjem članov delovnega kolektiva, nas utrjuje v prepričanju, kako koristna je premišljena sestava članov upravnega odbora banke, ki pravzaprav upravljajo vse številne in raznolike bančne posle.

Zategadelj je prav, da vsaj odstavek namenimo še delovnemu kolektivu tega denarnega zavoda. Nedvomno, delovni kolektiv banke poklanja precejšnjo pozornost strokovni ravni kadrov: lani je uspešno opravilo strokovni izpit 9 pripravnikov, ki jim je kolektiv s študijskim dopustom omogočil udeležbo na seminarju. Kot izredna slušateljka sta vpisana na visoke šole dva delavca, trije pa obiskujejo Višjo komercialno šolo, v večerno gimnazijo hodi ena delavka. Za zagotovitev novih kadrov banka stipendira 7 dijakov oziroma študentov.

Kolektiv, ki šteje blizu 180 članov, v dobro organiziranem poslovanju nadomešča člane kolektiva, ki so kakorkoli odsotni. Plaćanih nadur banka v Celju ne pozna! Kolektiv priznava svoj pravilnik o delitvi osebnih dohodkov, ki temelji na nagrajevanju po delu.

V informacijo: osnova za osebni dohodek je osnovna postavka delavca po analitični oceni delovnih mest, kjer je upoštevana strokovnost, zahtevnost in pogoji delovnega mesta ob 100-odstotnem doseganju postavljenih meril. Delavci pa so dosegali lani v odnosu na omenjenih 100-odstotkov v lanskem maju za primer v Celjski hranilnici indeks 126, v juniju celo 130,9, v podružnici za kreditiranje kmetijstva so v decembru dosegli indeks 130, hranilnica v tem mesecu celo 138, na sedežu banke in v ekspoziturah so malone vsi indeksi nad 120 in je povprečno doseganje vseh enot glede na posamezne mesece malone v konstanti med 15,5 in 128,2. Ti podatki kažejo na uporabo in prizadevno delo kolektiva, govore pa tudi o stimulativnem formiranju osebnih dohodkov.

To pomeni dinar, droben, svetel, okrogel kovanec, ki mu gre dokaj večje in globlje priznanje, kot to včasih površno in neodgovorno razsojamo!

OBSEŽEN DELOVNI PROGRAM

Urejena struga reke Savinje, ki si utira pot ob robu Celja, tlakovana bregova z nasadi, je eno najpomembnejših del VODNE SKUPNOSTI, ki nosi njeno ime — SAVINJA.

300-članski delovni kolektiv te gospodarske organizacije ima razmerno obsežen delovni program. Rečno nadzorstvena služba, ki je enota Vodne skupnosti, zbira podatke o vodnem režimu, gospodarji na vodnih zemljiščih, ki so ji dodeljena v upravljanje, opravljajo vsa vzdrževalna dela na vodotokih in melioriranih površinah, organizira varnostno službo za obrambo pred poplavi, skrbi za čiščenje zarasti v vodotokih, nadzoruje odvajanje industrijskih odpadkov.

Med splošnimi deli je skupnost doslej zasadila ob reguliranih potokih nad 28.000 hitrorastočih listavcev, samo lani 1800 topolov. S tem je za zdaj zasajenih okoli 50 hektarjev, sposobnih pa je za nadaljnjo ureditev še kakšnih 500 ha zemljišč, kar predstavlja okoli 14 milijonov vrednosti. Lani je skupnost zasadila po sipinah ter ob ogroženih bregovih 210 tisoč vrbovih podtaknjencev, ki bodo s svojimi koreninami ter s šibastimi poganjki v bodoče preprečevali rušenje bregov. Del brige pa

velja vodnim zemljiščem, tistim vodnim in obrežnim površinam, na katerih onemogoča razvoj poljedelske kulture razdiralni učinek visokih voda zaradi pogostih poplav. Takšnih zemljišč ima skupnost v upravljanju nad 1500 hektarjev.

V letu 1963 je projektantska grupa izdelala 47 elaboratov: 17 regulacij, 16 vodovodov, 4 melioracije, 1 kanalizacija in 9 raznih osnutkov ter načrtov. Od teh pa je skupnost za lastne potrebe naročila pri drugih projektantskih organizacijah zahtevnejše projekte za drugo etapo regulacije Voglajne, meritve za projektiranje namakalnih sistemov, regulacijo Trnave in vodno zajetje za Velenje.

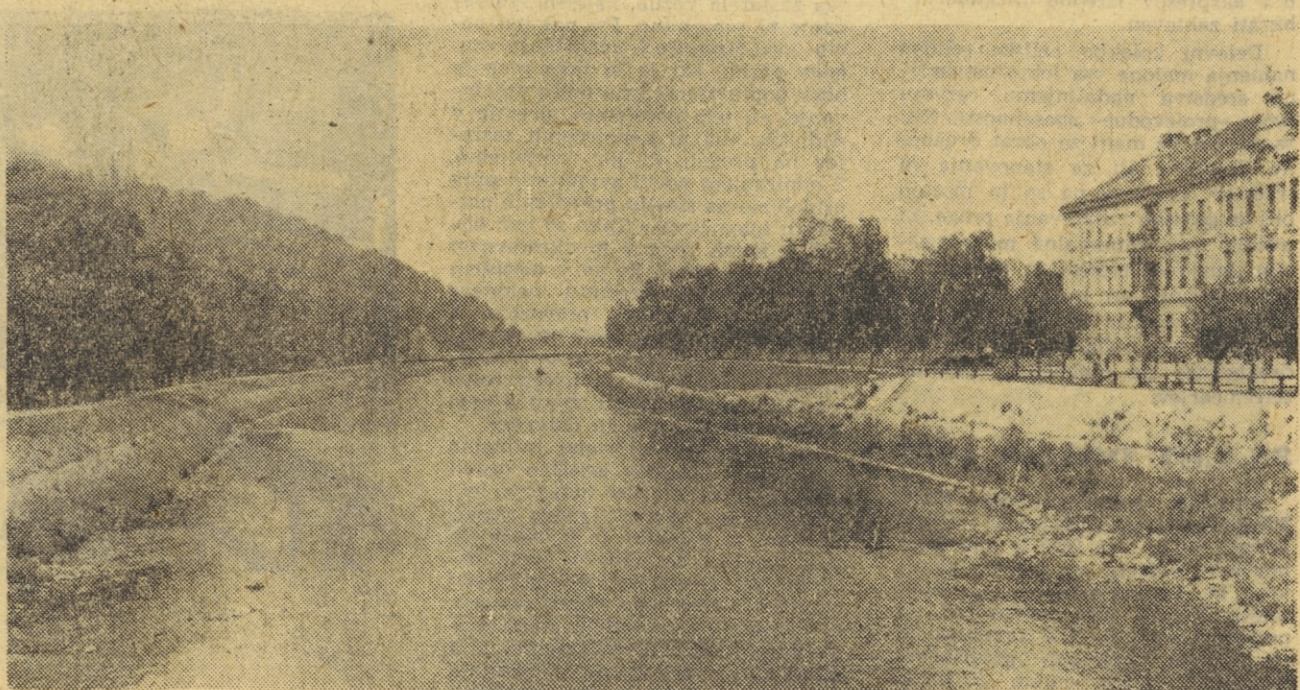
Podjetje je organizirano na posamezne sektorje z grabišči. Za strojne in transportne usluge ima svoj lasten avto park z manjšo mehanično delavnico. Ker je v njegovi proizvodnji kamen bistveni gradbeni element, ima podjetje lastna kamnoloma v Pirešici in v Velunji pri Šoštanju.

Člani Vodne skupnosti so vse gospodarske in družbene organizacije, katerih zemljišča brani Vodna skupnost pred škodljivim delovanjem voda, oziroma skrbi za skupno porabo vode. Njeno delovno območje je območje celjskega okraja, predvsem pa območje Savinje z vsemi njenimi pritoki. To območje je izredno za-

htevno, saj Savinja pogosto preplavlja svojo okolico. Poplave leta 1926, 1933 in leta 1954, ko je bila škoda na kmetijskih površinah, v industri-

ji, na komunalnih objektih ocenjena za 8 milijard, terjajo precejšnje investicije celotne družbe in seveda prizadevno delo Vodne skupnosti,

ki ji je zaupana odgovorna naloga vsakdanjega nadzora in premišljene gradnje obrambnih zidov proti vodnim nevarnostim.

Vodna skupnost SAVINJA — regulirana Savinja

ZNAČILNOSTI SISTEMA ZAVAROVANJA NA OBMOČJU OKRAJA

Ne zgolj obsežno območje okraja, ki sega od Bregane do Solčave in od Krmelja do Loč ter od Rogatca do Vranskega, pač pa predvsem nenaka koncentracija industrije, številna podjetja z manjšimi delovnimi kolektivi, z eno besedo: razdrobljenost — zahteva od Zavoda za socialno zavarovanje ter od skupščin komunalnih (medkomunalnih) skupnosti zavarovancev za celjski okraj nenehno ocenjevanje odnosa med dohodki in izdatki Zavoda, dobršno mero prizadevnosti pri usklajevanju sredstev zavarovancev iz njihovega osebnega dohodka s sredstvi za vsakdanje, pogostokrat prav nič napovedane potrebe.

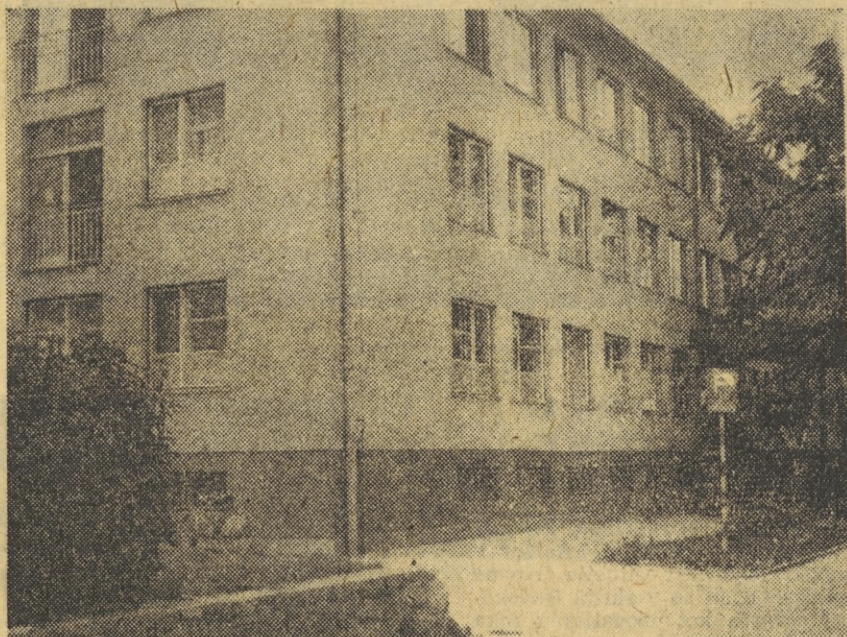
Na celotnem območju Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje je bilo predlanskim 42.356 aktivnih zavarovancev, lani že 44.321; z indeksom porasta 104,6 je potemtakem na tem območju 104.207 zavarovancev.

Komunalni zavod za socialno zavarovanje Celje posluje za skupnosti zavarovancev Celje, Posavje, Velenje, Zalec in za zavarovane kmete v okraju Celje. V okraju so potemtakem štiri komunalne skupnosti: velenjska za občino Velenje, žalska za občino Zalec, posavska, ki združuje posavske komune Brežice, Krško in Sevnico, in celjska skupnost, ki združuje občine Celje, Laško, Slovenske Konjice, Mozirje, Sentjur in Šmarje pri Jelšah. Te skupnosti so se odločile za ustanovitev Zavoda za socialno zavarovanje v Celju, ki opravlja s pooblastilom republiške skupnosti tudi vse posle na prvi stopnji. Zavod ima za lažje uveljavljanje pravic zavarovancev, poleg sedeža v Celju, še svoje podružnice v Brežicah, Krškem, Konjicah, Laškem, Šmarju, Velenju in Zalcu ter organizirane uradne dneve v večjih naseljih: Sevnici, Rogški Slatini, Kozjem...

Tako organizirano omrežje socialno varstvene službe sicer ustreza vsakdanjim dejavnostim Zavoda, ni pa rečeno, da že povsem zadovoljuje. Dejstvo je namreč, da Celje kot komuna združuje komaj slabih 30 odstotkov aktivnih zavarovancev v okraju, kar je popolno nasprotje s primeroma v Ljubljani ali v Mariboru, kjer je v mestnih središčih skoncentrirano okoli 80 odstotkov aktivnih zavarovancev. Razdrobljenost podjetij — Bregana, Dobova, Krmelj, Sevnica, Zreče, Vitanje, Rogatec, Kostanjevica, Jesenice na Dolenjskem, Loče, Nazarje (če jih nekaj naštejemo!) — opozarja na težke delovne pogoje Zavoda in njegovih uslužbencev. Na težke iz raznih razlogov: v manjših podjetjih so kadrovske socialne službe šibke, higiensko-tehnična zaščita je komaj na pol poti, malo jih je, ki se ukvarjajo s preventivno, očitni so problemi polproletariata, osebni dohodki so nizki in je tako tudi prispevek za potrebe socialnega zavarovanja nizek in četudi ob najvišji možni osnovni stopnji, hkrati z dopolnilnim prispevkom. Obratno pa: izdatki Zavoda so precejšnji, saj se ljudje v dokajšnji meri poslužujejo zdravstvene zaščite. Semkaj sodi informacija o neustreznih hospitalnih zmogljivostih, ki za zdaj še ne omogočajo hitro zdravljenje, hitro okrevanje ter s tem nehotno obremenjujejo sklade zavarovancev, saj so številni primeri, ko čakajo bolniki več mesecev na posteljo v bolnišnici, na prostor v okrevališču. Zavoljo tega se zavarovanci v dokajšnji meri poslužujejo zdravstvene službe izven okraja, predvsem v bolnišnicah in specialističnih oddelkih v Novem mestu, Zagrebu, Ljubljani, Slovenj Gradcu in v Mariboru.

Dalje: pojem delovne rehabilitacije je vsekakor vsem na dlani, malo pa jih je, ki ga upoštevajo. Upoštevajo njegovo ekonomsko vrednost. Predvsem so zmogljivosti zavodov za rehabilitacijo invalidnih oseb daleč pod povprečjem. Na drugi strani pa je tudi interes manjših, zlasti manjših podjetij komaj zaznaven, če zadeva ob ustvarjanje možnosti, da podjetje zaposluje invalide ne osebe. Delovna mesta za invalide, ki so lahko še zmerom koristni proizvajalci, organizirajo le večje gospodarske organizacije, manjše se z njihovo organizacijo ne ukvarjajo. Priporočila skupščin komunalnih skupnosti zavarovancev počasi prebijajo led, dodobra pa ga bodo bržkone prebila šele takrat, ko bodo tudi predpisi o delitvi dohodka (s poudarkom na morebitne olajšave za invalide osebe!) nekoliko spremenjeni.

Omrežje ambulant in zdravstvenih domov je sicer zadovoljivo, občutnejše je edinole pomanjkanje zdravnikov, kar neugodno vpliva zlasti na organizacijo preventivnih dejavnosti; vsekakor velja imperativ organizaciji zdravstvene službe s po-

Pogled na novo upravno stavbo Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje Celje

Oddelek za zdravstveno zavarovanje

udarkom na poglobljanje dejavnosti zdravstvenih centrov kot odgovornih organizatorjev nadaljnega dela zdravstvenih delavcev, organizatorja preventivne dejavnosti, patronažne službe... Soodgovornost zdravstvenih delavcev pri približevanju materialne osnove skupnosti zavarovancev potrebam zdravstvene službe naj bi bila nepogrešljivo poglavje v njihovih delovnih programih.

Izdatki za zdravstvo zgolj ob osnovni stopnji prispevka aktivnih zavarovancev močno presegajo vsakoletne upravičene zahteve vseh zavarovancev. Poudariti moramo, da na sklade socialnega zavarovanja, na njihov poslovni uspeh, njihove dohodke in izdatke, bistveno vpliva število aktivnih zavarovancev, ki

sklade ustvarjajo, in število zavarovanih oseb nasplo, tistih, ki sredstva trošijo. Lani je bilo na območju okraja zaposlenih 77.000 oseb, letos jih je 82.000. Na območju nekaterih skupnosti je število aktivnih zavarovancev sicer poraslo, na območju nekaterih (Brežice in Sevnica) pa je padlo.

Lani je izkazala Celjska skupnost pozitiven uspeh, saj izkazuje za lansko leto edino šmarska komuna primanjkljaj. Po sodbi Zavoda so k poslovnemu uspehu pripomogli predvsem gospodarski uspehi, dvig produktivnosti dela, skladno s produktivnostjo zvišani osebni dohodki, znižanje staveža bolnih in tudi nov element v financiranju: predpis, da plačujejo gospodarske organizacije

Komuna	Dohodki	Izdatki	Presežek
Celje	1937 milijonov	1761 milijonov	175 milijonov
Laško	1288	1248	39
Mozirje	1215	1213	1
Konjice	1253	1283	14
Sentjur	1127	1115	12

Ob uspehu pa seveda srečamo še nerešena vprašanja, ki jih pogojuje ekonomska pestrost posameznih občin v okviru te ali one skupnosti na območju okraja. Zavoljo te pestrosti — podjetja z različno akumulacijo, z različnimi osebnimi dohodki zaposlenih, komune z nesorazmerno razliko med številom aktivnih zavarovancev in zavarovanih oseb... — spoznavamo zahtevnost odločanj o osnovni stopnji prispevka ter o dopolnilnem prispevku. Kjer je na območju ene skupnosti ena gospodarska organizacija — n. pr. rudnik v Velenju — je osnova za izračun prispevka povprečje, kolikor pač trošijo zavarovanci za potrebe zdravstvenega varstva; kjer pa je na območju ene komune več gospodarskih organizacij z isto dejavnostjo, n. pr. na območju občine Brežice beleži KZ Kostanjevica 60.732 din stroškov za zdravstveno zavarovanje na enega aktivnega zavarovanca, KZ Bre-

iz svojih sredstev nadomestila za pravih 30 dni bolezni.

Slovenija je potrošila lani za potrebe socialnega zavarovanja 11,6 odstotka od narodnega dohodka, celjski okraj 13,6, vendar pa je delovnim organizacijam v okraju uspelo lani v odnosu na predlansko leto zmanjšati število obolelih za 1,25 %.

To so hkrati rezultati lani na tem področju ustvarjenih novih družbeno-ekonomskih odnosov, tako glede na nov sistem in organizacijo financiranja socialnega zavarovanja, kot v nadaljnjem razvoju družbenih odnosov med fondom zdravstvenega zavarovanja, zdravstveno službo, gospodarskimi organizacijami in ne na posled v spremenjenih odnosih zavarovancev do teh družbenih sredstev.

Komuna	Dohodki	Izdatki	Presežek
Celje	1937 milijonov	1761 milijonov	175 milijonov
Laško	1288	1248	39
Mozirje	1215	1213	1
Konjice	1253	1283	14
Sentjur	1127	1115	12

ki za otroški dodatek. Sredstva za vse te izdatke je težko ali morda celo nemogoče dobiti samo iz naslova osnovnega prispevka in dopolnilnega ter je pri formiranju teh sredstev odločujočega pomena pozavarovanje. Letos nastopajo novi elementi pozavarovanja, ki jih je določila republiška skupščina skupnosti socialnega zavarovanja lani decembra. Pričakovanja so naklonjena boljšim, ugodnejšim rezultatom, kot jih beleži Zavod lani v odnosu na predlansko leto; lani je Zavod prejel le nekaj nad 67 odstotkov tistih sredstev, ki jih je dobil predlanskim. Se mimo podatka ne smemo, ki pove, da je Zavod v okraju vplačal v pozavarovanje za 15 milijonov višjo premijo (lani!) kot pa je dobil povrnjeno iz istega naslova.

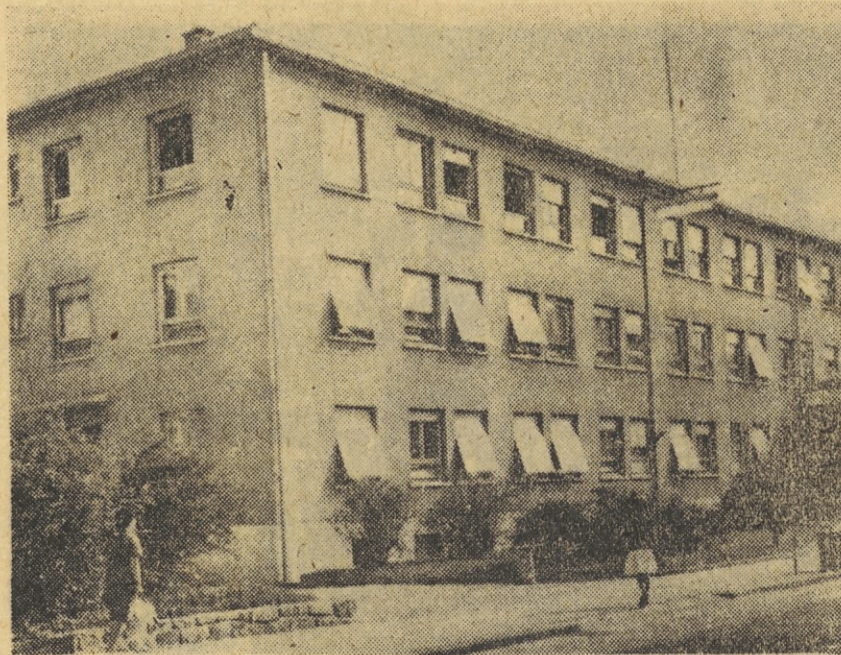
Spet posebno obeležje delu Zavoda dajejo problemi pokojninskega zavarovanja. Območje Zavoda namreč obsega kraje, v katerih žive pokojninski upravičenci z razmeroma slabo urejeno dokumentacijo o svoji delovni dobi. Samo lani je Zavod reševal okoli 400 prošelj za pokojnino, ki jih je prevzel iz območja komunalne skupnosti Posavje. Problematično za Zavod je predvsem reševanje ponovnih prošelj in vlog, katerih število se je v minulem letu približalo številu novih zahtevkov; bržkone je opravičljiva domneva, da na število ponovnih zahtevkov v precejšnji meri vpliva zastarelost pokojninskega sistema, ki ne sledi naglemu razvoju gospodarstva ter rasti življenjskih stroškov. Zavoljo nizkih pokojninskih prejemkov se zavarovanci poslužujejo različnih možnosti, da bi z obnovitvijo postopka za določevanje pokojninske osnove prišli do višjih pokojnin: te možnosti iščejo v daljši delovni dobi, v spremembi kategorije delovnega mesta, predvsem pa z udeležbo v narodnoosvobodilnem boju.

Število upokojevcev in tistih, ki prejemajo pokojnino iz računa invalidnosti, je v celjskem okraju nad povprečjem; celo znatno nad povprečjem v Jugoslaviji. To dejstvo vsekakor občutno obremenjuje sklade socialnega zavarovanja in je nedvomno umevno prizadevanje skupščin skupnosti zavarovancev, da ta izdatek zmanjšujejo s pravično odmero pokojnin glede na razpoložljive dokumente ter z iskanjem možnosti organizacije delovne rehabilitacije za invalide in hkrati z iskanjem ustreznih delovnih mest v proizvodnji.

Če seznanimo bralca še s podatkom, da prejema na območju okraja okoli 25.000 upravičencev otroški dodatek za nad 43.000 otrok, je naš krog zaključen. Na videz preprosta dejavnost Zavoda in njegovih skupščin komunalnih skupnosti — zdravstveno zavarovanje, pokojnine, otroški dodatek — ki jih lahko uokvirimo v dve besedi: zavarovanje človeka — spoznava na tem območju naše republike značilne probleme. Ti problemi pa nikakor niso rešljivi samo s prizadevnostjo Zavoda in skupščin, pač pa zahtevajo aktivnejši poseg tudi ostalih delovnih in družbenih organizacij, terjajo enotno fronto pri usklajevanju dohodkov in izdatkov Zavoda s poudarkom na smotrno gospodarjenje s sredstvi, ki jih zavarovanec daje, ki jih zavarovalec sprejema.

Splošni oddelek — glavna pisarna

Pred stavbo komunalnega zavoda za socialno zavarovanje so poslovni prostori Občinske skupščine Celje

SPLOŠNA BOLNIŠNICA CELJE

Splošna bolnica Celje je nosilec specialistične ambulantne in kurativne hospitalne službe na gravitacijskem območju cca. 250.000 prebivalcev.

Leta 1887 so zgradili v mestu Celju prvo, za takratne razmere zelo sodobno bolnico. Ta tako imenovana »Gizelina« bolnica je imela 140 bolniških postelj, eno operacijsko sobico ter dva oddelka: interni in kirurški oddelki. V 77 letih je na istem mestu zrasla velika bolniška ustanova, ki skupaj z detaširanimi oddelki (Pljučni oddelki v Novem Celju, oddelki za duševne bolezni v Vojniku in Sanatorij Ravne pri Šoštanju) dnevno oskrbuje okoli 1.300 bolnikov in skrbi za vso specialistično in subspecialistično ambulantno službo. Iz dveh klasičnih oddelkov, internega in kirurškega, so se v 77 letih razvili novi specialni oddelki in številne pomožne zdravstvene in peramedicinske službe. Bolnica ni več azil za neozdravljive brezdomce, marveč dinamična kurativna zdravstvena ustanova. Vsak oddelki ima svojo specifično problematiko.

S silnim napredkom medicinske znanosti, kirurške in ostale laboratorijske tehnike in adignostike uspešno-operativno pa tudi internistično zdravi številna obolenja, zaradi katerih so prej ljudje prezgodaj umirali.

Da so naše zdravstvene ustanove polne raznovrstnih bolnikov, je posledica širokega zdravstvenega zavarovanja. V celjski bolnici je organizirana permanentna internistična, kirurška in porodniška služba, ki lahko v vsakem času, podnevi in ponoči, v delavnikih in ob nedeljah uspešno in takoj intervenira v vseh urgentnih bolezenskih primerih. Letno oskrbuje samo kirurški oddelki okoli 15.000 raznih poškodovancev in izvrši okoli 2.500 velikih kirurških in okoli 15.000 manjših operativnih intervencij. Le redke so žene, ki v našem gravitacijskem okolišju rodijo doma in tako samo na našem porodniškem oddelku izvršijo letno okoli 3.500 porodov in oskrbujejo na stotine raznih splavov, bodisi spontan ali arteficialnih zaradi medicinskih in drugih indikacij. Na ostalih specialnih kirurških oddelkih, kot so otorinolaringološki in okulistični letno izvršijo na tisoče večjih in manjših specialnih operacij na delikatnih organih, kot so nos, grlo in oči. Preje so take operacije izvrševali le na večjih klinikah naše države, mnoge bolnike pa je bilo treba pošiljati v specialne bolnice v zamejstvo. Duševnim bolnikom ni več potrebno čakati mesece in mesece, da bi jih sprejeli na zdravljenje ali da bi jih azilirali v ustrezno bolnico za duševne bolezni. Nevropsihiatrični oddelki v Vojniku je sodobno urejen in predstavlja s svojim sanatorijem v Ravnah eno najboljših in najlepših ustanov v državi za zdravljenje duševnih bolnikov, alkoholomanov in drugih živčnih bolezni. Pljučni oddelki v Novem Celju skrbi za zdravljenje pljučne tuberkuloze in ostalih kroničnih in resnejše potekajočih pljučnih bolezni. V okviru tega oddelka je center za zdravljenje pljučno bolnih otrok za območje celotne Stajerske in Prekmurja. Pediatrični oddelki skrbi za zdravljenje bolnih otrok. Čeprav majhen in insuficient glede prostorov igra pomembno vlogo v kompleksnem zdravstvenem varstvu naših otrok. Infekcijski oddelki v tesni funkcionalni integraciji z ostalo zdravstveno službo predstavlja pomembno delovno enoto v borbi proti kužnim boleznim. Bolnica je prav v zadnjem času z izgradnjo in adaptacijo objektov pridobila nove prostore in opremo za boljše specialistično, ambulantno službo in za razne oddelke, ki se do sedaj niso mogli uspešno razvijati (odsek za zdravljenje prebavnih organov, oddelki za kožne in venerične bolezni). Bolnica skrbi tudi za celotno antivenerično in specialistično-ambulantno ter hospitalno dermatološko dejavnost. Za potrebe vseh ustanov je v okviru bolnice organiziran centralni biokemični laboratorij, transfuzijska postaja,

Klinična bolnišnica Celje

NOVA VLOGA LEKARNIŠKE DEJAVNOSTI

LEKARNA »CENTER«, ki sodi s svojim lepo urejenim lokalom v središču Celja med očitnejše delovne organizacije, ki so v službi človekovega zdravlja kot »podaljšana roka zdravnika«, opozarja na počasno, a uporno spreminjanje funkcije lekarn, ki vse bolj prevzema vlogo strokovno usposobljenega posrednika med farmacevtsko industrijo in potrošniki.

Modernizacija v tehnološkem, ekonomskem in strokovnem pogledu prevzema lekarniško službo ob pogoj, da izberemo najprimernejše mesto za zdravstveno in strokovno dejavnost naših lekarn. Znanstveni dosežki na področju farmacevtske industrije vodijo do opaznih sprememb v strukturi lekarniške dejavnosti. Klasičnega odtehtavanja ter priprave različnih zdravil je vse manj. Zategadelj pa še ni rečeno, da ima lahko današnji delavec v farmaciji manj obsežno znanje. Nasprotno: večja je potreba po farmacevtskih z obsežnejšim znanjem, potreba po tolmaču farmakodinamike pri malone nepreglednem številu preparatov domače in tuje farmacevtske industrije. Kupec, ki je navadno pacient, terja odgovor na številna vprašanja ne samo o načinu uporabe določenega zdravila, pač pa tudi o njegovih lastnostih, učinku, o njegovi, za njegovo zdravje koristni vrednosti. Zategadelj morajo farmacevti posvečati dober del svojega prostega časa nenehnemu spoznavanju vrste zdravil, ki so se in se pojavljajo na lekarniških policah. Nov profil farmacevta zahteva tudi nov tip lekarn, in sicer: večja lekarna s približno 670.000 storitvami letno ter s 24 članskim delovnim kolektivom, srednja z okoli 4000 tisoč storitvami, ki naj bi jih opravil letno 14-članski kolektiv, podružnica večje lekarnice in tako imenovane postaje, ki bi z dvema zaposlenima lahko opravile letno okoli 56 tisoč lekarniških storitev.

V takšnih tipih lekarn naj bi bil zaposlen visokokvalificiran in srednjeusposobljen strokovni kader. Zelo napačno bi bilo, če bi v tako organizirani lekarniški službi opravljali visoko usposobljeni strokovnjaki dela, ki jih sicer lahko opravi srednji lekarniški kader, kot je nedvomno nevarno in napačno, če bi dela, za katera je potrebna visoka izobrazba, opravljali nekvalificirani delavci.

Lekarna Center se zavzema za poslovno sodelovanje majhnih in večjih lekarn, za nekakšno obliko integracije, ki bi zagotavljala izkoriščenost zmogljivosti raznih aparatov in seveda strokovnega kadra ter bi obenem sproščala visoki strokov-

možnosti za izpopolnjevanje istih. Posebnost ustanove je analitični laboratorij, v katerem se preizkušajo izdelana zdravila glede na njihovo jakost in učinkovitost.

Svoje velike kapacitete je lekarna uporabila za izvedbo programa razširitve mreže na nekatere predelke tudi izven meja celjske komune, kjer samostojna lekarniška ustanova zaradi ekonomskih razlogov sicer ne bi mogla obstajati. Kot podružnice lekarnice poslujejo ena v Smarju pri Jelšah in Podčetrtku, manjše enote (depoje zdravil) pa ima lekarna v Storah, Vojniku na Dobrni in v Kozjem. S tako politiko odpiranja svojih enot omogoča lekarna, da se zdravlilo približa delovnim ljudem ob zajamčeni kakovosti.

Vse večji dotok novih zdravil domače in tuje proizvodnje, zahteva od strokovnega kadra ustanove, stalno poučenost in ažurnost, ker mora v stalni povezavi z zdravstveno službo biti tolmač vseh novosti v asortimentu, pacientu pa mora znati odgovarjati na premnoga vprašanja s področja delovanja medikamenta, doziranja, diete in podobno. Zato se potreba po teh kadrih danes ni prav nič zmanjšala, četudi smo zaznali majhen padec tako imenovane magistralne recepture, gre le za preusmeritev njihovega strokovnega znanja v dobrega poznavalca delovanja zdravil na vsej širini.

V lekarni »Center« Celje

ni kader v manjših lekarnah. Zdravila, ki so podvržena analitični kontroli, ki sedaj zaradi visokih stroškov v mnogih lekarnah sploh ni mogoča, bi bila pri izdelavi večjih količinah mogoča ob enakih cenah storitev. Ob uveljavitvi takšnega lekarniškega omrežja bi bila vsekakor zagotovljena kontrola zdravil v vseh, tudi v tistih, danes samostojnih lekarnah, ki bi se eventualno preoblikovale v podružnice ali filiale večjih lekarniških enot.

To je koncept nadaljnega razvoja lekarniške službe v Celju in na njegovem območju, koncept, ki je skladen s prizadevanji njegovega iniciatorja lekarnice Center, kot vodilne tovrstne delovne organizacije v komuni ter v okraju.

SKRB ZA NENEHNO STROKOVNO IZPOPOLNJEVANJE

Se pred nekaj leti je bila zmogljivost NOVE LEKARNE CELJE minimalna, saj so bili njeni prostori utenjeni, temačni in slabo zračeni. V takih razmerah je bil skorajda omejen tudi strokovni nivo poslovanja, ker pač materialna osnova, na kateri je lekarna poslovala, ni dopuščala razvijanja tehnoloških postopkov pri izdelavi in izdaji zdravil. Z izrednim prizadevanjem celotnega kolektiva je uspelo v preteklih letih postopoma ustvariti popolnoma nove delovne pogoje in

Številne težave obstojajo pri nabavi zdravil, predvsem uvoženih, pa tudi domačih, ki so vezana na uvozne surovine.

SMOTRNA ORGANIZACIJA POSLOVANJA

Značilnost dejavnosti POZARNE VARNOSTI v Celju je ob nenehni pripravljenosti njenega 40 članskega delovnega kolektiva za slučaj požara, lepo organizirana proizvodnja v lastnih delavnicah. Tu delajo razne avtocisterne, gasilske priklovice, požarne ventile, opravljajo servisne usluge za manjše gasilske domove. Tako torej ne čakajo samo na kakršenkoli poziv, pač pa smotno koristijo 24 ur dežurstva.

ZAVAROVANJE JE POGOJ ZA UMNO GOSPODARJENJE

SPLOŠNA ZAVAROVALNICA obsega območje osmih komun v celjskem okraju. Njeno delo predstavlja 115.000 zavarovalnih polic, med njimi jih je največ + 31.000 — za življenjsko zavarovanje posameznikov. Zadnja leta uveljavlja zavarovalnica zavarovanje stanovanj in gradbene dejavnosti, za kar je iz meseca v mesec večji interes zavarovancev.

Zdravstveni dom Celje — v čakalnici otroškega dispanzerja

Trgovsko središče starega Celja

RAST LESNO-INDUSTRIJSKEGA KOMBINATA

Ukinitve delovnega mesta referenta za pospeševanje proizvodnje v **LESNO-INDUSTRIJSKEM KOMBINATU »SAVINJA«** ter uvedba delovnega mesta analitika in planerja proizvodnje, nikakor ni slučaj, pač pa je premišljena odločitev delovnega kolektiva. Dosedanje izkušnje namreč vseskozi opozarjajo na nujnost posluha za potrebe domačega in tujega trga, za delovno sposobnost v prilagajanju lastne proizvodnje kupčevim zahtevam in željam, za natanko izdelane delovne programe celotnega podjetja in njegovih posameznih ekonomskih enot.

Za uvedbo tega delovnega mesta so povsem osiromašene možnosti za neljube zastoje v proizvodnji in je zdaj lahko le takšen »vis maior«, kot je bil lanski požar v lakirnici, nezahelen vpliv pri formiranju vsakoletnega dodatka.

Kombinat sodi med večja industrijska središča v Sloveniji. V svojih ekonomskih enotah proizvaja malone vse, kar prebiramo na spiskih lesno-industrijskih proizvodov, njegova odlika pa je hkrati razmeroma ozka specializacija posameznih obratov.

V ekonomski enoti ŽAGA spoznamo delo v skladišču hlodovine in razrez lesa, zatem proizvodnjo lesne volne, tu so še sušilnice in parilnice.

Strojni, montažni, oddelek za površinsko obdelavo, odprega in oddelek za pripravo furnirja — so karakteristika obrata za proizvodnjo pohištva v ekonomski enoti POHISTVO. Enote še dopolnjuje obrat furnirnica z vsemi ustreznimi strojnimi mehanizmi.

Enota GALANTERIJA — za proizvodnjo lesne galanterije in parketa — ter obrat ZABOJARNA — za izdelavo embalaže in sodov — predstavljata dve naslednji ekonomski enoti v kombinatu. Naposled je tu še obrat papirnica z žago v ekonomski enoti VIŠNJA VAS in še pomožni obrati — kotlarna, mehanična delavnica, remontna skupina in transport v enoti STRANSKI OBRATI.

V vseh teh obratih je zaposlenih nad 730 delavcev, pri čemer je precejšen odstotek ženske delovne sile. Predvsem so člani kolektiva domačini širšega mestnega območja.

Pogovor o izdelkih kombinata nas najprej seznani z zmogljivostjo žag, polnojarmenikov, ki ob zadostnih količinah hlodovine režejo les iglavcev, trdih in mehkih listavcev neprekinjeno, v treh izmenah. Razrezan les predstavlja zadostno

Kombinat Savinja — sortirni trak v oddelku za proizvodnjo lamelnega (mozaik) parketa

Kombinat Savinja — škarje za rezanje furnirja

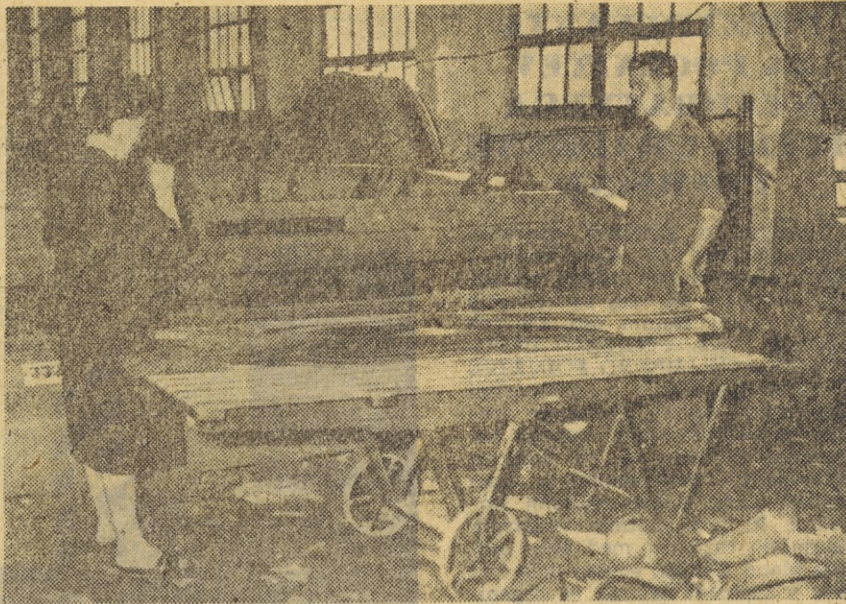
surovinsko osnovo za nadaljnjo proizvodnjo v obratih kombinata, dobne količine pa so namenjene tudi izvozu ter domačemu odjemalcu.

Vrednost končnih izdelkov je podčrtan element v proizvodnji kombinata in je vseeno, ali imamo v misli razne plemenite furnirje ali kosovno pohištvo v furnirani ali v masivni izvedbi. Mizna ogrinja, stopnice za lestve, ležalni stoli, noge za klopi, lakirana stojala, stolčki za plažo, tako imenovana harmonika stojala — vse to pripoveduje o skrbnem izkoriščanju lesne mase, pred-

vsem če gre za proizvodnjo drobnih polizdelkov ali nekoliko najnavadnejših uporabnih predmetov.

Proizvodnja parketa — predvsem mozaičnega — zavzema na listi izvoza eno izmed prvih mest.

Potlej je tu še embalažna industrija, ki z različnimi zaboji, transportnimi paletami, ki se zlasti v zadnjih letih že tudi v našem transportu dobro uveljavljajo, s tekstilnimi okvirki, s specifično proizvodnjo ladijskega poda in ne naposled s proizvodnjo sodov iz bukovega lesa, usklajuje v svojem proizvod-

Kombinat Savinja — stroj za rezanje furnirja

nem diagramu tujega in domačega trga s svojo ponudbo.

Širok asortiman proizvodov terja zanesljivo surovinsko osnovo. Vsekakor dnevno pravočasen dotok lesa. Slovenija in sosednja republika sta dolgoletna dobavitelja hlodovine »SAVINJI«, lani se jima je pridružila s pošiljko eksotov Afrika, ki je nepogrešljiv dobavitelj surovine za obrat furnirja. Poudariti je treba, da so furnirji iz domačega lesa — oreh, hrast — sicer zaželeni na prenekaterih evropskih tržiščih, vendar pa je okus mnogih tujih odjemalcev v dokajšnji meri naklonjen furnirju iz eksotičnih dreves.

Sicer pa uveljavlja kombinat načelo kooperacije s sorodnimi podjetji ter beleži vrsto dostavljalcev ivernih, panel in vezanih plošč. Trenutno pomeni kooperacija za podjetje začetek resnejšega prizadevanja pri vsklajevanju proizvodnih programov ne le zgolj znotraj delovne organizacije, med posameznimi ekonomskimi enotami in njihovimi obrati, ampak že tudi med posameznimi lesno-industrijskimi središči. Namen tega prizadevanja je v uveljavitvi enotnejših normativov pri določevanju nekaterih dimenzij posameznih izdelkov, kar bi nedvomno lahko ugodno vplivalo na zmanjšanje proizvodnih stroškov.

Informacija o delu in o proizvodnji **LESNO-INDUSTRIJSKEGA KOMBINATA »SAVINJA«** ne bi bila popolna, če nas ne bi zadržal še perspektivni razvoj podjetja, ki sodi med najmočnejša industrijska središča v industrijski coni Celja.

Program pripoveduje o vrsti gradbenih objektov, ki naj bi izpopolnili obširno področje ob Spodnji Hudinji: idejni programi in glavni projekti za furnirnice, za rekonstrukcijo žage in za tovarno pohištva so dandanes tema razgovorov v kolektivu in sestavni del plana za leto 1964, ki predvideva:

• izgradnjo celotnega furnirskega obrata s premostitvijo sodarne,

• rekonstrukcijo žagarskega obrata v tolikšnem obsegu, da ne bo kvarno vplival na dosego proizvodnega plana v obratu,

• delno izgradnjo cestne mreže za vilicarje, kar zahteva ureditev cenejšega in hitrejšega notranjega transporta,

• pripravljajna in zemeljska dela za izgradnjo pohištvenega obrata.

Investicijska vlaganja v premišljeno nastajanje novega kombinata s smotno razporejenimi in vendar med seboj povezanimi obrati opravičujejo dosedanje delovni uspehi v posameznih ekonomskih enotah, saj so na primer dosegli kolektivni ekonomskih enot glede na predlansko leto lani indeks 120,2, v žagi Višnja vas 115,7, v obratu lesne volne 113,8, v žagi Spodnja Hudinja 113,2, v zabojarni...

Takšni delovni rezultati o možnostih vsakoletnega povečevanja izvoza, ter hkrati večanje ponudbe za potrebe domačega tržišča, govore vsekakor v prid prepotrebne nadaljnje rasti celjskega lesnega kombinata.

GOSPODARJENJE Z GOZDOM JE ODGOVORNA NALOGA

Obsežna gozdna področja, ki se dotikajo Podsrede, Bohorja, zadevajo ob Sotlo, Bistrico, Trbičino, Rogatec, meje na obronke Boča ter vežejo Oplotnico z Zrečami, Vitanjem vse tja do Rogle — je v oskrbi **GOZDNEGA GOSPODARSTVA CELJE**, ki s svojim vsakoletnim gospodarjenjem sproti zagotavlja doberšen del za proizvodnjo potrebne lesne mase štirim industrijskim središčem: »Savinji«, »Bohorju«, Slovenskim Konjicam in Tovarni celuloze ter papirja v Vidmu-Krškem. Na tem območju gospodarji 850-članski delovni kolektiv, organiziran po sektorjih in po proizvodnih delovnih enotah.

SEKTORJI so: za izkoriščanje gozda, za gojenje gozda, računsko-gospodarski, plansko-analitski, komercialni in splošno-kadrovski. **PROIZVODNE DELOVNE ENOTE** pa so: Gozdni obrat Celje z revirnim vodstvom v Celju in na Strmecu; gozdni obrat Laško z revirnim vodstvom v Laškem ter v Jurkloštru; Gozdni obrat v Rogaški Slatini z revirnim vodstvom v Rogatcu, v Šmarjah pri Jelšah, v Podčetrku in Kozjem; Gozdni obrat Slovenske Konjice z revirnim vodstvom Slovenske Konjice, Zreče in Loče; Gozdni obrat Sempeter z revirnim vodstvom v Sempetru, pa na Vranskem, na Preboldu in v Petrovčah; Gozdni obrat Sentjur z vodstvom v Sentjurju in Planini in naposled Gozdni obrat Vitanje.

Vse te obrate, ki so značilno gozdni, dopolnjuje še vrsta **POMOŽNIH DELOVNIH OBRATOV** — za gradnje, za urejanje gozdov, za melioracijo, za transport in mehanizacijo z mehanično delavnico — katerih dejavnosti so v tesni zvezi s smotrnim ter sodobnim načinom gospodarjenja v gozdu.

Gozdna masa daje s svojim vsakoletnim prirastkom les raznih kvalitet in za različne namene. Tu je smrekova, jelkova, hrastova in bukova hlodovina za potrebe žagarske industrije, bukova in javorjeva hlodovina za proizvodnjo furnirja, bukova in hrastova obločina za prage, jamski les, gradbeni in celulozni les, je dovolj surovine za telegrafске drogove, jelkine in smrekove hmeljeve, je taninski les in so naposled bukova, hrastova in kostanjeva drva za kurjavo.

Vsakoletno vrednost kvalitete in količine lesa, ki ga daje **GOZDNO GOSPODARSTVO CELJE** domači lesno-predelovalni industriji, indu-

striji tanina in papirnicam, kmetijski proizvodnji in rudnikom ter gradbeniški industriji in seveda široki potrošnji, uravnoveša nenehna skrb gospodarstva za nadaljnjo rast gozda ter za širitev gozdnih površin. Vzdrževanje in vzgoja gozda je obsežna naloga, ki vsebuje vrsto dejavnosti: gojitvena dela, klesčenje in obrezovanje, nego drevesnic, izdelavo lubadark in sušic, zaščito gozda pred ognjem... Skladno s to dejavnostjo pa velja pozornost komunikacijski mreži v gozdu, ki ne omogoča samo cenejše izkoriščanje gozda ter manj naporno spravilo v dolino, pač pa tudi lažji pristop specializiranih ekip v gozd, v posamezne revirje.

Kompleks gozdnih površin obsega nad 70.000 hektarjev; od tega je 12.835 hektarjev v družbeni lastnini, kar pa z uveljavljanjem kooperacijskih odnosov Gozdnega gospodarstva z zasebnimi lastniki gozdov in z medsebojnim sodelovanjem govori v prid izvajanju zakona o kompleksnem gospodarjenju z gozdom in mnogi izračuni kot temelj za uspešno ter ekonomsko utemeljeno delo v gozdu, temelje na številkah, ki zajemajo celotno gozdno površino. Ti izračuni nas seznajajo z lesno maso iglavcev, ki dosega v celotni masi 44 odstotkov in s preostalimi odstotki listavcev, med katerimi je največ bukke, Velike površine predstavljajo čisti bukovi sestoji, kar pa ne ustreza povsem rentabilnemu gospodarjenju in je potemtakem umevno prizadevanje posameznih revirnih vodstev, da s pogozdovanjem iglavcev ter z načrtnim iztrebljanjem listavcev dosežejo ugodnejše ravnotežje med tema

dvema, po svoji vrednosti dokaj različnima vrstama drevoja.

Za primer je značilen začetek sistematične introdukcije pri Gozdnem obratu Rogaška Slatina lanske leto, ko so tamkajšnji gozdni delavci na približno 50 hektarjih zasadili 150.000 sadik. Na perspektivnost tega početja opozarja sedemletni plan, ki pravi: v družbenih gozdovih zajema načrtno pogozdovanje okoli 90 hektarjev, pri tem namenja dobro polovico introdukciji. Ob izvedbi tega plana bo dosežena premena bukovih sestojev — ki jih je približno 5000 hektarjev — v dobrih 50 letih. Po izvršeni premeni se bo prirastek v teh sestojih najmanj podvojil, etat pa se bo spremenil v odnos 66 proti 34 v korist dragocenejšega lesa iglavcev.

Izračun nas seznaja s časom od »setve do žetve«, ki je v gozdnem gospodarstvu dolg nekaj desetletij; ta čas pa govori tudi v prid postopnemu podružbljanju gozdnih površin, saj je bržkone razumljivo, da je resnično nemoteno kompleksno gospodarjenje v gozdu lahko preprosteje izvedljivo, če je en sam gospodar.

Načelo, da gozdu pripada delež, ki ga gozd daje proizvodnji, podčrtuje poslovno poročilo **GOZDNEGA GOSPODARSTVA CELJE** kot uvodnik v svoj sedemletni plan z besedami:

Za uresničitve posameznih nalog so potrebna določena finančna sredstva. Zmotno je prepričanje, da se bo gozdna proizvodnja povečavala sama od sebe brez povečevanja človeškega dela ter denarnih vlaganj. Velike zahteve, ki jih postavlja sodobno gospodarstvo pred gozdno

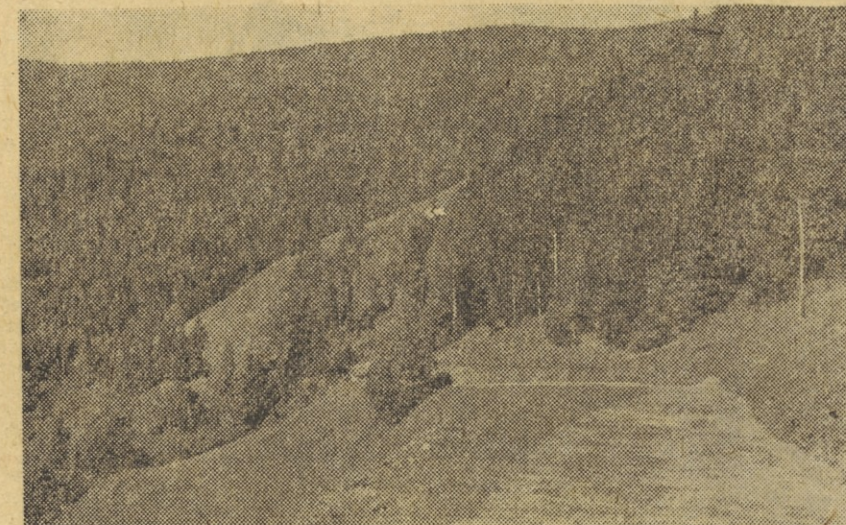
Gozdno gospodarstvo — zaščitna dela na macesnih pred srnjadjo

proizvodnjo ter vsakoletno povečevanje sečnje, zahlevajo in opravičujejo tudi povečevanje investicij v nadaljnjo rast gozda.

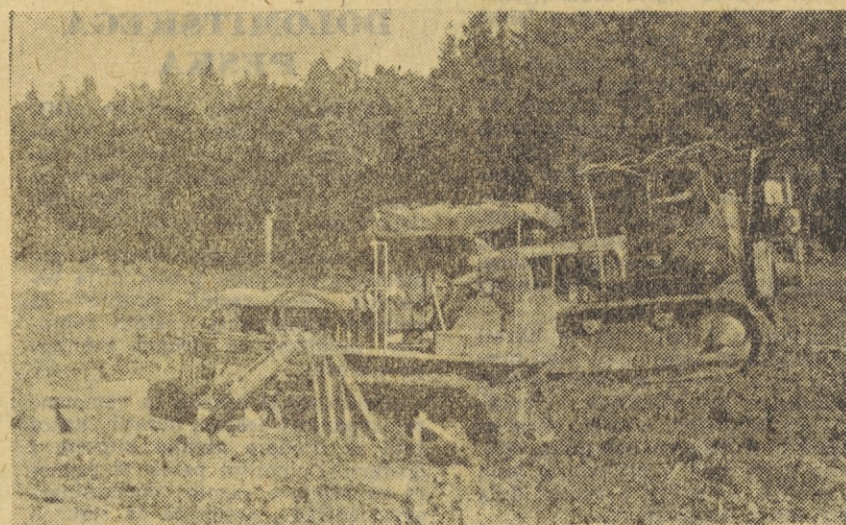
Podjetje predvideva 40 odstotkov večje investicije letos kot lani; doberšen del tega zneska namerja nadaljnji izpopolnitvi celotnega omrežja, doberšen del pa mehanizaciji. Stare motorne žage tipa JO-BU mora zamenjati s sodobnejšimi »Partner« in »Stihl-centra« v listavcih. Prepotrebna je izpopolnitev vleke z motornimi vili in z gozdniimi traktorji ter rešitev problema nakladanja v predelih, kjer je delovna sila razkropljena po sečiščih, z uvedbo samonakladalnih naprav na

kamionih. Vse to terja novo organizacijo dela, predvsem pa uvedbo tehničnega normiranja vseh faz izkoriščanja gozda, ki lahko potlej s pomočjo analize privede do odkrivanja doslej še neizkoriščenih notranjih rezerv.

Z uresničitvijo teh namer ter z usklajeno skrbjo za rast družbenega in osebnega standarda članov delovnega kolektiva v posameznih revirjih, postaja tudi uresničljiv namen celotnega gospodarstva, da z uvedbo sodobnega gospodarjenja v gozdu poveča njegov prirastek od zdajšnjih 230 kubičnih metnov na letno 350.000 kubikov.

Gozdna cesta na Resniku — Pohorje, ki jo je zgradilo Gozdno gospodarstvo Celje

Gozdno gospodarstvo Celje — krčenje gozda v nižinah — melioriranje z buldozerji za KG Sentjur

PRIZADEVANJA ZA POCENITEV KVADRATNEGA METRA GRADBENE POVRŠINE

Pogovori o gradbeni operativi vselej nanesejo na razmišljanje o nadaljnjih možnostih pocenitve gradbenih storitev, ali vsaj zadrževanja bolj ali manj stalnih cen. Ob teh pogovorih nas **CELJSKO INDUSTRIJSKO GRADBENO PODJETJE »INGRAD«** seznaja z nekaterimi odločujočimi dejstvi. Predvsem opozarja na nujnost organiziranega načrtovanja gradenj, ki so vseskozi usklajene z urbanističnimi in zazidalnimi načrti, s komunalnimi storitvami, ki pod enotnim vodstvom usklajujejo različne, med seboj odvisne plane. Takšno enotno delo ima Celje v lastnem zavodu za organizacijo gradenj, ki pomeni za »Ingrad« čedalje bolj nepogrešljivo desno roko. Z njegovo prisotnostjo in seveda z njegovim nenehnim sodelovanjem »Ingrad« dokaj lažje kot pred leti razsoja o vseh tistih elementih gradnje, ki lahko vplivajo na njeno pocenitev.

Med temi elementi je morda na prvem mestu uporaba mehanizacije. Kot zveni preprosto, je vendar mehanizacija zamotan odstavek v ekonomski računi podjetja, vsaj kar zadeva njeno izkoriščenost. Vprašanje je zmerom, kolikim in kakšnim gradnjam služi orjaški žerjav, težki bager ali električni mešalec betona. Vsekakor je želja podjetja, da so njegova gradbišča obsežno delovno polje, ki omogoča intenzivno izkoriščanje razpoložljivih gradbenih strojev. Za primer: žerjav je lahko glede na čas izkoriščen malone neprekinjeno celih 80 odstotkov, le 20 odstotkov časa namenja dober upravljalac žerjava raznim popravilom ter oskrbi. Tako je tudi nadvse primerna organizacija betonarne, centralne baze, kjer so skoncentrirani potrebni stroji za proizvodnjo betona v večjih količinah. Tu so cementni silosi, je voda, ustrezna količina električne in sploh pogonske energije. Če je takšen center v ekonomsko utemeljeni razdalji od posameznih gradbišč, je vsekakor cenejši prevoz betona s specialnimi kamioni od betonske baze do gradbišča, kot je v drugem primeru manj urejena betonarna neposredno na gradbišču.

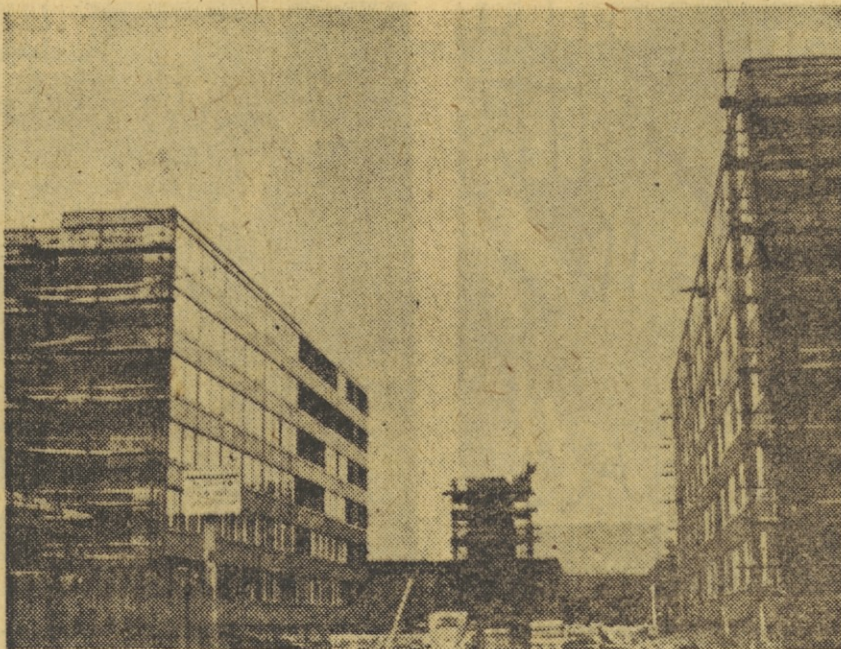
Ekonomskemu elementu izkoriščenosti mehanizacije se pridružuje element uporabnosti montažnih gradbenih elementov. Uporna raziskovalna dela na področju uvajanja montažnega sistema v gradnjo, upoštevajo v osnovi različne profile zidakov in votlakov, različne materiale, iz katerih so sestavljeni, različne kvalitete glede na toplotno in akustično izolacijo, glede na vzdržnost; zatem seveda razne oblike posameznih elementov, ki so lahko vzdolžni kot stropniki, vmesne stene, kot okenski profili... Tu postaja iz leta v leto bolj čist jezik dogovarjanja med posameznimi proizvajalci ter koristniki, saj si je tipizacija že dodobra utrla pot in postaja dandanes že navada tudi v proizvodnji okenskih okvirov in vrat, kopalnih kadi in ne nazadnje celo stopnišč poslednje upoštevanje določenih dimenzij, mer in kvalitete.

Potlej je seveda organizacija dela. Ta je do novega statuta predstavljala s sezonskim zaposlovanjem delavcev nemajhen zaviralni moment v oblikovanju medsebojnih odnosov, v poglabljanju prizadevanosti v sistemu samoupravljanja. Trenutno sicer pomeni novi zakon o volitvah v organe samoupravljanja, ki predvideva pravico do volitev in do kandidiranja v organe samoupravljanja tudi sezonskih delavcev, če so zaposleni v podjetju vsaj tri mesece, svetlo točko v nadaljnjem razvoju dela in življenja v delovnem kolektivu. Vendar pa je »Ingrad« z novim statutom popolnoma ukinil sezonsko zaposlovanje delavcev. S tem dosega podjetje možnost za višji kvalifikacijski nivo zaposlenih, hkrati pa bo lahko hitreje in ugodneje reševalo vprašanja, rešujejo notranjo organizacijo dela in z njo produktivnost poslovnih članov ter njihovo delovno disciplino.

Predvsem stalna delovna sila pomeni ključ za večjo, boljšo in cenejšo proizvodnjo. Strokovno usposobljeni delavci, vajeni industrijskega načina dela v gradbeništvu, lahko hitro uveljavijo sodobna načela v gradbeništvu. Klasično gradnjo naj zamenja sodobnejša, montažna, kar zmanjšuje delovni čas natanko za polovico, omet naj zamenja tako imenovani »celotek«, razni materiali lesninskega izvora, strešne konstrukcije moderne proizvodnje morajo postati nepogrešljive pri gradnji, enako razni sanitarni vozli, elementi iz prednapetega betona, fasadne plošče iz emalja in plastike...

Imperativ v odstavku je hkrati legitimacija za sedemletni plan proizvodnje in seveda za letošnje štiri milijarde in 500 milijonov, ki predstavljajo v planu končni obračun »Ingrada« z delovno operativno 1964. Obseg dejavnosti v prihodnjih letih predstavlja za podjetje znaten dvig proizvodnih diagramov:

Do leta 1970 bo podjetje nenehno povečevalo svoj letni obseg proizvodnje ter bo ob koncu sedemletnega

Gradnja Jugomonta

plana že doseglo preko pet milijard dinarjev v skupnem dohodku. Skladno z indeksi povečanja, rastejo tudi indeksi realizacije na zaposlenega, ki je trenutno nekaj nad dva, leta 1970 pa bo po predvidevanju nekaj nad tri milijone dinarjev.

Osnutek plana daje poudarek občutnejšemu dvigu proizvodnje v letih 1965 in 1966, ko bo vključena v proizvodnjo letos nabavljena mehanizacija, kasnejši porast pa bo rezultat nadaljnjih izboljšav v organizaciji dela ter modernizacije tehnoloških postopkov.

Dohodek kolektiva bodo v naslednjih letih omogočale stanovanjska gradnja, ki obsega 55 odstotkov celotnega plana, industrijska s 30 in nizka gradnja s 15 odstotki. Med objekti, ki bodo bržkone zaposlili delovni kolektiv »Ingrad«, so nedvomno najintimnejši TE Trbovlje, Cinkarna, Emaljirka, Zelezarna Store, Aero in načrtovana nova magistrala Ljubljana-Maribor.

Pri tem bo porasla letna poraba cementa od sedanjih 12 in kasnejših 23 tisoč ton, klasične zidake bodo zamenjali lurgi — in termozidaki

skrb kolektiva izboljšati mehanizacijo peskoloma in betonarne, ki je za sedaj še pomanjkljiva. Tako velja kolektiv precejšen napor in delovne prizadevnosti, da dosega letno 37 milijonov v skupnem dohodku. Treba pa je opozoriti na znaten dvig produktivnosti v poslednjih letih, kar je omogočilo znatno rast osebnih dohodkov zaposlenih, tako, da dosega zdaj povprečni osebni dohodek že zadovoljujoči nivo 30.000 dinarjev. Z mehanizacijo ter s strokovno usposobljenostjo posameznikov so obeti za še višjo stopnjo produktivnosti skupnega in osebnega dohodka, kar je prepričljiv namen v delovnem programu kolektiva.

ZA OBNAVLJANJE STARIH POSLOPIJ

Delovni program obrtnega gradbenega podjetja »REMONT« seznaja z obširno dejavnostjo, ki zadeva rekonstrukcije, popravila in obnavljanje starih zgradb. Za takšno delo je 70 članski kolektiv »REMONTA«

Gradbeno podjetje Ingrad — OTOK II, montažno naselje po sistemu Jugomont

ter montažni elementi, katerih skupna potrošnja bo ob koncu 1970 za 45 odstotkov večja od sedanjih; potrošnja gramoza in peska nas z indeksom 165 ter mivke z indeksom 180 seznaja z dokaj večjo porabnostjo v gradbeništvu, enako bo večji porast potrošnje železa, ki bo v marsičem začel nadomeščati dragocenejši, a manj odporen les.

Vse to nas potemtakem uverja v resnično industrializacijo gradbeništvu, ki bo zadržalo v svoji dejavnosti le še kakšnih 15 odstotkov starega načina zidave, svoj obsežni delovni program pa bo prilagodilo konstantnejši, zanesljivejši ponudbi ob očitni rasti vsakoletnega povpraševanja.

VREDNOST DOLOMITSKEGA PESKA

Obrtno gradbeno podjetje »DOLOMIT« Frankolovo pomeni s svojimi tremi obrati — zidarski, cementinarski in peskolom — osnovo za manjše novogradnje in remontna dela v ožji in širši okolici Celja.

Za cementinarski obrat je pomembna predvsem proizvodnja betonskih cevi raznih profilov za potrebe kanalizacij, cestnih robnikov, mejnikov in drugih izdelkov po naročilu.

Peskolom je osnova za nemoteno proizvodnjo v lastnih obratih, kakor tudi za prodajo raznim kupcem z dostavo. Dolomitni pesek je primeren za izdelavo raznih cementinarskih izdelkov, manj pa za statično zahtevne konstrukcije.

Zaloge v peskolomu so predvidene za obdobje 20 let, zato je posebna

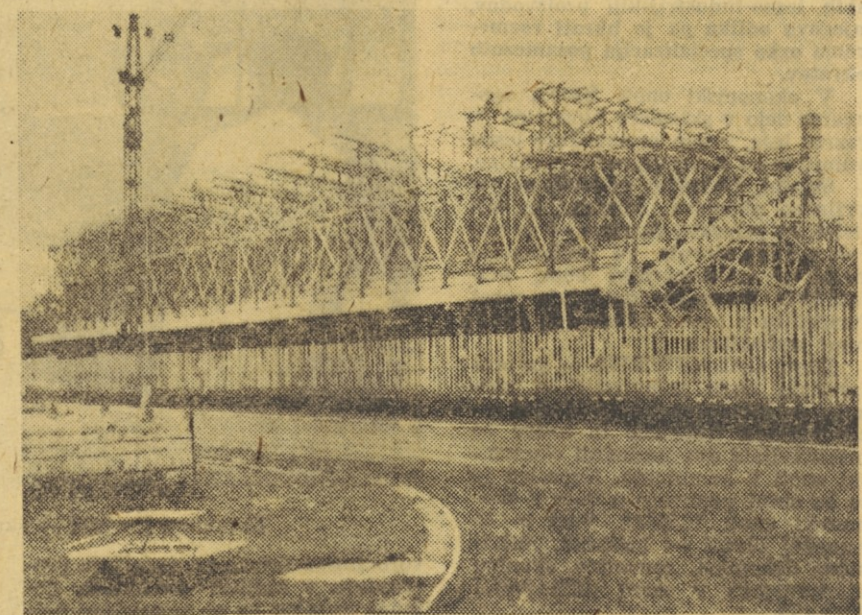
TRADICIJA CELJSKEGA ČRETA

Le nekaj kilometrov severno od Celja, ob avtomobilski cesti Celje-Maribor leži vas Ljubecna. Majhen kraj predstavlja geografsko središče severovzhodnega dela celjske kotline. Prostrane zelene ravnice skrivajo neprecenljivo bogastvo, ki ga je narava z radodarno roko trosila tod okoli. Razsežne in globoke plasti mastne zemlje — glin — so vir blagostanja prebivalcev tega kraja. Pred mnogimi leti je vsaka domačija predstavljala majhno opekarno. Kmetje so si sami žgali ročno izdelano opeko v poljskih pečeh. Okoli Ljubecne so se opekarnе vrstile druga za drugo. Nekatere so odmrle, druge, ki so sledile zahtevam časa, pa so se obdržale in se razvile v velika podjetja. Največja med njimi je danes **OPEKARNA LJUBEČNA-BUKOVZLAK**.

OPEKARNO LJUBEČNA-BUKOVZLAK je ustvarila opekarska tradicija. Njena zgodovina sega da-

nič investiralo v oba obrata. Ostala sta takšna, kakršna sta bila pred vojno. Obrat Ljubecna ima še danes najmanjšo peč v Sloveniji. Kolektiv Opekarnе se je torej moral odločiti, da bo najprej rekonstruiral obrat v Bukovzlake. Sredstva, ki jih je zbral delovni kolektiv v skladih od ustanovitve do leta 1960; so bila osnova, da se je lahko lotil najnujnejših del. Zgradil je umetno sušilnico z osmimi dvojnimi celicami, vgradil odsejalni termo sistem na krožni peči, adaptiral krožno peč in dozidal sanitarije. Investicije so bile nujne! Zlasti sušilnica je pomenila ključ za večjo proizvodnjo. Z njo si je kolektiv podaljšal obdobje surove proizvodnje, ki pa je kljub temu še vedno odvisna od vremena.

Tudi obrat Ljubecna je predviden za rekonstrukcijo. V tem obratu predstavlja danes ozko grlo v proizvodnji sušenja opeke ter premajhna in dotrajana peč, saj obratuje že 70 let. Ker opekarna nima umetne sušilnice, traja sušenje opeke 3 mesece in več, odvisno od vremena in velikosti izdelka. V umetni sušilnici pa bi se potrební čas za sušenje omejil na 2 dni. Rekonstrukcijski

Gradbeno podjetje Ingrad — gradnja nove tribune na športnem igrišču Kladivarja

program predvideva graditev nove večje krožne peči s 38 celicami in z vgrajenim sistemom ohlajevanja ter graditev umetnih sušilnic. Oboje bo pod skupno streho (hala je že zgrajena) in bo predstavljalo obrat Ljubecna II. Sedanji obrat v Ljubecni pa bo še naprej obratoval, vendar ne bo izdeloval vseh izdelkov kot doslej. Opekarna Ljubecna bo namreč izvedla specializacijo obratov: obrat Bukovzlake bo proizvajal 2 vrste od sedanjih 5 vrst izdelkov, obrat Ljubecna 4 vrste od sedanjih 11 in obrat Ljubecna II bo proizvajal 1 vrsto zidnih in 1 vrsto stropnih elementov — panojev. S specializacijo obratov upravičeno predvideva OPEKARNA boljše kvalitete izdelkov in izpopolnitev mehanizacije ter povečanje fizičnega obsega proizvodnje. Kolektiv OPEKARNE pravi, da se bo s tem povečala proizvodnja od sedanjih 11 milijonov 300 tisoč na 22 milijonov 500 tisoč enot. Vrednost realizacije pa se bo povečala za več kakor 100 odstotkov, medtem ko se bo število zaposlenih zvišalo od 150 le na 200 delavcev.

TRDNO NA LASTNIH NOGAH

100 milijonov dinarjev investicij v modernizacijo in za mehanizacijo svojih dveh obratov — kamnoloma in peči — predstavlja trdno osnovo za donosno proizvodnjo podjetja »APENIK PECOVNIK«, katerega daljni predhodnik je bila leta 1928 organizirana proizvodnja karbida. Po vojni se je podjetje znatno spremenilo, svojo proizvodnjo pa je izpopolnilo z žganjem apna, pridobivanjem lomljenca in gramoza ter seveda s prodajo teh proizvodov.

Bržkone je malo poslovnih poročil, ki seznanjajo z gospodarjenjem podjetja, ki nima nikakršnih obveznosti glede na kredite za osnovna ali obratna sredstva. »Pecovnik« je takšno podjetje, ki ga ne bremene nobene anuitete. To je ob zdajšnjih razpoložljivih strojih 16.350 ton apna in 13.000 kvadratnih metrov gramoza. Predlanskim je podjetje realiziralo 13.693 ton apna in 11.500 kvadratov gramoza, lani pa 14.407 ton apna in 12.258 kvadratov gramoza. Primerjava je toliko bolj razveseljiva ob dejstvu, da je podjetje zaposlovalo predlanskim 74, lani le 71 delavcev. V kolektivu opozarjajo na možnosti za boljši učinek, ki pa je v znatni meri odvisen od kvalitete odstrelov v kamnolomu. Apnenec in žgano pano, gramozi različnih dimenzij, so materiali, ki jih v vse večjih količinah troši naša gradbeniška industrija. Z rasto njenih potreb je umljivo prizadevanje delovnega kolektiva »Pecovnik«, da iz leta v leto povečuje svojo proizvodnjo in izboljšuje kvaliteto apna. Obenem pa velja skrb podjetja pogodbenim odnosom z odjemalci, ki so po njegovi trezni presoji, ključ do smotrnega, ekonomsko utemeljenega programiranja in najboljše stimulacija za zaposlene člane delovnega kolektiva.

Opekarna Ljubecna — Bukovzlake — nakladanje votlakov

»CESTE — KANALIZACIJA« V PRETESNIH PROSTORIH

Eno najmlajših podjetij v Celju je KOMUNALNO PODJETJE »CESTE-KANALIZACIJA« CELJE. Kot naslednik bivše Uprave za ceste in kanalizacijo je bilo podjetje ustanovljeno 8. februarja 1962.

Ze samo ime pove, kakšna je njegova osnovna dejavnost, bržkone pa ne bo napak, če jo podrobneje opišemo. Predmet poslovanja KOMUNALNEGA PODJETJA »CESTE-KANALIZACIJA« je: vzdrževanje, rekonstrukcija in gradnja ulic, trgov, cest in objektov na njih. Nadalje: vzdrževanje in novogradnja kanalizacije, opravljanje gradbeno strojnih in gradbeno prevoznih storitev, projektiranje gradbenih objektov v svojem delokrogu, eksploatacija kamnolomov za lastne potrebe in prodaja odvečnih zalog ter opravljanje storitev za občinsko skupščino po posebnih pogodbah. Dokaj obsežna dejavnost je terjala ustrezno notranjo organizacijo podjetja. Zategadelj se le-ta odvija po sektorjih za novogradnjo in vzdrževalna dela. V okviru omenjenih sektorjev poslujejo obrati: mehanična delavnica, avtomobilski in strojni park, tesarska delavnica in kamnolomi. Slednjih je več: v Pečovniku, Straničah, Dobrni in dva v Polulah. S tem pa še nimamo prave podobe o obsegu poslovanja Komunalnega podjetja. Trenutno vzdržuje podjetje vse celjske mestne ulice in okoli 160 kilometrov vaških cest, predvsem ceste IV. reda, ki vodijo iz Celja na vse strani k mejam sosednjih komun, medtem ko skrbi za obnavljanje in vzdrževanje kanalizacije v skupni dolžini 29 kilometrov.

Podjetje se je zavoljo omejitve komunalnih del (pomanjkanje finančnih sredstev zlasti za rekonstrukcijo cest in mostov) delno preusmerilo na druga dela komunalne ureditve, predvsem na tista, ki so jih naročale in financirale gospodarske organizacije. Naj nastejemo le nekatera izmed njih: kopanje jarkov, gradnja in montaža kanalizacije, graditev in asfaltiranje cest, parkirišč...

Kot večino gospodarskih organizacij v celjskem okraju, tako tudi KOMUNALNO PODJETJE »CESTE-KANALIZACIJA« mučijo tesni prostori. Prav takšna stiska je v upravnih prostorih. Pravijo: »Če bomo morali sprejeti zaradi čedalje večjega obsega poslovanja novega uslužbenca, se bo moral pridružiti strojem na dvorišču.« Sala, ki pa vodi kolektiv k resnemu razmišljanju o graditvi novih poslovnih in upravnih prostorov. Sklep so že sprejeli. Preostane le še, da zberejo potrebna sredstva in da začnejo z gradnjo.

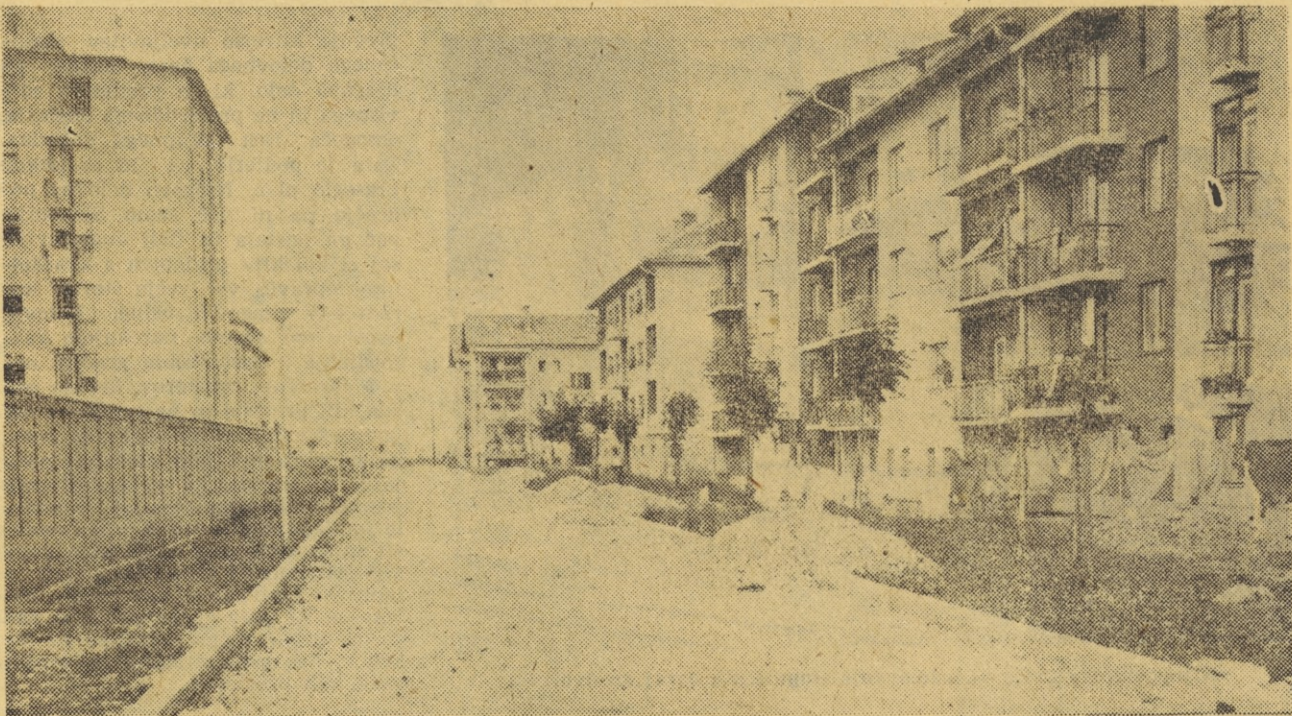
Vse to je potrebno, in četudi velja doberšen del pozornosti kolektiva nadaljnji izpopolnitvi strojnega parka, saj danes si pač ne moremo zamišljati smotne operativne na obsežnem delovnem območju, ki je iz leta v leto zahtevnejše. Videz Celja in njegova ureditev sta v precejšnji meri odvisna ravno od podjetja, kateremu so zaupana številna opravila komunalnega obeležja. Sicer pa je dovolj zgovoren podatek, da je 165 članski delovni kolektiv ustvaril lani nad 300 milijonov v skupnem dohodku, kar predstavlja v odnosu na leto 1962 indeks 138.

Za leto 1964. je podjetje planiralo 50 % povečanje realizacije v primerjavi z letom 1963. Ze po dosedanjih uspehih poslovanja tekočega leta podjetje ugotavlja, da bo svoj povečani plan doseglo, v ugodnih vremenskih prilikah pa še preseglo. Te uspehe podjetje dosega s pravilno politiko obnavljanja in izpopolnjevanja mehanizacije in z boljšo organizacijo dela na gradbiščih.

ZA DOBRO POČUTJE PORABNIKOV CEST

Razvoj gospodarstva opozarja na promet kot sestavni del celote, saj je proizvodnja neločljivo povezana s prometom in je njen razvoj v mnogočem odvisen od stopnje razvoja prometnih dejavnosti, pravijo v CESTNEM PODJETJU CELJE, ter hkrati seznanjajo s precejšnjimi zastanki prometa v svojem razvoju, saj promet že dolgo časa ne sledi naraščajočim potrebam koristnikov cest.

Zastoj je seveda rezultat še zmerom neurejene investicijske politike, predvsem pa neurejenega načina zbiranja prepotrebni sredstev za vzdrževanje cestnega omrežja. Umljivo, ta sredstva niso majhna in če preudarjamo o nad 700 kilometrih cest, ki so v oskrbi vzdrževalnih obratov Celje, I. in II., pri čemer je malone 520 km gramoznih cest, potlej si lahko zamišljamo sredstva, ki bi jih vsako leto potrebovalo Cestno podjetje. Samo lani je podjetje porabilo nad 21.500 kubičnih metrov gramoza, zakrpalo je nad 57.600 kvadratnih metrov asfaltnega vozišča, obnovilo je blizu 110.000 kvadratov asfalta s površinsko prevleko, obnovilo nad 54.000 kvadratnih metrov asfaltnih vozišč, zalilo je

Ceste in kanalizacija — komunalna dela v novem stanovanjskem naselju severno od Dečkove ceste v Celju

okoli 24.000 kvadratnih metrov betonskih cest, ki so bile poškodovane ob odjugu, pretlakovalo 1500 kvadratov granitnih cest, rekonstruiralo in moderniziralo 22,6 km cest. Hkrati s to dejavnostjo pa je delovni kolektiv Cestnega podjetja potrošil nad 8.300 delovnih ur za manjša popravila mostov in nad 28.000 ur za vzdrževanje ostalih objektov, cevni propustov ipd.

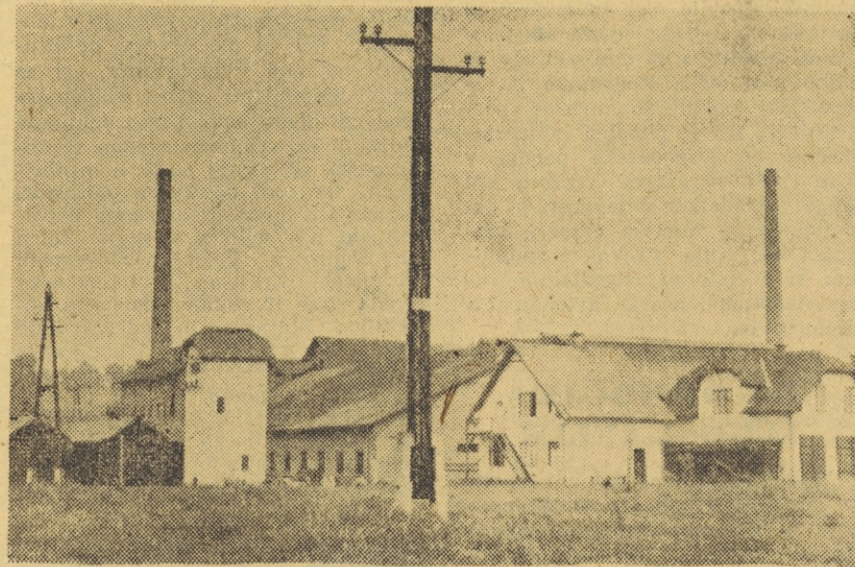
Vso to dejavnost podjetja, ki je sicer osnovna, je pa seveda vezana na sezonski čas, prekinja čas zime z značilnimi zahtevami: oskrba prevoznih cest je glavna briga podjetja v času snežnih zametov in poledice. Lani je podjetje preoralo v skupni dolžini nad 7000 km cest, za širjenje cestišč ter za čiščenje z buldožerjem pa je potrošilo skoraj 400 obratnih ur in je posulo blizu 10.500 kubikov peska in gramoza.

Tolikšna dejavnost zahteva popolno angažiranost delovnega kolektiva za dobro opravljanje nalog, predvsem pa terja nove investicije v mehanizacijo, ki je osnova za uspešnost prepotrebne akcije vzdrževanja cestnega omrežja.

PREMAGANA ODVISNOST OD VREMENA

Z zgraditvijo novih Kollerjevih sušilnic z enkratno zmogljivostjo 320.000 zidnih enot, se je Celjska opekarna v Celju, Opekarniška c. 9 v precejšnji meri osvobodila vremenskih prilik. Danes izdelata podjetje letno nad 8.500.000 raznih opečnih enot od zidnih, stropnih in strešnih elementov do raznih samotnih in kislinoodpornih klinker izdelkov.

Ta proizvodnja je možna ob bogatih ležiščih surovine, kvalitetne

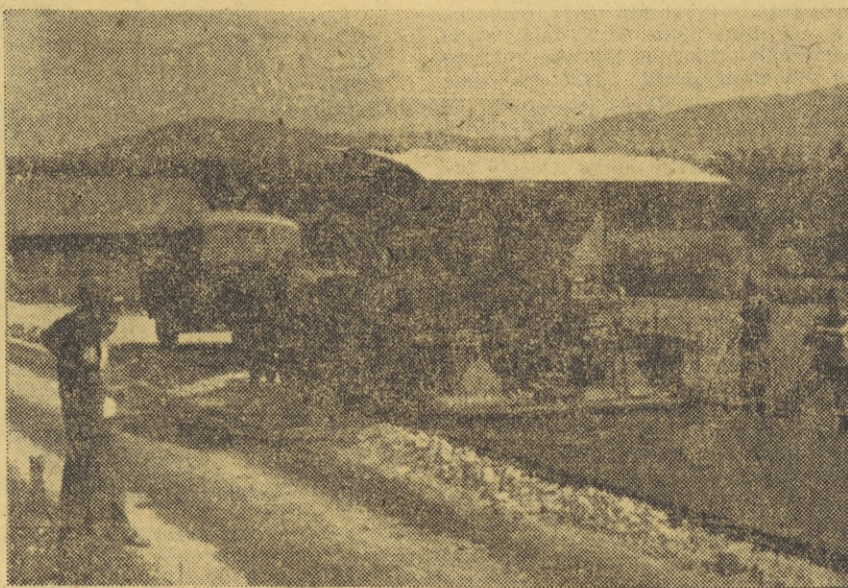
Opekarna Celje — pogled na tovarniške objekte

gline, ki ji bo ob sedanjih izračunih zadostovala za dobrih 80 let.

Za doseg svojih kapacitet je podjetje vložilo nad 80.000.000 dinarjev lastnih finančnih sredstev in sicer za nakup sodobnega strojnega parka, ki se nadvse rentabilno amortizira in omogoča podjetju nadaljnjo investicijsko izgradnjo.

Posebnost v proizvodnji CELJSKE OPEKARNE v CELJU je izdelovanje samotne in klinker opeke, ki uvršča opekarno med znana tovrstna industrijska podjetja v Jugoslaviji. Samotna opeka za oblogo peči z odliko visoke ognjestalnosti je pri nas iskan proizvod. Proizvodnja klinker opeke, ki je odporna proti raznim kislinam, pa je vezana na fizikalna in kemična svojstva surovine, s katero razpolaga Celjska opekarna v velikih količinah.

Ker se klinker opeka uvaža, narekuje ta okolnost nadaljnjo razširitev proizvodnje te vrste izdelkov, ki jo Celjska opekarna v Celju že sedaj posreduje številnim odjemalcem v Jugoslaviji. Vsled tega je razumljiva odločitev delovne skupnosti Celjske opekarne o prepotrebni razširitvi in modernizaciji obrata za klinker opeko, ki bo izvršena z

Cestno podjetje Celje — asfaltiranje s finišejem na Mariborski cesti

lastnimi sredstvi podjetja. Investicijo tedaj opravičuje potreba tržišča in v dokajšnji meri dosedanja prizadevanja opekarne, da povečuje proizvodnjo onih izdelkov, ki se uvažajo.

Vzporedno s proizvodnjo klinker opeke obsega proizvodni program Celjske opekarne proizvodnjo vseh vrst sodobnih opečnih izdelkov v sedanjem obsegu.

Tudi za te izdelke obstoja prekomerno povpraševanje zaradi priznane kvalitete opečnih izdelkov te opekarne.

Primer Celjske opekarne v Celju je tipičen primer skrbnega gospodarjenja in premišljenega vlaganja lastnih sredstev v rentabilne namene.

10 LET »FOTOLIKA« CELJE

Letos slavi desetletnico samostojnega poslovanja tudi nekdanja celjska podružnica »Fotolika« Ljubljana, zdaj samostojno podjetje »FOTOLIK« CELJE.

Od osamosvojitve dalje je podjetje hitro napredovalo. Zato si je moralo organizirati svoje poslovanje v petih oddelkih — obračunskih enotah.

Največji delež v skupnem dohodku ustvarja ODDELEK »RAZGLEDNIC«. Svojo proizvodnjo bi lahko ta oddelk še povečal, ko bi ne bilo ozkega grla v pomanjkljivi opremi, ki je sicer zelo draga in odvisna predvsem od uvoza. Kolektiv je kaj kmalu ugotovil te pomanjkljivosti in naročil ustrezno opremo. Tako bo oddelk razglednic obogatil izbiro kartic, ki krožijo po vsej državi.

Tudi ODDELEK »ATELJE«, pravijo v podjetju, ima vedno dovolj dela. Izdeluje portretno in reportažno fotografijo in se ukvarja z izdelovanjem reprodukcij in reklamnih diapozitivov.

Naslednji oddelk je »AMATERSKI«, ki komaj zmore opraviti vsa naročila fotografov amaterjev pri razvijanju filmov in izdelovanju slik.

Najmlajša dejavnost v podjetju je oddelk »KOMERCIALNA FOTOGRAFIJA«. Tu izdelujejo vse vrste komercialnih posnetkov. Poudarek je na posebni, tako imenovani ameriški retuši. Kljub temu, da tehnologija izdelovanja takšnih fotografij pri nas še ni vpeljana, je kolektiv dosegel dokajšnje uspehe predvsem v kvaliteti, ki je na ravni že priznanih tovrstnih podjetij. V izdelku izdelujejo tudi barvne fotogra-

fije in razvijajo barvne filme, tako za komercialne namene kot za fotografe amaterje.

Kot zadnji oddelk je »TRGOVINA«, v kateri je moč nabaviti vse vrste fotografskega materiala in potrebščin ter fotografske aparate. Tudi ta enota v dokajšnji meri pripomore, da kolektiv lahko realizira zadane naloge.

ZA SODOBNO KMETIJSKO PROIZVODNJO

Razvoj agrotehnike, uporaba umetnih gnojil in mehanizacije, narekuje vsakdanje delo trgovskemu lokalu »AGROPROMET«, ki ima v oskrbi razmeroma obsežno kmetijsko proizvodno območje. Z nadaljnjim razvojem vseh panog kmetijskega gospodarstva prevzema trgovina še toliko večje obveznosti v odnosu na nemoten razvoj kmetijske proizvodnje.

OBRATNO PODJETJE »STEKLAR« CELJE

je edino podjetje v Celju, ki opravlja storitve splošnega in stavbnega steklarstva, brušenja stekla, graverstva, matiranja, lepljenja, izdelovanja zrcal in okvirjanja slik. Do aprila leta 1959 je podjetje poslovalo v okviru trgovskega podjetja »Kristalija«.

Ob osamosvojitvi je štel kolektiv OBRATNEGA PODJETJA »STEKLAR« le 20 delavcev in je ustvaril prvo leto poslovanja 41 milijonov realizacije. Zdaj šteje kolektiv 55 delavcev, realizacijo pa je povečal za 312 odstotkov. V podjetju pravijo, da imajo vedno dovolj dela, saj se veliko gradi v Celju in okolici. Cesto so primorani, zavoljo tesnih poslovnih prostorov, odkloniti naročila. Zato kolektiv upravičeno pričakuje, da bo v novih upravno poslovnih prostorih, ki jih bo kmalu začel graditi, lahko dosegel z boljšo organizacijo dela večjo produktivnost, kvalitetnejše, predvsem pa hitrejšje usluge. Računajo, da se bo do leta 1970 vrednost realizacije povečala na 250 milijonov dinarjev.

OBRATNO PODJETJE »STEKLAR« ima v svoji sestavi podružnice v Trbovljah in Velenju.

MED MANJŠIM IN VEČJIM POVPRASEVANJEM

Soboslikarske, pleskarske in črkoslikarske usluge so temeljna dejavnost OBRATNEGA PODJETJA SLIKARSTVO »DOM«, ki predstavlja v komuni pomembno gospodarsko organizacijo. Njegov 42-članski delovni kolektiv opravlja v sezonskem času usluge za potrebe gradbeništvu. Tedaj izvršuje večja dela, odnosno naročila s prevzemom celotnih stanovanjskih in poslovnih objektov. Opravlja tudi usluge pri vzdrževanju starih objektov za industrijo in ustanove. Teh uslug je razmeroma mnogo in jih podjetje vseh vedno ne zmore. V nesezonskem času pa opravlja manjše usluge za potrebe zasebne potrošnje ob 10—20 % popustu pri cenah.

Podjetje ima svoje poslovne prostore v središču mesta, v glavnem so pa »delavnice« na različnih delovnih krajih, v različnih oddaljenostih od centra. Ta raznolikost delovišč seveda formira tudi različne delovne pogoje. V poslednjih letih je podjetje doseglo za 17 % boljšo produktivnost, kar je v pretežni meri zaslug posameznih, prizadevnejših delavcev. Klasičen način izučevanja novih kadrov s pridobivanjem vajencev je podjetje opustilo ter sedaj pridobiva novi kader s priučevanjem. Letno ima podjetje do 15 delavcev na priučevanju, kar ustreza potrebam v pespektivi.

Novost za tržišče je oblaganje sten s papirnatiimi tapetami, predvsem v montažnem sistemu gradnje stanovanjskih objektov. Za ta dela je podjetje usposobilo večjo skupino oblagalcev, ki bodo kos vsem trenutnim naročilom.

Obratno podjetje slikarstvo DOM — v obratu črkoslikarstva

DESETLETNICA KLJUČAVNIČARJA

Te dni praznuje obrtno podjetje »Ključavničar« desetišletnico dela. Prva leta, za razvoj niso bila posebno uspešna, saj je podjetje zaposlovalo vsega 4 delavce. Leta 1958 pa je »Ključavničar« s 16 zaposlenimi delavci nastopil pot hitrejšega gospodarskega razvoja, tako da ima danes že 42 zaposlenih delavcev. Skrb za nadaljnji razvoj pa se odraža v razmeroma visokem številu vajencev, saj jih podjetje usposablja kar 18.

Vzporedno z večanjem števila zaposlenih se je večala vrednost realizacije, ki je znašala leta 1962 že 143.000.000 dinarjev, lani celo 176 milijonov dinarjev. Leta 1970 bo po mnenju kolektiva realizacija preseгла vrednost pol milijarde dinarjev, podjetje pa bo zaposlovalo že okoli 140 delavcev. Da bo kolektiv dosegel načrtovano realizacijo leta 1970, bo moral predelati in obdelati okoli 800 ton železa in pločevine. To pa ni majhna količina in opravičuje namero kolektiva, da v bližnji prihodnosti zgradi nove proizvodne prostore, kajti zdajšnji borihi 400 kvadratnih metrov površine, in še to večji del nepokrite, ne le podčrtuje dosedanje uspehe, ampak tudi nedolžljivo terja novogradnjo.

V novih poslovnih prostorih z boljšimi delovnimi pogoji in s skrbno izbranimi mladimi delovalni močmi, bo podjetje nedvomno zmoglo obsežno nalogo, ki si jo je zadalo. Porok za to pa nam je desetletni obračun kolektiva. Vsekako bo to ugodno vplivalo tudi na kvaliteto izdelkov. Od pomembnejših del, ki jih je podjetje doslej izdelalo velja omeniti celjsko tržnico, avtobusno postajo in ventilacijske naprave v železniški Štore.

PERSPEKTIVA V STROKOVNIH MOČEH

Podjetje »ELEKTROINSTALACIJE« V CELJU opravlja vsa elektroinstalacijska in montažna dela na stanovanjskih in industrijskih objektih. Skrb za nočno podobo Celja z izvajanjem svetlobnih in reklamnih teles V svojih obratih »elektromehanika« in Radiotelevizijskem servisu izvršuje popravila vseh gospodinjskih aparatov, elektromotorjev ter radijskih in televizijskih sprejemnikov. Podjetje opravlja še servisne storitve za 21 industrijskih podjetij iz Jugoslavije, katera proizvajajo električne gospodinjske, radijske in televizijske sprejemnike. Med 79 člani delovnega kolektiva je pretežno večina kvalificiranih delavcev, 13 vajencev pa kaže na perspektivno skrb podjetja v tej dejavnosti prepotrebne mlade moči.

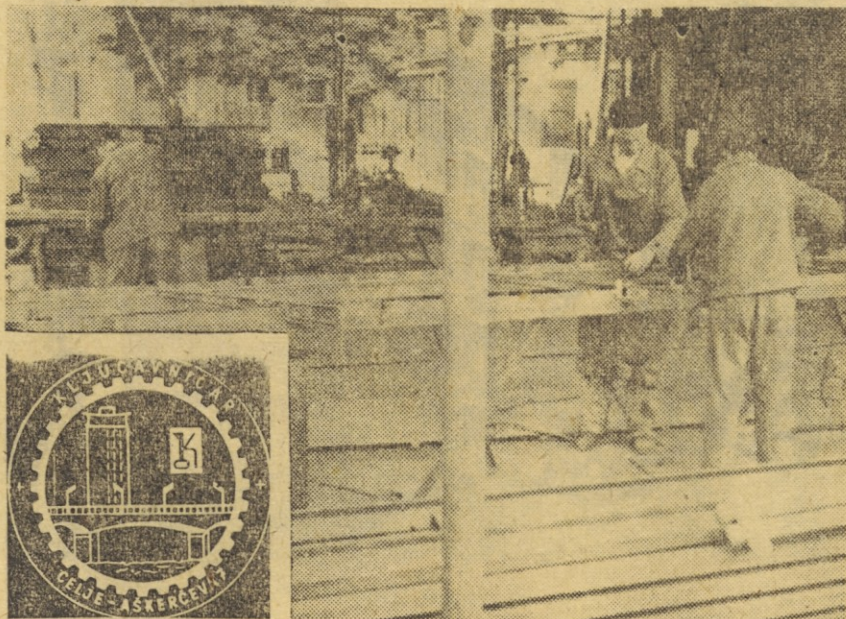
ZNANO IME V JUGOSLAVIJI

ZLATARNA Celje se je znala s kvalitetnim delom in s kvalitetno ponudbo v lastnih trgovskih lokalih uveljaviti na obsežnem domačem tržišču. Njena proizvodnja zahteva visok strokovni nivo delavcev, ki ni samo zgolj tehnično-graverskega obeležja, pač pa tudi z umetniško oblikovanim okusom, kar daje edinstvenost v videzu posameznih dragocenih proizvodov.

OD OBRTNE K SERIJSKI PROIZVODNJI

»POHISTVO« mizarsko podjetje Celje ni ves čas poslovalo kot samostojna poslovna gospodarska enota. Podjetje je pravzaprav nastalo iz majhne zasebne obrtne mizarske delavnice, ki je po osvoboditvi bila nekaj časa pod upravo Tovarne pohištva v Mariboru, nato je postala obrtna delavnica bivšega Mestnega ljudskega odbora, kasneje pa je prišla v sestav lesnega kombinata »Savinja« v Celju. Leta 1957 se je kolektiv te obrtne delavnice odločil, da bo v prihodnje posloval samostojno in 3. aprila istega leta je bilo v Celju v register gospodarskih organizacij vpisano novo podjetje: »POHISTVO« mizarsko podjetje Celje.

Do leta 1957 je obrtna mizarska delavnica opravljala le manjša mizarska dela po naročilu in tako nadaljevala tradicijo nekdanje obrtne proizvodnje. Z osamosvojitvijo pa se je podjetje začelo naglo razvijati. Razširilo je svojo dejavnost in začelo izdelovati raznovrstno sodobno stanovanjsko in pisarniško opremo. Lične in kvalitetne izdelke od kombiniranih omar in vitrin, spalnic, dnevnih sob, kabinetov tipa »Bled«, »Celje«, »Ljubljana«, »Savica« do raznih klubskih, sejnih, pisalnih in konferenčnih miz, lahko najdemo v prodajalnah »Lesnine« in »Slovenijaleša« po vsej državi. S kvaliteto in solidnim poslovanjem si je podjetje zagotovilo tudi obsežnejša naročila kot na primer: izdelavo in montažo kompletne opreme. Tako je pred kratkim podjetje izdelalo in montiralo celotno opremo Zavodu za socialno zavarovanje v Zrenjaninu, Inštitutu za TBC v Kamenici in bolnici v Novem Sadu. Po

»Ključavničar« Celje — izdelovanje stopniščnih ograj na dvorišču

tem lahko sklepamo, da se »POHISTVO« uspešno uveljavlja na tržišču tudi izven meja komune in republike. S tem pa še nismo vsega povedali. Posebnost tega podjetja, ki zaposluje danes že 90 delavcev, je specialna izdelava ladijske opreme s posebnimi profili. Izdelava take opreme je dokaj komplicirana in zahtevna, ker nima klasičnih oblik in dimenzij.

Da je podjetje lahko doseglo tako bogat asortiman izdelkov, si je moralo temu primerno organizirati tudi proizvodnjo. Danes ima »POHISTVO« štiri obrate: strojnico, furnirnico, ročno delavnico in politirnico. Kolektiv podjetja pa razmišlja še o petem obratu — tapetništvu. Vendar so se odločili, da bodo vsled dotrajanosti in velike izrabljenosti strojnega parka in gradbenih objektov, najprej adaptirali strojnico in kupili nekaj strojne opreme. Z modernizacijo in nabavo strojne opreme ne nameravajo zmanjšati asortimana, temveč s količinskim povečanjem izdelkov še bolj izpopolniti obstoječo serijsko proizvodnjo pohištvenih delov. Le-ta jim je namreč lani omogočila, da so presegli planirano vrednost realizacije za 25 odstotkov in jo povečali skoraj za polovico v primerjavi z letom 1962.

ISKANA SERVISNA USLUGA

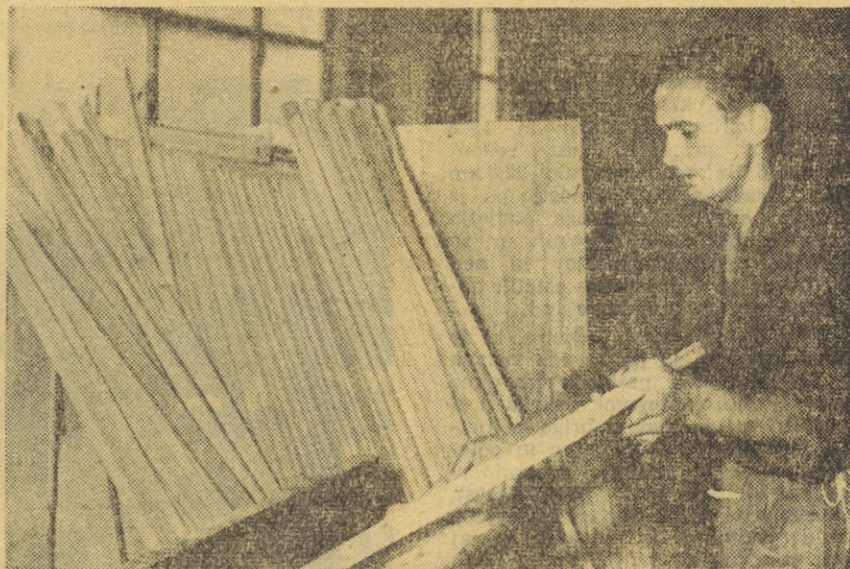
Ze samo podatek, da je servisno podjetje AVTO-MOTO SERVIS preseglo svoj lanski delovni program za dobrih 60 odstotkov, pripoveduje o nujnosti nadaljnega uveljavljanja njegove dejavnosti v razširjenih, če že ne povsem novih prostorih. Z naraščajočo motorizacijo je podjetje kot servis nepogrešljiva uslužnostna organizacija, saj ne oskrbuje s storitvami samo lastnike osebnih avtomobilov, pač pa tudi bližnje kmetijske delovne organizacije s popravili traktorjev ter vseh vrst poljedelskih strojev.

UVELJAVLJEN OBRтни NAČIN PROIZVODNJE

O nepogrešljivosti obrtnega načina proizvodnje pripoveduje dejavnost 66-članskega delovnega kolektiva podjetja »TAPETNIŠTVO«, ki ima svoje delovne enote v Celju na Mariborski cesti — obrat tapetništvo in v Zidankovski ulici, obrat torbarstvo ter v Vojniku, kjer ima avto-ličarski, kleparski in tapetniški obrat in v Velenju, kjer ima spet tapetniški oddelek.

Značilnost njegove proizvodnje je v neprestanem prilagajanju modnim zahtevam vsakdanje potrošnje. Podjetje dela za potrebe domače lesne industrije, ki v dokajšnji meri narekuje vzorce za kavče, tapetirane stole; zatem avtomobilska servisna služba, ki seznanja s številnimi zahtevami. Podjetje oskrbuje s surovino domača industrija — Vrhnika, Šoštanj, Dekorativna, Žična Celje, Karlovac in deloma trgovina.

Sicer pa opravlja podjetje svojo dejavnost v večini za potrebe za-

»Pohištvo« Celje — poravnavanje okvirov za lamberijo

sebnih proizvajalcev, ki odkupijo od njega okoli 60 odstotkov izdelkov in polizdelkov, za ostale odstopke pa kaže interes industrija in večje gospodarske organizacije. Letno povečuje podjetje obseg lastne proizvodnje za 10 odstotkov, kar je zadovoljliva stopnja porasta ob dejstvu, da podjetje pri svoji dejavnosti ne more uprabljati kdo ve kako modernih strojev, da je njegova proizvodnja v mnogih primerih rezultat zamudnega ročnega dela, da terja visok nivo strokovne usposobljenosti posameznih članov delovnega kolektiva, kar je pač delo izrazito individualno.

Delovna sposobnost članov kolektiva »Tapetništvo« je ključ za boljšo proizvodnjo; ta ključ pa predstavlja tudi skrb celotnega kolektiva za nove kadre, za usposabljanje vajencev, ki kažejo zanimanje za tapetniški poklic. Teh in takšnih ni na pretek, zagradelj mora biti podjetnost kolektiva na tem področju še toliko bolj očita. Nedvomno pa je tapetniški poklic še zmerom perspektiven, saj je popolna industrializacija te gospodarske panoge v dosti bolj počasnem razvoju kot druge gospodarske dejavnosti in potemtakem še zmerom odmerja dostojen kos kruha strokovno sposobnim in iniciativno ustvarjalnim rokarnam tapetnika, ličarja, avtokleparja ali torbarja.

ZA OBMOČJE JUGOSLAVIJE

Komaj 15 članski delovni kolektiv specializiranega servisnega podjetja »UTEŽ« predstavlja pomembno servisno enoto za popravilo raznih tehtnic, za montažo teh nepogrešljivih meritvenih naprav. Podjetje ima svoj obrat tudi v Mariboru. Kolektiv je vseskozi polno zaposlen ter mu ravno prezaposlenost celo pre-

prečuje hitrejšo uveljavitev skrajšanega delovnega časa, hkrati pa njegovo delo, ki je predvsem servisnega in ne proizvodnega obeležja, omogoča rast skupnega dohodka. Lani je podjetje za 10 odstotkov preseglo plan. Njegovo delovno področje pa ni več samo Slovenija, pač pa postaja že tudi Jugoslavija, saj si kolektiv pridobiva s kvalitetnimi opravili vse večje število koristnikov njegovih uslug. Delovni uspehi mu seveda narekujejo razmišljanje o prepotrebni gradnji novih poslovnih prostorov, ker so pač zdajšnji pretesni in ne ustrezajo več povpraševanju. Sicer je res, da mnoga naročila opravijo monterji podjetja na terenu, v zainteresiranih gospodarskih organizacijah, vendar le pa še zmerom ostaja vrsta naročil, ki so vezana na proizvodne zmogljivosti domače hiše. Zagradelj je umljiva nestrpnost delovnega kolektiva, ki pravzaprav samo še čaka na urbanistično odločitev za lokacijo, da začne z izgradnjo svojih poslovnih prostorov.

Manipulacijo blaga opravlja Dinos v Celju z lastnim avtoparkom ter s pomočjo železnice, saj ima izpeljan industrijski tir prav v center svojih skladišč na bližnji periferiji mesta. V poslednjem času uvršča podjetje zbiranje steklenic med svoje pomembnejše dejavnosti. Pri tem se seveda srečuje s potrebo čimprejšnje zgraditve lastne pralnice, obenem pa ob nenehnem povečevanju prometa presoja o možnostih povečanja skladišnih prostorov, izgradnje transformatorske postaje in še večje usposobitve industrijskega železniškega tira. Ker postaja dejavnost takšne delovne organizacije kot je Dinos, vse bolj nepogrešljiv spremljevalec nemotene dela naših industrijskih podjetij, bo delovni program te organizacijske enote tudi uspešen.

RAZVOJ ZDRUŽENE OBRTNEGA PODJETJA

Na območju celjske komune predstavlja **OBRtno PODJETJE »ELEGANT«** enega najmočnejših obrtnih podjetij, ki zaposluje nad 100 delavcev. Po združitvi vseh celjskih krojaških podjetij si je podjetje »Elegant« lahko uredilo v svojih obratih organizirano opravljanje storitev in izdelovanje drugih artiklov. Tako nudi v posebnem oddelku za storitve kvalitetno delo po meri posameznim naročnikom, ki jih je — pravijo v podjetju — vedno dovolj. Ima specializiran oddelk za izdelavo vseh vrst uniform (za poštne uslužbenke, Ljudsko milico, oficirje JLA itd.), ki pa zadovoljuje potrebe potrošnikov tudi izven meja celjskega okraja. V obratu »Mojca« izdeluje lična otroška oblačila za najmlajše. Da bi lahko zadovoljilo vsem številnim naročnikom, je organiziralo delo tudi na domu.

Kolektiv podjetja ima lepo urejene in svele prostore ter dobro opremljene z ustreznimi stroji, tako da lahko dosega primerne delovne uspehe. Odlika »ELEGANTA« je v njegovem kvalifikacijskem sestavu. Vsi delavci — 60 % žensk — so kvalificirani krojači, kar je porok za kvaliteto proizvodov.

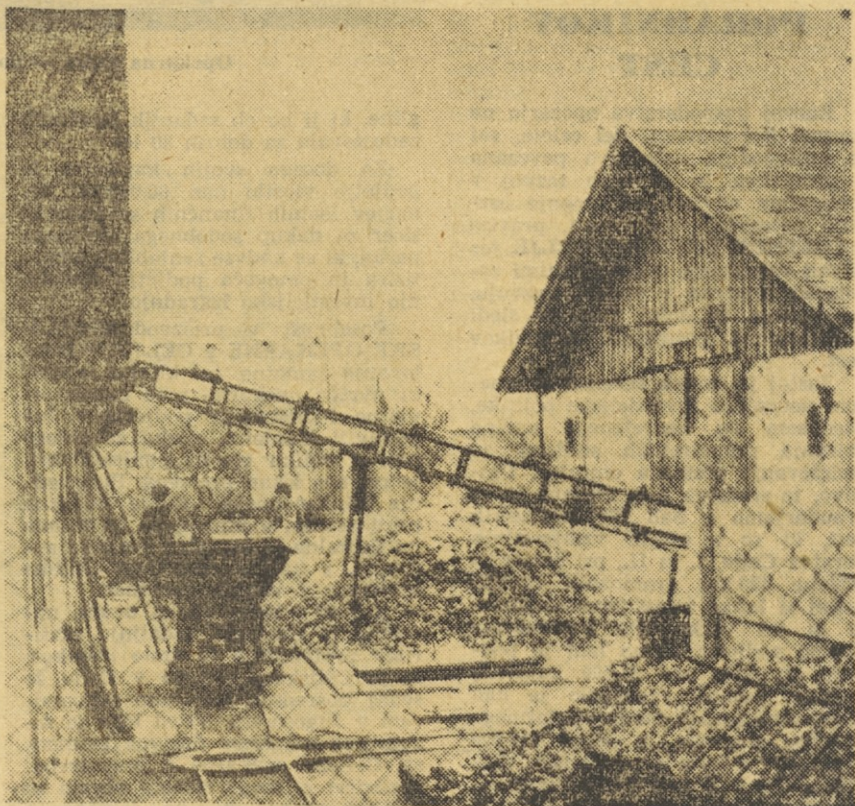
Mimo omenjenih obratov ima podjetje v svojem sestavu pri veleblagovnici »Ljudski magazin« Celje organiziran servis za kar najhitrejšo odpravljanje napak pri nakupu konfekcije. Močno si prizadeva, da bi dobil nove prodajne prostore za prodajo svojih polizdelkov in izdelkov otroške konfekcije, s čimer se namerava podjetje še bolj približati potrošniku in njegovim željam po cenejšem, kvalitetnejšem in hitrejšem nakupu.

NAROČILA IN PROSTOR

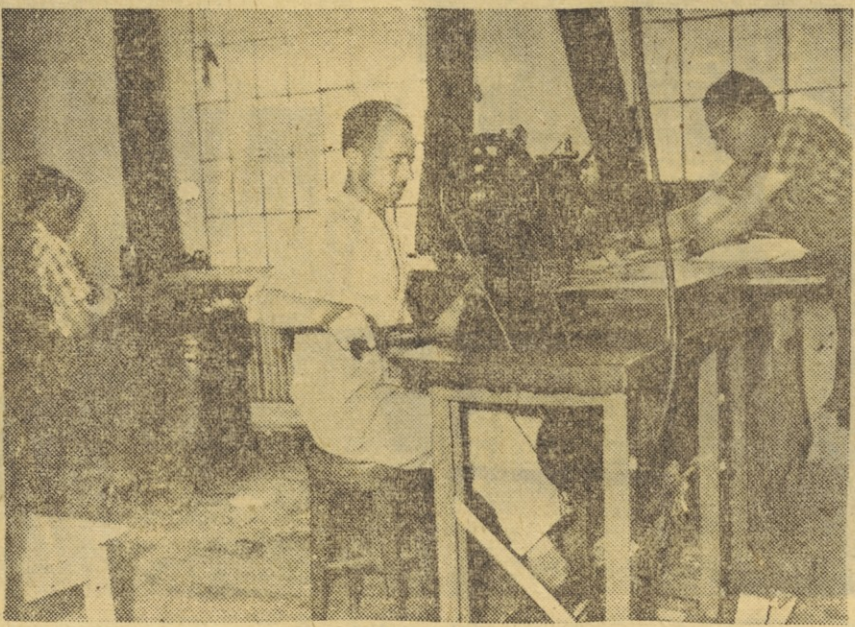
Ugodna lokacija obrtnega podjetja »CEVLJARSTVO« v središču mesta je ob kvaliteti uslug osnova za precejšnje povpraševanje domačinov, ki presega zmogljivost 18 članskega delovnega kolektiva. To-liko bolj, ker so prostori izredno tesni in je kakršnokoli razsojanje o povečanju proizvodnje, ki je lani dosegla v skupnem dohodku 39 milijonov, tesno povezano z razmišljanjem o novih prostorih.

ZA POTREBE INDUSTRIJSKIH PODJETIJ

Cinkarna, Klima, Žična, Tovarna tehtnic — so med podjetji, ki koristijo usluge MIZARSTVA IN KOLARSTVA, podjetja s 40 članskim delovnim kolektivom. Podjetje prilagaja svojo proizvodnjo vsakdanjim potrebam, pa povpraševanju po sodobnih mizarskih in kolarskih izdelkih. Opozoriti velja na notranjo opremo nove samopostrežne trgovine, ki je prav tako rezultat dela omenjenega podjetja.

Dinos — nakladanje surovin na transportni voziček v skladišču

»Tapetništvo« Celje — strojno šivanje usnja

BOGATE IZKUŠNJE IN DOLGOLETNE TRADICIJE

160 let od dne, ko je, bila v Celju ustanovljena trgovska hiša, danes znana širom Jugoslavije in evropskih dežela pod imenom KOVINOTEHNA, je nedvomno obdobje, s kakršnim se ne more pohvaliti malone nobena sorodna gospodarska organizacija pri nas. Več kot polstoletje posredniške dejavnosti z izrazitim poudarkom na specializaciji v trgovanju z blagom, je kronika izkušnjih treh, štirih generacij, ki so poslovale v interesu velike trgovske hiše v različnih pogojih, z različnimi valutami, v različnih stopnjah razvoja tehnike, z različnimi odjemalci malone vseh evropskih narodnosti.

Prve strani v kroniki teh 160 let seznanjajo najpoprej z odjemalci z območja Celja, pozneje se jim pridružijo kupci iz Maribora, Kranja, Zagreba, še pozneje opravlja celjska trgovska hiša usluge za komaj razvijajočo se kovinsko industrijo, tedaj še z izrazitim obrtnim obeležjem, na področju celotne države; razpreda svoje poslovno omrežje vse tja do Sofije, Bukarešte, daleč prek meje. Diagram poslovnih stikov, vselej utemeljen s solidnostjo in visoko delovno moralno, so naglo rasli in poslednje, zdajšnje strani v kroniki podjetja predstavljajo malone nepregleden spisek ljudi, predstavnikov proizvodnje ter potrošnje,

Kovinitehna — nakladanje železnih konstrukcij za gradnjo novih garaž podjetja

Kovinitehna — varjenje železnih konstrukcij za gradnjo novih garaž, ki jih izdeluje organizacija »Ljudska tehnika« v podjetju

s katerimi in za katere posluje KOVINOTEHNA.

Današnji naziv podjetja je star deset let. Z vladno odločbo LRS je bilo podjetje najpoprej imenovano »Kovinski servis«, pozneje je bilo preimenovano v »Tehno-metal« Celje, šele 25. II. 1954 pa je prevzelo današnji naziv KOVINOTEHNA CELJE. Predmet njegovega poslovanja je v osnovi trgovanje na debelo in na drobno, ki obsega specializirane stroke:

Za potrebe podjetij in obrti tehnično blago, železnino in kovinsko blago, barve in kemikalije, nezgorljive materiale, gradbene materiale, orodja, opremo in potrebščine za razno obrtno dejavnost.

Lani februarja meseca se je pripojilo h Kovinitehni podjetje za oskrbo lesne industrije Opremetehna iz Ljubljane, tako da je danes podjetje organizirano iz dveh samostojnih poslovnih enot: Kovinitehna Celje in Opremetehna Ljubljana.

V organizaciji teh poslovnih enot so podeljene: detajlna trgovina Opeks v Ljubljani in centralno skladišče ter poslovalnice ali predstavništva v Beogradu, Mariboru, Ljubljani in na Reki.

Tako razvejano podjetje, ki ga sicer imenujemo trgovska hiša, specializiran grosist, pa nas s svojo dejavnostjo vendarle spominja na nekakšen trgovski servis, katerega značaj je nekoliko drugačen kot zgolj samo trgovski, posredniški. Kolektiv namreč s svojim delom opozarja na nujnost nenehnega spreminjanja svoje funkcije v verigi našega celotnega gospodarstva. Osnovno načelo v tej funkciji je misel v odstavku, ki karakterizira Kovinitehno, ko pravi:

«...kolikokrat segamo po blagu iz uvoza, kar nas velja devizna sredstva in se niti malo ne potrudimo, da bi morebiti isto blago našli doma za lažje pogrešljive dinarje. Prav zagledel grosist že dolgo časa ne sme biti več samo posrednik med nekom, ki prodaja, in nekom, ki kupuje, pač pa mora biti tesno povezan s tistimi gospodarskimi organizacijami, katerim je potreben.»

Specifična dejavnost KOVINOTEHNE vsekakor govori v prid takšnemu sodelovanju z različnimi komitenti. Zakaj ne bi bil tovrstni grosist že povezan z naročnikom tedaj, kadar naročnik snuje načrt za novo ali povečano gospodarsko dejavnost? Gre za poglobljeno vlogo trgovine, ki se javlja ob naročniku kot svetovalec, ki pozna domače in tuje tržišče, proizvodne zmogljivosti, kvaliteto, asortiman blaga.

Pri formiranju profila poslovnega človeka v grosistični dejavnosti je odločujoča politika štipendiranja, skrb za kadre v podjetju. Kovinitehna vsako leto izpopolnjuje svoje vrste z mladimi praktikanti, dijaki gimnazije in srednje ekonomske šole, slušatelji Ekonomske fakultete in Višje komercialne šole. S prakso, ki je prilagojena šolskim programom,

podjetje uvaja nove kadre v svoje poslovanje, obenem pa omogoča mladim preudarnostno opredeljevanje za bodoči poklic. Hkrati s praktiki, ki niso v vseh primerih štipendisti podjetja, omogoča kolektiv s pomočjo štipendij izredni in redni študij lepemu številu slušateljev Ekonomske fakultete, Višje komercialne šole, srednje ekonomske in komercialne šole; svojim uslužbencem pa obisk raznih tečajev za tuje jezike in raznih strokovnih seminarjev vse do tečajev za premikače in žerjaviste. Lani je podjetje potrošilo za izobraževanje znatna sredstva, letos pa bo po predvidevanjih ta sredstva še povečalo.

Sistematično izobraževanje, uvažanje delavcev na delovna mesta in usposabljanje za določeno delovno mesto, pravijo v podjetju, lahko zagotavlja stalnost delovne sile.

KOVINOTEHNA ima svoje centralne prostore v Celju ob levi strani ceste, ki pelje proti Mariboru. Do sem pelje cesta in vodi industrijski železniški tir. Prej kot skromno poslopje, kjer je uprava, pa de v oči obsežni dvorišni prostor z velikimi skladiščnimi zgradbami: tod je živo od zgodnjega jutra do pozne noči.

Sodobno urejen promet, manipulacija z blagom, v skladišču in je vseeno, ali v Celju ali v Ljubljani, predstavlja enakomeren utrip žile, aorte, ki na vprašanje — kje je koncentrirana trgovina — odgovarja s trditvijo, da lokacija ni tolike pomembnosti, kot je notranja organizacija poslovanja. Vsekakor zadeva trditve ob možnost, da trgovina v danem trenutku lahko zadovolji z določeno ponudbo. To možnost si je Kovinitehna znala ustvariti. Predvsem velja misel specializaciji, hkrati pa funkciji katalizatorja, pospeševalca v industrializaciji našega gospodarstva. Utemeljenost te njene vloge potrjuje že samo skromen podatek, da je v letošnjem četrtletju Kovinitehna zabeležila še enkrat večji promet, da je podvojila fizični obseg svoje proizvodnje v odnosu na lansko prvo četrtletje. To pa kaže na zaupanje stalnih komitentov do trgovine; kaže na smotrnost enkratnega skladiščenja določenih materialov in seveda na odgovornost trgovine, da si upa vedno in vselej zadovoljiti naročnika iz lastnih, vnaprej predvidenih zalog.

Zaloge so sicer riziko in tudi drage so; vendar pa zaloge, ki so osnovane glede na natančno analizo trga in njegovih potreb, ne predstavljajo breme, pač pa zgolj sigurnost v enakomerno rast lastnega poslovnega uspeha.

Podjetje v praksi prilagaja notranjo delitev dela in sploh celotno poslovanje lastni teoretični zamisli; še lani je imelo nemajhne težave z delom posameznih referentov, ker so bili preobremenjeni z nabavo, prodajo in administracijo. Ta preobremenjenost bi lahko neugodno vpli-

vala na nadaljnje povečevanje obsega poslovanja, na uvajanje novih izdelkov, na tempo vključevanja industrijskih podjetij kot stalnih strank določene poslovne enote, če se ne bi delovni kolektiv odločil za večjo decentralizacijo posla, pri čemer uveljavlja načelo, da trgovec lahko dosega edino na terenu dobre posle, doma, za pisalno mizo pa naj ureja samo formalnosti. Tako torej dodeljuje organizacija poslovanja posamezni službi celega človeka, ki je seveda toliko koristnejši v nabavnem oddelku, kolikor bolj je poučen o potrebah prodaje, ki toliko bolj prodaja, kolikor bolj ima v malem prstu posle svojega sotovarša iz nabavnega oddelka.

Posebno pozornost zasluži poslovna enota Opremetehna v Ljubljani, ki tudi danes posluje povsem samostojno za potrebe lesnoindustrijskih podjetij, ki jih oskrbuje z reprodukcijskim materialom kovinske stroke, s tehničnim blagom, rezervnimi deli, lesno-obdelovalnimi stroji, je kratka specializirano podjetje za oskrbo lesno-industrijskih panog. Krog svojih stalnih komitentov še pogloblja s stalnimi poslovnimi stiki, s Poslovnimi združenji lesne industrije in gozdarstva na Reki in v Novem Sadu, z »Makedonijadrvo«, z izvozniki Slovenijales-Kooperativa, Lesnina, Exportdrvo iz Zagreba, Sipad iz Sarajeva... K uveljavitvi Opremetehne je v mnogem doprinesla udeležba Kovinitehne s to novo poslovno enoto lani na Mednarodnem zagrebškem velesejmu, saj so bile tedaj podpisane številne pogodbe z zainteresiranimi gospodarskimi organizacijami.

Serviso obeležje v trgovinskem poslovanju Kovinitehne daje delu v kolektivu svojstven pečat. Naklonjenost podjetja, ki lastna razpoložljiva sredstva namenja predvsem izpopolnjevanju manipulacijske tehnike in manjši sicer potrebnim upravnim in sploh pisarniškim poslopijem, je potrdilo za vsmo delovnega kolektiva, ki predstavlja v jugoslovanskem merilu nepogrešljiv člen med proizvodnjo in proizvodnjo, ki je tudi potrošnja; ob tako visokem jubileju, kot je 160-letnica, pa trgovsko celico, ki ji odmerja celoten gospodarski razvoj iz leta v leto pomembnejšo funkcijo.

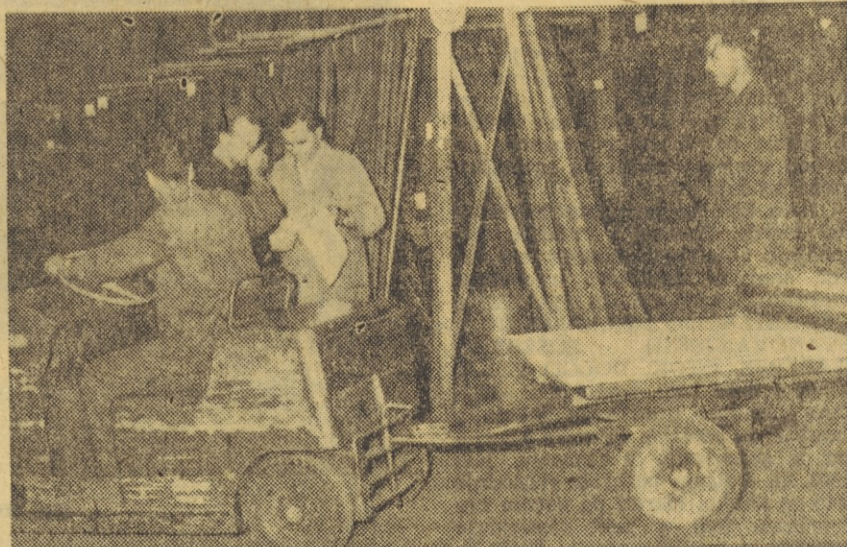
Začelo je pred polstoletjem v razmeroma ozkem krogu komitentov, danes obsega krog stalnih in občasnih poslovnih partnerjev: Anglijo, Avstrijo, Belgijo, Češkoslovaško, Dansko, Francijo, Grčijo, Holandijo, Kanado, Italijo, Maroko, obe Nemčiji, Norveško, Spanijo, Švedsko, Švico in Združene države Amerike. Kovinitehna danes posluje s celim svetom: zdaj v vlogi uvoznika za potrebe razvijajoče se domače kovinske industrije, zdaj se javlja kot posrednik med domačimi proizvajalci za potrebe domače proizvodnje in jo spoznamo kot svetovalec, ki z natančno analizo potreb tujih tržišč lahko približuje domačo proizvodnjo tujemu povpraševanju.

Ta dejavnost začenja z letošnjim letom prekoračevati meje lastne tr-

govske hiše: z uveljavitvijo medsebojnega pogodbenega odnosa s tovrstnimi hišami v Sloveniji in v Jugoslaviji, bo dosegla Kovinitehna občuten premik v kvaliteti svojega poslovanja in seveda poslovanja drugih, saj predstavlja njen koncept tega medsebojnega dogovora izključno korist za potrošnika, ki bo vselej lahko dobro in hitro postrežen s kvalitetnim blagom in bo odslej zanj popolnoma vseeno, na katera vrata bo potikal. Uresničitev tega koncep-

lovni kolektiv preurediti v samopostrežno trgovino še lokal na Tomšičevem trgu, tako bo s tem sodobnim načinom prodaje in hkrati s specializacijo prodaje približal svoj letni promet predvideni milijardi in 200 milijonov dinarjev.

Obnovljeni lokali podjetja »Center« zagotavljajo higieno pri manipulaciji z blagom, omogočajo gospodinjstvom hitrejšo nakupovanje, večji asortiman blaga, odprte cene... Novost lokala je v njegovi funkcio-

Kovinitehna — priprava blaga za odvoz

SPECIALIZIRANA TRGOVSKA HIŠA

Obeležje »AVTO CELJE« daje njena posredniška funkcija med neposredno avtomobilsko industrijo, grosističnimi podjetji ter potrošnjo. Odlika te trgovske hiše je v dobri založenosti nadomestnih in okrasnih predmetov za potrebe naraščajočega števila lastnikov motornih vozil.

ZA VEČJA IN MANJŠA NAROČILA

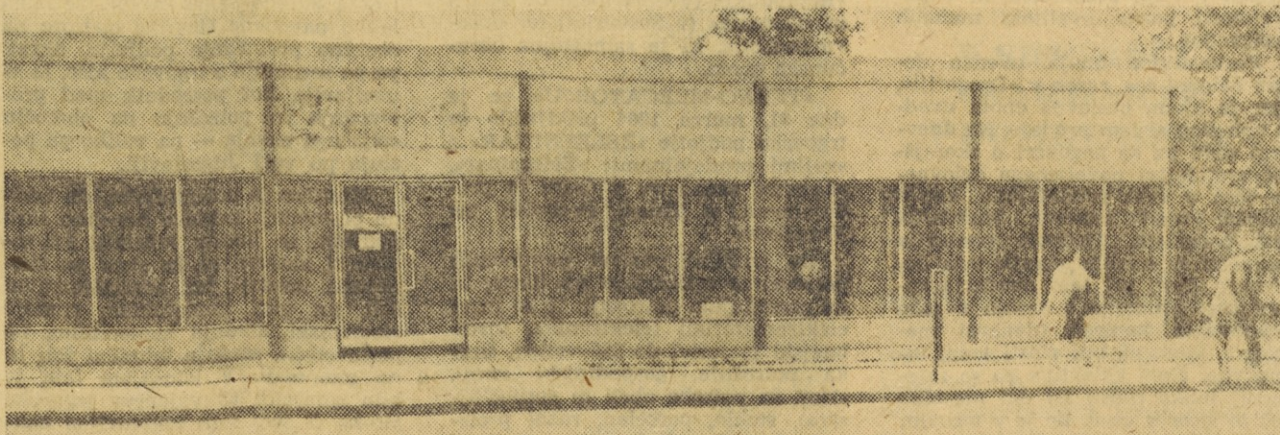
Prostor med železniško progo in trgovino »Kovinitehna« zaseda s svojimi skladišči podjetje »KURIVO« s pomembno funkcijo oskrbe prebivalstva in posameznih delovnih organizacij z viri toplotne energije. Podjetje je zaposleno leto in dan. Z lastnim voznim parkom dobavlja blago posameznim naročnikom. Načelo v njegovem poslovanju je vsekakor v pravočasnosti dostave in v skrbi za kvaliteto kuriva, za prodajo blaga visoke kalorične vrednosti.

V NAJMANJŠI SAMOPOSTREŽNI TRGOVINI

25 kvadratnih metrov prodajnega prostora samopostrežne trgovine trgovskega podjetja »CENTER« nas seznanja z najmanjšo tovrstno trgovino v Sloveniji. Lokal, ki je bil izročen svojemu namenu pretekli mesec, je peta samopostrežna trgovina te trgovske hiše. Letos namerja de-

Najmanjša samopostrežna trgovina v Sloveniji: lokal trgovske hiše »CENTER« iz Celja

Trgovsko podjetje Lesnina Ljubljana ima tudi v Celju lepo urejen lokal za prodajo lesnih izdelkov in pohištva

MATERIALNA OSNOVA — POGOJ ZA NADALJNI RAZVOJ

Razmišljanje o sedemletnem razvoju **TRGOVSKEGA PODJETJA »MODA«** CELJE temelji na ugotovitvi, da bo povečanje podjetja po številu zaposlenih in po številu poslovalnic, vsekakor pa po realizaciji v prometu, ugodno vplivalo na njegov nadaljnji razvoj.

Razmišljanje je seveda dokaj konkretno: skrb podjetja velja nadaljnji modernizaciji poslovalnic, med njimi je med prvimi »Drogerija« in za njo poslovalnica »Volna«. Z njima bo dobilo mesto dva sodobno urejena lokala za specializirano prodajo blaga.

Leto 1964 je prvo leto sedemletke; morda skromni v začetku, namenja jo plani za naslednja leta vse več sredstev razširitvi trgovskega omrežja: RAST CELJA ZAHTEVA ORGANIZACIJO POSLOVALNIC V STANOVANJSKIH SOSESKAH GABERJE, OTOK, DOLGO POLJE in že v letu 1965 predvideva »MODA« ureditev trgovskega lokala z ženskim in moškim kratkim blagom ter z galanterijo v Gaberju, leta 1966 na Dolgem polju in naslednje leto na Otoku. Hkrati pa govore načrtovanja tudi v prid razširjanju omrežja v središču mesta: Celje že dolgo časa potrebuje specializirano trgovino za prodajo ženskih nogavic, ki bi posredovala potrošnji prav vse izdelke jugoslovanskih tovarn, potrebuje trgovine, kot je lani odprta »Torbica«, katerih odlika je v veliki izbiri povsem določenih proizvodov.

Tako naj bi imela »MODA« na mestnem območju ob koncu sedemletke 12 lokalov, kar bi za nekaj let ustrezalo potrebam naraščajočega mesta in naraščajoči kupni moči prebivalcev. S planirano organizacijo poslovalnic v Vojniku, Štorah, Dobrni, Zalcu, Laškem in Sentjurju, pa bi bilo v okviru podjetja 20 poslovalnic, specializiranih lokalov za prodajo tekstilnega in galanterijskega blaga.

In še nekaj števil: letos zaposluje »MODA« okoli 100 delovnih moči; leta 1970, ko naj bi bila realizacija poltretja milijarda dinarjev, bo štel delovni kolektiv okoli 140 ob klasičnem sistemu prodaje, ob uvedbi non-stop sistema pa okoli 170 članov.

Zanimiva je ugotovitev, da v minulih letih niso zabeležila nekdanja razdrobljena podjetja — MANUFAKTURA, VESNA IN VOLNA — s svojimi poslovalnicami — Volna, Vesna, Manufaktura, Solčava, Drogerija in Parfumerija — kdo ve kako opazen napredek. Se le po združitvi vseh treh gospodarskih organizacij v večje trgovske enote z nazivom »MODA«, je novonastalo podjetje lahko začelo obračati skupna razpoložljiva sredstva v korist modernizacije in razširjene reprodukcije.

Združitev je pomenila za kolektiv pridobitev; rezijski stroški so manj običajno obremenjevali celotno poslovanje, saj so se zdaj vse tri uprave in tri administracije, troje nabav in komercial, združile v eno. Z združevanjem ustvarjenih sredstev je kolektiv prišel vsaj do možnosti lastne participacije pri investicijskih naložbah v modernizacijo svojega poslovanja, kar je za trgovino, kjer je akumulacija le neznatna, dokajšnjega pomena.

Danes združuje »MODA« na območju komune 7 poslovalnic:

»VOLNA« — trgovina s tekstilom, s kratkim in pletenim blagom in konfekcijo;

»BABY« — specializirana poslovalnica za prodajo otroških artiklov za dojenčke in za otroke do 10 let;

»VESNA« — trgovina s kratkim in pletenim blagom, razne vrste tekstilnih izdelkov in galanterije;

»MANUFAKTURA« — je specializirana za metrsko blago;

»DROGERIJA« — z značilnim drogerijskim blagom od zdravilnih zelišč do parfumerijskih in kozmetičnih izdelkov ter tja do fotoaparata in ustreznih kemikalij;

»SOLČAVA« — združuje v svojem poslovanju ponudbo moškega in ženskega perila ter pletenin vseh vrst.

»TORBICA« — specializirana enota za prodajo damskih torbic.

Specializiranost posameznih lokalov z razmeroma omejenim asortimanom blaga nedvomno ugodno vpliva na strokovno usposobljenost prodajnega osebja kolektiva »MODA«, saj jih ne srečujemo v odnosu do kupca samo v vlogi prodajalca, ampak v vlogi svetovalca, ki v podrobnosti pozna kvaliteto nujenih proizvodov.

Poslovalnice imajo uveden delovni delovni čas, razen v »Drogeriji«, kjer je njena poslovna enota uvedla non-stop sistem prodaje. Na dnevnem redu pa so pogovori o skorajšnji uveljavitvi nedeljenega delovnega časa v vseh prodajalnah, kar v dobršni meri zahteva vsakdanja rast potrošnje. Podjetje ugotavlja možnosti za uvedbo skrajšanega delovnega časa, pri tem poudarja zaposlenost prodajnega osebja v tako imenovanih konicah (dvakrat mesečno), ki mora biti zlasti tedaj intenzivno, člani kolektiva pa so zategadelj lahko prosti tri dni mesečno več in sicer v času, ko je v trgovini po splošnem povprečju najmanj kupcev, najmanj prometa. Te možnosti so osnovane v dosednji preiz-

Ena izmed poslovalnic trgovskega podjetja »Moda« v Celju

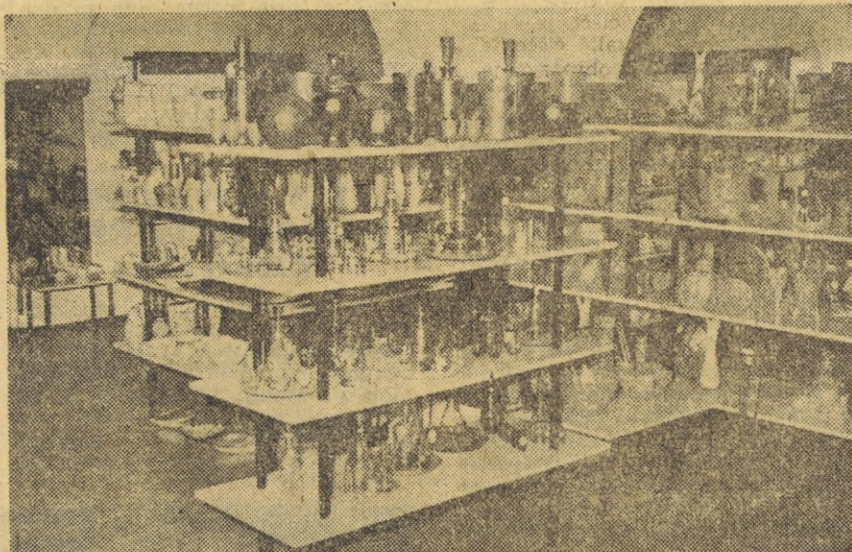
kušnji, saj ima »MODA« KOT PRVA TRGOVSKA GOSPODARSKA ORGANIZACIJA ORGANIZIRANO DELO V SKRAJŠANEM DELOVNEM ČASU ŽE OD LANSKEGA OKTOBRA. Delovni čas je sicer podaljšan dnevno od ponedeljka do petka za pol ure, tako tudi odpiralni čas, v celotnem tedenskem izračunu pa je delovni teden krajši za polnih sedem ur.

Nekaj mesecev tako organizirane prodaje opozarja na zelene rezultate v odnosu do prodajnega osebja in do njihovega počutja.

Pri vsem pa vendarle velja pozornost delovnega kolektiva vsakdanji potrošnji: tu namreč začnjen naša delovna obveznost v posredniški verigi med proizvodnjo, grosistom in kupcem, potrošnikom, pravijo v podjetju.

STROKOVNOST — NELOČLJIV SPREMLJEVALEC TRGOVINE

Pogovor o delu v tako specializirani trgovski hiši, kot je »TEHNO-MERCATOR« CELJE, ponovno opozori na nujnost strokovne razgleda-

Tehno-mercator — oddelek poslovalnice »Steklo«

nosti poslovnega kadra v trgovini. Ne samo tisti delavci, ki so v neposrednem stiku s proizvajalci, od katerih nabavljajo blago, pač pa tudi tisti delavci, ki so v neposrednem stiku s potrošniki, morajo imeti precejšnje znanje o kvalitetah ter uporabnosti blaga, ki ga prodajajo. Takšnih kadrov sicer naše trgovske šole ne dajejo, zato je toliko večja dolžnost podjetja, da omogoči članom svojega kolektiva pridobitev potrebnega znanja.

»TEHNO-MERCATOR« ima štiri poslovne enote: »Elektromaterial« s tremi poslovalnicami, »Steklo« z dvema poslovalnicama, in sicer za steklo in porcelan ter za gradbeni material, enoto za barve in kemikalije ter enoto trgovine za drobno prodajo s poslovalnicami »Mavrica«, »Tehnika«, »Elektro«, »Radio«, »Kristalija«, »Reprodukt« (v Smartnem ob Paki!) in »Oprema« (v Šošanju!) ter upravo podjetja, ki je samostojna obratna enota.

»TEHNO-MERCATORJU« se je dne 31. marca 1964 priključilo še trgovsko podjetje »ŽELEZNINAR« s svojimi prodajalnami: »Železninar«, »Labod«, »Merkur« v Celju in prodajalnami v Zalcu, Preboldu ter Vranskem.

Že značilni naslovi posameznih poslovalnic opozarjajo na blago, ki ga posredujejo potrošnji: to so razni elektromateriali (elektronika, instalacijski material do 220 voltov, široka potrošnja, gospodinjstvi stroji, stroji za potrebe obrti in gospodinjstva), steklo, porcelan, razni proizvodi kemične industrije, gradbeni material, pa tudi barvne kovine, splošna železnina in plastične mase

Tehno-mercator — trgovska poslovalnica »Radio«

kaže na umestnost takšne kadrovske politike tudi podatek, da je podjetje lani planiralo za dobri dve milijardi dinarjev manj v prometu, kakor ga je doseglo ob koncu leta. Prizadevajo si ustvariti čim stalnejšo zasedbo delovnih mest in seveda temu primerno nagajevanje, ki nima značaja izrazitega valovanja. Osebnih dohodkov so urejeni tako, da člani kolektiva stimulirajo k večji produktivnosti in istočasno k pripadnosti kolektivu. Rezultat tega je zelo majhna ali skoraj nobena fluktuacija.

In še odlomek iz letošnjega poročila podjetja, ki karakterizira njegovo poslovanje:

— skratka: »TEHNO-MERCATOR« nudi vsakdanji potrošnji izredno širok asortiman raznovrstnega tehničnega blaga.

To ponudbo pa seveda mora spremljati dobra in zanesljiva poučenost prodajnega osebja, ki ne samo, da pozna tehnične lastnosti in funkcionalne kvalitete nudenega blaga, pač pa tudi spremlja razmeroma nagel razvoj tehnike in je vseskozi nepogrešljiv tolmač novih pridobitev.

O obsežnosti poslovanja pripoveduje nekaj značilnih števil: lani je imelo podjetje kot grosist poslovno opravilo s 1712 kupci in s 719 dobavitelji, kar vsekakor govori v prid primernega odnosa med dobavitelji in kupci. Podjetje je lani sprejelo 14.279 poslovnih dopisov, odpisalo pa je 12.287 takšnih dopisov; sprejelo je 14.198 faktur, za usluge pa je izdalo skupno 34.462 faktur. Že laika lahko navedene številke opozore na obsežno poslovanje podjetja, hkrati pa ga seznanijo s trgovsko hišo, ki se uveljavlja kot posrednik med proizvodnjo in potrošnjo na območju celjskega okraja — na veliko pa posluje po vsej Jugoslaviji.

Umljivo je potemtakem, da takšno poslovanje zahteva nenehno skrb podjetja za kadre: kolektiv štipendira 11 slušateljev, in sicer na ekonomski srednji ter administrativni šoli, na višji komercialni, srednje ekonomski, srednje komercialni, na poslovodski, srednje tehnični šoli in na gimnaziji. V letošnjem letu je bilo sprejetih 33 vajencev trgovske stroke. S tem ima zagotovljen enakomernejši, z rastočimi potrebami v poslovanju usklajen dotok nove, kvalificirane delovne moči. Vsekakor

»Analiza celotnega dohodka pove, da je ta v primerjavi s prejšnjimi leti v stalnem porastu. Če vzamemo za osnovo leto 1961 — pred združitvijo podjetij Elektromercator, Kristalija in Jadran — je celotni dohodek porasel v letu 1962 za 33 odstotkov, v letu 1963 pa za 84 odstotkov; skladno s tem pa so se zniževali materialni stroški poslovanja: 5,11 odstotka leta 1961, za 5,20 naslednje leto, a lani za 4,90 odstotka od celotnega dohodka, kar pomeni, da so lani materialni stroški porasli le za 76 odstotkov ob celotnem dohodku, ki je porasel za 84 odstotkov!«

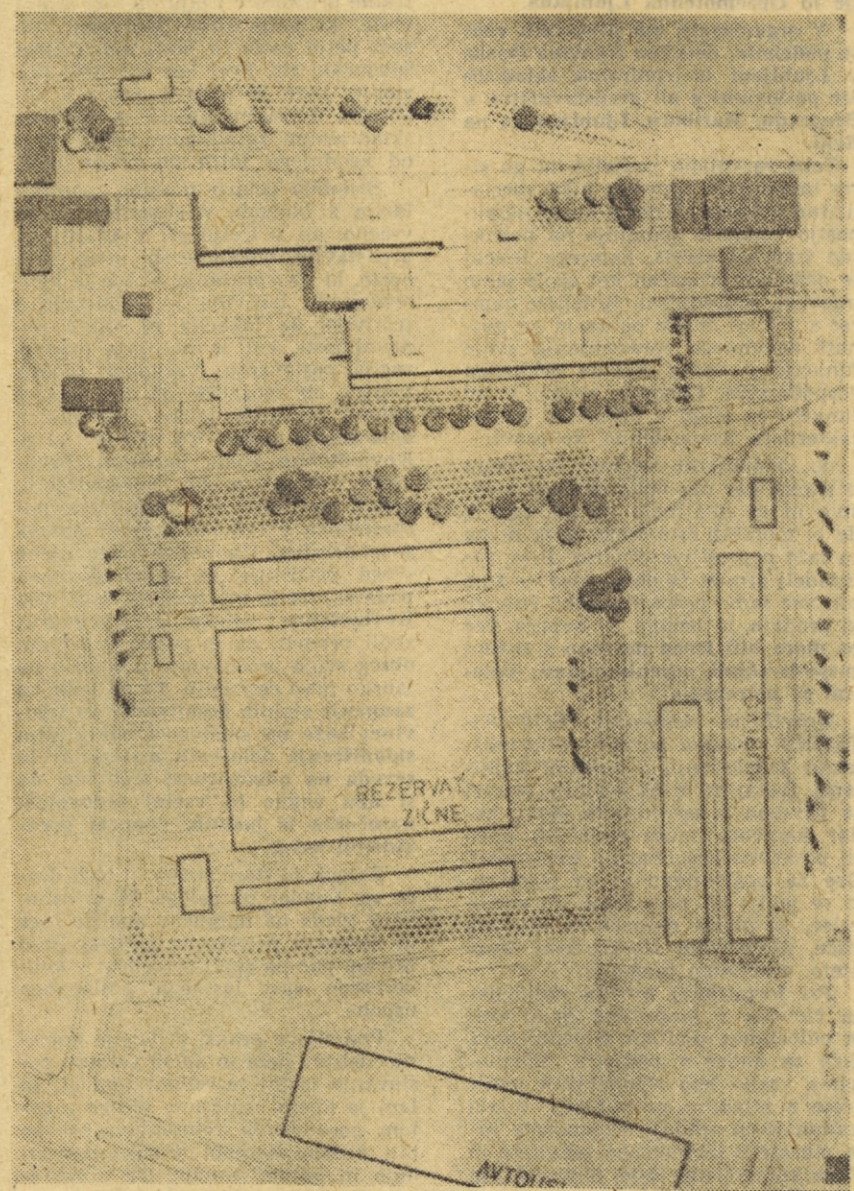
TRGOVSKO IN PROIZVODNO PODJETJE »VELEŽITAR« CELJE

PODJETJE »VELEŽITAR« CELJE je ob zadnji reorganizaciji leta 1958 združilo trgovski in proizvodni del dejavnosti z mlevsko proizvodnjo. Združili so se najprej mlinci in skladišča, kasneje pa so se priključili pekarski obrati. S tem je bila osnovana kontinuirana in rentabilnejša proizvodnja, kvaliteta pekarskih izdelkov in ne naposled boljša oskrba potrošnikov.

Podjetje je organizirano v štiri ekonomske enote: EKONOMSKA ENOTA MLINOV, PEKARN, TRGOVIN IN UPRAVA S POMOŽNIMI OBRATI. Vse enote združujejo 27 obratovskih enot, ki poslujejo na območju osmih občin. V SESTAVI PODJETJA SO PEKARNE V CELJU, VOJNIKU, DOBRNI, VELENJU, ŠOSTANJU, ZAGORJU, SEVNICI IN ZALCU. Skoraj v vseh omenjenih krajih so tudi skladišča. Z mlinci, ki jih ima podjetje »VELEŽITAR« v MEDLOGU, SLOVENSKIH KONJICAH, SEMPETRU OB PAKI, SEVNICI IN ZAGORJU, si je podjetje zagotovilo zanesljiv vir kvalitetne moke. S 70 odstotki proizvodnje mlevskih izdelkov v naštetih mlinih v celoti zadovoljuje potrebe lastnih pekarn.

Vendar »VELEŽITAR« ugotavlja, da je zavoljo zastarelosti mlinov proizvodnja mlevskih izdelkov tako nizka, da ne zadovoljuje niti polovice potreb tržišča v celjskem okraju. Zategadelj se je kolektiv podjetja odločil, da bo v bližnji prihodnosti zgradil velik moderen mlin ob Hudinji v Celju z dnevno zmogljivostjo 5 vagonov. Vendar primanjkuje skladiščnih prostorov. Le-ti pa so življenjskega pomena za uspešno poslovanje podjetja.

Prav tako kot z mlinci, je tudi s pekarnami. Pekarne so majhne in zastarele — potrebe pa velike. Kar zadeva mehanizacijo, nimajo obratničesar, razen nekaj delilnih in oblikovalnih strojev. Obrtniški način proizvodnje trenutno komaj zmora količinsko zadovoljiti potrošnjo pekarskih izdelkov. Nova pekarna v Gaberju pri Celju je nujno potrebna rekonstrukcije, ker Srinjarjeva peč bržkone še ni prilagojena potrebam in zategadelj peka ni tako kvalitetna kot v parnih pečeh. Sklep kolektiva, da bo gradil nove pekarnice, je potreben vsestranske podpore, kajti zdaj še zmora speči v 12 obratih letno 9 milijonov kg kruha in 15 milijonov kosov drobnega pečiva.

Veležitar Celje — maketa razvoja bodočega kombinata Veležitar ob Hudinji

V SREDIŠČU MESTA — V SREDIŠČU POZORNOSTI

Skoraj 1 milijon kupcev, ki je obiskalo lani prodajne prostore »Ljudski magazin« trgovske hiše Tkanina — galanterija, dnevno potemtakem okoli 3500, vsekakor izpričuje pomembnost trgovine za Celje in za njegovo okolico. Ta trgovska hiša ni torej samo v središču mesta, pač pa tudi v središču pozornosti, saj njena vsakdanja ponudba zadovoljuje dobršen odstotek prebivalcev komune

Ponudba podjetja je izredno bogata, saj obsega vse od metrskega blaga do konfekcije, od gospodinjskih pripomočkov do elektro-proizvodov, od otroških igračk do galanterije in parfumerije ter do stekla in keramičnih izdelkov. Promet, ki ga beleži trgovina skupno z groistično dejavnostjo obrata »Tkanina«, presega dnevno 17 in pol milijona dinarjev, v letošnjem letu pa bo podjetje doseglo pet in pol milijarde... Te številke opravičujejo namero kolektiva, da poveča svoje prodajne prostore od zdajšnjih 1.200 na 3.000 kvadratnih metrov. Skladiščne prostore pa za 2.000 kvadratov. Skladno s povečanjem prodajnih zmogljivosti modernizira podjetje še način prodaje z uvajanjem samoizbirnega sistema, hkrati pa velja njegova pozornost razširiti v asortimana blaga, zlasti konfekcije. Vsekakor je treba poudariti, da »Tkanina-galanterija« trguje z vsemi podjetji v Jugoslaviji in opravlja posredniško funkcijo med proizvodnjo in potrošnjo za potrebe vseh jugoslovanskih trgovskih hiš. Tako je razumljiva njena sposobnost, da s skrbnostjo izbira med boljšimi vselej najboljše blago za potrebe domačih, zanj neposrednih potrošnikov. Investicija v razširjeno reprodukcijo pa v našem primeru ni zgolj briga trgovine, ampak nas ta primer seznaja z zaželenim sodelovanjem tovarn, proizvajalcev blaga za široko potrošnjo, ki so pripravljene s svojimi razpoložljivimi sredstvi omogočiti hitrejšo in ustrežnejšo modernizacijo prodaje.

Rast prometa v trgovini pa seveda ni odvisna samo od njene ponudbe; odvisnejša je od rasti kupne moči prebivalcev. Ta sicer raste iz leta v leto, vendar pa je njena rast v večji meri poudarjena v kreditni sposobnosti občanov kot v vsakdanji dinarski potrošnji. To je v računu trgovske hiše in so povsem umetni pogovori v delovnem kolektivu o organizaciji takšnega kreditnega poslovanja trgovine, ki bi znala z ustrežno preventivo zadovoljiti najemnike kreditov ter jim omogočiti, da s čim manj birokracije pridejo do iskanih denarnih sredstev. Danes ljudje ne kupujejo na kredit karšbodi, povpraševanje velja le dražjim predmetom, pohištveni opre, gospodinjskim aparatom, izdelkom radio-industrije ter v manjši meri konfekciji.

Drugo, kar zadeva promet v trgovini, pa je njeno notranje poslovanje. Ob tistih 3.000 dnevniških obiskovalcih, ki so tudi kupci, beleži trgovska hiša vsak dan še najmanj 1.000 obiskovalcev, ki se samo odločajo za nakup, kupijo pa ne. Ustredičijo tolikim ljudem je težaven posel; ozko grlo predstavljajo blagajne in sploh sistem izpisovanja kontrolnih blokov. To grlo namerava trgovina odpraviti z uvedbo možnosti, da manjše denarne vsote lahko sprejme neposredni prodajalec ter jih registrira v register blagajni, za večje vsote pa bo prodajalec še vnaprej izstavljal blok z natančnejšim popisom blaga ter z diferenciranimi cenami. Uvedba tega sistema v obračunavanju bo nedvomno ugodno vplivala na hitrejši ritem trgovine ter bo lahko šlo skozi njene prostore znatno večje število obiskovalcev, ki bodo tudi hitreje in skrbneje postreženi.

Sodobno, okusno, vabljivo: to so opravičljivi superlativi za nov lokal »Tkanina«, specializiranega trgovskega obrata »DEKOR«, ki se odlikuje s svojstveno ponudbo. Vse, kar sodi k opreči stanovanja, najde v njegovih prostorih široka potrošnja. Nič nenavadnega ni, da je v tej trgovini največji promet v času vselitve stanovalcev v novozgrajeno stanovanjsko poslopje. Takrat kupujejo ljudje vse po vrsti: od preprog do zaves, od linoleja do tekačev, posteljnih pregrinj, prtov... Lokal ustvarja mesečno tudi do 13 milijonov v prometu, pri čemer velja poudarek dejstvu, da malone dobrih 80 odstotkov prometa gre na račun neposrednega nakupa, ostalih dvajset odstotkov pa na račun kupovanja s čeki. Lokal tudi sam kreditira, kar nedvomno ugodno vpliva na počutje nakupovalca. Odlika lokala je njegova notranja ureditev, ki z razstavljenim blagom približuje posamezne izdelke kupcu. Izdelki so primerno razstavljeni, takorekoč predstavljajo sami sebe. Naposled je vsekakor zanimiva ugotovitev, da je tričlanski delovni kolektiv, samostojna poslovna enota, bil splošno malce zaskrbljen, ker je lokal izven strogega mestnega središča, pa se je v svoje veselje uštel. V njem je zmerom dosti obiskovalcev in promet bi ne mogel biti ugodnejši, če tudi bi lokal privabljal v strožjem mestnem središču.

Poslovalnica trgovskega podjetja »Tkanina — galanterija« Celje

V ZAVODU ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV

Malone vsak dan so na dnevnem redu v ZAVODU ZA ZAPOSLOVANJE DELAVCEV pogovori o funkcionalnosti posredniškega pomena tega družbi prepotrebne organa. Njegov delovni program obsega dve temeljni točki: usmerjanje v poklice, ki so in bodo tudi v perspektivi zanimivi in sodelovanje z gospodarskimi ter splošnim delovnim organizacijami, ki potrebujejo ali pa bodo v perspektivi potrebovale delovno silo. Vsekakor je izrazna dejavnost Zavoda, ki je prilagojena načrtovanju delovnih organizacij, predvsem na območju celjske industrijske cone, kjer so rastoči proizvodni diagrami precej naklonjeni nadaljnji rasti števila zaposlenih.

V ZAVODU ZA NAPREDEK GOSPODINJSTVA

Delovno območje pomembne ustanove v Celju, ZAVODA ZA NAPREDEK GOSPODINJSTVA, sega od predšolskega otroka do gospodarskih organizacij, od šolskih razredov do obratov za družbeno prehrano in do domačih ognjišč. Sodelovanje z delovnimi organizacijami, ki temelji na strokovnih dognanjih, je vsakdanja praksa Zavoda, njegova vloga pri skrbi za družbeno zdravje pa sestavlja del celotne skrbi skupnosti za dobro počutje delovnega človeka.

Na področju družbene prehrane je očita dokajšnja angažiranost Zavoda, ki se kaže v organizaciji raznih tečajev, v nasvetih novoorganiziranim kuhinjam — v Starih so strokovni sodelavci Zavoda posredovali tamkajšnjemu osebju v kuhinji dnevne količine živil, ki so potrebne za sestavljanje jedilnikov za otroke, kalorične vrednosti posameznih jedil, vrsto jedilnikov in sploh razpored jedil — glede na hrano za šolske in predšolske otroke, glede na koriščenje razpoložljivega časa za pripravo posameznih jedil... Kot član okrajne in občinske komisije za prehrano otrok usmerja zavod z občasnimi predavanji in strokovnimi nasveti šolsko prehrano in okrajnem in občinskem merilu.

Za obrate družbene prehrane za odrasle je izdelal Zavod temeljite in precizne analize prehrane, upoštevajoč biološko in kalorično vrednost hrane za posamezne kategorije delavcev.

Tkanina — galanterija — poslovalnica »Dekor«

V program dela sodi nadalje organizacija tečajev za predmetne učiteljice, ki poučujejo predmet gospodinjstvo. Obenem je strokovni zavodovi moči poverjena pedagoška svetovalna služba za ta pouk.

Posebno funkcijo pa ima Zavod za napredek gospodinjstva pri izvajanju pomoči krajevnim skupnostim pri ustanavljanju raznih servisnih služb. Usluge teh servisnih služb se nanašajo predvsem na čiščenje stanovanj, vzdrževanje tal, čiščenje oken... Dopolnilno izobraževanje na delovnem mestu opravlja vodja servisne službe, ki je povezan s stanovanjsko skupnostjo Otok, a je redni uslužbenec Zavoda. Tak način sodelovanja je vsekakor najprimernejša oblika nadaljnega uveljavljanja družbeno-vzgojne vloge Zavoda v odnosu do nastajajočih stanovanjskih skupnosti.

ZA BREZSKRBNNO BIVANJE OBČANA

Obseg dela STANOVANJSKE SKUPNOSTI »CENTER«, ki zadeva počutje stanovalcev 209 stanovanjskih in poslovnih zgradb, zadeva v opazni meri brigo za dobro organizacijo raznih servisov. Že zdaj nudijo usluge zaposlenim ženam in materam skromna pralnica, kopališče, krpalnica nogavic, šivalnica, kemična čistilnica, zidarsko-krovski servis in kovinski servis. Vendar pa so vsi ti servisi v dokaj neustreznih prostorih in veljajo zategadelj precejšnji napor stanovanjske skupnosti načrtnemu zbiranju sredstev, za povečan obseg njihove storilnosti, za

boljše pogoje njihovega vsakdanjega dela. Misel podpira nujnost organizacije obrtnega centra, ki bi lahko opravljal razne usluge za potrebe hišnih svetov, posameznih stanovalcev.

Stanovanjska skupnost ima organizirano svoje delo po raznih komisijah: za splošno varstvo, za varstvo otroka in družine, za hišne svete, za servisno službo, ima svoj poravnalni svet in svoj odbor za finančno poslovanje. Letno poročilo vseh teh teles v stanovanjski skupnosti kaže na precejšnjo aktivnost celotne skupnosti, sedemletni plan pa opozarja na osnovne probleme, ki jih bo reševala skupnost v prihodnjih letih: problematika starih stanovanjskih poslopj, problematika vzgojno varstvenih ustanov, zaveščenost in otroških igrišč, problematika nudenja ekonomske pomoči zaposlenim stanovalcem in gospodinjam in že omenjena problematika obrtnega centra. Z uresničevanjem takšnega delovnega programa zagotavlja skupnost brezskrbno bivanje občana na svojem območju.

javnosti s poudarkom »skupni servis«, nekaterih zahtevnejših služb in z organizacijo manjših servisov, predvsem takšnih, ki so namenjeni potrebam gospodinjstev. Značilnost obeh naselij in hkrati območij stanovanjskih skupnosti OTOK in DOLGO POLJE je v naglem razvoju sosesk, ki seveda zahtevata enako naglo reševanje vprašanj otroškega varstva, komunalnih dejavnosti, skrbi za zaposlene žene, kar narekuje stanovanjskim skupnostim obsežne delovne programe. V realizaciji teh programov predstavlja pomembno pomoč namen občinske skupščine, da prej ali slej z investicijami v uslužnostno obrt omogoči funkcionalnejše poslovanje različnih obrti v neposredno korist široke potrošnje.

VNEMA NAJMLAJŠE GOSPODARSKE PANOG

Vsakoletni občni zbori TURISTIČNE ZVEZE V CELJU so ponovna potrditev prizadevanj celjskih turističnih delavcev, ki uveljavljajo to najmlajšo gospodarsko dejavnost. Območje okraja je razgibana paleta turističnih privlačnosti in že samo zemljepisna lega Celja omogoča razgibano odločanje pri obisku številnih znamenitosti v smeri proti Rimskim Toplicam in Zidanemu mostu, v razkošje Savinjske doline z Logarsko dolino, tja proti Saleški dolini in dlje do Dravograda, mimo Dobrne vse do Rogaske Slatine in njenih pravadnih vrelcev. Število domačih in tujih gostov se večja iz leta v leto in kakor vse kaže bo na območju celjske turistične zveze letos že blizu 100.000 inozemskih in okoli 500.000 domačih nočitev.

Dan cvetja in piva v Laškem, Dan savinjskih ribičev v Mozirju, Flosarski bal v Ljubnem, Hmeljarski likof v Preboldu in še številne druge prireditve — so le nekateri mejniki v posameznih datumih, ki vežejo turizem na tradicijo kraja in na dejavnost domačinov.

Uspešna je tudi propagandna dejavnost zveze, ki je lani in letos izdala številne propagandne publikacije, ki jih je razposlala domačim in tujim turističnim uradom in razdelila obiskovalcem dunajskega, graškega, zagrebškega velesejma in mariborske gostinske razstave. Trije novi letaki v 200.000 izvodih opozarjajo na vrednote zdravilišč, prospekti Ljubnega, Luč, Logarske doline, Prebolda in Obsotelja pa spet po svoje seznajajo z lepotami in prirodnimi privlačnostmi teh krajev. Te dni je bil dotiskan tudi nov barvni prospekt z vložki v slovenskem, nemškem, italijanskem jeziku, ki bo dopolnjeval obiskovalcevo

UVELJAVLJANJE DEJAVNOSTI STANOVANJSKIH SKUPNOSTI

Družbeni plan narekuje stanovanjskim skupnostim »OTOK« in »DOLGO POLJE« poglobljeno skrb za hitrejši razvoj uslužnostnih de-

V središču Celja si vsakdo rad pogleda turistični objekt »gledališče«

radovednost z drobnimi podatki o turistično-gostinski gostoljubnosti celjskega turističnega področja.

Mimo propagandne dejavnosti Celjske turistične zveze bi veljalo omeniti še delo s turističnimi društvi, sodelovanje z državnimi organi ter dobro organizirano informativno službo.

Na področju Celjske turistične zveze, ki zajema območje bivšega celjskega okraja so res vsi pogoji za daljnji razvoj turizma, saj se tu prepletajo in dopolnjujejo zdraviliški, rekreacijski, planinski in izletniški turizem v skupno gospodarsko panogo.

V SREDIŠČU VSAKDANJE PROMETNOSTI

Že samo položaj KOLODVORSKE RESTAVRACIJE seznaja z živim poslovanjem tega gostišča, ki dnevno postreže na stotine potnikov. Železniška postaja in avtobusno postajališče, ki je v neposredni bližini, opravičujejo razmišljanja delovnega kolektiva, da prej ali slej poveča svoje restavracijske zmogljivosti, v čemer je pravzaprav ključ do nadaljnega povečevanja vsakodnevnega prometa.

Zelezniška postaja Celje

MIKAVNO RAZKOŠJE BREZ TEKMECA

Ce bi razmišljali o prirodnih lepota celjske komune ter bi hoteli v eni sami besedici združiti vse možne superlative — potem bi se bržkone odločili za znamenito ZDRAVILIŠČE DOBRNO v istoimenskem kraju. Do tjakaj vodi cesta, ki se odcepi od glavne magistrale Celje-Maribor. Sprva je do križišča, ki ločuje makadamski trak v smeri proti Vitanju in v smeri proti Dobrni, nekoliko slabša, potlej pa dokaj dobro oskrbovana, četudi še ne asfaltirana. Vendar pa je relacija devetih kilometrov komaj zaznavna pega ob razkošju lepote, ki ga nudi Dobrna s svojim zdraviliščem in s svojimi gostišči zgolj turističnega obsežja številnim obiskovalcem.

Dobrna je resnično razkošje superlativov. Čisto mestce s svetlimi pročelji hiš, urejeni vrtovi, obsežni parki s stoterimi stezami, z mikavnimi koticami, brvmi, mostovi, z žuborenjem zrcalno čiste vode, s pitčim petjem, z obhajajočo senco v najbolj vročem dnevu, z dobrovoljnimi domačini, vse to privablja, omamlja in zadržuje. Če pogreša zdravilišče samo dobro cesto, je to manj kot nič, saj si občinska skupščina že dolga leta prizadeva, da bi oddvojila iz svojega komunalnega sklada tiste zajete milijone, ki so potrebni. Vse ostalo — pa Dobrna ima! In z vsem ostalim IME zdravilišča turističnega kraja, ki slovi daleč po svetu.

Po številu nočitev ter glede na zmogljivosti sodi med prvih pet najmočnejših turističnih krajev Slovenije, takoj za Ljubljano, Rogaško Slatino, Bledom in Portorožem, med zdravilišči pa je na sledi znameniti Vrnjački, Soko, Niški in Ribarski banji.

Odlika njenih vrelcev pa ni samo v znanstveno ugotovljenih kvalitetah vode, primerne za zdravljenje raznih obolenj, pač pa tudi v neizčrpnosti dotoka, saj so nedavna raziskovanja opozorila na nadaljnjo možnost povečanja vsakodnevnega priliva vode iz vrelcev ter s tem seveda na smotnost nadaljnje investicijske vlaganja v razširjenje zdraviliških zmogljivosti.

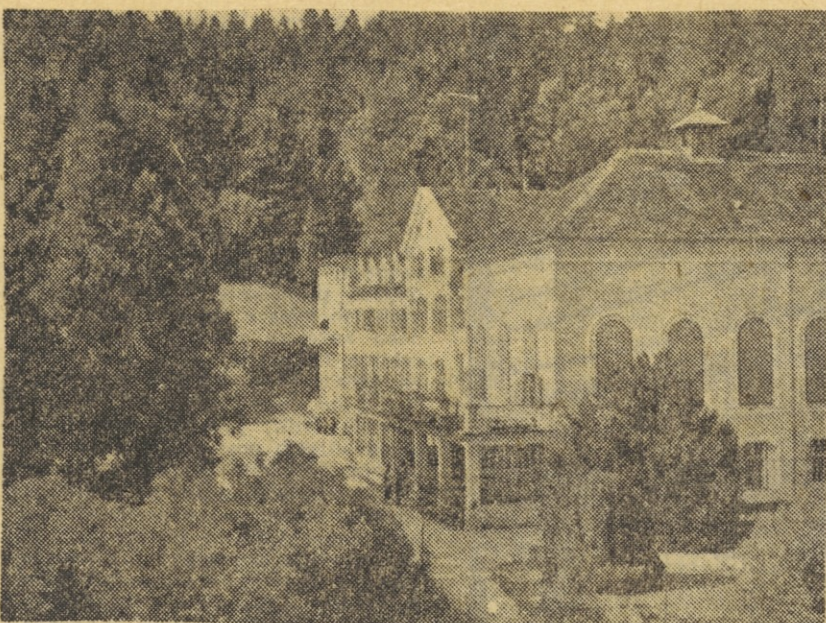
V Dobrno prihaja veliko število gostov ali oskrbovancev kot varovancev zavodov za socialno zavarovanje. Komaj 20 odstotkov je gostov, ki obiščejo Dobrno kot samoplačniki, kot ljudje, ki namenajo vsako leto svoj dopust rekreaciji v zdravilišču, med katerimi pa je ravno v zadnjih dveh letih opaziti visok odstotek tujih gostov, predvsem iz sosednje Avstrije in Italije.

400-letna tradicija Dobrne je nedvomno odlična legitimacija za uspešnost zdravljenja raznih ženskih obolenj, srčnih, živčnih, revmatizma in išijasa, obolenj ledvic in sečnih potov, stanja atrofije mišičevja, posebno, kjer je potrebna medicinska fizioterapevtska rehabilitacija, hemeroidov, kroničnih žlezočnih in črevesnih katarjev, sladkorne bolezni, je preizkušeno primerno zdravilišče za rekonvalescento in ni za tega delj nič nenavadnega v praksi številnih naših bolnišnic, da tako rekoč direktno iz bolniške postelje ter bolniške oskrbe pošiljajo že ozdravljene, a ne povsem okrevane bolnike v oskrbo Dobrne. Odlika Dobrne je še v njenem neprekinjenem poslovanju, saj nudi svoje usluge v vsakem letnem času, le z razliko nekoliko manjših zmogljivosti v času zime, ker vsi njeni hoteli za sedaj še niso opremljeni s centralnim ogrevanjem.

ZDRAVILIŠČE DOBRNA leži v kotlini ter s svojimi poslopji spominja na urejeno mesto. Med vrhovi Paški Kozjak s Spikom, Lanšperk, Stari grad, Vinski vrh, Kamšakov vrh ima varno zavetje pred severnimi vetrovi, saj so njegova vhodna vrata obrnjena proti jugu. Zanimiva in hkrati privlačna je ugotovitev, da se ravno zavoljo ugodne srednjegorsko-gozdne klime Dobrna lahko pohvali z izredno živo floro, z 900 različnimi vrstami cvetlic in z 200 vrstami mahov, na pobočju Paškega Kozjaka pa naletimo celo na rododendron in na planike. V času razvoja zdravilišča — od leta 1854 do 1900 — pa je večša vrtnarjeva roka zasadila in vzgojila malone nepregledno vrsto drevja, med njimi platane, cedre, ciprese, vrbe in jelke žaluške, gaber, hrast, jerebiko, rdečelistno slivo in rdečelistni hrast, rdečo bukev, redko gigkovo drevo, številne iglavce.

Toplice v Dobrni prvič omenja že leta 1582 urbar Neuhaus. Ze tedaj je bil zgrajen primitiven bazen, leta 1612 pa je bilo ob podpori Štajerskega deželnega sveta zgrajeno prvo enonadstropno poslopje. Od tega časa Dobrna živi in zadržuje ter pogloblja svoj zdraviliški pomen skozi vsa razgibana leta prejšnjih stoletij. Z manjšimi gradnjami, dozidavami, rekonstrukcijami, z zasajenim kostanjevim drevoredom — leta 1820 — začenja dobivati Dobrna izgled, ki že spominja na sedanjega.

Od leta 1787 do leta 1949 je bilo v Dobrni zgrajenih in preurejenih nad 20 večjih in manjših objektov, od hotelov do klubov, od kina in kavarne. Hkrati s prostori, name-

Eden objektov Zdravilišča Dobrna

njenimi bivanju in razvedrilu gostov, so seveda nastajale zdraviliške naprave, so se povečavale komunalne naprave in so se poglobljala zajetja zdravilnih vrelcev.

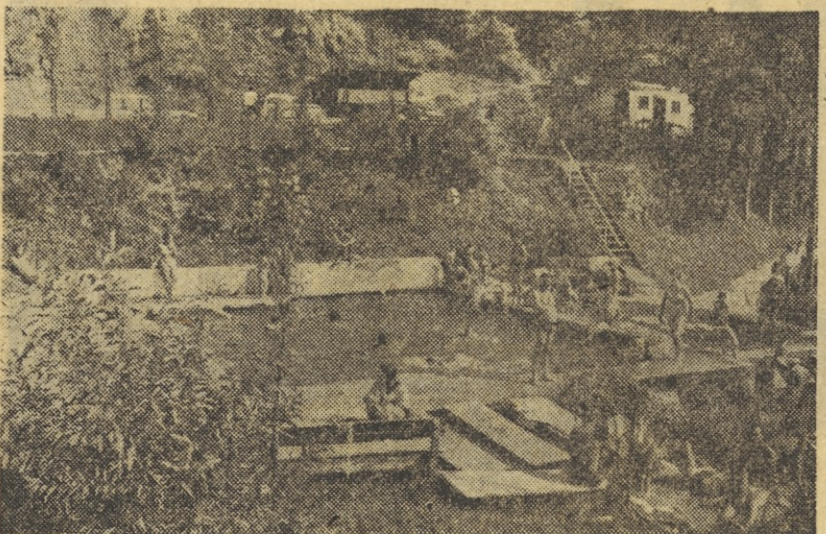
Starost ZDRAVILIŠČA vsekakor opozarja na svojo iztrošenost, v mnogem za današnje pojme ugodnosti neustreznost uslug in so urejen vodovod, kanalizacija in javna razsvetljava komaj zadovoljiv delež skupnosti pri izpolnjevanju zdravilišča kot gostitelja in skrbnika tisočev vsakoletnih obiskovalcev. Umevna je potemtakem skrb zdraviliškega osebja, da posodobi svoje zdravilišče ter ga nenehno približuje evropskemu standardu. Ze samo vgrajevanje centralnega ogrevanja v stare zdraviliške hotele predstavlja pomemben napredek v razvoju zdravilišča, saj ne vpliva ugodno samo na počutje oskrbovancev, ampak v znatni meri podaljšuje sezono koriščenja zdraviliških uslug mimo poletnih in zimskih mesecev.

Dobrna pa predstavlja še za domačine Dobrne nepogrešljivo gospodarsko dejavnost, saj je s svojim zdraviliščem iniciator turistične aktivnosti samega naselja. V ZDRAVILIŠČU je na razpolago 450 ležišč, s 300 ležišči pa razpolaga tamkajšnje turistično društvo v zasebnih sobah. Manj v zimi, v poletju pa so vsekakor zasebne sobe prenapolnjene in domačini prezaoplenjeni v oskrbovanju številnih domačin in tujih gostov. Pri izrazu »domačih« velja omeniti predvsem Bačko, Vojvodino in Srem, ki s številom vsakoletnih gostov v Dobrni visoko presegajo obiskovalce iz Slovenije. Naselje Dobrna torej oskrbuje zdravilišče in turizem kot uveljavljeno gospodarsko panogo s potrebnimi kadri in je prijetno razveseljivo dejstvo, da mlajša generacija v znatni meri namenja svoje moči nadaljnemu razvoju zdravilišča in turizma kot strokovno usposobljeni zdraviliški in gostinsko-turistični delavci. V tem pa je ključ za nadaljnji razvoj Dobrne, znamenitega zdraviliške turističnega kraja v celjski komuni, ki s svojo 400-letno tradicijo zlasti v zadnjih letih dodaja svoji kroniki pomembna poglavja.

NOV REKREACIJSKI CENTER

Pomembno vlogo v razvoju tranzitnega turizma v Celju ima GOSTINSKO PODJETJE »OJSTRICA« CELJE. Gostišče stoji ob križišču, kjer se ena najbolj prometnih cest v Sloveniji, ki povezuje Slovensko Primorje z notranjostjo Slovenije in avstrijsko mejo, zlomi in v kotu 90 stopinj nadaljuje proti Mariboru. Z ljubljanske strani pripelje pot prav pred »OJSTRICO«, kjer asfaltirano parkirišče bi goste na kratek počitek. Poleg toplih in mrzlih jedil, alkoholnih in brezalkoholnih pijač ter tobačnih izdelkov nudi »OJSTRICA« svojim gostom tudi prenočišča.

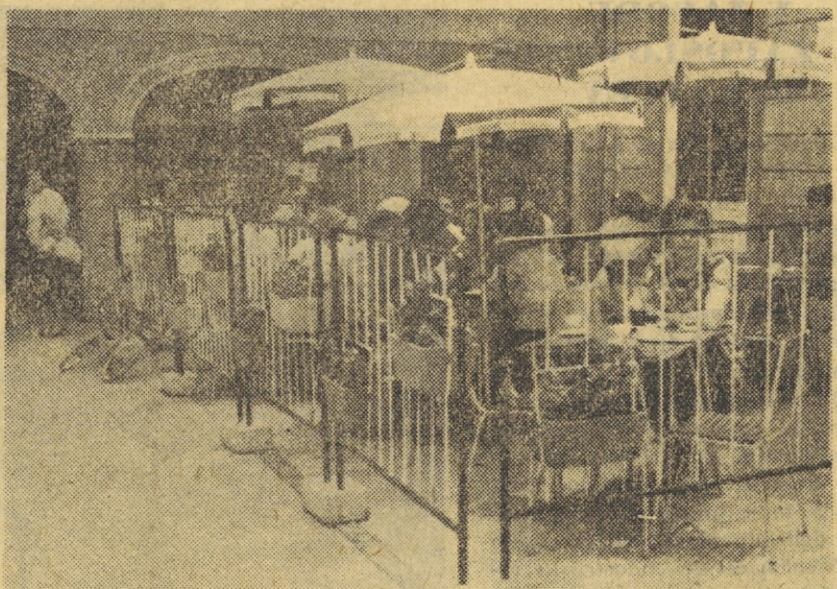
Kot samostojna gospodarska organizacija je gostinsko podjetje »Ojstrica« Celje začela obratovati leta 1951. Prvo leto poslovanja za podjetje ni bilo posebno uspešno. Z iz-

Gostinsko podjetje Ojstrica — tudi malo kopališče v Frankolovem sodi k novemu rekreacijskemu centru, ki ga Turistično društvo in podjetje »Ojstrica« nameravata povečati

liko si obetajo od gostišča »Ribič« v Celju, ki bo letos prenovljeno in sodobno urejeno, hkrati pa edina ribja restavracija v Celju. Prav tako si veliko obetajo od gostišča »Turist« v Frankolovem. Frankolovo je lep, gozdnat klimatski kraj ob avtomobilski cesti Celje-Maribor z okoli 200 prebivalci in je samo 14 km oddaljeno od Celja. Kraj ima termalni bazen ter lepo okolico s številnimi izletniškimi točkami: grad Lindek, vinogradniški muzej v Črešnjicah, Konjiška gora, Stranice. Frankolovo s svojo lepo okolico je zelo primeren kraj za miren oddih pozimi in poleti. Prav zaradi tega obsežja je kolektiv podjetja »Ojstrica« posvetil vso pozornost razvoju gostišča »Turist«. Podjetje je z lastnimi sredstvi primerno obnovilo in opremilo vse gostinske prostore in letni vrt. V prvem nadstropju pa namerava urediti še dvorano s 60 sedeži in to takoj, ko bodo finančna sredstva na voljo. Obrat ima tudi menjalnico tuje valute.

Tamkajšnje marljivo Turistično društvo namerava povečati oziroma

Na vrtu pred slaščičarno »Zvezda« v Celju

volitivijo organov samoupravljanja pa podjetje beleži iz leta v leto večje uspehe. Leta 1962 sta se k »Ojstrici« priključili gostišči »Ribič« v Celju in »Bizeljčan« v Storah. Isto leto je podjetje ustanovilo nov obrat »Turist« v Frankolovem, kasneje še okrepčevalnico na celjskem otoku. Podjetje danes združuje pet poslovnih enot in zaposluje 50 delavcev. Najmočnejša med njimi je »Ojstrica« v Celju, ki ustvarja okoli 40 odstotkov celokupne realizacije, za njo se pa vrstijo: »Ribič« (20 %), »Bizeljčan« v Storah (17 %), »Turist« v Frankolovem (12 %) in okrepčevalnica na otoku (8 %). Vsi skupaj so v minulem letu presegli planirano realizacijo za 25 odstotkov. Čedalje večje število obiskovalcev, zlasti tujcev, bo podjetju omogočilo, da bo letos doseglo blizu 200 milijonov din prometa.

Povečanje prometa predvidevajo tudi v prihodnjih letih. Posebno ve-

napraviti nov kopalni bazen ter povečati število zasebnih ležišč od sedanjih 10 na 16.

Prizadevanja delovnega kolektiva gostinskega podjetja »Ojstrica« in tamkajšnjega Turističnega društva bodo na ta način ustvarila nov rekreacijski center, ki bo lahko nudil delovnim ljudem celjske doline udoben in miren oddih.

SEM TER TJA PO CELJSKIH GOSTIŠČIH

Hotel »EVROPA«, gostišče v neposredni bližini železniške in avtobusne postaje, odlikuje dobra postrežba v lastni restavraciji, hkrati pa udobno počutje, ki ga nudi gostu v svojih, pred štirimi leti obnovlje-

jim obratom v neposredni bližini »Cinkarne« ustvarja letno nad 90 milijonov v prometu, zategadelj je umljivo prizadevanje delovnega kolektiva, da oba obrata še v bodoče služita svojemu namenu. Ta namen podčrtuje skrb za pripravo toplih obrokov in prehrane za stalne abonente.

Med odlične pridobitve mesta, kar zadeva objekte družbenega standarda, vsekakor sodi restavracija »SAMOPOSTREŽBA«, ki predvsem omogoča delovnemu človeku, da je hitro, poceni in solidno postrežen. Restavracija lahko pripravi 5000 kosil dnevno in sicer 25 različnih jedi. 70 članski delovni kolektiv pa obenem pripravlja tople obroke za delovne kolektive večjih celjskih podjetij — Enajlirke, Klime, »IFA«, kar mu v končni vsoti daje 20 milijonov dinarjev v mesečnem prometu. Načelo pri zadovoljevanju gostov je, ustvarjati dohodek z zmernimi cenami, a s toliko večjim prometom.

Med uveljavljene gostinske objekte Celja prištevajo gostišče »LJUDSKA RESTAVRACIJA«. Gostišče je preprosto in prijetno, v njem si hitro in dobro postrežen, cene v gostišču pa so usklajene s kupno močjo prebivalstva.

Pet obratov z oznako gostinskega podjetja »NA NA«, obrat Koper, Mignon, Turška mačka, Dalmacija in Slaščičarna, predstavlja odlično osnovo za gostinsko ponudbo različnih dobrin. O obisku v vseh obratih zgovorno govori padek, da je delovni kolektiv dosegel lani 240 milijonov dinarjev prometa.

Skrb za stalne abonente ter za pripravo toplih obrokov je del delovnega programa gostišča »BRANIBOR«. Svoje usluge nudi v štirih obratih: v stanovanjskem naselju Gaberje, v Vojniku, pod Golovcem in v Celju. Gostišče odlikuje tradicija, ki si jo je znalo zadržati z znanim »braniškim golažem« in »tržaškimi vampi«.

Bližina Železarne in sploh število prebivalstva v okoliških naseljih narekuje nadaljnji razvoj Pekarne v Storah. Potrošnja kruha raste iz leta v leto, posebno še z nenehnim upadanjem tistih, ki so vavani peke v domačih, kmečkih pečeh. Zmogljivosti zdajšnje Pekarne pa niso povsem usklajene z dnevnim povpraševanjem in si mora njen delovni kolektiv znatno prizadevati, da lahko zadovoljuje s svojo ponudbo.

Arkade so nedvomno odlično pročelje celjske »SLAŠČIČARNE«, ki je bržkone eno izmed gostinskih podjetij, ki ima svoje prostore malone povsem zasedene od jutra do večera. Prilagojena letnim sezonam, vselej lahko ustreže in zadovolji sladokusce, predvsem pa ljubitelje dobre kave, sladoleda in izbranega peciva.

Z dograditvijo hotela »Celeia« v Celju je dobilo mesto sodobno ure-

V novi samopostrežni restavraciji nikoli ne manjka gostov

nih sobah. V njih — 40 po številu — je 60 ležišč. Ob naravnem letnem vrtu, ki privablja domače in tuje obiskovalce, nudi hotel restavracijske usluge še v prekriti restavraciji, v kavarni pa zatišje, primerno za počitek ob dobrem napitku in bogati izbiri raznih časnikov ter revij.

Gostišče »MAJOLKA« sodi med gostinska podjetja, ki spominjajo že s svojim naslovom na nekatere folklorne elemente, vselej privlačna za mimoidočega gosta. S svojimi letno nad 70 milijoni dniarnji prometa to gostišče, ki posluje v najprometnejšem delu mesta, pomeni za Celje nepogrešljiv gostinski lokal. Podjetje nudi v bogati izbiri razna topla in hladna jedila, alkoholne in brezalkoholne pijače ter tobačne izdelke.

Ob križpotju cest, ki vodijo iz Celja proti Ljubljani, Rogaški Slatini in Mariboru, privablja na vogalu restavracija »POSTA«. S svo-

jen gostinski objekt, ki bo nedvomno ugodno vplival na razvoj turizma ne samo v mestu, temveč tudi na spodnjem Štajerskem.

Pomembno prometno križišče kot je Celje, doslej ni moglo — zlasti v sezoni — nuditi dovolj prenočišč. Zato se domači in tuji gostje niso zadrževali v Celju, prenočišča pa so iskali v Velenju, Dobrni in Laškem. Nov, moderno opremljen hotel »Celeia« z lepo urejenimi restavracijskimi prostori (150 sedežev), snack barom, vrtom (200 sedežev), asfaltiranim parkiriščem ima 86 sob in 120 ležišč. Kako nujno potreben je bil tak hotel, kaže število gostov in nočnin v minulem letu: domačin in tujih je bilo lani — že drugo leto odkar hotel obratuje — okoli 13 tisoč, nočnin pa 17 tisoč; od tega je skoraj 50 odstotkov tujih.